

Jaarstukken 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Jaarrekening 2019 in één overzicht	6
Leeswijzer	7
A. jaarverslag	9
Deel 1: Programmaverantwoording	10
00 Bestuur en ondersteuning	10
01 Veiligheid	17
02 Verkeer, vervoer en waterstaat	21
03 Economie	26
04 Onderwijs	30
05 Sport, cultuur en recreatie	36
06 Sociaal domein	42
07 Volksgezondheid en milieu	53
08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	60
Verplichte set beleidsindicatoren	70
Deel 2: Paragrafen	75
Paragraaf A Lokale heffingen	75
Paragraaf B Weerstandsvermogen en risicobeheersing	80
Paragraaf C Onderhoud kapitaalgoederen	89
Paragraaf D Financiering	95
Paragraaf E Bedrijfsvoering	99
Paragraaf F Verbonden partijen	111
Paragraaf G Grondbeleid	123
Paragraaf H Horizontale verantwoording	137
Deel 3: Bijlagen	140
Toezicht informatie horizontale verantwoording	141
Verslag archief- en informatiebeheer	148
B. Jaarrekening	152
1. Overzicht van baten en lasten in de begroting en de toelichting	153
2. De balans en de toelichting	158
3. Overzicht reserves en voorzieningen	169
4. Overzicht overbrengen van kredieten van 2019 naar 2020	172
5. Overzicht gewaarborgde geldleningen	173
6. De bijlage met de verantwoording over specifieke uitkeringen	174
7. Kernegegevens	175
8. Monitor Sociaal domein	176

Voorwoord

Het jaar 2018 was voor velen een jaar van wennen. Voor de vele verschillende gebruikers, die het Huis van Waalre betrokken, maar ook voor een nieuwe raad en een nieuw college bij wie na de verkiezingen de verantwoordelijkheid voor het bestuur van de gemeente Waalre kwam te liggen. In 2019 hebben velen hun weg inmiddels gevonden, zijn gebruikers zich thuis gaan voelen in het Huis van Waalre en zijn vele zaken die eerst "nieuw" waren "gewoon" geworden.

Bij het opstellen van deze Jaarrekening is echter niets meer "gewoon" en leven we in een wereld, die we enkele maanden geleden voor onmogelijk hadden gehouden. Er heerst angst en onzekerheid door het coronavirus. We vrezen voor onze eigen gezondheid en die van onze geliefden. We zien hoe kwetsbaren geraakt worden. We staan machteloos, maar tegelijkertijd is ons eigen gedrag bepalend voor het verloop van het virus. Er ontstaan prachtige initiatieven en de inzet van velen is even hartverwarmend, als noodzakelijk. We zien De Kracht van Waalre op zijn best.

In de Programmabegroting 2021 en de jaarrekening 2020 zullen de financiële gevolgen van het coronavirus ongetwijfeld een plek krijgen. In de jaarrekening 2019 maar heel beperkt. De systematiek is immers dat we terug kijken. Daarbij is er nu nog te veel ongewis om nu al een concreet financieel beeld te schetsen. Uiteraard worden momenteel deze gevolgen wel al zo veel mogelijk in beeld gebracht. In het hoofdstuk "Gebeurtenissen na balansdatum" (p. 172) zijn onderwerpen genoemd die, voor zover we nu kunnen overzien, financiële consequenties kennen ten gevolge van de coronacrisis.

Voor de aanpak van het coronavirus kijken wij wat we, aanvullend op de landelijke maatregelen van het Rijk, kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen en naar zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van noodzakelijke (digitale) besluitvorming en hebben daarvoor de nodige interne maatregelen genomen.

Voor 2019 is de Programmabegroting 2019 leidraad geweest voor ons handelen. Op basis hiervan wordt in deze jaarrekening dan ook verantwoording afgelegd.

Onze grootste opgaven in 2019

Onze opgave is meer dan ooit "Buiten" naar "Binnen" te halen: vraag bij onze inwoners na wat ze verwachten van ons als lokale overheid, betrek ze bij beleids- en uitvoering en laat inwoners ook weten wat we doen en vier (samen) successen. Alleen dan kan waardering ontstaan! Dit vraagt niet alleen om interactieve en vernieuwende vormen van burgerparticipatie, maar meer nog om een intrinsieke motivatie van alle betrokkenen alleen nog zo te werken. In 2019 is hier volop aandacht aan besteed. De raad heeft naar haar eigen rol gekeken en in de organisatie heeft het "Werken vanuit de bedoeling" breed aandacht gekregen. Er heeft verder een Quick Scan Lokale Democratie plaatsgevonden en vele inwoners hebben hier een bijdrage aan geleverd.

Belangrijk (beleids)uitgangspunt bij al ons handelen is een Inclusieve samenleving. Iedereen kan op voet van gelijkwaardigheid meedoen in onze samenleving, ongeacht leeftijd, culturele achtergrond, gender, inkomen, talenten en beperkingen. Het VN manifest "Iedereen doet mee" is ondertekend en bij beleid en voorstellen over de inclusieve samenleving zal dit als onderdeel meegenomen worden. Er is een Wijk-GGD-er gekomen, verder heeft er heeft uitbreiding van

Jongerenwerk plaatsgevonden en is een extra investering gedaan in taalontwikkeling laaggeletterdheid. Ook is gestart met het gezamenlijk opstellen van een nieuw Jeugdbeleid met netwerkpartners en jongeren zelf. Uitgangspunt hierbij is dat we niet praten óver, maar mét de betrokkenen.

Zaken die bijna automatisch voortvloeien uit bovengenoemde waarden zijn bijvoorbeeld een Jeugdzorg die zowel kwantitatief als kwalitatief beantwoordt aan de zorgbehoefte die bestaat en waarvan tegelijkertijd de kosten beheersbaar worden. Een belangrijke stap die in 2019 op dit vlak is gezet is een gezamenlijke inkoop(strategie) voor jeugdhulp met Helmond, de Dommelvallei+ - en de Peelgemeenten. De mogelijkheid voor ontmoeten in elke wijk hoort hier bij, maar ook een armoedebeleid waarbij de focus op vroegsignalering ligt. In 2019 zijn onder andere vele meedoenbijdrages verstrekt, is de campagne "Kom uit je schuld" gevoerd en is aan enkele tientallen inwoners schuldhulpverlening geboden.

De Visie op goed wonen is opgesteld. Deze vormt een belangrijke bouwsteen voor de op te stellen Omgevingsvisie. Ook de in 2019 vastgestelde Groenvisie 2019-2029 is zo'n belangrijke bouwsteen. In de openbare ruimte zal een inhaalslag gemaakt moeten worden, willen we blijven voldoen aan de eisen die hieraan door onze inwoners gesteld worden. In deze visie wordt niet alleen aandacht besteed aan het traditionele groen in de gemeente, ook nieuwe beleidsterreinen als biodiversiteit en klimaatadaptatie hebben hierin een plek gekregen.

De kwaliteit van wonen wordt tevens bepaald door de verkeersinfrastructuur en de daaruit voortvloeiende verkeersveiligheid en bereikbaarheid. Op dit terrein is in 2019 hard gewerkt: Het Wegenbeheersplan 2019-2028 is vastgesteld, het schetsontwerp Traverse Waalre-Dorp - Eindhovenseweg Aalst is vastgesteld, Bravoflex is geïntroduceerd en de buurtbus is ook in de Voldijn gaan rijden. Tenslotte is een krediet verstrekt voor maatregelen sluipverkeer Waalre-Dorp.

Er is overigens niet alleen aandacht besteed aan de bebouwde kom van Waalre, maar ook aan het buitengebied. Een voorbeeld hiervan is de realisatie van de natuurcompensatie "Waalre Noord" en aanleg van fietspad Dommeldal-de Hogt.

Een ander belangrijk thema dat op vele beleidsterreinen speelt en waar op ingezet zal worden is Duurzaamheid. Zo heeft Waalre een grote bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de concept Regionale Energiestrategie (RES), is er een concept Startnotitie Transitievisie Warmte opgesteld (besluitvorming 2020) en is Waalre initiatiefnemer en één van de 12 deelnemende gemeenten aan het regionaal zonnepanelenproject De Groene Zone (DGZ) (138 installaties op daken van particuliere huishoudens in Waalre gerealiseerd).

Tenslotte staat integriteit hoog op de agenda. Van onze samenleving en dus ook van ons gemeentebestuur. In dit kader wordt serieus werk gemaakt van ondermijning, maar ook van informatieveiligheid en privacy. Gezien de grote uitdagingen op deze terreinen is in 2019 de inzet op dit terrein geïntensiveerd.

Bovenstaande betreft een opsomming van de belangrijkste opgaven. De genoemde concrete besluiten en/of beleidstoevoegingen op deze terreinen zijn voorbeelden van wat er in 2019 is bereikt. Deze opsomming is niet limitatief. In deze jaarrekening wordt hier per programma nader op in gegaan.

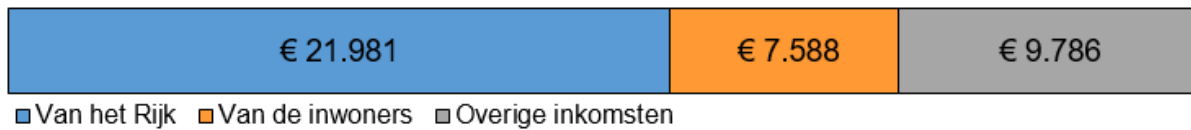
Tot slot

We kunnen terugkijken op een jaar waarin veel werk is verzet. We zijn nog meer bevestigd dat de dienstverlening vanuit ons Huis van Waalre én op locatie door velen gewaardeerd wordt.

Wel is gebleken dat er het afgelopen jaar net onvoldoende financiële ruimte was om met een positief resultaat af te sluiten. Waar we op diverse terreinen met meevallers te maken hadden, hadden we ook op een aantal terreinen te maken met tegenvallers. Die horen er ook bij. Maar het is onze blijvende opgave daar zoveel mogelijk grip op te krijgen en te houden, zodat we deze waar mogelijk beperken. Zoveel mogelijk "in control" zijn is het devies. Daar werken we iedere dag hard aan. Niet zozeer om de jaarstukken sluitend te krijgen, maar vooral om met onze dienstverlening zoveel mogelijk aan te sluiten bij de wensen en behoeften van onze inwoners.

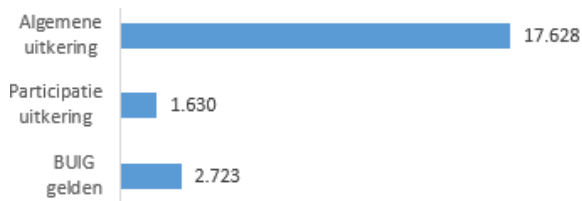
Jaarrekening in 1 overzicht

Baten: € 39.355.000

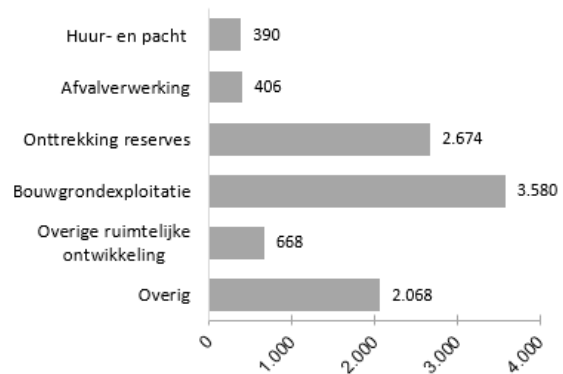

(* € 1.000)

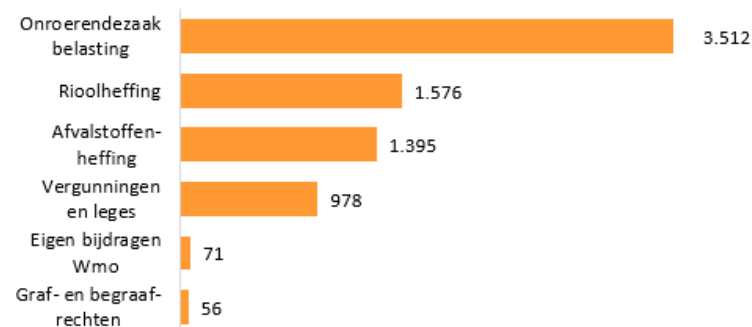
Van het Rijk

Overige inkomsten

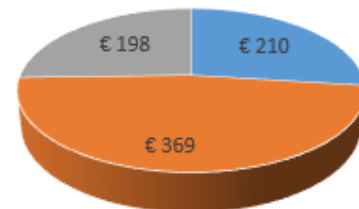

Van de inwoners

Lokale lasten

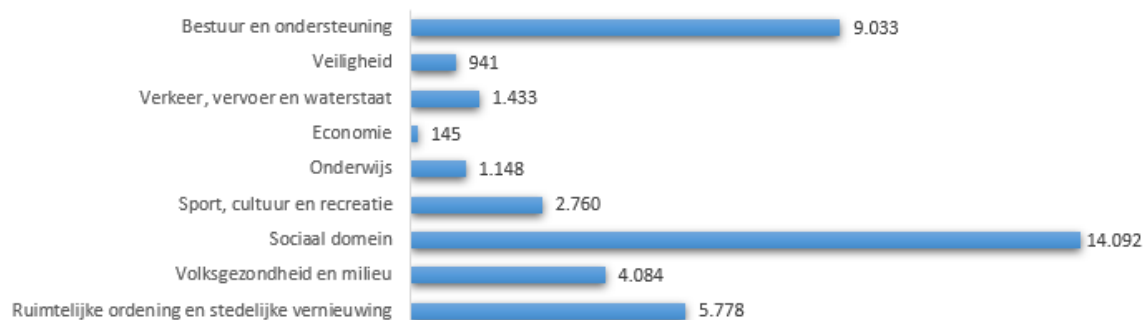
Totaal gemiddeld per meerpersoonshuishouden
€ 777

■ Afvalstoffenheffing ■ OZB ■ Rioolheffing

Lasten: € 39.413.000

Per programma (* € 1.000)

Resultaat: € 58.000 nadeel

Leeswijzer

De jaarrekening bestaat volgens het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) uit het jaarverslag, de jaarrekening en de bijlagen. Het jaarverslag bestaat uit de programmaverantwoording van de negen programma's.

Programmaverantwoording

In de programmaverantwoording wordt verantwoording afgelegd over de doelen zoals deze waren gesteld in de programmabegroting 2019. Er wordt voor de negen programma's antwoord gegeven op de drie W-vragen: 'Wat willen we bereiken?', 'Wat hebben we daarvoor gedaan?' en 'Wat heeft het gekost?'. Evenals in 2018 is één op één de relatie gelegd met de gestelde ambities en worden verschillen in realisatie ten opzichte van ambities verklaard, zowel inhoudelijk als financieel.

Paragrafen

De paragrafen geven conform BBV een dwarsdoorsnede van de programmaverantwoording.

De paragraaf A. Lokale heffingen bevat het in 2019 uitgevoerde beleid ten aanzien van lokale heffingen, overzicht van de inkomsten van lokale heffingen en de kostendekkendheid van de tarieven voor riool- en afvalstoffenheffing, een duiding van de lokale lastendruk en inzicht in het gevoerde kwijtscheldingsbeleid.

De paragraaf B. Weerstandsvermogen en Risicobeheersing verschaft een, ten opzichte van de begroting 2019, geactualiseerd overzicht van de financiële risico's die Waalre loopt, de benodigde weerstandscapaciteit om deze risico's af te dekken en het beschikbare weerstandsvermogen. Daarnaast wordt de financiële positie van Waalre geduid met behulp van de 5 verplichte financiële kengetallen.

De paragraaf C. Onderhoud kapitaalgoederen gaat in op het gevoerde beleid voor onderhoud van o.a. wegen, riolering, openbaar groen en gebouwen en de lasten die in 2019 met de uitvoering van dit beleid gemoeid waren.

In de paragraaf D. Financiering wordt inzicht gegeven in de kaders voor de financiering van de activiteiten van de gemeente, zoals deze in 2019 zijn gehanteerd. Er wordt onder andere ingegaan op Waalres rentelasten en het renteresultaat.

In de paragraaf E. Bedrijfsvoering wordt verantwoording afgelegd over in hoeverre de ambities, zoals geformuleerd in de begroting 2019, zijn behaald op het gebied van de huisvesting, personeel en organisatie, communicatie, financiën en control en andere bedrijfsvoering aspecten.

De paragraaf F. Verbonden Partijen geeft een overzicht van de partijen waarin Waalre in 2019 een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft, wat het doel hiervan was, wat de financiële positie is van de partijen waar Waalre een belang in heeft, welk risico Waalre loopt en hoe dit risico is afgedekt.

De paragraaf G. Grondbeleid geeft inzicht in de actuele stand van zaken van het grondbeleid en de grondexploitatie.

De niet verplichte paragraaf H. Horizontale verantwoording gaat in op de ontwikkelingen in 2019 op het gebied van horizontale verantwoording en interbestuurlijk toezicht.

Aan het einde van het jaarverslag volgen tot slot bijlagen bij het jaarverslag. Te weten: verantwoordingsinformatie in het kader van horizontaal toezicht, de uitvoering van de Archiefwet en de verplichte set met beleidsindicatoren.

Jaarrekening

De jaarrekening bestaat conform BBV uit een overzicht van baten en lasten, de balans, de toelichting op de balans, het overzicht reserves en voorzieningen en het overzicht van de overbrenging van eerder door de Raad geautoriseerde kredieten.

In het overzicht van baten en lasten zijn de totaalcijfers van de lasten en baten van de thema's gerecapituleerd. Volgens de voorschriften dient afzonderlijk te worden aangegeven welke bedragen aan de reserves worden toegevoegd c.q. onttrokken. Om deze reden wordt eerst het saldo vóór bestemming weergegeven, vervolgens de resultaatbestemming zelf (toevoegingen/onttrekkingen reserves) en daarna het saldo na bestemming.

De balans geeft het overzicht weer van de bezittingen van Waalre op 31 december 2019 en de wijze waarop deze bezittingen worden gefinancierd. In de toelichting wordt nader ingegaan op de uitgangspunten die bij het opstellen van de balans zijn gehanteerd.

Het overzicht van reserves en voorzieningen geeft inzicht in onttrekkingen aan en stortingen in reserves en voorzieningen in het verantwoordingsjaar en de stand op jaareinde.

Het overzicht van de overbrenging van kredieten geeft inzicht in de uitputting van kredieten die zijn aangewend voor investeringen en projecten, zoals deze door de Raad zijn vastgesteld. Voor investeringen en projecten die nog niet zijn afgerond, wordt met vaststelling van de jaarrekening de overbrenging van restantkredieten geautoriseerd. Kredieten die niet meer (geheel) benodigd zijn worden naar beneden bijgesteld of afgesloten.

Tot slot is de bijlage in de jaarrekening opgenomen met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen die Waalre kent. Te weten de uitkeringen vanuit het Rijk op grond van artikel 69 Participatiewet en het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 en sinds 2019 de regeling Specifieke Uitkering Sport.

00 Bestuur en ondersteuning

0.1 Bestuur

Dit taakveld gaat over zaken met betrekking tot de gemeenteraad, het college van burgemeester en wethouders, de griffie, de bestuurlijke samenwerking en de ondersteuning die de gemeenteraad krijgt van de rekenkamercommissie.

De ambities van de raad en het college zijn in de volgende hoofdstukken van deze begroting uitgewerkt. Op deze plek in de begroting treft u voor deze onderdelen enkele financiële kengetallen aan. De Rekenkamer en de Bestuurlijke Samenwerking zijn hieronder wel inhoudelijk uitgewerkt.

Rekenkamercommissie

Wat willen we bereiken?:

Een effectieve en efficiënte werking van de rekenkamercommissie, die de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde bestuur onderzoekt.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019 -2022

De rekenkamercommissie heeft één à twee onderzoeken per jaar uitgevoerd aan de hand van de volgende vragen:

- Heeft het gemeentebestuur (college en raad) bereikt wat ze wilde bereiken?
- Heeft het gemeentebestuur gedaan wat het zou doen?
- Heeft dit gekost wat het mocht kosten en zijn daarbij de (vastgelegde) regels en afspraken nageleefd?

Jaar 2019

- In 2019 zijn één of twee onderzoeken gedaan die aansluiten op de sturingswensen van de Raad. De thema's sluiten aan op de vraagstukken waar Raad, College en organisatie mee bezig is.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

In 2019 is onderzoek uitgevoerd naar:

- de raad van Waalre in zijn volkvertegenwoordigende rol;
- de procedure van inhuur derden.

Bestuurlijke samenwerking

Wat willen we bereiken?:

Taken en verantwoordelijkheden zijn daar belegd waar de grootste kwaliteit wordt behaald. Dat betekent dat een aantal taken beter in een (regionaal) samenwerkingsverband gedaan kunnen worden. Hier worden goede resultaten behaald.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

De vertegenwoordigers van de gemeente Waalre hebben zich betrouwbare samenwerkingspartners in de regio getoond en hebben positief bijgedragen aan de gezamenlijk behaalde resultaten, niet alleen voor Waalre, maar voor de (sub)regio als geheel.

Jaar 2019

- Het nieuwe Samenwerkingsakkoord van de Metropoolregio Eindhoven is vastgesteld en vertegenwoordigers van de gemeente Waalre hebben een belangrijke bijdrage geleverd in de opstart van de nieuwe samenwerking.
- De samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven is met de nieuwe Samenwerkingsagenda versterkt en de inzet van Waalre is structureel geborgd.
- De samenwerking in de Dommelvallei+ is in ontwikkeling en zorgt ervoor dat Waalre inspeelt op de behoeften van de inwoners.
- Op basis van een convenant met Veldhoven hebben we over en weer gebruik gemaakt van elkaars sterke kanten en zijn we meer geworden dan incidentele samenwerkingspartners.
- Wij zijn voortdurend alert geweest op mogelijkheden van bestuurlijke samenwerking, die voor Waalre en onze partners een meerwaarde opleveren.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Op 27 maart 2019 is het nieuwe Samenwerkingsakkoord 2019 – 2022 Metropoolregio Eindhoven door het Algemeen Bestuur vastgesteld. De gemeente Waalre heeft bij de totstandkoming hiervan zowel ambtelijk als bestuurlijk een actieve rol vervuld.
- Met de thema's Wonen, Economie, Ruimte en Voorzieningen & Evenementen hebben we in het Stedelijk Gebied ons gericht op zaken die direct iets betekenen voor onze inwoners. We hebben met een "lichte" samenwerkingsvorm een aantal mooie doelen behaald: bijvoorbeeld een gezamenlijke Visie op Wonen, een geactualiseerde Huisvestingsverordening en een bidboek om cofinanciering voor het verbeteren van de stad-landrelatie aan te vragen. Inmiddels is bekend dat het Stedelijk Gebied 1,25 miljoen euro ontvangt en een aanzienlijk deel in Waalre landt. In 2019 is in SGE-verband gewerkt aan de verrijking en verbreding van de gebiedsvisie Brainport City. De bestaande visie is aangevuld met bovenlokale ontwikkelingen en projecten uit andere delen van het SGE. Deze hebben niet alleen betrekking op mobiliteit en economie, maar ook op onderwerpen als natuur en wonen. Doel van de nieuwe visie is een meer integraal beeld te krijgen van alle ruimtevragende ontwikkelingen om zo toekomstige afwegingen beter te kunnen maken.
- In samenwerking met Helmond en de Dommelvallei+-gemeenten is een inkoopstrategie voor Jeugdhulp in 2019 tot stand gekomen. Ook is gewerkt aan een governancestructuur voor deze samenwerking. Ook is in dit samenwerkingsverband de Producten- en Dienstencatalogus Jeugd en doorontwikkeld. Er heeft een herijking van producten en tarieven plaatsgevonden.

- In 2019 heeft de samenwerking met Veldhoven met name in het teken gestaan van de Omgevingswet. Samen met Best zijn zij onze samenwerkingspartners om deze complexe invoering van de Omgevingswet op een goede manier vorm te geven.
- In de hierboven niet genoemde bestuurlijke samenwerkingsverbanden, zoals bijvoorbeeld Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant, Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost, GGD Brabant-Zuidoost, Plusteam, Ergon en Bizob zijn de belangen van Waalre steeds zowel ambtelijk als bestuurlijk vertegenwoordigd.

0.2 Burgerzaken

Tot dit taakveld behoren de wettelijke taken rondom het verstrekken van paspoorten en rijbewijzen, het bijhouden van het bevolkingsregister, straatnaamgeving, burgerschap en het lokaal organiseren van verkiezingen en referenda.

- Het zijn over het algemeen bekende taken van een gemeente die vaak het beeld bepalen van onze dienstverlening bij onze inwoners.
- Wat willen we bereiken?
- Betrouwbare en kwaliteitsvolle dienstverlening op het gebied van burgerzaken die steeds aansluit bij de wensen van onze klanten.
- Waalre is een aantrekkelijke gemeente voor huwelijksvoltrekkingen.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- De dienstverlening is afgestemd op de verschillende doelgroepen. Daarbij wordt nadrukkelijk ruimte geboden voor persoonlijk contact in het Huis van Waalre.
- De adreshouders zijn op niveau.

Jaar 2019

- Op 20 maart 2019 vinden de verkiezingen van Provinciale Staten en de Waterschapsverkiezingen en op 23 mei 2019 de verkiezing van de leden van het Europese Parlement op een ordelijke en correcte wijze plaats. Hierbij is iedere inwoner optimaal in staat gebracht om zijn/haar stem uit te brengen.
- Waalre is op de kaart gezet als een aantrekkelijke gemeente om te trouwen.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Op woensdag 20 maart en donderdag 23 mei 2019 zijn respectievelijk de verkiezingen voor de Provinciale Staten en het Waterschap en de verkiezingen voor het Europese parlement gehouden. Deze verkiezingen zijn goed verlopen. De gemeente heeft als pilotgemeente deelgenomen aan het experiment centraal tellen van de stemmen. De pilot in Waalre van het centraal tellen van de stemmen heeft niet de verwachte voordelen opgeleverd en de pilot wordt dan ook niet voortgezet in 2020.
- Om Waalre aantrekkelijker te maken als trouwgemeente en meer aan de wensen van de bruidsparen tegemoet te komen is nieuw beleid opgesteld. Hiermee zijn de trouwlocaties uitgebreid, de trouwtijden verruimd en is het mogelijk gemaakt om een "eigen" buitengewoon ambtenaar van de burgerlijke stand (voor één dag) te laten benoemen.

0.7 - Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds

Het **Gemeentefonds** bestaat uit een **Algemene Uitkering** en een **uitkering deelfonds Sociaal Domein**. Gemeenten worden door middel van circulaire drie keer per jaar (mei, september en december) geïnformeerd over de ontwikkeling van het totale fonds. Het kabinet presenteert traditiegetrouw de plannen voor het volgend jaar op Prinsjesdag.

De opbouw van de algemene uitkering voor de onderdelen WMO en jeugdzorg is vanaf 2019 veranderd. Deze onderdelen zijn toegevoegd aan het algemene deel. In onderstaande tabel is een overzicht van de hoogte van de algemene uitkering weergegeven.

In onderstaande tabel zijn de bedragen voor de algemene uitkering weergegeven.

	oorspronkelijke begroting 2019	begrotings wijzigingen 2019	begroting 2019 definitief	realisatie 2019	verschil 2019
Algemene uitkering	16.652.284	776.847	17.429.131	17.627.651	198.520
Deelfonds sociaal domein	1.528.842	116.842	1.645.684	1.629.957	-15.727
totaal	18.181.126	893.689	19.074.815	19.257.608	182.793

Het verschil tussen de bedragen van de aangepaste begroting en de werkelijke opbrengsten worden verklaard bij de verschillenverklaring.

Wat heeft het gekost? (bedragen x € 1.000)

	jaarrekening 2017	jaarrekening 2018	begroting 2019	rekening 2019
Lasten bestuur en ondersteuning				
0.1 Bestuur	1.893	2.221	1.921	2.244
0.2 burgerzaken	222	373	352	367
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-	24	25	24
0.4 Overhead	4.825	5.243	5.018	4.952
0.5 Treasury	1	5	-	34
0.61 OZB woningen	-	-	-	-
0.62 OZB niet-woningen	-	-	-	-
0.64 Belastingen overig	193	248	233	224
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-	-	-	-
0.8 Overige baten en lasten	6.556	179	-	124
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	18	52	144	124
0.10 Mutaties reserves	280	1.187	1.178	940
Totaal lasten bestuur en ondersteuning	13.988	9.532	8.871	9.033
Baten bestuur en ondersteuning				
0.1 Bestuur	96	27	42	23
0.2 burgerzaken	367	343	194	245
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-	76	54	60
0.4 Overhead	53	93	51	103
0.5 Treasury	22	64	18	38
0.61 OZB woningen	2.624	2.762	2.875	2.872
0.62 OZB niet-woningen	581	619	628	640
0.64 Belastingen overig	3	-	2	4
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	17.142	18.048	19.059	19.258
0.8 Overige baten en lasten	-3	-2	-	2
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	-	-
0.10 Mutaties reserves	7.439	1.593	2.186	2.674
Totaal baten bestuur en ondersteuning	28.324	23.623	25.109	25.919
saldo bestuur en ondersteuning	-14.336	-14.091	-16.238	-16.886

Vergelijking van de begroting 2019 met de rekening 2019 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

0.1 Bestuur (nadeel 342.000)

- Salariskosten en ondersteuning gemeenteraad laten elk 7.000 nadeel zien
- Budget burgerparticipatie is in 2019 niet uitgegeven voor 19.000
- Door de lage rentestand zijn we verplicht een extra storting te doen in de voorziening pensioenen wethouders van 409.000. Dit is een gevolg van het verplicht moeten rekenen met een laag rentepercentage van 0,290 %.
- De bijdrages voor MRE, SGE en A en O fonds zijn in totaal 41.000 lager dan begroot
- Salaris- en studiekosten griffie is 6.000 hoger

- De controlekosten (accountant en rekenkamer) zijn 27.000 lager dan begroot. Accountantskosten voor de VPB worden voor 25.000 als nadeel verwerkt op 0.4 overhead

0.2 burgerzaken (voordeel 36.000)

- De doorberekende salariskosten burgerzaken laten een voordeel van 7.000 als gevolg van vacatures
- Voordeel op secretarieleges van 28.000 als gevolg van meer aanvragen (paspoorten, naturalisatie) dan vooraf was ingeschat

0.3 beheer overige gebouwen en gronden (voordeel 7.000)

- Voordeel van 7.000 als gevolg van hogere opbrengsten pachten

0.4 overhead (voordeel 118.000)

- Nadelen op overhead door: kosten accountant voor VPB (25.000), storting in voorziening voor voormalige manager (118.000), personeelsverzekeringen (35.000), representatie en arbokosten (21.000), kosten salarisverwerker (6.000), reis- en verblijfkosten personeel (25.000) en de werkkostenregeling (21.000)
- Voordelen op overhead door minder: stagevergoedingen (9.000), opleiding personeel (21.000), advertentiekosten vacatures (10.000), invordering OR en verzekeringen en drukwerk (28.000), kosten inhuur en onderhoud automatisering (69.000), representatie bestuur voorlichting en website (21.000) en als gevolg van vacatures in de overhead (215.000)

0.5 treasury (nadeel 14.000)

- Door een extra storting in de voorziening debiteuren ontstaat er een negatief saldo

0.61 ozb woningen (nadeel 3.000)

- Geen verschil van betekenis

0.62 ozb niet-woningen (voordeel 12.000)

- Hogere opbrengst dan in begroting is opgenomen

0.64 belastingen overige (voordeel 11.000)

- Als gevolg van vacatures een voordeel van 14.000 op salariskosten
- Kosten aanslagoplegging en taxatiekosten zijn hoger dan begroot

0.7 algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds (voordeel 199.000)

- In de decembercirculaire is nog een uitkering van 198.000 ontvangen voor duurzaamheidsmaatregelen. De uitgaven worden in 2020 uitgevoerd en in een turap 2020 voor een gedeelte meegenomen

0.8 overige baten en lasten (nadeel 122.000)

- Ten laste van deze post is een bijstorting in de verliesvoorziening van de grex-en gedaan (ten laste van de reserve grex). Verwezen wordt naar de paragraaf G

0.9 vennootschapsbelasting (Vpb) (voordeel 20.000)

- De aanslag VPB 2018 (betaald in 2019) valt 20.000 lager uit dan in de 8^e turap is opgenomen

0.10 mutaties reserves (voordeel 726.000)

- Op functie 810 is minder exploitatiebijdrage uit anterieure overeenkomsten ontvangen. Om die reden hoeft dit ook niet te worden gestort in de reserves voor 104.000. Inmiddels is deze bijdrage in 2020 ontvangen en verwerkt in de 3^e Turap 2020.
- Er is een bijdrage uit de reserve grex van 122.000 geboekt voor het bijstorten van de verliesvoorziening (zie ook 0.8 overige baten en lasten)
- De boeking van het geraamde nadelige saldo van 175.000 uit de 9e turap is nog niet verwerkt in de boekingen
- Door lagere kosten (VPB en aanpak energie) valt de onttrekking uit de reserve lager uit voor 35.000
- Het saldo in de voorziening rationeel wegbeheer is overgezet naar de reserve openbare ruimte en bruggen zodat alle middelen voor openbare ruimte in één reserve beschikbaar zijn
- In totaal moeten we 517.000 onttrekken aan de algemene reserve ten gunste van de voorziening pensioenen wethouders
- Door een correctie op de winstneming in de grondexploitaties van 2018 ontstaat een nadeel op taakveld 8.2, wat gedekt wordt door een onttrekking uit de reserve grondexploitaties van 273.000

01 Veiligheid

Wat willen we bereiken?:

1.1 Crisisbeheersing en brandweer.

De organisatie van de brandweezorg betreft zowel het treffen van maatregelen ter voorkoming en beperking van brand (via adviezen, controles en het geven van voorlichting) als de daadwerkelijke uitvoering van de brandweezorg. Voor de rampenbestrijding is een regionale multidisciplinaire crisisorganisatie en een lokale crisisorganisatie ingericht. De gemeenten uit de regio (verantwoordelijk voor Bevolkingszorg) werken hierin multidisciplinair met de hulpdiensten samen.

1.2 Openbare orde en veiligheid

Op het gebied van veiligheid wordt intensief samengewerkt met de Integraal Veiligheidscoördinatoren van de Kempengemeenten en partners als politie, OM, belastingdienst, Veiligheidsregio, Zorg- en Veiligheidshuis, het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) en de woningcorporaties.

Het Integraal Veiligheidsplan voor de periode 2019 – 2022 kent de volgende doelstellingen voor basisteam de Kempen:

- Een verdere afname van de criminaliteit;
- Een toename van het veiligheidsgevoel;
- Het verankeren van veiligheid in de kernen, wijken en buurten;
- Het voorkomen en bestrijden van criminaliteit, incidenten en verstoringen van de openbare orde.

Daarbij is bijzondere aandacht voor de volgende thema's:

- High Impact Crimes (woninginbraken, straatroven, overvallen);
- Ondernijning en georganiseerde criminaliteit (vrijplaatsen, buitengebied, mensenhandel/ arbeidsuitbuiting, drugs, weerbaarheid);
- Verbinding zorg en veiligheid (personen met overlast gevend en /of verward gedrag; jeugd in relatie tot overlast, criminaliteit en middelen gebruik; polarisatie, radicalisering en maatschappelijke onrust);
- Fysieke veiligheid (brandveiligheid en crisisbeheersing);
- Cybercrime en cybersecurity.
- Het is noodzakelijk om mee te gaan in de verdergaande professionalisering van de aanpak van ondernijning op basisteamniveau. Dit kan door samen met de acht Kempengemeenten een basisteamprogrammaleider ondernijning aan te stellen. Een intensieve samenwerking op basisteamniveau naar het voorbeeld van het Peelland Interventie Team om de kwaliteit en effectiviteit van bestuursrechtelijke handhaving te vergroten behoort eveneens tot de ambitie. Dit vraagt vanaf 2019 ook een basisteam-brede investering (dus van alle acht gemeenten van het basisteam de Kempen). Hiermee bereiken we ons doel om ondernijning en illegale praktijken nog slagvaardiger aan te pakken en zijn we een betrouwbare partner in de regio.
- Naast de noodzakelijke (gezamenlijke) investeringen op het niveau van het basisteam vergt de toename van gemeentelijke verantwoordelijkheden op het gebied van openbare orde en veiligheid ook lokaal een investering. Door de transities van het Sociaal Domein ligt de verantwoordelijkheid voor het voorkomen en afhandelen van sociale calamiteiten en de daarmee samenhangende complexe problematieken bij ons als gemeente. Dergelijke casuïstiek vergt nadrukkelijk en steeds meer de verbinding tussen zorg en veiligheid.

Steeds vaker gaat complexe casuïstiek gepaard met overlast en/of (gevoelens van) onveiligheid dan wel daadwerkelijk onveilige situaties voor de omgeving. In dat geval is het veiligheidsdomein betrokken en voert procesregie in de aanpak. Ook is er de relatief nieuwe uitdaging van informatieveiligheid. Met de noodzakelijke komst van een Chief Information Security Officer en een Functionaris Gegevensbescherming is op dit thema al een belangrijke stap gezet. Toch vergt met name privacy binnen het veiligheidsdomein specifieke kennis en expertise, vanwege de vele samenwerkingsvormen en behandeling van (bijzondere) persoonsgegevens.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- High impact crime: We investeren in beperking van de slachtofferkans, vergroting van de pakkans van daders en verhoging aangiftebereidheid onder slachtoffers.
- Ondernijning en georganiseerde criminaliteit: De gezamenlijke aanpak van Ondernijning is geprofessionaliseerd door het aanstellen van een programmaleider ondernijning voor basisteam de Kempen;
- De mogelijkheid voor het vergroten van de effectiviteit van bestuursrechtelijke handhaving door het op Kempenniveau inrichten van een Kempen Interventieteam is onderzocht;
- Een programma bestuurlijke weerbaarheid is ontwikkeld en geïmplementeerd;
- De weerbaarheid van kwetsbare doelgroepen, o.a. ondersteuning van de agrarische sector in relatie tot verhuur van leegstaande gebouwen, is vergroot;
- Verbinding zorg en veiligheid: Er is geïnvesteerd in een sluitende zorg- en veiligheidsketen door inzet op preventie, vroegsignalering en inrichting van procesregie bij complexe casuïstiek;
- Problematische jeugdgroepen en jeugdcriminaliteit worden aangepakt door een juiste combinatie van maatregelen op het gebied van zorg en straf;
- Fysieke veiligheid: Kwetsbare doelgroepen worden bewust gemaakt van de risico's bij brand;
- Er is een professionele crisisbeheersingsorganisatie georganiseerd die op haar taak is toegerust.
- Cybercrime en cybersecurity: De weerbaarheid van onze medewerkers, inwoners en ondernemers in het digitale domein is vergroot.

Jaar 2019

- De aanpak van georganiseerde criminaliteit en ondernijning is verder geprofessionaliseerd door het in gezamenlijkheid aanstellen van een basisteamprogrammaleider Ondernijning;
- De effectiviteit van bestuursrechtelijke handhaving is vergroot door het gezamenlijk inrichten van een Kempen Interventieteam naar voorbeeld van het PIT in basisteam Peelland;
- Een actieplan normalisatie Broekweg is opgesteld en uitgevoerd;
- Een dekkend netwerk van buurtwhatsappgroepen is gecreëerd;
- Een actieplan voor de verhoging van het brandveiligheidsbewustzijn van kwetsbare doelgroepen is opgesteld en uitgevoerd;
- Personen van wie gedrag leidt tot ernstige mate van overlast dan wel onveilige situaties in de buurt zijn in beeld en worden adequaat aangepakt door een juiste combinatie van maatregelen uit het zorg- en veiligheidsdomein om zodoende de overlast te doen afnemen;
- De gemeentelijke crisisorganisatie is in overeenstemming met de structuren, werkwijzen en uitgangspunten van de nieuwe Visie op crisisbeheersing voorbereid en ingericht.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- In gezamenlijkheid met de acht gemeenten uit politie basisteam de Kempen is in 2019 een basisteamprogrammaleider ondermijning aangesteld.
- Er is met politie, OM en belastingdienst samengewerkt in de aanpak van een RIEC-casus. Deze RIEC-casus loopt door in 2020.
- N.a.v. een bestuursrechtelijke controle heeft, op grond van art. 13b Opiumwet, in een drietal gevallen sluiting van een bijgebouw plaatsgevonden voor de termijn van een jaar. In alle drie de gevallen betrof het voorbereidende handelingen voor de productie van synthetische drugs.
- In samenwerking met de politie, OM en belastingdienst is een nieuwe interventiestrategie opgeleverd voor een concrete casus. Dit actieplan kent een doorlooptijd van twee jaar (2019 – 2020).
- De acht gemeenten uit politiebasisteam de Kempen hebben in samenwerking met de VNG in 2019 een pilot gestart met integraal bestuursrechtelijk handhaven. De pilot duurt tot 01-03-2020. Vanaf 2020 wordt structureel invulling gegeven aan deze werkwijze in de vorm van een Kempen Interventie Team (KIT).
- Er zijn verdere stappen gezet in de realisatie van een dekkend netwerk van buurtpreventieprojecten d.m.v. Buurt WhatsApp. Eind 2019 telde Waalre 43 actieve Buurt WhatsApp-groepen tegenover 40 in 2018. Hiermee is een groot deel van de gemeente voorzien van een buurtpreventienetwerk waarin burgers samen een bijdrage leveren aan een (inbraak)veiliger Waalre. Hoewel het aantal meldingen van woninginbraken licht is gedaald van 48 in 2018 naar 47 in 2019 is het aantal voltooide woninginbraken gestegen met 28% van 29 in 2018 naar 37 2019.
- In samenwerking met burgers en politie is drie keer een wijkschouw georganiseerd waarin we burgers bewust maken op de risico's van inbraken in hun eigen wijk en een handelingsperspectief meegeven om de kans op een inbraak te verkleinen.
- In samenwerking met de politie zijn afspraken gemaakt over risicocommunicatie na woninginbraken door de verspreiding van zogenaamde 'besmettingsbrieven' in de buurt.
- Er is uitvoering gegeven aan het zogenaamde 'Donkere Dagen Offensief' met als doel het tegengaan van woninginbraken. Hiertoe heeft extra communicatie plaatsgevonden en heeft de gemeente in samenwerking met de politie de 'Buurttent' ingezet bij de Bus in Waalre.
- In het kader van de verhoging van het brandveiligheidsbewustzijn van kwetsbare doelgroepen:
  - Zijn in samenwerking met de Veiligheidsregio woningchecks uitgevoerd, o.a. bij bewoners van 't Laar.
  - Is geïnvesteerd in vergroting van het risicobewustzijn op natuurbrand in bosgebieden.
- In 2019 is, in samenwerking met het sociaal domein, zorgpartners, politie en woningcorporatie doorlopend gewerkt aan complexe casuïstiek in het kader van ernstige overlast en onveilige situaties. In totaal zijn er in 2019 13 complexe casussen in behandeling geweest waarin veiligheid de regie heeft gevoerd.
- In 2019 is, in samenwerking met het sociaal domein, een plan van aanpak m.b.t. personen met verward gedrag opgesteld.
- In dat kader is in 2019 een subsidie aangevraagd bij ZonMw voor de inzet van een Wijk-GGD'er. De subsidie is toegekend en er zijn twee Wijk-GGD'ers aangesteld. Zij zijn beiden werkzaam voor de gemeente Waalre en de gemeente Veldhoven.
- In 2019 zijn, in samenwerking met het sociaal domein, de voorbereidingen getroffen voor de implementatie van de Wet verplichte GGZ en de Wet zorg en dwang (inwerkingtreding per 1 jan 2020).
- Ter voorbereiding op de nieuwe visie op crisisbeheersing zijn trainingen georganiseerd.

Wat heeft het gekost?:

	jaarrekening 2017	jaarrekening 2018	begroting 2019	rekening 2019
Lasten veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	700	707	753	738
1.2 Openbare orde en veiligheid	90	112	215	203
Totaal lasten veiligheid	790	819	968	941
Baten veiligheid				
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	62	59	61	60
1.2 Openbare orde en veiligheid	-	-	-	28
Totaal baten veiligheid	62	59	61	88
saldo veiligheid	728	760	907	853

Vergelijking van de begroting 2019 met de rekening 2019 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

1.1 Crisisbeheer en brandweer (voordeel 14.000)

- In 2019 is de afrekening 2018 van de regionale brandweer ontvangen. Voordeel 12.000

1.2 openbare orde en veiligheid (voordeel 40.000)

- Budget voor inhuur programmaleiders is niet helemaal gebruikt in 2019
- Van het veiligheidsfonds is een restitutie over 2016 en 2017 ontvangen van 8.000
- Voor de periode okt '19 t/m mei '20 is subsidie (20.000) van Zon MW ontvangen. De uitgaven vinden grotendeels in 2020 plaats. Inmiddels is deze wijziging ook verwerkt in de 3^e Turap van 2020.

02 Verkeer, vervoer en waterstaat

2.1 Verkeer en vervoer

Wegen

Wat willen we bereiken?:

Het verbeteren en in stand houden en daar waar gewenst vernieuwen van de infrastructuur, om de kwaliteit van de openbare ruimte te verhogen.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Uitvoering van het wegenbeheersplan (2019-2028) is opgestart.
- Het meerjaren- en uitvoeringsprogramma onderhoud bruggen is opgesteld en uitgevoerd.
- De openbare ruimte in combinatie met de aanleg van riolering is in de volgende straten/wijken heringericht: Molenstraat en omgeving, winkelcentrum de Voldijn e.o., westzijde Juliana de Lannoylaan, M. de Ruijterstraat e.o. en de N69.
- Het contract Beheer Openbare Ruimte: schoonhouden van wegen en groenonderhoud is uitgevoerd.
- Het bouw- en woonrijp maken van diverse bouwlocaties is uitgevoerd.

Jaar 2019

- Maatregelen uit het wegenbeheersplan 2019-2028 zijn uitgevoerd.
- De begaanbaarheid van voet- en fietspaden zijn in samenspraak met ervaringsdeskundigen (ouderenraad en ander belangengroeperingen) verbeterd.
- In samenspraak met inwoners is de Molenstraat e.o., in combinatie met vervanging riolering, heringericht.
- Voorbereiding herinrichting M. de Ruijterstraat en directe omgeving in combinatie met vervanging van de riolering.
- Groot onderhoud aan civiele kunstwerken (bruggen) is eind 2019 in uitvoering genomen.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Maatregelen uit het wegenbeheersplan 2019-2028 zijn conform het plan uitgevoerd. Asfaltonderhoud op o.a. de Mommers, de Ganzewei en enkele fietspaden. En elementenonderhoud aan enkele trottoirs, pleinen en straten.
- De begaanbaarheid van voet- en fietspaden in de omgeving van serviceflat Eeckenrhode is in samenspraak met bewoners/ervaringsdeskundigen verbeterd in het kader van inclusiviteit
- In samenspraak met inwoners is gestart met de herinrichting van de Molenstraat e.o., in combinatie met vervanging riolering.
- De voorbereiding van de herinrichting M. de Ruijterstraat en directe omgeving is in combinatie met vervanging van de riolering in 2019 opgestart. Uitvoering start in 2020.
- Het plan voor groot onderhoud aan civiele kunstwerken (bruggen) is eind 2019 in voorbereiding genomen.
- Het integraal meerjarenplan (onderhoud wegen) 2020-2024 is opgesteld.
- Raamovereenkomst asfaltonderhoud 2020-2023 is opgesteld en aanbesteed.

Verkeer

Wat willen we bereiken?:

Het verbeteren van de verkeersveiligheid, de luchtkwaliteit en de leefomgeving.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- In het kader van het project 'Duurzaam door Waalre' is een concreet, realistisch en haalbaar plan opgesteld voor de Eindhovenseweg en de Traverse, dat na realisatie van de West-parallel, een belangrijke bijdrage levert aan het verbeteren van de leefbaarheid.
- In juni 2019 heeft de raad besluiten genomen inzake sluipverkeer remmende maatregelen in Waalre-dorp ter voorbereiding op de herinrichting Traverse en binnen de eerder vastgestelde uitgangspunten van het project Duurzaam door Waalre.
- De doorgaande routes zoals de Eindhovenseweg en de Traverse onaantrekkelijk te maken voor doorgaand autoverkeer en te verbieden voor (doorgaand)vrachtverkeer. Het ontmoedigen van het doorgaand (vracht)verkeer op de oost-west route (Julianalaan-Willibrorduslaan) en in de woonwijken.
- Uitvoeringsplan maatregelenpakket voortkomend uit fietsbeleidsplan is opgesteld.
- Verbeteren van de fietsinfrastructuur tussen Aalst en Waalre.
- Verkeersmaatregelen die de veiligheid in woonwijken vergroten en doorgaand verkeer ontmoedigen zijn integraal opgenomen en uitgevoerd met maatregelen in het kader van vervanging riolering en/of wegonderhoud.

Jaar 2019

- Op basis van de input van de burgerparticipatie in het kader van 'Duurzaam door Waalre' is de Nota van Uitgangspunten in een voorlopig ontwerp uitgewerkt in samenspraak met de Raad voor herinrichting van de Eindhovenseweg en de Traverse.
- Onderzoek naar de mogelijkheden van een tweede oost-west verbinding ter ontlasting van de Julianalaan-Willibrorduslaan is uitgevoerd.
- Het fietsbeleidsplan is geactualiseerd en een uitvoeringsprogramma is opgesteld.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Op basis van een procesvoorstel dat in april 2019 in de raad is geaccordeerd zijn de schetsontwerpen na een intensief participatietraject in december 2019 vastgesteld voor de Traverse door Waalre en de Eindhovenseweg in Aalst.
- Er heeft in 2019 een eerste verkenning plaatsgevonden naar de mogelijkheden voor een tweede oost-west verbinding. De notitie, waarin opgenomen een aantal trace'keuzes, is vervolgens door de raad van de agenda gehaald.
- In 2019 is het concept-fietsbeleidsplan 2020-2030 opgesteld inclusief een uitvoeringsprogramma. Het fietsbeleidsplan wordt in 2020 ter besluitvorming aan de raad voorgelegd.
- In 2019 is regulier onderhoud van fietspadverharding uitgevoerd.
- In 2019 zijn maatregelen die de veiligheid in woonwijken vergroten en doorgaand verkeer ontmoedigen getroffen in het project Molenstraat.

Openbare Verlichting

Wat willen we bereiken?:

Het verbeteren van de lichtkwaliteit van de openbare verlichting om de sociale veiligheid te verhogen en de lichtvervuiling en lichthinder te reduceren. Het realiseren van een verdere energiebesparing en beperking van de energielasten van de openbare verlichting.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Oude lichtmasten (> 40 jaar) langs wijkontsluitingswegen (waar hoge masten staan) vervangen om het risico van het omvallen van oude verroeste masten te voorkomen. Tegelijkertijd zijn armaturen op deze masten, die aan vervanging toe waren, vervangen.
- LED verlichting is ingezet bij nieuwbouwprojecten en renovaties van de openbare verlichting om een verdere energiebesparing te realiseren.
- Het vervangen van de openbare verlichting is zoveel mogelijk meegenomen bij grotere reconstructies.

Jaar 2019

- In de Molenstraat en omgeving zijn, gelijktijdig met de vervanging van het riool, alle oude lichtmasten en armaturen vervangen door nieuwe LED armaturen.
- De armaturen aan de O.L. Vrouwedijk zijn vervangen.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Vervanging van de armaturen O.L. Vrouwedijk is geparkeerd in afwachting van de herinrichting van de Traverse. In plaats daarvan zijn in de omgeving van de Ekenrooisestraat/Johann Strauslaan de lichtmasten vervangen, waarbij de oude armaturen zijn vervangen door LED armaturen. Aanvullend zijn ook de masten vervangen in de Ansbalduslaan, Bertelindislaan, Heuvelstraat en Dommelseweg. In totaal gaat het om ongeveer 120 masten en armaturen.
- Oude kegelarmaturen zijn vervangen in De Leesakker, langs het fietspad Dirck van Hornelaan, de Kosterhof en langs het trottoir aan de Prins Mauritsweg.
- Een aanbesteding "onderhoud openbare verlichting 2020-2023" heeft geleid tot een nieuw onderhoudscontract met de firma Heijmans Infra B.V.

Kabels en Leidingen

Wat willen we bereiken?:

Het minimaliseren van overlast voor inwoners bij de aanleg en het onderhoud door regievoering op de uitvoering van de ondergrondse infrastructuur (kabels en leidingen). Het beperken van het aantal storingen door regulier onderhoud. Het reduceren van kosten en het verlenen van goede en snelle afhandeling bij vergunningen, meldingen en klachten.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Vergunningen zijn verleend, toezicht is gehouden en werkzaamheden zijn gecoördineerd op het gebied van kabels en leidingen.
- De Verordening Ondergrondse Infrastructuur 2018 (VOI 2014) en het Handboek Kabels en Leidingen (HKL) zijn i.s.m. de werkgroep Kabels en Leidingen MRE verder geïmplementeerd.
- Regulier onderhoud en herstel van storingsen is door Nuts- en Telecombedrijven uitgevoerd.
- Aanleg van nieuwe kabels- en leidingen door Nuts- en Telecombedrijven is zoveel mogelijk gecombineerd met de uitvoering van gemeentelijke projecten.
- Bestreringen als gevolg van verzakkingen door werkzaamheden aan kabels en leidingen zijn hersteld.

Jaar 2019

- Toezicht is verleend, gecoördineerd en gehouden bij reconstructies/aanleg van gas- en waterleidingen in de omgeving van de Molenstraat.
- De vergunningverlening is gecoördineerd en het toezicht is gehouden bij de aanleg van Fase 3 (de Voldijn) glasvezel door Telecom aanbieder KTWaalre BV (najaar 2019/2020, onder voorbehoud).

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Toezicht is verleend, gecoördineerd en gehouden bij reconstructies/aanleg van gas- en waterleidingen in de omgeving van de Daslaan, Molenstraat en Berkenlaan.
- De voorbereidingen zijn getroffen met KabelTelevisie Waalre voor de uitrol van glasvezel Fase 3 de Voldijn. De vergunning is verleend, er zijn financiële afspraken gemaakt en er is een locatie bepaald voor het plaatsen van een PoP-station. De uitrol is gepland in het voorjaar van 2020.

2.5 Openbaar Vervoer

Wat willen we bereiken?:

Een fijnmazig en vraagafhankelijk openbaar vervoer; laagdrempelig en betaalbaar met meer maatwerk. Richting de provincie hoog inzetten op het realiseren van een Hoogwaardig Openbaar Vervoerinfrastructuur op de N69 in het kader van het project 'Duurzaam door Waalre'.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- In samenwerking met de provincie is de Hoogwaardige Openbaar Vervoer (HOV) lijn op de N69 tussen Eindhoven en Valkenswaard voorbereid.
- Bravoflex is geïntroduceerd waarbij deze een rol kan vervullen als servicedienst (halte tot halte) of een feederfunctie (halte tot ov-knooppunt).
- Waar mogelijk is het WMO-vervoer geïntegreerd in Bravoflex.

Jaar 2019

- In het kader van het project 'Duurzaam door Waalre' is de herinrichting van de N69 verder uitgewerkt en hierbinnen is de HOV verbinding Valkenswaard–Aalst-Eindhoven nadrukkelijk geïntegreerd.
- Bravoflex is geïntroduceerd als een extra servicesysteem, aanvullend op het reguliere OV en de buurtbus, met name in de avonduren en het weekend.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- In het kader van het project 'Duurzaam door Waalre' is het voorlopig ontwerp met daarin opgenomen de HOV verbinding Valkenswaard–Aalst-Eindhoven vastgesteld door de raad.
- Bravoflex is 2019 in het werkgebied Eindhoven-Veldhoven-Waalre gestart als extra OV servicesysteem.
- Op dit moment wordt in samenspraak met provincie, Hermes en de gemeenten Eindhoven, Veldhoven en Waalre gekeken naar integratie van het WMO vervoer met Bravoflex
- De route van de buurtbus is uitgebreid in de wijk Voldijn.

Wat heeft het gekost?:

	jaarrekening	jaarrekening 2018	begroting 2019	rekening 2019
Lasten verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer en vervoer	1.235	1.340	1.532	1.433
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-
Totaal lasten verkeer, vervoer en waterstaat	1.235	1.340	1.532	1.433
Baten verkeer, vervoer en waterstaat				
2.1 Verkeer en vervoer	62	85	32	55
2.5 Openbaar vervoer	-	-	-	-
Totaal baten verkeer, vervoer en waterstaat	62	85	32	55
saldo verkeer, vervoer en waterstaat	1.173	1.255	1.500	1.378

Vergelijking van de begroting 2019 met de rekening 2019 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

2.1 Verkeer en vervoer (voordeel 122.000)

- Voordeel door vacatures op salariskosten van 9.000
- De voorbereidingskosten wegenbeheersplan vallen in 2019 14.000 hoger uit dan de geraamde 75.000 die bij de 3^e turap 2019 was aangegeven
- Door extra onderzoek bruggen vallen de kosten 6.000 hoger uit
- De onderhoudskosten zandwegen vallen 8.000 lager uit
- Om de voorziening rationeel wegbeheer op te heffen is een bedrag van 79.000 minder gestort in de voorziening. Dit bedrag is gestort in de reserve openbare ruimte en bruggen
- Er is een hogere opbrengst(5.000) ontvangen van nutsbedrijven door een hogere doorberekening
- Op openbare verlichting vallen de kosten voor onderhoud en energie lager uit(18.000)
- Door lagere kosten uitbesteden en aankoop zout vallen de kosten van gladheidsbestrijding 14.000 lager uit
- Overige lasten verkeer: hier vallen de kosten 7.000 lager uit

03 Economie

3.1 Economische ontwikkeling

Lokaal Economisch Programma

Wat willen we bereiken?:

Het behouden en versterken van een vitaal economische gemeenschap in Waalre.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Er is gewerkt aan de versterking van de centra van Aalst en Waalre-dorp.
- Toerisme en recreatie zijn gestimuleerd.
- Een nieuwe toekomstvisie op bedrijventerreinen en kantoorlocaties is vastgesteld, de positie van Waalre in de Brainport regio alsook de werkgelegenheidssituatie is voor het programma van belang.
- In samenspraak met het bedrijfsleven is het lokaal economisch programma voor Waalre geactualiseerd.

Jaar 2019

- Samen met het Overlegplatform Economische Zaken is een startnotitie voor de actualisering van het Lokaal Economisch Programma opgesteld.
- Op basis van een marktscan van onze werklocaties is een toekomstvisie en strategie voor onze bedrijventerreinen en kantoorlocaties gemaakt.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- In overleg met het Overlegplatform Economische Zaken is er voor gekozen om eerst de resultaten van de Omgevingsvisie af te wachten voordat gestart wordt met de actualisering van het Lokaal Economisch Programma.
- In januari heeft er een bijeenkomst met ondernemers en vastgoedeigenaren over de Waalrese werklocaties plaatsgevonden. Adviesburo Stec heeft in april een rapportage 'Heldere strategie voor sterke werklocaties in Waalre' opgeleverd. Op basis hiervan wordt het gesprek aangegaan met (een afvaardiging van) ondernemers en eigenaren van de werklocaties Diepenvoorde, Voldijn en Het Broek over de toekomst/ problematiek van hun werklocatie. We zijn gestart met kantoorlocatie Diepenvoorde en hebben een eerste gesprek gehad met de eigenaren.

Samenwerking binnen het Stedelijke gebied Eindhoven, Metropoolregio en Brainport

Wat willen we bereiken?:

De regio Zuidoost-Brabant wil haar positie als één van de best presterende regio's van Nederland en één van de meest technologisch innovatieve regio's van Europa behouden en

versterken. Lokaal werken we aan het verder verstevigen van de positie van ons bedrijfsleven en het bieden van een aantrekkelijke woonomgeving voor werknemers in de gehele Brainport.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Het actieprogramma Economie uit de Samenwerkingsagenda Stedelijk Gebied Eindhoven 2018-2025 is uitgevoerd.
- Er is geparticipeerd in het samenwerkingsverband van de Metropoolregio Eindhoven binnen het thema Economie.
- De positie en opgave van Waalre in de Brainport regio is nader bepaald en meegenomen in het Lokaal Economisch Programma.

Jaar 2019

- Binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven (SGE) is een start gemaakt met de projecten: steviger participeren in Brainport, Regionaal Ontwikkelingsfonds Werklocaties, kwaliteitsslag werklocaties en de doorontwikkeling van het 1-loket.
- Het gesprek met Brainport Development heeft plaatsgevonden om te kijken of er concrete afspraken kunnen worden gemaakt over wederzijdse bijdrage aan de versterking van elkaars economische doelstellingen.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Op basis van de Samenwerkingsagenda 2018-2025 voor het Stedelijk Gebied Eindhoven, thema Economie zijn er diverse activiteiten uitgevoerd. Op 23 oktober 2019 is er een werkatelier Bereikbaarheid Economische Toplocaties georganiseerd. Voor het Regionaal Ontwikkelingsfonds Werklocaties zijn diverse aanvragen behandeld. Ook wordt nagedacht over de doorontwikkeling van het fonds. De eerste stappen zijn gemaakt met betrekking tot de herprogrammering van bedrijventerreinen in de regio. Hierbij wordt uitdrukkelijk ook naar de kwaliteit van de terreinen gekeken.
- Het draaiboek van het 1-loket is geactualiseerd, het merk 1-loket wordt herpositioneerd en de opdracht voor een nieuwe vastgoedmonitor is geaccordeerd. Het functioneren van de Regionale Advies Commissie Detailhandel (RACD) is geëvalueerd. Er zijn enkele verbeteringen doorgevoerd. Daarnaast heeft de RACD enkele adviezen uitgebracht.
- Een inventariserend gesprek met Brainport Development over de mogelijkheden om MKB-ondernemers uit Waalre te ondersteunen heeft plaatsgevonden. Het MKB krijgt vanuit Brainport Development meer aandacht.

3.3 Bedrijfscontactfunctie

Wat willen we bereiken?:

Goed contact onderhouden met het Waalres bedrijfsleven en hun behoeftes en wensen duidelijk in beeld hebben.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Huisvestingsvraagstukken van bedrijven zijn gezamenlijk bekeken binnen het 1-Loket SGE waardoor de meest passende locaties in de regio zijn aangeboden. Zo behouden wij en trekken wij bedrijven aan voor de regio.
- Er is regelmatig overleg en contact geweest met lokale bedrijven en ondernemersverenigingen.
- Waalre heeft als secretaris deelgenomen aan het 1-loket in het SGE waar bedrijfshuisvestingsvraagstukken worden behandeld.
- Er heeft regelmatig overleg plaatsgevonden met ondernemersverenigingen (Ondernemers Contact Waalre, Bedrijven Investerings Zone Den Hof, Toeristisch Recreatief Platform Waalre) en individuele bedrijven (onder andere door bedrijfsbezoeken).

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Waalre heeft in 2019 de rol van secretaris van het 1-loket van het Stedelijke Gebied Eindhoven vervuld. Het 1-loket heeft 11 vergaderingen in 2019 gehad. Jaarlijks wordt er een monitoringsrapportage opgesteld.
- Er is regelmatig overleg gevoerd met ondernemersverenigingen zoals het OCW, BIZ Den Hof en individuele bedrijven.
- De eerste inventariserende gesprekken over de eventuele oprichting voor een Bedrijven Investerings Zone (BIZ) in Waalre-dorp hebben plaatsgevonden.

3.4 Recreatie en toerisme

Wat willen we bereiken?:

Het regionaal positioneren van Waalre als de 'groene' schakel c.q. toegangspoort tussen (de zuidzijde van) het SGE en grotere, groene, recreatieve gebieden zoals 'de Kempen' en 'transnationaal park De Grote Heide'. Het vergroten van de aantrekkelijkheid van het Waalres buitengebied op het gebied van recreatie en toerisme; van Waalre en voor de inwoners van het stedelijk gebied.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

In samenspraak met stakeholders is een beleidsnotitie Toerisme & Recreatie inclusief uitvoeringsprogramma opgesteld en uitgevoerd. De projecten hebben betrekking op het behoud en verbeteren van de toeristisch recreatieve infrastructuur (routes, natuurpoorten, extra voorzieningen) het verbeteren van de samenwerking, informatievoorziening en promotie.

Jaar 2019

- De beleidsnotitie Toerisme en Recreatie inclusief uitvoeringsprogramma is voor de komende jaren opgesteld.
- Het ruiter- en men routenetwerk is samen met omliggende gemeenten en Visit Brabant uitgevoerd.
- Het Toeristisch Recreatief Platform Waalre is in een nieuwe vorm opgericht.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Gezien andere prioriteiten (dorpshart Aalst) is besloten om de nota recreatie en toerisme in Waalre in 2020 op te stellen. Er is wel een startnotitie opgesteld en in januari 2020 door de raad vastgesteld. De oprichting van Toeristisch Recreatief Platform volgt wellicht uit de nieuwe nota.
- Het ruiter- en menroutenetwerk is in Waalre aangelegd. Opening in maart 2020.
- Wij zijn de samenwerking aangegaan om de aanvraag voor het Van Gogh Nationaal Park voor te bereiden. Of we ons daadwerkelijk verbinden aan het Van Gogh Nationaal Park zal in 2020 moeten blijken. Het Van Gogh Nationaal Park is bedoeld als vliegwiel voor de gezamenlijke integrale ontwikkeling van natuur, landschap, cultuur en regionale economie in relatie tot de grote ruimtelijke opgaven waarvoor we staan. Het Van Gogh Nationaal Park is een samenwerkingsconcept om te werken aan een kwalitatief hoogwaardig landschap van de toekomst. Oftewel een verbindende Brabantse aanpak gericht op High tech, High green en High social. Het beoogde gebied kent geen harde grenzen. Het kerngebied is gelegen tussen Tilburg-Waalwijk-Den Bosch-Helmond-Eindhoven, met uitstraling naar de gehele binnentuin van Brabantstad en een koppeling met het Van-Gogh-gebied rondom Breda, Zundert en Etten-Leur.

Wat heeft het gekost?:

	jaarrekening 2017	jaarrekening 2018	begroting 2019	rekening 2019
Lasten economie				
3.1 Economische ontwikkeling	54	70	73	68
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	15	46	53	48
3.4 Economische promotie	15	13	31	29
Totaal lasten economie	84	129	157	145
Baten economie				
3.1 Economische ontwikkeling	6	2	2	1
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	7	51	52	50
3.4 Economische promotie	-	151	184	184
Totaal baten economie	13	204	238	235
saldo economie	71	-75	-81	-90

Vergelijking van de begroting 2019 met de rekening 2019 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

3.1 Economische ontwikkeling (voordeel 4.000)

- De kosten zijn in 2019 4.000 te hoog geraamd

3.3 bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (voordeel 3.000)

- Geen verschil van betekenis

3.4 Economische promotie (voordeel 2.000)

- Geen verschil van betekenis

04 Onderwijs

4.1 Brede Scholen

Wat willen we bereiken?:

Een soepele overgang van de ene ontwikkelingsfase naar de andere om achterstand of uitval te voorkomen. Onderwijs, sociaal-culturele en sportvoorzieningen versterken elkaar.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- De samenwerking tussen het onderwijs, de voor- en naschoolse voorzieningen (kinderopvang en peuterspeelzaalwerk) en de omgeving is tot stand gebracht waarbij de onderwijshuisvesting ondersteunend is geweest aan deze samenwerking.
- De Lokale Educatieve Jeugd Agenda 2016-2020 is uitgevoerd.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Integraal Kindcentrum (IKC) De Wilderen functioneert volledig als IKC. Beide directeuren (basisschool de Wilderen en kindcentrum De Wilderen) hebben een opleiding tot IKC directeur afgerond. Dankzij het gezamenlijke gebouw is de samenwerking optimaal. In Brede School Aalst zijn de scholen en de kinderopvang zich ook aan het oriënteren op meer verregaande samenwerking als IKC.
- De Lokale Educatieve Jeugd Agenda 2016-2020 is uitgevoerd:
  - De 5 doelstellingen m.b.t. *voorschoolse voorzieningen* zijn behaald. Dit betekent dat er voor alle kinderen in de leeftijd 0-4 jaar een goed voorschools aanbod is, mét voorschoolse educatie voor alle kinderen vanaf 2,5 jaar. Er is een passend voorschools aanbod in de gemeente Waalre met voldoende keuzevrijheid, waar alle ouders gebruik van kunnen maken. De kinderopvang werkt goed samen met ouders, het CMD, de basisscholen en de jeugdgezondheidszorg. Wel behoeft de doelstelling dat ook kinderen met een specifieke ondersteuningsbehoefte bij de kinderopvang terecht moeten kunnen, voortdurende aandacht. De kinderdagverblijven hebben dan ook een vaste contactpersoon bij het CMD en het consultatiebureau, om een goede aansluiting met zorg snel te kunnen realiseren als een kind dat nodig heeft. Als een kind bijvoorbeeld naar een Medisch Kinderdagverblijf gaat (buiten de gemeente Waalre), is het CMD betrokken en is er een goede overdracht als het kind naar school gaat.
  - De 6 doelstellingen m.b.t. *primair onderwijs -BSO-verenigingsleven* zijn behaald. De samenwerking tussen de basisscholen, BSO en de aansluiting met jeugdhulp (CMD/PlusTeam) is goed. Als er hulp nodig is voor een leerling die school niet kan bieden, wordt het CMD op school uitgenodigd en worden ouders niet doorverwezen. Het aantal kinderen dat is aangewezen op het speciaal onderwijs is gelijk gebleven. Alle kinderen in Waalre kunnen mee doen aan Sjors Sportief & Creatief.
  - Van de 7 doelstellingen m.b.t. het *voortgezet onderwijs* zijn met name de doelen die lokaal gerealiseerd konden worden, behaald. Zo is het Operationeel Jeugd Overleg

opgezet waarin politie, jongerenwerker, CMD (inclusief leerplicht), PlusTeam en de gemeentelijk adviseur integrale veiligheid gestructureerd samenwerken. Voor inwoners betekent dit dat problemen bij jongeren vroegtijdig worden gesignaleerd en aangepakt. We hebben ingezet op de samenwerking met het voortgezet onderwijs en met het Regionaal Samenwerkingsverband Passend Onderwijs Eindhoven Kempenland (RSV PVO).

- De 9 doelstellingen m.b.t. *het versterken van een positief opvoed- en opgroeiklimaat* zijn deels behaald. Er is veel aandacht besteed aan het vergroten van de weerbaarheid van kinderen en aan de gevolgen van scheiding voor kinderen. Het aantal kinderen dat lid is van een vereniging in de gemeente Waalre is groot. De jongerenwerker heeft geïnvesteerd in samenwerking met de verenigingen. Dit heeft meerwaarde en blijft aandacht behoeven, omdat verenigingen samen met het jongerenwerk een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan het vergroten van de weerbaarheid van jongeren. Waalrese kinderen zijn over het algemeen gelukkig en gezond, alleen overgewicht is niet af- maar toegenomen.

4.2 Onderwijshuisvesting

Wat willen we bereiken?:

Goede huisvesting om het brede-school-concept mogelijk te maken. Door middel van een multifunctionele inzet van de schoolgebouwen willen we de ontmoeting tussen verschillende groepen vergemakkelijken en wijkgebonden activiteiten mogelijk maken.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

Er zijn goede afspraken gemaakt met de schoolbesturen over de uitvoering van het onderhoud aan de scholen en over het multifunctioneel inzetten van de gebouwen.

Jaar 2019

De schoolbesturen van primair onderwijs hebben zelf de financiële middelen gekregen voor het klein en groot onderhoud van hun schoolgebouwen. Er zijn afspraken gemaakt met de gemeente over de kwaliteitsnormen waaraan de schoolgebouwen moeten voldoen. De afspraken over het toezicht op de uitvoering zijn gecontinueerd en verfijnd.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- De afspraken over het onderhoud met de basisscholen zijn goed uitgevoerd.
- Een stukje grond is overgedragen aan basisschool de Wilderen t.b.v. een fietsenstalling.

4.3 Lokaal onderwijsbeleid

Wat willen we bereiken?:

Een samenhangende onderwijs-, ondersteunings- en hulpstructuur voor de jeugd en een positief opvoed- en opgroeiklimaat. De ondersteuning die het onderwijs biedt (passend onderwijs) sluit aan bij de ondersteuning die de gemeente biedt op basis van de Jeugdwet en de WMO.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Ouders zijn en blijven primair verantwoordelijk voor het opgroeien en de opvoeding van hun kinderen.
- Ondersteuningsvragen zijn snel gesignaleerd en aangepakt door het (preventief) inzetten van de sociale omgeving en ondersteuning vanuit het 'voorliggend veld'. Dit resulteert in een snellere en adequatere reactie en minder ondersteuningsvragen die opgeschaald worden naar specialistische hulpverlening.
- Ondersteuningsplannen Passend Onderwijs van het samenwerkingsverband Passend Onderwijs zijn afgestemd met de deelnemende gemeenten.
- Gemeentelijke beleidsplannen voor jeugd zijn afgestemd met de Samenwerkingsverbanden Passend Onderwijs (Primair en Voortgezet Onderwijs).

Jaar 2019

Vanuit de notitie aansluiting primair onderwijs – jeugdhulp zijn dit de doelen die we willen bereiken voor 2019.

- Op een aantal heiochtenden komen professionals (coördinatoren en uitvoerders) vanuit onderwijs en jeugdhulp bijeen om de verbeterpunten vanuit de notitie onderwijs en jeugdhulp op de vijf thema's om te zetten in acties om deze vervolgens volgens een implementatieplan ten uitvoer te brengen waardoor de aansluiting onderwijs en jeugdhulp doeltreffender en doelmatiger zal moeten gaan verlopen. De vijf thema's zijn:
  - Verantwoordelijkheidsverdeling
  - Communicatie en contactpersonenEr is een contactpersonenlijst jeugdhulp-onderwijs-leerplicht opgesteld.
- Zorg Advies Teams (ZAT's), PlusTeam, CMD en GGD (preventieve inzet van de jeugdgezondheidszorg) werken effectief samen.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

De heiochtenden aansluiting jeugdhulp-onderwijs zijn succesvol verlopen. Het implementatieplan is gezamenlijk met de scholen, het samenwerkingsverband passend onderwijs PO De Kempen, de kinderopvang en het CMD en PlusTeam uitgewerkt en we zijn begonnen met de uitvoering. Voor ouders betekent dit dat

- ouders van school informatie krijgen over onderwijs en van het CMD over jeugdhulp (verantwoordelijkheidsverdeling)

- partijen eenduidig communiceren met ouders (communicatie)
- ouders worden gezien als gelijkwaardige partners
- ouders in de nieuwsbrief van school worden geïnformeerd waarvoor zij terecht kunnen bij de huisarts en waarvoor bij het CMD (toeleiding naar zorg)
- de verschillende partijen van elkaar weten wat ze voor ouders en kinderen kunnen doen (expertise)
- Er is effectief samengewerkt in de Zorg Advies Teams, ouders zitten hier standaard zelf bij.

4.4 Leerlingenvervoer

Wat willen we bereiken?:

Leerlingen die niet zelfstandig naar school kunnen gaan en waarvan de ouders/verzorgers dit vervoer redelijkerwijs niet zelf kunnen uitvoeren, kunnen gebruik maken van het leerlingenvervoer, op basis van de Verordening Leerlingenvervoer gemeente Waalre.

Wat gaan we er voor doen

Periode 2019-2022

- De contracten voor Leerlingenvervoer zijn samen met de gemeente Eindhoven afgesloten en lopen tot en met 1 augustus 2021 en worden uitgevoerd door de vervoersbedrijven Connexion, Taxiservice en Willemsen de Koning.
- De aanbestedingsprocedure voor het leerlingenvervoer is gestart. Vóór het schooljaar 2021-2022 is bekend welke vervoersbedrijven gecontracteerd zijn.
- De mogelijkheden van de integratie van het leerlingenvervoer en het Wmo-vervoer (Taxibus) met het openbaar vervoer zijn samen met de regio gemeenten van Taxibus onderzocht.
- Het zelfstandig reizen van leerlingen waar dit leerbaar en haalbaar is, is gestimuleerd. De ouders zijn geïnformeerd over best practices in Waalre.

Jaar 2019

- De Verordening leerlingenvervoer is in werking getreden.
- Op basis van het uitgangspunt 'stimuleren van de zelfredzaamheid van leerlingen, ook in het vervoer' hebben CMD en het Plusteam advies gegeven over de leerbaarheid om zelfstandig te reizen naar school. De ouders en het kind zijn hierbij betrokken.
- De begeleiding van "Mee op weg" is aangeboden om kinderen te leren zelfstandig naar school te fietsen of te reizen met het Openbaar Vervoer.
- De voorbereidingen voor de aanbesteding van het leerlingenvervoer zijn gestart.
- De mogelijkheden van een opstapplaats in Waalre voor leerlingen om collectief naar het PIUS X college in Bladel te gaan zijn onderzocht.
- Het aantal loosmeldingen is teruggebracht (taxi staat voor de deur maar kind gaat niet mee) door ouders te stimuleren om ritten zelf op tijd af te melden in Vervoersmanagement Online.
- We hebben deelgenomen aan het project Slimme Mobiliteit voor doelgroepen.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Ruim 100 aanvragen voor speciaal onderwijs voor het schooljaar 2019-2020 zijn getoetst en geschikt.
- De adviesraad leerlingenvervoer, de toezichthouder en de beleidsadviseur zijn 4x bijeen geweest.
- Er is een onderzoeksrapport (bachelor scriptie) opgeleverd "Zelfstandig leren reizen van kinderen met een indicatie voor het leerlingenvervoer in de gemeente Waalre".
- De contracten met de vervoersbedrijven zijn verlengd t/m schooljaar 2020-2021.

4.5 Leerplicht

Wat willen we bereiken?:

Voorkomen en bestrijden van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

De leerplichtambtenaren in de regio Zuidoost Brabant hebben meldingen van schoolverzuim in behandeling genomen en een bijdrage geleverd aan het voorkomen en bestrijden van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten. Hierbij is nauw samengewerkt met verschillende partners in de regio zoals regiogemeenten, (samenwerkingsverbanden van) scholen, jeugdhulp, jeugdbescherming en het openbaar ministerie.

Jaar 2019

Continuering van de manier waarop in de 21 gemeenten in onze regio op een uniforme wijze uitvoering wordt gegeven aan het voorkomen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten van de ruim 233.000 jongeren in de leeftijd van 5 tot 23 jaar die wonen in onze regio.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- We hebben in 2019 de inzet van de leerplichtambtenaar geïntensiveerd door meer uren te bekostigen. De leerplichtambtenaar heeft 4 uur per week gewerkt in het CMD, dit is goed verlopen, de integrale benadering en vroegsignalering is verbeterd.

Wat heeft het gekost?:

	jaarrekening 2017	jaarrekening 2018	begroting 2019	rekening 2019
Lasten onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	72	72	72	72
4.2 Onderwijshuisvesting	659	519	556	552
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	508	447	492	524
Totaal lasten onderwijs	1.239	1.038	1.120	1.148
Baten onderwijs				
4.1 Openbaar basisonderwijs	-	-	-	-
4.2 Onderwijshuisvesting	217	239	230	246
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	11	6	58	75
Totaal baten onderwijs	228	245	288	321
saldo onderwijs	1.011	793	832	827

Vergelijking van de begroting 2019 met de rekening 2019 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

4.1 Openbaar basisonderwijs (voordeel 0)

- Geen verschil

4.2 Onderwijshuisvesting (voordeel 20.000)

- Door een combinatie van wat hogere huren/bijdragen en lagere kosten is er een voordeel van 20.000

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (nadeel 15.000)

- Voor onderwijsachterstandenbeleid zijn vanaf 2019 rijksmiddelen ontvangen die in 2019 niet volledig zijn uitgegeven. Het eenmalige voordeel is 21.000
- Voor leerlingenvervoer is er in 2019 54.000 vooral door een tariefsverhoging meer uitgegeven dan in de begroting was opgenomen
- Voor peuterspeelzalen is er vooral door opheffing van de stichting een voordeel van 17.000

05 Sport, cultuur en recreatie

5.1-5.2 Sport

Wat willen we bereiken?:

Door middel van het aanbieden van sport- en speelactiviteiten en -faciliteiten een bijdrage leveren aan een gezonde leefstijl van alle bewoners, leefbaarheid in wijken en buurten.

Vergroten van de verantwoordelijkheid en betrokkenheid van verenigingen en de samenleving bij de uitvoering van deze maatschappelijke opgaven.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- De sportaccommodaties en sportvoorzieningen zijn multifunctioneel ingezet; ook op andere beleidsterreinen zoals onderwijs en Wmo;
- Sporthal 't Hazzo is omgebouwd tot een duurzame sporthal;
- Er zijn voorbereidingen getroffen voor de situatie dat sporthal 't Hazzo niet meer gekoppeld is aan het zalencentrum.
- Duurzame beheersituatie gecreëerd voor de sportaccommodaties voor binnen- en buitensport.

Jaar 2019

- Er zijn netwerk- en themabijeenkomsten georganiseerd voor sportverenigingen.
- Deelname aan Sjors Sportief en Creatief is gecontinueerd;
- Deelname aan de Nationale Sportweek is verder uitgebouwd;
- De ombouw van sporthal 't Hazzo is gestart;
- De landelijke richtlijn t.a.v. compensatie btw-vrijstelling op sportaccommodaties is geïmplementeerd.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Er zijn netwerk- en themabijeenkomsten georganiseerd voor sportverenigingen zoals het sportcafé en de startbijeenkomsten Lokaal Sportakkoord
- Deelname aan Sjors Sportief en Creatief
- Tijdens de Nationale Sportweek zijn er weer diverse activiteiten georganiseerd
- Gestart met de voorbereidingen van de verbouwing van 't Hazzo. Een groot deel van het zalencentrum is gesloopt. Het bestemmingsplantraject voor de herontwikkeling van het gebied rondom 't Hazzo is gestart;
- De landelijke richtlijn t.a.v. compensatie btw-vrijstelling op sportaccommodaties is geïmplementeerd.

5.3 Cultuur

Wat willen we bereiken?:

Een bijdrage leveren aan de brede ontwikkeling van de inwoners van Waalre (o.a. historisch erfgoed, muziek, literatuur, kunst), waarbij de eigen verantwoordelijkheid en het organiserend vermogen van de inwoners en organisaties leidend is. De gemeente neemt hierin wel een faciliterende en stimulerende rol.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Tot en met 2020 is een deel van de middelen voor muzikeducatie ingezet voor het stimuleren van deelname aan cultuuractiviteiten door kinderen uit minimagezinnen. Bij het nieuw op te stellen cultuurbeleid bekijken we hoe we een grotere doelgroep kunnen bereiken met het beschikbare geld voor muzieksubsidies;
- De culturele verenigingen hebben dezelfde financiële ondersteuning gekregen en ondersteuning in middelen of advies als andere verenigingen, waar mogelijk maken we concrete prestatieafspraken;
- Het huidige Kunst- en Cultuurbeleid van de gemeente Waalre is heroverwogen, zowel wat betreft inhoud als het beoogde effect.

Jaar 2019

- De gemeente werkt samen met het Jeugdfonds Cultuur Brabant heeft dit steeds onder de aandacht gebracht;
- De organisaties en verenigingen die een prestatie, maatschappelijke of pilot- subsidie ontvangen, hebben de afspraken uitgevoerd die met hen gemaakt zijn en zij hebben hierover verantwoording afgelegd;
- Bij meerjarige subsidieafspraken op het gebied van cultuur is de subsidie opnieuw verleend;
- Er is een startnotitie Kunst- en Cultuurbeleid opgesteld.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Een relatiebeheerder heeft de contacten met het Jeugdfonds cultuur en het werkveld cultuur Waalre onderhouden. In 2019 hebben 21 kinderen deelgenomen aan kunst en cultuur, met name muziekles. Er zijn in 2019 diverse acties ondernomen om het fonds te promoten onder minima en op scholen.

Cultuuractiviteit 2019	Aantal kinderen 2019
Algemene muziekvorming	1
Drums	1
Dwarsfluit	1
Gitaar (klassiek)	1
Jeugdtheater	2
Klarinet	1
Klassiek ballet	1
Musical	2
Piano	8
Streetdance	2
Jazzdance	1

Voor de inwoners betekent dit dat 21 kinderen uit gezinnen met een minimuminkomen hebben deelgenomen aan kunst en cultuur in 2019.

- Subsidies gefinancierd via de ondersteuningssubsidie

Ondersteuningssubsidies 2019	Aantal	Bedrag
Prestatiesubsidies	2	€ 24.750
Maatschappelijke subsidies	7	€ 21.250
Pilotsubsidies	5	€ 9.250
Overige subsidies	1	€ 5.000
Totaal		€ 35.250

Via de ondersteuningssubsidie hebben we in 2019 € 35.250 uitgegeven aan kunst en cultuur. Daarnaast verstrekken we voor kunst en cultuur nog andere middelen zoals voor de harmonieën.

- De startnotitie kunst en cultuur is nog niet opgesteld in 2019, omdat geen budget op de programmabegroting 2020 is geplaatst. In 2020 is de verwachting dat we een startnotitie kunst en cultuur opstellen met deze randvoorwaarde.

5.5 Cultureel erfgoed

- Het cultureel erfgoed in Waalre blijft zoveel mogelijk behouden en toegankelijk voor publiek.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Stichting Waalres Erfgoed heeft het erfgoed van Waalre bewaard.

Jaar 2019

- Het Waalres Erfgoed is gehuisvest in Het Huis van Waalre en zij hebben een meerjarige subsidie ontvangen. De stichting geeft indien mogelijk jaarlijks een boek uit over het cultureel erfgoed van Waalre.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Waalres Erfgoed is gehuisvest in Het Huis van Waalre. De stichting heeft een subsidie ontvangen in 2019. De meerjarige prestatieovereenkomst van de stichting is aangepast, zodat vrijwilligers nu ook op andere locaties digitaal kunnen werken.

5.6 Media

De bibliotheek zorgt voor leesbevordering, taalontwikkeling en mediawijsheid bij kinderen op basisscholen en zorgt voor een aanbod voor volwassenen. De lokale omroep (een wettelijke

verplichting) houdt Waalrenaren op de hoogte van lokaal nieuws in Waalre en Eindhoven en omgeving.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Er is een meerjarig subsidiecontract met Bibliotheek Eindhoven gesloten;
- Waalre is voor 5 jaar aangesloten bij Stichting Omroep Eindhoven en Omgeving, gebaseerd op wat in 'De Kracht van Waalre' is aangegeven: focus op en samenwerken met partners van het stedelijk gebied Eindhoven.

Jaar 2019

- Subsidie aan Bibliotheek Eindhoven is verleend;
- De bibliotheek heeft een grote rol verworven in Het Huis van Waalre;
- Waalre is aangesloten bij Stichting Omroep Eindhoven en Omgeving en verleent deze lokale omroep subsidie. Deze omroep is gebruikt als een communicatiemiddel.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- De Bibliotheek Eindhoven heeft een subsidie ontvangen in 2019.
- De bibliotheek organiseert veel activiteiten in Het Huis van Waalre, zoals: lezingen rondom een specifiek onderwerp, Taalcafé, voorlezen en knutselen, Digicafé, cursus Digisterker, voorleeswedstrijd. De bibliotheek is gestart met een pilot Digitaalpunt.
- Stichting Omroep Eindhoven en Omgeving is gebruikt als nieuwe omroep van Waalre. De stichting heeft subsidie in 2019 voor het eerst ontvangen en geeft hierover verantwoording in 2020.

5.7 Openbaar Groen en Openluchtrecreatie

Wat willen we bereiken?:

De groene uitstraling als essentieel en karakteristiek onderdeel van de gemeente Waalre behouden en waar mogelijk versterken. Waalre hiermee positioneren als aantrekkelijke woon-, verblijf- en werkomgeving. In samenspraak met bewoners komen tot een integrale aanpak van de openbare ruimte.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Het Groenbeleidsplan is geactualiseerd en bestaat uit 4 modules: Groenvisie/groenstructuur, Groenbeleid/Bomenbeleid en herbeoordeling lijst waardevolle bomen. Biodiversiteit, burgerparticipatie, klimaatverandering en duurzaamheid maken onderdeel uit van dit Groenbeleidsplan.
- Het Openbaar Groen is (daar waar mogelijk) gerenoveerd of vervangen als onderdeel van de integrale uitvoering van het 'Meerjaren- en uitvoeringsplan openbare ruimte (groen, wegen, riolering) 2018-2024'.

Jaar 2019

- De in 2018 vastgestelde groenvisie en groenstructuur is nader uitgewerkt in groenbeleid- en beheer.
- Het contract "Integraal Beheer Openbare Ruimte" is op basis van burgertevredenheid voor de 2^e keer verlengd.
- In samenspraak met inwoners het Openbaar Groen Molenstraat en omgeving heringericht in het kader van vervanging riolering.
- Bij het bouw- en woonrijp maken van diverse bouwlocaties (o.a. Waalre-Noord, Berkenlaan, Meester Slootsweg) is de voorbereiding en (mogelijke) uitvoering ingevuld voor het onderdeel Groen.
- In het kader van de natuurcompensatie "Waalre Noord" en aanleg van fietspad Dommeldal-de Hogt is nieuwe natuur ontwikkeld in het buitengebied, onder meer door landbouwpercelen om te vormen naar natuur.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- De in januari 2019 vastgestelde groenvisie en groenstructuur zijn nader uitgewerkt in groenbeleid- en beheer.
- De herbeoordeling en actualisatie van de Groene Kaart(kapbeleid) is in 2019 uitgevoerd.
- Conform het contract met de aannemer is "Integraal Beheer Openbare Ruimte" uitgevoerd en op basis van burgertevredenheid met een jaar verlengd.
- De herinrichting van de Molenstraat en omgeving is aanbesteed, opgestart en wordt in 2020 afgerond.
- Het woonrijp maken van de openbare ruimte in fase 2 van Heistraat Noord (The Lodge) is afgerond.
- Het bouwrijp maken van de openbare ruimte in de Berkenlaan is afgerond.
- Voorbereiding herinrichting openbare ruimte in de omgeving van meester Slootsweg (medisch centrum) is opgestart.
- De realisatie van de natuurcompensatie "Waalre Noord" en aanleg van fietspad Dommeldal-de Hogt is afgerond, Hiervoor zijn onder meer landbouwpercelen omgevormd naar natuur en er is bos aangelegd.

Wat heeft het gekost?:

	jaarrekening 2017	jaarrekening 2018	begroting 2019	rekening 2019
Lasten sport, cultuur en educatie				
5.1 Sportbeleid en activering	48	56	52	52
5.2 Sportaccommodaties	542	652	710	718
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	44	41	47	41
5.5 Cultureel erfgoed	17	15	40	32
5.6 Media	261	268	294	295
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	1.091	1.279	1.585	1.622
Totaal lasten sport, cultuur en educatie	2.003	2.311	2.728	2.760
Baten sport, cultuur en educatie				
5.1 Sportbeleid en activering	-	-	64	64
5.2 Sportaccommodaties	187	136	171	171
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-	-	-	-
5.5 Cultureel erfgoed	-	-	-	-
5.6 Media	-	-	-	-
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-	-	11	35
Totaal baten sport, cultuur en educatie	187	136	246	270
saldo sport, cultuur en educatie	1.816	2.175	2.482	2.490

Vergelijking van de begroting 2019 met de rekening 2019 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

5.1 Sportbeleid en activering (voordeel 0)

- Geen verschil

5.2 sportaccommodaties (nadeel 8.000)

- Sporthallen hebben in totaal 4.000 minder energie verbruikt dan vooraf was begroot
- Bij buitensportaccommodatie Waalre is voor 4.000 minder huur ontvangen en zijn er extra kosten (6.000) gemaakt voor herstellen hekwerk door stormschade

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (voordeel 6.000)

- Diverse uitgaven vallen in 2019 lager uit dan begroot

5.5 Cultureel erfgoed (voordeel 8.000)

- Minder water- en energieverbruik. Tevens minder onderhoudskosten

5.6 Media (nadeel 1.000)

- Geen verschil van betekenis

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (nadeel 13.000)

- Als gevolg van tijdelijk niet ingevulde vacatures is er een voordeel van 8.000
- De kosten van de bosgroep zijn door werkzaamheden nav het noodweer van 4 juni 2019 9.000 hoger
- De energiekosten van de evenementkosten is 5.000 hoger dan begroot
- De ondersteuning voor evenementen is eveneens 7.000 hoger

06 Sociaal domein

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (CMD/ Plusteam)

Wat willen we bereiken?:

Een laagdrempelige voorziening voor alle vragen over zorg en welzijn zoals de Wmo, jeugd en gezin, leerplicht, minimaregelingen, werk en inkomen, schuldhulpverlening en mantelzorg.

Er wordt uitgegaan van een integrale aanpak met een preventief karakter. Er is één contactpersoon per gezin of alleenstaande. Er wordt nadrukkelijk gekeken naar de zelfredzaamheid, wat iemand zelf kan en waar hulp/ondersteuning bij nodig is.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Het Centrum Maatschappelijke Dienstverlening (CMD) is doorontwikkeld met als doel de versterking van de kwaliteit van dienstverlening aan de inwoner in het gehele sociale domein;
- Alle individuele jeugdhulpcliënten uit de gemeente Waalre en hun gezinnen zijn in beeld gebracht en hebben een vaste coach uit het CMD of PlusTeam;
- Integrale benadering "één gezin, één plan, één coördinator" is gemeengoed;
- Softwarematige ondersteuning en alle bijbehorende functionaliteiten functioneert goed en werkt ondersteunend voor het CMD en PlusTeam (administratieve lastenvermindering) en genereert managementinformatie;

Jaar 2019

- Het in 2018 aangegane samenwerkingsverband met de gemeente Veldhoven is verder doorontwikkeld;
- Alle individuele jeugdhulpcliënten uit de gemeente Waalre en hun gezinnen zijn in beeld gebracht en hebben een vaste coach uit het CMD of PlusTeam.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Er is een loket gerealiseerd in het Medisch Centrum Aalst;
- Er is een start gemaakt met een onderzoek/evaluatie naar het Plusteam;
- Er zijn twee wijk GGD-ers aangesteld in 2019 in samenwerking met Veldhoven.
- Er is gestart met voorbereidingen voor de samenwerking op leerplicht met Veldhoven

Wijkcentra

Wat willen we bereiken?:

Inwoners de mogelijkheid bieden om deel te nemen aan en/of gebruik te maken van cultureel maatschappelijke activiteiten, van wijkzorg en van wijk-overstijgende activiteiten. We bieden levensloopbestendige wijken en buurten. Wij borgen de mogelijkheid voor ontmoeten in elke wijk voor nu en later.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019 – 2022

- Accommodaties zijn multifunctioneel ingezet;
- De (zorg)activiteiten in de wijkcentra zijn doorontwikkeld in overeenstemming met zorgcontracten;
- Wijken en buurten zijn levensloopbestendig. De voorzieningen zijn voor iedereen goed bereikbaar;
- De sociaal culturele activiteiten zijn gesubsidieerd volgens het geldende subsidiebeleid voor deze periode.
- Heldere visie op de mate van privatisering van gemeentelijk vastgoed. We organiseren hier voor een raads-brede discussie rondom de gemeenschapshuizen en sportaccommodaties.
- Verdere ontwikkeling van Het Huis van Waalre als ontmoetingsplek.

Jaar 2019

- Nieuwe activiteiten in 'Het Huis van Waalre' zijn gestimuleerd en gefaciliteerd;
- Er is een visie opgesteld over de mate van privatisering van wijkcentra;
- Bij sporthal 't Hazzo is een start gemaakt met de bouw van een nieuwe kantine/ ontmoetingsruimte;
- Voor het jaar 2019 is een nieuwe meerjarige prestatieovereenkomst opgesteld voor Gemeenschapshuis 'De Pracht'.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Er is gestart met het Programma van Eisen voor sporthal het Hazzo en de ontmoetingsruimte;
- Er is een meerjarige prestatieovereenkomst opgesteld voor De Pracht met aandacht voor activiteiten voor ouderen en jongeren;
- Een onderzoek is uitgevoerd naar exploitatievorm van maatschappelijk vastgoed, met extra aandacht voor sporthallen. Daarbij is een presentatie over de uitkomsten van het rapport gegeven aan raadsleden.

6.3 Inkomensregelingen

Wat willen we bereiken?:

- Het streven naar een bestaansminimum voor inwoners, die geheel of gedeeltelijk niet zelfstandig kunnen voorzien in de noodzakelijke kosten van levensonderhoud.
- Inwoners met een niet volledig arbeidsvermogen de noodzakelijke ondersteuning (loonkostensubsidie, werkplekaanpassing en begeleiding) bieden zodat zij in staat zijn het wettelijk minimumloon te verdienen (Participatiewet).

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019 -2022

- Uitvoeren van de Participatiewet (bijstandsuitkeringen) en de regelingen Ioaw, Ioaz, Bbz;
- Integrale benadering van personen en gezinnen bij vraagstukken op het gebied van het sociale domein.
- Doorlopende bestandanalyse met als doel uitstroom naar arbeid.

Jaar 2019

- Het streven naar een bestaansminimum.
- Ontwikkeling van de integrale benadering die moet leiden tot een betere kwalitatieve dienstverlening en tot participatie (arbeid).

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Per 1 januari 2019 werd aan 215 personen/ gezinnen een uitkering vanwege de Participatiewet/ Ioaw en Ioaz verstrekt. Per 31 december 2019 is het aantal personen 220. De stijging zit voornamelijk in de leeftijdsklasse 55+.
- 21 personen met een afstand tot de arbeidsmarkt hebben werk gekregen met een loonkostensubsidie, dit is een stijging van 10 personen ten opzichte van 31-12-2018.
- 8 personen zijn parttime uitgestroomd naar werk. Dit wil zeggen bemiddeld naar werk maar nog niet voldoende inkomsten uit arbeid om uit te stromen uit de bijstand.
- De samenwerking met de gemeente Veldhoven op het gebied van werk en inkomen Veldhoven is voortgezet en bezetting op het lokale CMD is gerealiseerd met integraliteit als resultaat.

6.3.1 Minimabeleid

Wat willen we bereiken?:

- Het minimabeleid heeft als speerpunt het bestrijden van armoede. Voorop staat participatie in de samenleving en verhoging van de zelfredzaamheid van de inwoner. De nadruk ligt op de kwetsbare volwassenen en kinderen in de gemeente die minder goed voor zichzelf kunnen zorgen;
- Speciale aandacht voor doelgroepen die door stapeling van kortingen op toelagen en verhoging van kosten in de problemen komen;
- Bestrijding van armoede en de uitvoering van het minimabeleid en inkomensondersteuning door het Centrum voor Maatschappelijke Deelname (CMD);
- Het CMD werkt vanuit een integrale benadering en neemt bij armoedebestrijding en uitvoering van het minimabeleid de versterking vanuit de drie decentralisaties mee (Wmo/ Jeugdwet/ Participatiewet);
- Pro actieve schulddienstverlening met aandacht voor preventie;
- Inzetten op preventie om schuldsituaties te voorkomen door "vroegsignalering" en een bijdrage leveren aan het Netwerk Waalre Schuldenvrij (burgerinitiatief);
- Doelgerichte inzet "Klijnsma middelen" ter bestrijding van armoede onder kinderen.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Bevorderen integrale aanpak door ontwikkeling van het CMD te stimuleren;
- Het verstrekken van individuele Bijzondere bijstand;
- Het verstrekken van een individuele inkomenstoeslag;
- Ondersteuning van minima door aanvullende regelingen zoals de "Meedoen bijdrage", deelname aan het Jeugdsportfonds en Jeugdcultuurfonds, korting op de premie van de ziektekostenverzekering en faciliteren van Stichting Leergeld;
- Uitvoering van schulddienstverlening door het lokale CMD;
- Inzetten en "Vroeg signalering" en samenwerking met Burgerschuldhulp Waalre in het voorkomen van schuldsituaties.

Jaar 2019

- Preventieve maatregelen door inzet van vroeg signalering van mogelijke schuldensituaties door uitwisseling van gegevens met diverse externe partners (Thuis. VGZ, CZ, Brabant water en Netwerk Waalre schuldenvrij);
- Samenwerking met Burgerschuldhelp Waalre om schuldensituaties in een vroeg stadium op te lossen;
- Meer aandacht voor preventie in het voorkomen van schulden met name bij jongeren.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Het CMD heeft een integrale aanpak gerealiseerd waarbij signalen m.b.t. eventuele "armoede" wordt aangepakt. Hierbij wordt samengewerkt met de hierboven genoemde partijen met als resultaat dat mensen eerder geholpen kunnen worden.
- Aan 22 inwoners wordt schuldhulpverlening geboden.
- Samen met Burger Schuldhelp wordt de campagne "Kom uit je schuld" gevoerd.
- Er zijn 452 "meedoenbijdrages" verstrekt en aan 397 klanten bijzondere bijstands toegekend en verstrekt.
- De Klijsma middelen zijn ingezet voor verstrekking van 110 fashion cheques aan kinderen in Waalre en deelname aan Sport- Cultuurfonds.

6.4 Begeleide participatie

Wat willen we bereiken?:

- Doel van de Participatiewet is inwoners een bestaansminimum te garanderen door een bijstandsuitkering te verstrekken en/of inwoners met een arbeidsvermogen kansen op regulier werk te bieden. Voor inwoners met een arbeidsvermogen van 30 tot 80% wordt ondersteuning ingezet. De Participatiewet en het gemeentelijke beleid leveren een bijdrage aan de versterking van gelijke kansen voor inwoners met een arbeidsvermogen op de reguliere arbeidsmarkt.
- Zorg dragen voor een natuurlijke afbouw van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) waarvan de toegang vanaf 1 januari 2015 is afgesloten.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- De Participatiewet in samenwerking met en door de gemeente Veldhoven wordt uitgevoerd op basis van een samenwerkingsovereenkomst;
- We nemen deel in het "Participatiebedrijf" GRWRE (de gemeenten Eindhoven, Veldhoven, Heeze-Leende en Valkenswaard);
- We participeren in het Regionaal Werkbedrijf Brabant Zuidoost (04werkt);
- Uitvoering en afbouw van de Wsw door Ergon als onderdeel van de GRWRE;
- Inwoners worden begeleid naar werk door het aanbieden van participatievoorzieningen;
- Loonkostensubsidie wordt aangeboden aan inwoners met arbeidsvermogen van 30% tot 80%;
- We voldoen aan de wettelijke taakstelling m.b.t. "beschut werk". Het bieden van een loonkostensubsidie aan inwoners met arbeidsvermogen van 0% tot 30%;

- Werkzoekenden verrichten onbeloonde maatschappelijk nuttige werkzaamheden naast of in aanvulling op reguliere arbeid (werkzaamheden die niet leiden tot verdringing op de arbeidsmarkt);
- Een studietoelage wordt aangeboden aan inwoners die studeren en een arbeidshandicap hebben;
- Er zijn participatieplaatsen/ werkstages beschikbaar gesteld binnen de gemeente Waalre vanwege de banenafspraken.

Jaar 2019

- Verdere analyse van het bijstands- uitkeringsbestand en begeleiding richting de arbeidsmarkt en /of participatie.
- Versterking samenwerking met de gemeente Veldhoven met als doel meer individuele aandacht voor de uitkeringsgerechtigden zodat ze meer kansen krijgen om uit de bijstand te stromen.
- De wettelijke taak in het kader van loonkostensubsidies wordt uitgevoerd inclusief "Beschut Werk".
- Participatieplaatsen/ werkstages binnen de gemeente Waalre vanwege de banenafspraken, is gerealiseerd.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Nagenoeg het gehele bestand is gescreend op de mogelijkheden naar participatie of werk. Van het gehele bestand worden 48 personen aangemerkt voor economische participatie (werk) en 166 voor maatschappelijke participatie. (nog niet geschikt voor werk) De overige 6 zijn nog onderhanden werk per 31-12-2019.
- De samenwerking met Veldhoven is verder uitgebreid in 2019 door samenwerking met Stichting Vluchtelingenwerk Waalre om statushouders naar werk te begeleiden.
- Samenwerking in de GRWRE /Ergon is voortgezet op het gebied van de uitvoering van wettelijke taken in het kader van de Wsw en Participatiewet (LKS/ Beschutwerk)
- Binnen de organisatie van de gemeente Waalre zijn twee arbeidsplaatsen ingevuld door personen uit de doelgroep van de banenafspraken.

6.6 Wmo-beleid/ AWBZ transitie

Wat willen we bereiken?:

Inwoners in staat stellen op een zo volwaardig en gelijkwaardig mogelijke manier deel te nemen aan de samenleving en onderdeel uit te laten maken van die samenleving;

Dit geldt in het bijzonder voor inwoners die wij tot de "kwetsbare burgers" rekenen. Hierbij geldt dat de inwoner zelf in eerste instantie naar oplossingen binnen het eigen sociale netwerk zoekt. De gemeente kan hierbij ondersteunen en fungeert als vangnet als er binnen het eigen sociale netwerk geen oplossing kan worden gevonden;

Bieden van een passend zorgaanbod (of ondersteunen bij het vinden van een passend zorgaanbod) voor inwoners die zich met een (hulp)vraag bij de gemeente Waalre melden;

Een goede relatie opbouwen en onderhouden tussen het CMD/PlusTeam, de huisartsen en de wijkverpleegkundigen in Waalre om de processen rondom de zorg van inwoners goed te organiseren en er voor de zorgen dat er korte lijnen zijn tussen de verschillende partijen.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Doorontwikkeling Producten en Diensten Catalogus voor WMO en Jeugd (PDC);
- Monitoren van het zorg- en ondersteuningsaanbod voor WMO en Jeugd (PDC) en bijsturen daar waar dit wenselijk is;
- Voorbereiden op de doordecentralisatie beschermd wonen en maatschappelijke opvang;
- Opstellen plan van aanpak personen met verward gedrag;
- Ontwikkelen beleid met betrekking tot Wmo toezicht;
- Cliëntervaring meten met behulp van "continu meten".

Jaar 2019

Doorontwikkeling Producten en Diensten Catalogus (PDC) voor WMO en Jeugd.

De PDC biedt gemeenten en zorgaanbieders een gezamenlijke en eenduidige taal over concrete producten en diensten bij de inkoop van zorg en ondersteuning. Verder is de PDC voor WMO en Jeugd een belangrijk hulpmiddel voor de professionals die op de werkvloer samen met de inwoner (inhoudelijk) de best passende zorg en ondersteuning moeten bepalen

Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang:

Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang worden verder gedecentraliseerd vanuit de centrumgemeente naar de regiogemeenten. Om dit goed uit te kunnen voeren is een plan van aanpak opgesteld. Dit gebeurt in overleg en samenwerking met de regiogemeenten, de collega's van het CMD en het PlusTeam en met de collega's van veiligheid en ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente Waalre.

Personen met verward gedrag:

Vanuit de rijksoverheid is er extra aandacht gevraagd voor personen met verward gedrag. Verschillende partijen op lokaal en regionaal niveau hebben hard gewerkt om te zorgen dat mensen met verward gedrag de juiste zorg en ondersteuning krijgen. Gemeenten zorgen in 2018 voor een plan van aanpak waaraan uitvoering gegeven wordt vanaf 2019. Hierbij moeten gemeenten de regie hebben, in samenwerking met verschillende organisaties en instanties zoals zorginstellingen, politie en zorgverzekeraars.

Wmo toezicht:

Gemeenten zijn wettelijk verplicht toe te zien op kwalitatief goede zorg en in te grijpen op signalen van oneigenlijk gebruik van deze financiële middelen t.b.v. het kunnen inzetten van deze zorg (rechtmatige besteding van persoonsgebonden budget). Hierbij is een samenhangende aanpak op fraude en handhaving binnen het sociaal domein van belang.

Voor wat betreft het rechtmatigheids-toezicht Wmo en Jeugdwet (wordt het Pgb op een rechtmatige manier besteed) moet beleid opgesteld worden.

Metten cliëntervaring m.b.v. continu meten:

Het jaarlijkse cliëntervaringsonderzoek Wmo en Jeugd wordt vervangen door continu meten. Dit betekent dat niet één keer per jaar de cliëntervaring wordt gemeten, maar iedere keer zodra er een beschikking door het CMD wordt afgegeven. Eind 2018 is dit continu meten opgestart. De ervaringen van het eerste jaar worden gebruikt voor verdere ontwikkeling in 2020.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- In 2019 is de **Producten- en Dienstencatalogus Jeugd en Wmo** in samenwerking met de Peelgemeenten, Helmond en Dommelvallei+ doorontwikkeld. Er heeft een herijking van producten en tarieven plaatsgevonden. De gemeenten hebben dit in samenwerking met de zorgaanbieders gedaan. Het doel van deze doorontwikkeling is het bevorderen van kwalitatief goede jeugdhulp, het beheersen van kosten en het voldoende beschikbaar zijn van jeugdhulp. De keuzevrijheid voor cliënten voor wat betreft de te leveren zorg, wordt hierbij gewaarborgd. In 2019 is een **inkoopstrategie** op het gebied van **jeugdhulp** tot stand gekomen. Het betreft een meerjarenstrategie voor de inkoop van jeugdhulp.
- In 2019 is een plan van aanpak opgesteld m.b.t. de doordecentralisatie **Beschermd wonen en Maatschappelijke opvang**. Er zijn werkgroepen geformeerd om dit plan van aanpak nader uit te werken. Hiermee wordt de lokale infrastructuur in beeld gebracht en indien nodig verder uitgebreid. Dit wordt in 2020 afgerond.
- In 2019 is een plan van aanpak opgesteld m.b.t. **personen met verward gedrag**. Als nadere uitvoering van de landelijke aanpak van personen met verward gedrag is subsidie aangevraagd bij ZonMW voor de inzet van een **Wijk-GGD'er**. De subsidie is toegekend en er zijn twee Wijk-GGD'ers aangesteld. Zij zijn beiden werkzaam voor de gemeente Waalre en de gemeente Veldhoven. De Wijk-GGD'ers fungeren als verbinders tussen het zorg- en het veiligheidsdomein. Met de inzet van een Wijk GGD'er beoogt de gemeente Waalre een belangrijke brugfunctie te creëren tussen zorg en veiligheidspartners. Met als doel, daar waar nodig, vroegtijdig de juiste zorg te bieden aan kwetsbare inwoners. Binnen de gemeente wordt nauw samengewerkt tussen het sociale domein en het veiligheidsdomein.
- In 2019 zijn de voorbereidingen getroffen voor de implementatie van **de Wet verplichte GGZ en de Wet zorg en dwang** (inwerkingtreding van beide wetten per 1 jan 2020). Er is gerealiseerd dat de gemeentelijke organisatie toegerust is voor het in ontvangst nemen van meldingen en het verwerken en opvolging geven hieraan. Binnen de gemeente wordt nauw samengewerkt tussen het sociale domein en het veiligheidsdomein.
- Er is een plan van aanpak opgesteld om een samenhangende aanpak te creëren tussen **toezicht, fraude(-preventie) en rechtmatigheid**. Het betreft zowel de Wmo als de Jeugdwet. Dit plan van aanpak moet nog geïmplementeerd worden.
- Er is gestart met continu meten in het kader van het meten van de clientervaring. Het meten van de **clientervaring** vindt plaats op het gebied van de Wmo, de Jeugdwet en de Participatiewet. De meting gebeurt ieder kwartaal.
- In 2019 heeft een **aanbesteding** plaatsgevonden m.b.t. **Wmo hulpmiddelen**. De nieuwe contracten treden per 1 april 2020 in werking.

6.72 Maatwerkdienstverlening 18-

Wat willen we bereiken?:

We bevorderen maatschappelijke deelname van Waalrese jeugdigen. Uitgangspunt van ons beleid is dat het eigen sociale netwerk van jeugdigen daarvoor van doorslaggevend belang is. Ook is nodig dat professionals van verschillende disciplines elkaar goed weten te vinden en elkaar niet in de weg lopen. Daarbij geldt als motto: "één gezin, één plan, één aanspreekpunt". We willen ervoor zorgen dat het (passend) onderwijs en de ondersteuning op grond van Wmo en Jeugdwet elkaar versterken. We zetten sterk in op preventief jeugdbeleid omdat we ervan overtuigd zijn dat ouders en hun kinderen daardoor een minder zwaar beroep doen op specialistische hulpverlening.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Verstrekken van individuele voorzieningen en overige voorzieningen. Maatwerk staat hierbij voorop. Continu monitoren van de uitvoering van de Jeugdwet;
- Ondersteuningsvragen snel signaleren en aanpakken door het (preventief) inzetten van de sociale omgeving en ondersteuning vanuit het 'voorliggend veld';
- We doen mee aan een landelijke pilot vanuit het Ministerie Binnenlandse Zaken. De grondslag hiervoor is de basisrapportage Sociaal Domein. Deze is vorig jaar door de raads werkgroep Sociaal Domein aan de raad voorgelegd en unaniem vastgesteld. Het uiteindelijke doel van deze pilot is inzicht te krijgen in de ontwikkelingen binnen het Sociaal Domein. Met dit intensieve traject, met een door de raad vastgestelde basis, krijgen we inzicht in het verloop van de zorg;
- Mede met deze analyse en aan de hand van de monitor Sociaal Domein, het Cliëntervaringsonderzoek en de Best Practices evalueren we onze werkwijze met het CMD en het Plusteam in 2020.

Jaar 2019

We gaan ons met preventie enerzijds richten op het voorkomen van toeleiding waar mogelijk en ook het voorkomen van opschaling naar zwaardere zorg. In onze preventie-activiteiten in 2019 richten we ons met name op de speerpunten uit de LEJA:

- Aandacht voor jeugdigen met sombere gevoelens, denk aan voorlichting van ouders;
- Aandacht voor (v)echtscheidingsproblematiek, d.m.v. training van het CMD;
- Sociale weerbaarheid van jongeren bevorderen, o.a. inzet van jongerenwerk op scholen t.b.v. het vergroten van de weerbaarheid;
- Voorlichting van kinderen en ouders met als thema "omgaan met social media";
- Aandacht voor opvoedingsvragen om zo vroeg mogelijk in de keten problemen aan te kunnen pakken. In samenwerking met de bibliotheek worden lezingen georganiseerd in het "Huis van Waalre";
- Jongeren leren omgaan met geld;
- We gaan ons met preventie enerzijds richten op het voorkomen van toeleiding waar mogelijk en het voorkomen van opschaling naar zwaardere zorg waar mogelijk.
- Intensiveren van de samenwerking met diverse partners, in het bijzonder huisartsen en scholen.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- In 2019 is uitvoering gegeven aan de LEJA (zie ook thema 'onderwijs'). Er zijn ondermeer lezingen georganiseerd in het Huis van Waalre samen met de bibliotheek en CMD Jeugdconsulenten hebben trainingen gegeven op de basisscholen. Voor kinderen uit de gemeente Waalre betekent dit dat er veel aandacht is voor hun welbevinden. De teams op de basisscholen zijn o.a. geschoold in het werken met de meldcode kindermishandeling, waardoor zij weten hoe ze kindermishandeling kunnen signaleren en bespreekbaar maken met ouders.
- Het overleg met de huisartsen is geïntensiveerd, er is een overlegstructuur opgezet op bestuurlijk/beleidsmatig en uitvoerend niveau. Het CMD heeft een dependance gekregen in Medisch Centrum Aalst. De praktijkondersteuner Jeugd-GGZ heeft wekelijks een casuïstiekbespreking met een jeugdconsulent van het CMD. Voor ouders betekent dit dat zij laagdrempelig opvoedadvies en hulp kunnen krijgen.
- Het pakket 'Preventieve Maatregelen Jeugd' is gepresenteerd aan de gemeenteraad en met de uitvoering is gestart.
- Uitbreiding van jongerenwerk, ook tijdens de vakantie is jongerenwerk aanwezig in Waalre.
- De Startnotitie Jeugdbeleid is vastgesteld door de gemeenteraad en de 'WIJ Waalre Jeugd dag' is georganiseerd.

Wat heeft het gekost?:

	jaarrekening 2017	jaarrekening 2018	begroting 2019	rekening 2019
Lasten sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	824	845	1.241	2.250
6.2 Wijkteams	558	598	543	581
6.3 Inkomensregelingen	3.823	4.095	3.778	4.154
6.4 Begeleide participatie	1.331	1.311	1.364	1.322
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	1.786	2.168	2.412	2.419
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	70	116	101	135
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	2.818	3.333	3.185	2.725
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	334	584	474	506
Totaal lasten sociaal domein	11.544	13.050	13.098	14.092
Baten sociaal domein				
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	151	-	330	1.370
6.2 Wijkteams	-	-	-	-
6.3 Inkomensregelingen	2.705	2.985	2.931	2.609
6.4 Begeleide participatie	63	-	-	-
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	178	156	88	74
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	-	-	-	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	250	-	-
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	-	-	-	-
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	-	-	-	-
Totaal baten sociaal domein	3.097	3.391	3.349	4.053
saldo sociaal domein	8.447	9.659	9.749	10.039

Vergelijking van de begroting 2019 met de rekening 2019 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (voordeel 31.000)

- Op subsidie vrijwilligers en maatschappelijke instellingen is 21.000 minder uitgegeven dan begroot door minder aanvragen
- Verkoop 't Klooster voor 1 mln en daartegenover afboeking boekwaarde van 1 mln is niet begroot
- Onderhoudskosten Klooster en 't Hazzo vallen samen 11.000 lager uit
- Op de post ouderenwerk vallen de kosten 12.000 lager uit door overgang van Wel de Kempen naar gemeente
- WMO beleid algemeen is 7.000 minder uitgegeven voor diverse kosten

6.2 Wijkteams (nadeel 38.000)

- De inhuur van externe expertise applicatiebeheer is incidenteel en is niet begroot. Dit bedraagt 29.000
- Voor overige externe advieskosten is 7.000 meer uitgegeven veroorzaakt door de toename aantal aanvragen WMO.

6.3 Inkomensregelingen (nadeel 698.000)

- Doorberekening salariskosten is 5.000 lager dan begroot

- Voor abonnementen is 6.000 uitgegeven. Dit is niet begroot
- De doorberekende kosten voor schuldhulpverlening zijn 11.000 hoger dan in de begroting is opgenomen. Dit zijn nagekomen kosten van 2018
- De terug ontvangsten voor de PW zijn 100.000 lager
- De belaste uitkeringen zijn 7% hoger dan begroot. Dit levert een nadeel op van 176.000. De rijksuitkering was in 2019 wel voldoende om de kosten te dekken
- Er is in 2019 een correctie op de jaarrekening 2017 geboekt van 138.000. Dit voordeel was in 2017 dus abusievelijk meegenomen en zorgt nu voor een nadeel in 2019
- Het nadeel op de BBZ in 2019 is 251.000 o.a. door de afboeking van niet vorderbare schulden en het verhaal op cliënten is achtergebleven bij de prognose
- Voor de uitkeringen in het kader van de IOAW/Z is 11.000 meer uitgegeven
- De kosten voor de bijzondere bijstand zijn 19.000 hoger in verband met minder terugontvangen uitkeringen
- Er zijn minder aanvragen kwijtschelding geweest. Dat levert een voordeel op van 8.000

6.4 Begeleide participatie (voordeel 42.000)

- De uitkering aan werkvoorzieningsschappen zijn 6.000 lager dan begroot
- In de meicirculaire gemeentefonds is een budget van 43.000 opgenomen (6^e turap) voor integratie statushouders. Hiervan is nog 36.000 over

6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO) (nadeel 21.000)

- Als gevolg van vacatures is er 46.000 niet uitgegeven (zie ook 6.71)
- Door meer voorzieningen en tegemoetkomingen vervoerskosten zijn de kosten in 2019 20.000 hoger
- Door meer kosten woningaanpassingen zijn de kosten 23.000 hoger
- Bij de 6^e turap is het budget voor de WMO verhoogd met 300.000 naar 1.050.000. Nu blijkt dat we hiervan 77.000 niet nodig hebben gehad
- Het budget voor hulp bij het huishouden is bij de 5^e turap met 70.000 opgehoogd. Dit blijkt niet voldoende te zijn. De uitgaven zijn daarboven nog 66.000 hoger
- Door de stijging van het aantal aanvragen zijn er 21.000 meer advieskosten
- Voor eigen bijdragen WMO is in 2019 14.000 minder ontvangen dan vooraf was ingeschat

6.71 Maatwerkdienstverlening 18+ (nadeel 34.000)

- De toegerekende salariskosten zijn 34.000 hoger dan vooraf was geraamd

6.72 Maatwerkdienstverlening 18- (voordeel 460.000)

- De toegerekende salariskosten zijn 15.000 lager dan vooraf was geraamd
- Het budget voor de PGB is voor 39.000 niet gebruikt in 2019
- Bij de 6^e turap is het budget voor de jeugdzorg opgehoogd van 2 mln. naar 2,5 mln. Uiteindelijk zijn de lasten in 2019 406.000 lager doordat er minder kinderen in langdurig verblijf zijn opgenomen.

6.82 Geëscaleerde zorg 18- (nadeel 32.000)

- Het budget voor jeugdzorg plus is in 2019 niet toereikend. De ophoging bij de 4^e- en 5^e turap blijkt 32.000 te laag te zijn

07 Volksgezondheid en milieu

7.1 Volksgezondheid

Wat willen we bereiken?:

Een Waalrese samenleving die bestaat uit lichamelijk en psychisch zo gezond mogelijke mensen;

- Onze inwoners zijn zich ervan bewust dat ze in de eerste plaats zelf verantwoordelijk zijn voor het op peil houden van hun gezondheid;
- Mensen kunnen achteruitgang van hun gezondheid zelf opvangen omdat ze uit gaan van hun mogelijkheden;
- Mantelzorgondersteuning is op maat;
- Waalre is een dementie-vriendelijke gemeente.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Kennis verspreiden over en het aanleren van gezondheidsvaardigheden;
- Bewustwording bevorderen van het begrip positieve gezondheid waarbij meerdere leefgebieden bijdragen aan zingeving, ook bij (chronische) ziekte.

Jaar 2019

- Notitie Lokaal Gezondheidsbeleid 2019-2022 opstellen. Een gezonde kijk op Waalre is vastgesteld. Actiepunten voor deze periode worden uitgewerkt in een plan van aanpak;
- Uitvoeringsplan van de actiepunten uit het inclusief rapport Meedoen voor iedereen in Waalre wordt opgesteld. De projecten "Goed voor Mekaar Waalre" en "Dementie Vriendelijke gemeente" zijn hierin opgenomen;
- Inventarisatie-onderzoek wordt gehouden naar wensen en behoeften van ouderen in Waalre in relatie tot een volwaardig informatie en adviespunt (incl. Sociale Kaart);
- Burgerinitiatief "Meedoen voor bijzondere kinderen" faciliteren.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

Lokaal Gezondheidsbeleid/inclusieve samenleving

- De nota Lokaal Gezondheidsbeleid 2019-2022, Een gezonde kijk op Waalre is vastgesteld op 21 mei 2019.
- De werkgroep Veilig uitgaan is gestart met de voorbereidingen voor het project *Uit met Ouders* in samenwerking met Stad&Co.
- De campagne *NIX zonder ID* (voorjaar 2019) is onder de aandacht gebracht van sportverenigingen, horeca, supermarkten, tankstations, gemeenschapshuizen, slijterijen, hotel en cafés in Waalre.
- Via De Schakel, Social media en de gemeentelijke website is gepubliceerd over het belang van gehoorbescherming bij evenementen, geluidslimieten worden meegenomen in het te actualiseren evenementenbeleid, aandacht voor gehoorbescherming via basisscholen

- Waalre gaat deelnemen aan het regionale project *Drugs, wat doet het met jou?* om de normalisering van het drugsgebruik tegen te gaan onder andere door een voorlichtingsavond voor ouders over alcohol en drugsgebruik georganiseerd samen met de bibliotheek Waalre en Novadic Kentron.
- Er is deelgenomen aan de voorbereiding van het Lokaal Sport- en beweegakkoord om aandacht te vragen voor deelname aan sport- en beweegactiviteiten voor kinderen en volwassenen met een beperking of chronische ziekte. Ook het streven naar rookvrije sportverenigingen is aangekaart.
- Diverse acties uitgezet rondom eenzaamheid: Er is een presentatie gegeven over *Eenzaamheid en zingeving* aan netwerkpartners in Waalre, in de week tegen eenzaamheid is de kaartenactie *Ik nodig je uit* gestart om aandacht te vragen voor deze problematiek.
- Het manifest Iedereen doet mee (basis voor de inclusieve samenleving) is ondertekend door de wethouder zorg en welzijn en de voorzitter van de Participatieraad en gepresenteerd aan de gemeente raad.
- Er is een presentatie gegeven over de BRabantse Omgevings Scan (BROS) in relatie tot gezondheid en de omgevingswet.
- Bij 169 ouderen (75-plussers) heeft een huisbezoek plaatsgevonden door ouderenadviseurs.
- 384 mantelzorgers hebben de vouchers van de mantelzorgwaardering ingewisseld bij de lokale ondernemers.
- De Servicedesk mantelzorg is actief vanuit Goed voor Mekaar Waalre.
- Laaggeletterdheid: er zijn 4-maandelijkse spreekuren geweest voor laaggeletterden bij de bibliotheek in Het Huis van Waalre: het Digitaalpunt

Waalre Dementie Vriendelijke Gemeenschap

- Er is een toneelvoorstelling over dementie: *Strepen op het raam* gefaciliteerd waarbij ruim 100 bezoekers aanwezig waren.
- Er is een training *GOED omgaan met dementie* gegeven bij de medewerkers van een geriatrische tandarts in Waalre.
- Het voorlezen door kinderen uit groep 8 van basisschool De Wilderen aan mensen met dementie in De Hoevenakkers is gefaciliteerd.
- De samenwerking met de regionale netwerken dementie is opgestart.
- Activiteiten voor mensen met dementie of een andere chronische aandoening zijn gefaciliteerd: Alzheimer café Valkenswaard/Waalre, Waalre in beweging, Prachtdagen, Neffe de Kerk, Wandelen in de Wijk.

Goed voor mekaar Waalre

- Per 1 januari 2019 is het project Goed voor Mekaar Waalre van Wél! Welzijn de Kempen overgegaan naar de gemeente Waalre er is er een coördinator aangesteld.
- Gewerkt is aan de afstemming tussen de verschillende diensten van Goed voor Mekaar (vacaturebank/digitale matchingsplatform en vrijwillige hulpdienst: begeleid vervoer, boodschappen en klussen) en de versterking van de front office.
- Voor de vrijwilligers van de vrijwillige hulpdienst zijn twee informatie- en uitwisselingsmiddagen georganiseerd (in februari en mei), en een informele bijeenkomst in december.
- Goed voor Mekaar krijgt input vanuit de inwoners die deelnemen aan de denktank Goed voor mekaar.

- Goed voor mekaar heeft het afgelopen jaar een professionaliseringslag gemaakt; onder andere een verbeterde Website, nieuwe folders, meer digitaal werken en meer zichtbaarheid.
Meer naamsbekendheid en zichtbaarheid van Goed voor mekaar door:
  - ✓ voorlichtingsmiddag in samenwerking met de Kring KBO Waalre (23 mei)
  - ✓ deelname open dag De Pracht (1 september)
  - ✓ deelname Open Kerken Dag (15 september)
  - ✓ deelname wijkschouw Dierenbuurt Waalre-dorp (26 september) en Ekenrooi-Oost (22 oktober)
  - ✓ communicatie-boost 'Doing Good in September' (inclusief wandelen met en appeltaarten bakken voor de bewoners van Hoevenakkers)
  - ✓ communicatie-boost 'December Advent Kalender' (inclusief kerstballen uitdelen op Den Hof en bij De Bus)
  - ✓ verschillende artikelen in De Schakel
  - ✓ artikel in de nieuwsbrief van de Seniorenraad Waalre
  - ✓ regelmatig nieuwe updates en verhalen op de website
  - ✓ tweemaal per week een post op de Facebook-pagina
- In november/december was Goed voor Mekaar Waalre het onderwerp van de raadpleging van het inwonerspanel waarbij de resultaten gebruikt gaan worden voor verdere ontwikkeling van Goed voor Mekaar.
- In 2019 zijn er **170 matches** gemaakt via de website. Daarnaast zijn er aan de balie met 20 mensen gesprekken gevoerd over passend vrijwilligerswerk. **594 maal** iemand geholpen door bemiddeling van de vrijwillige hulpdienst (begeleid vervoer, boodschappen, klussen en informatie/advies/doorverwijzing).

Oudstek

- Naar aanleiding van de rapportage "Verkenning breed steun- en informatiepunt voor ouderen gemeente Waalre" (2018) is op de volgende manieren gewerkt aan de versterking van de informatie- en adviesfunctie van Goed voor Mekaar:
  - ✓ er is een teamoverleg van het CMD bijgewoond en er is verschillende malen samengewerkt op casusniveau.
  - ✓ er is afstemming gezocht met verschillende maatschappelijke organisaties waaronder Wél! Welzijn de Kempen (o.a. Thuisadministratie) en het Netwerk Waalre Schuldenvrij.
  - ✓ de voorbereidingen zijn getroffen voor het overgaan van de verschillende diensten van Wél! Welzijn de Kempen naar Goed voor Mekaar Waalre per 1 januari 2020. Dit betreft het adviserend huisbezoek, het Steunpunt Mantelzorg, het Maatjesproject, Wandelen in de Wijk en Neffe de Kerk.
- Een stagiair bestuurskunde van de Avans Hogeschool in De Bosch is gestart met een onderzoek naar de verschillende sociale kaarten. Onderdeel van deze opdracht was ook het opstellen van een plan van aanpak voor de verdere ontwikkeling en implementatie. Het onderzoek wordt afgerond in 2020.

7.2 Riolering

Wat willen we bereiken?:

Een goed functionerend rioolstelsel dat zorgt voor bescherming van de volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van (grond)wateroverlast. Daarbij wordt rekening gehouden met wetgeving en beleidsvoornemens op diverse niveaus: Europees (Kaderrichtlijn water), landelijk (Waterwet, bestuursakkoord Water), provinciaal (waterhuishoudingsplan) en waterschap (bijvoorbeeld de keur).

Kosten besparen door zo efficiënt mogelijk te werken. Dit betekent onder andere in een vroegtijdig stadium samenwerken zowel intern als met andere gemeenten en het waterschap.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Uitvoering geven aan het Gemeentelijk Rioleringsplan 2018-2021; algemeen rioolbeleid, te nemen maatregelen, kosten voor beheer en onderhoud en tarieven en heffingen om maatregelen te bekostigen.
- De gemeente blijft het hemelwater inzamelen en afvoeren. In die gebieden waar een gescheiden rioolstelsel is of wordt aangelegd, wordt op basis van vrijwilligheid zoveel mogelijk particulier oppervlak afgekoppeld.
- Werken aan waterbewustzijn van inwoners en klimaat adaptatie.

Jaar 2019

- Vervanging en afkoppelen van de riolering in de Molenstraat en omgeving, gecombineerd met het herinrichten van de openbare ruimte;
- Renovatie drukriool en gemalen in het buitengebied ten behoeve van drukriolering.
- Voorbereiding herinrichting M.de Ruijterstraat in combinatie met vervanging riolering.
- Voorbereiding bouwrijp maken Waalre-Noord Heistraat zuid fase 1.
- Voorbereiding en uitvoering van het inrichten van een grondwatermeetnet.
- Voorstel tot differentiëren van de rioolheffing om zo waterbewustzijn te vergroten.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Vervanging en afkoppelen van de riolering in de Molenstraat en omgeving, gecombineerd met het herinrichten van de openbare ruimte; Het project is opgestart en de uitvoering is eind 2020 gereed.
- Renovatie drukriool en gemalen in het buitengebied ten behoeve van drukriolering; De voorbereiding is afgerond. Het uitvoeringsbestek is gereed gemaakt voor aanbesteding in 2020.
- Voorbereiding herinrichting M.de Ruijterstraat in combinatie met vervanging riolering; De riolering is in 2019 geïnspecteerd en beoordeeld. Hiermee is een start gemaakt aan de projectvoorbereiding.
- Voorbereiding bouwrijp maken Waalre-Noord Heistraat zuid fase 1; Is opgestart in 2019.
- Voorbereiding en uitvoering van het inrichten van een grondwatermeetnet; Aanbesteding heeft plaats gevonden. Brabant Water is bezig met de inventarisatie van meetpuntlocaties. Het plaatsen van de grondwatermonitoringspeilbuizen zal in 2020 plaatsvinden.

- Voorbereiding voor de renovatie van bergbezinkbassin Voorbeeklaan; Besteksvorming heeft in 2019 plaatsgevonden.
- Uitvoeren van extra rioolinspecties; In 2019 is de omgeving rondom de Eindhovenseweg gereinigd, geïnspecteerd en op fysieke staat beoordeeld.

7.3 Afval

Wat willen we bereiken?:

Het gemeente breed invoeren van een verdere verduurzaming van de afvalinzameling (service, kosten en milieu) gebaseerd op bronscheiding en draagvlak bij onze inwoners.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Uitvoeren van een (technische) onderzoek naar inzamelvarianten voor verdere verduurzaming van de afvalinzameling (service, kosten, milieu) gebaseerd op bronscheiding.
- Het creëren van draagvlak bij onze inwoners van de verschillende varianten door middel van wijkgerichte informatiebijeenkomsten.
- Voorbereiden en gemeentebreed uitrollen van de gewijzigde afvalinzameling.

Jaar 2019

- Uitvoeren van een (technische) onderzoek naar 3 tot 4 varianten voor verdere verduurzaming van de afvalinzameling.
- Een beeldvormende raadsbijeenkomst waarin het betreffende onderzoek en keuzevarianten centraal staan.
- Het creëren van draagvlak bij onze inwoners door middel van wijkgerichte informatiebijeenkomsten. Hierbij komen onder meer nut en noodzaak van het scheiden aan de bron aan de orde.
- Besluitvorming in de gemeenteraad over voorstel gewijzigde inzamelsystematiek.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Er is een (technisch) onderzoek uitgevoerd naar verschillende varianten voor verdere verduurzaming van de afvalinzameling (service, kosten, milieu) gebaseerd op bronscheiding.
- Tijdens de raadswerksessie op 24 september 2019 zijn de resultaten van het onderzoek aan verschillende raadsleden gepresenteerd.
- De volgende stap is het betrekken van onze inwoners waarbij informeren, betrekken, bewust maken en consulteren centraal staan. Na deze inwonersraadpleging vindt, mede op basis van de uitkomsten, definitieve besluitvorming plaats in de gemeenteraad voor een gewijzigde inzamelsystematiek. Voorgenoemde werkwijze is in de vorm van een procesvoorstel in december 2019 oordeelvormend in de gemeenteraad behandeld; in februari 2020 heeft de gemeenteraad ingestemd met dit procesvoorstel.

7.4 Duurzaamheid en Milieu

Wat willen we bereiken?:

- Een bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelen van Parijs, binnen de schaal en maat van de gemeente Waalre.
- Voortrekkersrol blijven vervullen in de regio op het gebied van duurzame energie en de zorg voor een beter milieu.
- Bij alle opgaven streven naar een duurzame balans tussen de drie P's (ecologische, economische en sociale doelen).
- De duurzaamheidsambities uit het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 waarmaken.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Een bijdrage leveren aan het behalen van de klimaatdoelen van Parijs, binnen de schaal en maat van de gemeente Waalre.
- Voortrekkersrol blijven vervullen in de regio op het gebied van duurzame energie en de zorg voor een beter milieu.
- Bij alle opgaven streven naar een duurzame balans tussen de drie P's (ecologische, economische en sociale doelen).
- De duurzaamheidsambities uit het Uitvoeringsprogramma 2018-2022 waarmaken.

Jaar 2019

- Een uitvoeringsprogramma met energie- en klimaatmaatregelen, projecten en plannen waarbij meer aandacht uitgaat naar zonnepanelen op daken en dubbel ruimtegebruik is opgesteld. Waar mogelijk en zinvol is dit gekoppeld aan de regionale energiestrategie van de MRE.
- Er is gestart met het maken van een duurzaam warmteplan (aardgasarm).
- Continueren van de projectleiding en invulling van het regionale zonnepanelenproject De Groene Zone,
- Het zonnepark op het voormalige honkbalveld sportpark Waalre is gerealiseerd.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Waalre heeft een grote bijdrage geleverd aan de totstandkoming van de concept Regionale Energiestrategie (RES). Deze RES is een instrument om te komen tot keuzes voor de besparing van energie, de opwekking van duurzame elektriciteit, de warmtetransitie in de gebouwde omgeving en de benodigde energie-infrastructuur. In de RES wordt de zonneladder toegepast (eerst zon op dak) en dubbel grondgebruik. Ambtelijk is vanuit Waalre capaciteit geleverd voor de werkgroep grootschalige opwek duurzame energie. De RES is een belangrijk kader voor het lokaal uitvoeren van energie- en klimaatmaatregelen, projecten en plannen.
- Er is een concept Startnotitie Transitievisie Warmte opgesteld ten behoeve van besluitvorming in 2020.
- De gemeente Waalre is initiatiefnemer en één van de 12 deelnemende gemeenten aan het regionaal zonnepanelenproject De Groene Zone (DGZ). In 2019 zijn 138 installaties op daken van particuliere huishoudens in Waalre gerealiseerd.

- Het zonnepark op het voormalig honkbalveld sportpark Waalre is Europees aanbesteed. Omdat nadien bleek dat de subsidie niet overgedragen kon worden, is opnieuw subsidieaanvraag ingediend en verkregen. Realisatie van het park is voorzien medio 2020.

Wat heeft het gekost?:

	jaarrekening 2017	jaarrekening 2017	begroting 2019	rekening 2019
Lasten volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	586	622	632	637
7.2 Riolering	1.364	1.454	1.419	1.442
7.3 Afval	1.410	1.408	1.353	1.444
7.4 Milieubeheer	503	415	472	467
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	94	117	92	94
Totaal lasten volksgezondheid en milieu	3.957	4.016	3.968	4.084
Baten volksgezondheid en milieu				
7.1 Volksgezondheid	5	5	-	1
7.2 Riolering	1.498	1.546	1.562	1.578
7.3 Afval	1.781	1.799	1.724	1.800
7.4 Milieubeheer	20	13	16	6
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	48	33	55	56
Totaal baten volksgezondheid en milieu	3.352	3.396	3.357	3.441
saldo volksgezondheid en milieu	605	620	611	643

Vergelijking van de begroting 2019 met de rekening 2019 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

7.1 Volksgezondheid (nadeel 4.000)

- Geen verschil van betekenis

7.2 Riolering (nadeel 7.000)

- Door vacatures zijn de salariskosten 20.000 lager dan begroot
- Inhuur, electra, lidmaatschappen en uitbesteding is in 2019 26.000 hoger
- De opbrengst rioolheffing is 19.000 hoger dan begroot als gevolg van meer aanslagen
- Per saldo worden hogere opbrengsten voor 17.000 extra gestort in de voorziening
- Door meer investeringen zijn de kapitaallasten 4.000 hoger dan begroot

7.3 Afval (nadeel 15.000)

- De post huisvuil geeft een nadeel van 34.000 hoofdzakelijk als gevolg van hogere kosten voor inzameling en verwerking van afval
- Door dat er meer aanslagen zijn opgelegd stijgen de baten met 20.000

7.4 Milieubeheer (nadeel 5.000)

- De salariskosten milieubeheer geven een nadeel van 22.000
- Op advieskosten milieu is 10.000 minder uitgegeven
- De kosten aanpak energiebesparing geeft een voordeel op van 14.000. Omdat dit via de reserves loopt geeft dit ook een nadeel op teekveld 0.10 mutaties reserves
- Voor onze zonnepanelen zijn nog niet alle geraamde SDU subsidies ontvangen

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (nadeel 1.000)

- Geen verschil van betekenis

08 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing

8.1 Ruimtelijke ordening

Winkelcentrum Den Hof (Vitaal Dorpshart Aalst)

Wat willen we bereiken?:

Samen met ondernemers (winkeliers en eigenaren) en inwoners zorgen voor een toekomstbestendig en vitaal dorps hart Aalst. We streven naar een compact centrum, goed en logisch bereikbaar voor alle modaliteiten, zichtbaar, een levendig hart waar mensen elkaar graag ontmoeten, van een duurzame en hoge kwaliteit voor zowel het vastgoed als de openbare ruimte. Hierbij is er ook aandacht voor de relaties met andere projecten (b.v. op toeristisch recreatief vlak) en de kansen die deze bieden.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- De gebiedsvisie centrum Aalst-Eindhovenseweg wordt uitgewerkt in een Nota van Uitgangspunten (wat willen we?). Vervolgens wordt binnen de in deze Nota vervatte uitgangspunten een aantal uitwerkingsvarianten opgesteld waaruit een keuze wordt gemaakt. Voor de gekozen uitwerkingsvariant wordt daarna een realisatiestrategie (hoe gaan we het doen?) opgesteld. Uiteindelijk leidt dit tot de ontwikkeling van diverse locaties en de herinrichting van de openbare ruimte.
- Ondersteuning van de stichting Bedrijven InvesteringsZone (BIZ) Den Hof bij de uitvoering van haar meerjarig activiteitenplan.

Jaar 2019

- Op basis van de vastgestelde Nota van Uitgangspunten voor het Dorps hart Aalst is een aantal uitwerkingsvarianten opgesteld waaruit een keuze is gemaakt en die is vertaald in een realisatiestrategie.
- De uitgangspunten zijn verder vertaald in een (voor)ontwerp van de openbare ruimte. Hierbij zijn inwoners, ondernemers en eigenaren betrokken. Er heeft regelmatig overleg met de stuurgroep Den Hof en het BIZ-bestuur plaats gevonden.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Het toekomstperspectief voor het centrum van Aalst is door BRO adviseurs geactualiseerd. Vervolgens hebben de ontwerpers en studenten van TU/e ontwerpstudies voor het dorps hart Aalst gemaakt. Deze zijn op 21 juni 2019 tijdens een werksessie met experts, raadsleden en leden van de klankbordgroep besproken. Ook zijn de ontwerpen op 4 juli 2019 tijdens een brede inloopbijeenkomst aan geïnteresseerden getoond. Op basis van een analyse van de ontwerpstudies en de reacties hierop is de visie 2.0 voor het dorps hart Aalst opgesteld. Deze is in oktober door de raad vastgesteld. Daarna is een procesvoorstel voor de organische realisatie van het dorps hart Aalst gemaakt. Belangrijke onderdelen

hierin zijn de herinrichting van de openbare ruimte en de realisatie van bouwvelden. Dit procesplan is inmiddels door de Raad aangenomen.

- Met de initiatiefnemers van het plan Aalsterhof (voormalig Blokker-pand) heeft overleg plaatsgevonden en inmiddels is de omgevingsvergunning verleend.
- Het wijzigingsplan voor het kantoorpand Michiel de Ruyterstraat is in 2019 vastgesteld.
- Er heeft 4 maal overleg met het bestuur van BIZ den Hof plaatsgevonden en 7 maal met stuurgroep Den Hof.

Implementatie nieuwe Omgevingswet

Wat willen we bereiken?:

De nieuwe Omgevingswet integreert zo'n 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving (bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur). Als deze nieuwe Omgevingswet over enkele jaren in werking treedt willen we daar klaar voor zijn; zowel voor wat betreft de organisatie, het beleid, de regels, de processen als de taken en verantwoordelijkheden.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019- 2022

- Aan de hand van het startdocument "Aan de slag met de Omgevingswet in Waalre" en het Stappenplan "Op weg naar de Omgevingswet. Een stappenplan voor de gemeente Waalre" bereiden we ons de komende jaren gestructureerd en integraal voor op alle veranderingen binnen het ruimtelijk domein die deze nieuwe wet met zich meebrengt.

Jaar 2019

- Met een projectmatige aanpak zijn onder regie van een integraal programmateam vervolgstappen gezet voor een goede implementatie van de nieuwe Omgevingswet aan de hand van een 5-tal deelprogramma's (elk deelprogramma kent zijn eigen acties en planning)
- Omgevingsvisie
- Omgevingsplan (herijking beleid en regelgeving)
- Informatievoorziening
- Doorontwikkeling Organisatie
- Samenwerking en bestuur

Wat is gerealiseerd in 2019?:

Om de raad op procesniveau aangehaakt te houden op de implementatie hebben er in 2019 3 beeldvormende (werk)sessies plaatsgevonden waarin de raad in gesprek is gegaan met college en ambtelijke organisatie over de voortgang en de vraagstukken binnen de implementatie van de Omgevingswet.

- Samen met de gemeenten Best en Veldhoven is programmatisch gewerkt aan de implementatie van de Omgevingswet, middels de projecten Omgevingsvisie, Omgevingsplan, Werkprocessen, Informatievoorziening en Communicatie & Participatie.
- Op 3 september heeft de gemeenteraad de startnotitie Omgevingsvisie vastgesteld inclusief aanvullende uitgangspunten voor het Omgevingsvisietraject. In het najaar

2019 is een externe begeleider geselecteerd. Waardoor begin 2020 begonnen kon worden met de droomfase in het visietraject.

- Voor zowel het Omgevingsplan als de Werkprocessen is gewerkt aan een gezamenlijk plan van aanpak voor de komende jaren.
- Op het gebied van Informatievoorziening zijn proef-koppelingen gemaakt tussen het meerdere systemen van de gemeente Waalre met landelijk Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).

Ontwikkeling Buitengebied

Wat willen we bereiken?:

Een bijdrage leveren aan een aantrekkelijk buitengebied voor de eigen inwoners, de regio, en de (agrarische en recreatieve) ondernemers in het gebied met innovatieve gebiedsontwikkeling.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Maatregelen uitvoeren (zoals landschap- en natuurontwikkeling, ontwikkeling landgoederen, ontwikkeling natuurpoort, verdere realisatie Dommelpad) die passen binnen de actuele visies op het buitengebied van Waalre;
- Stimuleren en faciliteren (o.a. procedureel) van particuliere initiatieven die passen in de actuele visies op het buitengebied van Waalre;
- Met onze partners (provincie, Natuurmonumenten, Waterschap) een strategie ontwikkeling hoe de verdere opgave van het NatuurNetwerk Brabant te realiseren;
- Doorontwikkelen studie 'Smart Forest' zoals ontwikkeld door studenten van de Universiteit van Wageningen;

Jaar 2019

- Er is een haalbaarheidsstudie opgesteld voor enkele ontwikkelingen in het gebied Achtereind: natuurpoort Hut van Mie Pils, recreatieve verbinding richting Valkenswaard en burgerinitiatief Leenderweg (fysieke en digitale bereikbaarheid). Deze verkenning heeft als bouwsteen voor de integrale Omgevingsvisie gediend;
- Is het bestemmingsplan van Landgoed Achter voorde (Achtereindsestraat) vastgesteld en is de initiatiefnemer gestart met het vergunningenproces;
- Is een inrichtingsvisie opgesteld voor landgoed Gildebosch (Heikant) en wordt de ruimtelijke procedure opgestart;
- Is een vervolg gegeven aan de subsidieregeling ErvenPlus (samenwerking Provincie, Brabants Landschap en gemeente);
- Plannen voor een Educatie/horecapunt aan Waterplas de Meeris zijn doorontwikkeld;
- Is een studie verricht naar de realisatie van werklandschappen in het buitengebied van Waalre.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Er is gestart met de haalbaarheidsstudie Achtereind. Diverse gesprekken met stakeholders zijn gevoerd (Brabants Landschap, Hut van Mie Pils, Projectontwikkelaar die eigenaar is van de bossen in die omgeving en bewoners van de Leenderweg);

- We hebben de procedure voorontwerp bestemmingsplan landgoed Achtervoorde afgerond. Er is gestart met de voorbereidingen van het ontwerp bestemmingsplan;
- We hebben een ruimtelijke inrichtingsvisie voor landgoed Gildebosch opgesteld. Dit stuk is kaderstellend meerdere malen in de gemeenteraad behandeld. Naar aanleiding van een initiatief van burgers is eind 2019 een mediation traject in gang gezet.;
- Er is nog geen besluit genomen over verdere deelname aan voortzetting van de subsidieregeling in afwachting van een nieuwe integrale provinciale natuur en landschapsregeling;
- De plannen voor een educatie/horecapunt aan Waterplas de Meeris zijn doorontwikkeld en de ruimtelijke procedure is in 2019 in gang gezet;
- Er is een ontwikkelperspectief over Dommeldal de Hogt opgesteld. Het thema werklandschappen heeft daar een plaats in gekregen;
- Er is gestart met het opstellen van landgoedbeleid. Besluitvorming hierover zal in 2020 plaatsvinden;
- Partners van de gemeente (Waterschap, Provincie, Gemeente Eindhoven, Groote Heide) hebben de gemeente verzocht deel te nemen aan het klimaatrobuust maken van beekdal de Tongelreep. Hier is mee gestart;
- Er is gestart met het verder invulling geven aan de uitspraak bestemmingplan buitengebied van de Raad van State. Gesprekken zijn gevoerd met diverse agrariërs, camping de volmolen, bewoners Rooisestraat;
- Er is gewerkt aan het particuliere plan omvorming autosloperij Mosbroekseweg naar 1 woning;
- Er is gewerkt aan het particuliere plan van een Voedselbos in Waalre en het verkopen van een gemeentelijk perceel hiervoor.

Dommeldal de Hogt

Wat willen we bereiken?:

Een bijdrage leveren aan een aantrekkelijk gebied voor inwoners, ondernemers en recreanten. Hierbij voldoen aan de doelstellingen van het Rijk en de provincie op het gebied van natuur zoals het vergroten van biodiversiteit en creëren van ecologische verbindingen.

In dit project werkt de gemeente Waalre intensief samen met de gemeente Veldhoven en Eindhoven die op dezelfde manier een deel van hun buitengebied ontwikkelen. Dit is niet alleen een impuls voor Waalre, maar voor de hele regio.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

Op basis van een samenwerkingsovereenkomst met Eindhoven en Veldhoven wordt gewerkt aan het ontwikkelen van het buitengebied door kavelruil en het beschikbaar stellen van de beoogde gronden voor natuurcompensatie, landschaps- en natuurontwikkeling. Hierdoor wordt het toeristisch profiel van de gemeente versterkt, en ook door de aanleg van het Dommelpad, een fiets- en wandel verbinding met Veldhoven en andere wandel- en fietspaden).

Jaar 2019

- Recreatieve voorzieningen zoals bankjes, info panelen e.d. zijn aangelegd;
- Bestaande heidegebieden boven het Gat van Waalre zijn met elkaar verbonden;

- De kavelruil is afgerond;
- Er is gestart met de fysieke inrichting van een volgende fase van het Natuur Netwerk Brabant (NNB).

Wat is gerealiseerd in 2019:

- We hebben de recreatieve voorzieningen (bankjes, info panelen) behorende bij het recreatieve fietspad Dommeldal de Hogt aangelegd;
- De bestaande heide gebieden zijn nog niet met elkaar verbonden. We hebben onderzocht hoe de plannen zich verhielden tot het ontwikkelperspectief. Verdere besluitvorming moet nog plaatsvinden;
- De kavelruil is afgerond;
- Als afspraak behorende bij de kavelruil is er bij een agrarisch bedrijf een poel aangelegd, een boomgaard en diverse laanbomen aangeplant;
- Er is 5 Ha nieuwe natuur ingericht in Dommeldal de Hogt (grondgebied Veldhoven). De planvoorbereiding voor nog eens 18 (10 Ha Eindhoven en 8 Ha Waalre) is opgestart;
- We hebben de natuurcompensatie (2,2 Ha) behorende bij woningbouwproject Boslaantjes aangelegd op een gemeentelijk perceel gelegen aan de snelweg (afrit N2 HTC);
- Er is een actueel ontwikkelperspectief over Dommeldal de Hogt opgesteld voor noordelijke zone in Waalre. Besluitvorming hierover is voorzien in 2020.

8.2 Grondexploitaties

Centrumontwikkeling Waalre-dorp

Wat willen we bereiken?:

We willen het centrum verlevendigen, het winkelcentrum te versterken, de ruimtelijke kwaliteit van het gebied te vergroten en ruimte te bieden aan evenementen en nieuwe initiatieven (onder meer op het gebied van recreatie en toerisme).

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- We blijven, mede op basis van de notities "Waalre natuurlijk bijzonder" en "Samen aan de slag" verdere invulling geven aan de centrumontwikkeling.
- Particuliere initiatieven die passen binnen de uitgangspunten van de Centrumvisie Waalre-dorp worden gestimuleerd en gefaciliteerd. Denk hierbij aan hoogwaardige horeca, cultuur en evenementen, detailhandel speciaalzaken, etc.;
- Ruimtelijke kaders opstellen voor de toekomstige invulling van de locaties van het voormalig tankstation aan de Willibrorduslaan op de kop van winkelcentrum De Bus en driehoek Willibrorduslaan-Blokvenlaan-Wollenbergstraat;

Jaar 2019

- (Ruimtelijke) Initiatieven die bijdragen aan de versterking en verlevendiging van het centrum van Waalre-dorp zijn gestimuleerd en gefaciliteerd;
- Voor de toekomstige invulling van de 'Driehoek' (Willibrorduslaan-Blokvenlaan-Wollenbergstraat) zijn ruimtelijke kaders vastgesteld.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Voor de invulling van de driehoek heeft de gemeenteraad op 22 oktober 2019, vanwege de relatie met het project "Duurzaam door Waalre" en de daarmee samenhangende herinrichting van de Traverse, besloten verkeer leidend te maken. Dit betekent dat de definitieve besluitvorming over de inrichting van de Traverse bepaalt welke ruimte overblijft voor de invulling van de driehoek
- De realisatie van het woningbouwproject "Willibrordushof" is gestart
- De voormalige bibliotheek aan de Markt is ingevuld met een nieuwe horecaonderneming, "Meester Keeman".
- Het project "Wonen Hartje Waalre" (voormalig Kendixterrein) is afgerond en definitief opgeleverd

Herontwikkeling 't Hazzo en omgeving

Wat willen we bereiken?:

Een integrale herontwikkeling (wonen, sporten, ontmoeten) van de omgeving van sporthal 't Hazzo op basis van de in april 2017 vastgestelde visie voor dit gebied.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Realiseren van de sloop van het gemeenschapshuis en de bouw van een nieuwe kantine/ontmoetingsruimte;
- Het uitwerken van de stedenbouwkundige plannen en een bestemmingsplan voor de herontwikkeling van het gemeentelijk deel van het gebied;
- Samen met de eigenaren en/of ontwikkelende partijen in het overige gebied waarop de gebiedsvisie betrekking heeft, komen tot afspraken met betrekking tot de invulling van het gebied, een uitgewerkt stedenbouwkundigplan en beeldkwaliteitsplan en doorvertaling hiervan in een bestemmingsplan.

Jaar 2019

- Sloop gemeenschapshuis en ombouw 't Hazzo tot een duurzame accommodatie voor sport en ontmoeten;
- Doorlopen van bestemmingsplantrajecten voor zowel gemeentelijk deel woningbouwprogramma als de particuliere ontwikkelingsgebieden;

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- De eerste fase van de sloop (theaterzaal en deel zalencomplex) van 't Hazzo is afgerond
- Er is een definitieve keuze gemaakt voor de situering van de nieuwe kantine/ontmoetingsruimte aan de zuidzijde van het gebouw
- Het bestemmingsplantraject voor de herziening van het voor het project benodigde bestemmingsplan is gestart
- Er is gestart met de uitwerking van het inrichtingsplan voor de openbare ruimte
- Het bestemmingsplan voor de particuliere ontwikkeling op de hoek Gestelsestraat-Prunellalaan ("De Keizer") is vastgesteld

- Er is gewerkt aan de uitwerking van de plannen voor de herontwikkeling van de locatie Ligtvoet, op de hoek van de Gestelsestraat en Akkerstraat, in de vorm van woningbouw
- Er is een burgerparticipatietraject gestart om de mogelijkheden te onderzoeken van een mogelijke herinrichting van de Gestelsestraat

8.3 Wonen en Bouwen

Wonen

Wat willen we bereiken?:

Waalre heeft de ambitie om de meest aantrekkelijke woongemeente van Brabant te zijn en te blijven. De bouw van nieuwe woningen sluit aan op de behoefte en wensen van onze inwoners alsook die van de regio. Hierbij is speciale aandacht voor betaalbare en geschikte woonruimte voor middeninkomens, starters, jonge gezinnen, senioren, mensen met een beperking en statushouders.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Voortzetten van de intensieve regionale samenwerking binnen het Stedelijk Gebied Eindhoven op het thema 'Wonen'.
- Opstellen van een Visie op Goed Wonen in 2019, gevolgd door een Woonnotitie. In de Woonnotitie zullen de uitgangspunten in concrete afspraken, acties en instrumentarium worden vertaald.
- Jaarlijks actualiseren (en eventueel bijstellen) van plannen op sub-regionaal niveau (opgenomen in convenant Stedelijk Gebied).
- Realisatie van het gemeentelijk woningbouwprogramma binnen de kaders van de nieuw op te stellen Woonvisie op diverse locaties zoals Waalre Noord (diverse fasen), Brabantia-terrein, 't Hazzo en omgeving, Molenstraat-Dreefstraat (zie paragraaf Grondbeleid voor een uitgebreidere toelichting).

Jaar 2019

- De Visie op Goed Wonen is ter besluitvorming voorgelegd. Volgend uit de Visie op Goed Wonen is een Woonnotitie voorgelegd. Hierin is concreter ingegaan op zaken zoals evenwichtig woningaanbod, de gewenste woningdifferentiatie, levensloopbestendig wonen, doorstroming, koppeling met voorzieningen etc. alsook het daarbij passende instrumentarium, prestatieafspraken met woningcorporaties e.d.
- De woningen op de locatie Heistraat-noord, fase 2 zijn opgeleverd.
- De ontwikkeling van fase Heistraat-zuid, fase 1 in het plan Waalre-noord is gestart
- De tweede fase van de ontwikkeling op het Brabantia-terrein is afgerond en voor de volgende fase is een nieuw plan ontwikkeld en voorgelegd.
- De ontwikkeling van 't Hazzo en omgeving wordt vastgelegd in overeenkomsten en de betreffende bestemmingsplannen zijn in procedure gebracht.
- In overleg met betrokken partijen is een duidelijk en realistisch toekomstperspectief voor de Waalrese verzorgingstehuizen Hoevenakkers en 't Laar, inclusief verpleeghuis, gerealiseerd.
- Op basis van de nieuwe Woningwet zijn prestatieafspraken gemaakt met de woningcorporaties

- Er zijn plannen ontwikkeld om de sociale woningvoorraad te vergroten.
- Samen met de woningcorporaties, de Stichting Steunpunt Vluchtelingen Waalre en het CMD is de taakstelling voor huisvesting statushouders ingevuld.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- In het kader van burgerparticipatie heeft er begin 2019 het laatste Wooncafé plaats gevonden, waarbij alle inwoners mee konden praten over het gewenste woonklimaat in 2030. Hierna zijn op 13 juni 2019 de resultaten gepresenteerd aan de raad en in de context van woningmarktinformatie geplaatst. De Visie op Goed Wonen is op 17 september 2019 door de gemeenteraad vastgesteld. Hierna is de Woonnotitie ontwikkeld, die begin 2020 aan de gemeenteraad is voorgelegd.
- In 2019 is een nieuwe Regionale Woonvisie door alle gemeenteraden vastgesteld. Waalre neemt als gemeente in het SGE ook deel aan de Woondeal met het ministerie van BZK met als doel versnelling van de woningbouw.
- De woningen op de locatie Heistraat-noord, fase 2 zijn medio 2019 opgeleverd.
- In 2019 is de ruimtelijke procedure voor het plan Boslaantjes (Waalre-noord, Heistraat-zuid, fase 1) doorlopen. Op 2 juli 2019 is het bestemmingsplan door de gemeenteraad vastgesteld. In het najaar zijn de omgevingsvergunningen door de ontwikkelaar aangevraagd. Begin 2020 is de verkoop gestart.
- Met oplevering 18 appartementen aan de Blikslagerij is de tweede fase van de ontwikkeling op het Brabantia-terrein afgerond. De infrastructuur is voor dit deel van het plan ook aangelegd. Voor fase 3 ("Brabantiapark") heeft de raad op 17 september 2019 de kaders voor ontwikkeling vastgesteld.
- In 2019 is er veelvuldig overleg geweest met Oktober en Wooninc. om te komen tot een toekomstperspectief voor de Waalrese verzorgingstehuizen. Speerpunt ligt nu bij de gebouwen Malvalaan ('t Laar) met een beoogde ontwikkeling van een slimme wijk. In februari 2020 zijn de plannen aan raad gepresenteerd.
- In 2019 zijn de bestaande prestatieafspraken met de woningcorporaties voor de periode 2017-2020 bevestigd. De door corporaties aangegeven activiteiten passen binnen deze afspraken. De afspraak is gemaakt om na vaststelling van de Woonvisie en Woonnotitie tot geheel nieuwe prestatieafspraken te komen.
- In alle projecten wordt in principe vastgehouden aan de doelstelling om minimaal 30% van de nieuwbouw te realiseren in de sociale sector. In het plan Heistraat-noord fase 2 zijn zelfs 16 van 35 woningen in de sociale sector (45%) gerealiseerd. Ook is de planvorming voor nieuwbouw van 25 betaalbare huurwoningen door 'thuis aan de Michiel de Ruyterstraat afgerond. Het bestemmingsplan hiervoor is vastgesteld.
- Samen met de woningcorporaties, de Stichting Steunpunt Vluchtelingen Waalre en het CMD is gewerkt aan huisvesting statushouders. Medio 2019 waren er tijdelijk geen koppelingen aan Waalre, waardoor ook geen huisvesting kon plaatsvinden. Mede hierdoor is er een achterstand ontstaan in de invulling van de taakstelling. We hebben inmiddels nieuwe afspraken met de woningcorporaties gemaakt om deze achterstand weer in te lopen.
- In 2019 heeft de verbouw van de voormalige bibliotheek De Leesakker naar 10 zelfstandige studio's plaatsgevonden.
- Het project "Wonen Hartje Waalre" (voormalig Kendixterrein) is volledig afgerond en opgeleverd
- Er is gestart met de realisatie van het project "Willibrordushof"
- De woningbouwontwikkelingen Molenstraat-Dreefstraat (De Smaragd) en Berkenlaan zijn in aanbouw
- Het bestemmingsplantraject voor de herontwikkeling van het gebied rondom 't Hazzo is gestart
- Bestemmingsplan "De Keizer" is vastgesteld

Vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH)

Wat willen we bereiken?:

Periode 2019-2022

- Het op een adequate, doelmatige en kwalitatief hoogwaardige wijze uitvoeren van taken op het gebied van Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving (VTH), in samenwerking met de omgevingsdienst, buurgemeenten of andere partners.
- Een betrouwbare en voorspelbare dienstverlening aan inwoners, verenigingen en bedrijven op het gebied van Vergunningverlening Toezicht & Handhaving te verlenen.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019

- Op basis van de vastgestelde Brabant-brede Verordening kwaliteit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Omgevingsrecht zijn de kwaliteitscriteria met bijbehorend kwaliteitsniveau geïmplementeerd.
- In de wet Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (wet VTH) zijn zowel de criteria van de kritieke massa als de procescriteria opgenomen. De procescriteria beschrijven onder meer de eisen die gesteld worden aan de beleidscyclus.
- Het nieuwe beleid Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) is geïmplementeerd.
- De VTH-taken (organisatie, beleid, processen, middelen, etc.) zijn helemaal opnieuw ingericht met speciale aandacht voor kwaliteit, casemanagement, samenwerking en dienstverlening.
- Het beleid VTH is vertaald naar een jaarlijks uitvoeringsprogramma.
- Met een goede verantwoording over de uitvoering van de activiteiten kan zowel de effectiviteit als de efficiëntie van de uitgevoerde taken worden beoordeeld en kan indien noodzakelijk tijdig worden bijgestuurd. Jaarlijks wordt in een jaarverslag verantwoording afgelegd over de uitvoering van de taken en het behalen van de beleidsdoelstellingen.
- De bestaande samenwerkingen met andere gemeenten zijn verder uitgebreid op basis van een door het college vastgesteld plan.
- De volledige werkprocessen van Vergunningen Toezicht en Handhaving zijn in het nieuwe zaakstelsel ingericht en geborgd.
- De omgevingsvergunning wordt volledig digitaal behandeld.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- We hebben op basis van de vastgestelde Brabant-brede Verordening kwaliteit Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving Omgevingsrecht de kwaliteitscriteria met bijbehorend kwaliteitsniveau geïmplementeerd. We hebben hiervoor binnen het team de juridische functies met de daarbij bijbehorende taken generiek ingericht. Dit om de inzetbaarheid te vergroten en de kwetsbaarheid te borgen.
- We hebben de inwoners actief, met interviews bij onder andere Den Hof en De Bus, benaderd om van hen te vernemen wat zij belangrijk vinden. Zij vinden het onder andere belangrijk dat wij aandacht hebben voor kleine ergernissen zoals, afval en hondenpoep. Deze resultaten, samen met de evaluatieresultaten en onze beleidsdoelen, vormden de input voor het nieuwe VTH beleid. Dit VTH beleid is vastgesteld en vertaald naar een uitvoeringsprogramma VTH. Gedurende het jaar hebben we de uitvoering hiervan gemonitord en waar nodig bijgesteld. De verantwoording hiervan hebben we vastgelegd in een jaarverslag.
- We hebben de processen geoptimaliseerd en gedigitaliseerd, zodat de procedures sneller doorlopen kunnen worden. De werkprocessen van de omgevingsvergunning en van Toezicht en Handhaving zijn volledig in het zaakstelsel ingericht en geborgd.

Wat heeft het gekost?:

	jaarrekening	jaarrekening 2018	begroting 2019	rekening 2019
Lasten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1 Ruimtelijke ordening	595	642	790	1.014
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	3.298	4.673	1.999	3.838
8.3 Wonen en bouwen	757	857	787	926
Totaal lasten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	4.650	6.172	3.576	5.778
Baten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing				
8.1 Ruimtelijke ordening	330	598	703	805
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	4.238	5.907	1.977	3.580
8.3 Wonen en bouwen	636	851	652	592
Totaal baten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	5.204	7.356	3.332	4.977
saldo ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-554	-1.184	244	801

Vergelijking van de begroting 2019 met de rekening 2019 (baten en lasten gesaldeerd) levert de volgende verschillen op:

8.1 Ruimtelijke ordening (nadeel 122.000)

- Op dit taakveld wordt voor totaal 110.000 aan fondsafdrachten in 2019 niet ontvangen. De reden hiervoor is project 'De Keizer' wat vertraging heeft opgelopen doordat bezwaren zijn ingediend, waardoor het bestemmingsplan nog niet onherroepelijk is. Zodra het bestemmingsplan onherroepelijk is, worden de fondsafdrachten alsnog geïnd bij de initiatiefnemer.
- Uitbesteden werk op de post kadaster geeft een nadeel van 8.000

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) (nadeel 236.000)

- De geboekte winstneming van complex Eikenlaan/Berkenlaan is 106.000 (geraamd 177.000) Minder voordeel 70.000
- De geboekte winstneming van complex heistraat-noord fase 2 is 109.000 voordeel
- De winstneming van 2018 is gecorrigeerd voor een bedrag van 273.000 nadeel. Dit nadeel wordt gedekt door de reserve grondexploitaties, zie programma 0

8.3 Wonen en bouwen (nadeel 199.000)

- Een overschrijding van 130.000 wordt veroorzaakt doordat we genoodzaakt zijn om op vaste formatieplaatsen professionals in te huren, omdat het momenteel door een krapte op de markt heel moeilijk is goed gekwalificeerde vaste medewerkers te werven. Om deze kosten zo laag mogelijk te houden blijven we dit wel proberen. Deze overschrijding (bij 8.3 op salariskosten) wordt gedekt uit overschotten op salariskosten (door vacatures) bij met name 0.4 overhead, waardoor het totale budget voor salariskosten in 2019 niet is overschreden
- De overige kosten vergunningverlening is 7.000 lager dan begroot
- Er is een voordeel van 4.000 door een hogere opbrengsten dwangsommen
- Een aantal ontwikkelingen zoals de verbouw van 't Klooster en de nieuwbouw van Gezondheidscentrum Waalre hebben vertraging opgelopen. Hierdoor zijn deze vergunningen niet zoals verwacht in 2019 verleend, waardoor we 79.000 minder leges hebben ontvangen

Verplichte set beleidsindicatoren

Gemeenten zijn verplicht een uniforme set beleidsindicatoren op te nemen in hun begroting en jaarverslag. De set behandelt een breed spectrum van onderwerpen, van misdrijven en afval tot bijstandsuitkeringen en nieuwbouwwoningen. Doordat elke gemeente verplicht is deze set op te nemen, krijgt de lezer inzicht in de beleidsresultaten van de gemeente en kan deze vergelijken met andere gemeenten (bron: waarstaatjegemeente.nl).

Voor het jaar 2019 zijn veel indicatoren nog niet bekend doordat de bronhouder (nog) geen onderzoek heeft verricht. De betreffende cellen zijn dan leeg gelaten.

Beleidsindicatoren gemeente Waalre

Beleidsindicatoren			Gemeente / referent	2017	2018	2019	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
1	Formatie	Het aantal fte per 1.000 inwoners	Waalre	5,75	5,46	5,90	Eigen gegevens en pers. Monitor AO fonds gemeenten 2018
			Gelijke gemeenten	8,40			
2	Bezetting	Het aantal fte per 1.000 inwoners	Waalre	5,59	5,15	5,17	Eigen gegevens en Pers. Monitor AO fonds gemeenten 2018
			Landelijk	8,50	8,40		
3	Apparaatskosten	Middelen voor personeel, huisvesting, materieel, automatisering e.d. voor de uitvoering van de organisatorische taken.	Waalre	478	495	494	Eigen gegevens
			Landelijk	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	
4	% externe inhuur	Kosten externe Inhuur als % van totale loonsom	Waalre	15,29	17,78	18,84	Eigen gegevens en Pers. monitor AO fonds gemeenten 2018
			Gelijke gemeenten	15	19		
5	Overhead	Het % overhead kosten ten opzichte van de totale lasten	Waalre	12,12	13,65	12,82	Eigen gegevens
			Landelijk	Niet bekend	Niet bekend	Niet bekend	
6	Verwijzing-en Halt	Het aantal verwijzingen naar Halt, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 12-17 jaar	Waalre	123	132		Bureau Halt 2018
			Landelijk	131	119		

Beleidsindicatoren			Gemeente / referent	2017	2018	2019	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
7	Winkeldiefstallen	Het aantal winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	Waalre		0,9		CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen 2018
			Landelijk		2,2		
8	Geweldsmisdrijven	Het aantal geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	Waalre		2,3		CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen 2018
			Landelijk		4,8		
9	Diefstallen uit woning	Het aantal diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	Waalre		2,9		CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen 2018
			Landelijk		2,5		
10	Vernielingen en beschadigingen in de openbare ruimte	Het aantal vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	Waalre	nmb	2,9		CBS – Geregistreerde criminaliteit & diefstallen 2018
			Landelijk	nmb	5,4		
11	Functiemenging	de verhouding tussen banen en woningen. 0 % is alleen wonen, 100 % alleen werken	Waalre	37,9	38,4		CBS BAG/LISA 2018
			Landelijk	52,4	52,8		
12	Vestigingen	Het aantal vestigingen (incl. ZZP-ers) per 1.000 inwoners van 15 – 64 jaar	Waalre	160,6	165,4		LISA 2018
			Landelijk	139,9	145,9		
13	Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat niet staat ingeschreven op een school	Waalre	0,4	0,0		DUO/Ingrado 2018
			Landelijk	1,8	1,9		
14	Relatief verzuim per 1.000 leerlingen	Het aantal leerplichtigen dat wel staat ingeschreven op een school, maar ongeoorloofd afwezig is	Waalre	9	9		DUO/Ingrado 2018
			Landelijk	27	23		

Beleidsindicatoren			Gemeente / referent	2017	2018	2019	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
15	Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	Het % van het totaal aantal leerlingen (12-23 jaar) dat voortijdig, d.w.z. zonder startkwalificatie, het onderwijs verlaat	Waalre	1,2	1,0		DUO/Ingrado 2018
			Landelijk	1,8	1,9		
16	Niet wekelijkse sporters	Het percentage inwoners vanaf 19 jaar dat niet wekelijks sport ten opzichte van het totaal aantal inwoners vanaf 19 jaar	Waalre				Gezondheids-enquête (CBS, RIVM) 2016
			Landelijk				
17	Banen per 1.000 inw 15-64jr	Het aantal banen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	Waalre	458,9	463,8		LISA 2018
			Landelijk	759,8	774,0		
18	Jongeren met delict voor rechter	Het % jongeren (12-21 jaar) dat met een delict voor de rechter verscheen	Waalre				Verwey Jonker Instituut – Kinderen in Tel 2015
			Landelijk				
19	% kinderen in uitkeringsgezin	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat in een gezin leeft dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen	Waalre	3	3		CBS Jeugd 2018
			Landelijk	7	7		
20	Netto arbeidsparticipatie	Het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking	Waalre	67,5	68,4		CBS – Arbeidsdeelname 2018
			Landelijk	66,6	67,8		
21	% werkloze jongeren	Het percentage werkloze jongeren (16-22 jaar)	Waalre	1	0		CBS Jeugd 2018
			Landelijk	2	2		
22	Bijstandsuitkeringen	Het aantal personen met een bijstandsuitkering (18 jaar en ouder), per 10.000 inwoners	Waalre	209,5	184,4	189,6	CBS - Participatie Wet eerste halfjaar 2019
			Landelijk	411,3	390,4	381,7	

Beleidsindicatoren			Gemeente / referent	2017	2018	2019	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
23	Lopende re-integratievoorzieningen	Het aantal re-integratievoorzieningen, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	Waalre	89,8	59,1		CBS - Participatie Wet eerste halfjaar 2018
			Landelijk	290	305,2		
24	Jongeren met jeugdhulp tot 18 jaar	Het % jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar	Waalre	8,9	10,7	9,3	CBS Jeugd eerste halfjaar 2019
			Landelijk	9,9	10,4	10,0	
25	Jongeren (tot 18 jaar) met jeugdbescherming	Het % jongeren tot 18 jaar met jeugdbeschermingsmaatregel t.o.v. alle jongeren tot 18 jaar	Waalre	0,8	0,9	0,6	CBS Jeugd eerste halfjaar 2019
			Landelijk	1,0	1,1	1,1	
26	Jongeren (t/m 23 jaar) met jeugdreclassering	Het percentage jongeren (12-23 jaar) met een jeugdreclasseringsmaatregel t.o.v. alle jongeren (12-23 jaar)	Waalre	0	0	0	CBS Jeugd eerste halfjaar 2019
			Landelijk	0,4	0,3	0,3	
27	Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	Het aantal verstrekkingen specialistische ondersteuning in kader van Wmo v.a. 2018 per 10.000 inwoners	Waalre	220	230	250	CBS Monitor Sociaal Domein WMO eerste halfjaar 2019
			Landelijk	570	600	610	
28	Huishoudelijk restafval	Hoeveelheid restafval per inwoner per jaar	Waalre	108	129		CBS – Statistiek Huishoudelijk afval 2018
			Landelijk	178	172		

Beleidsindicatoren			Gemeente / referent	2017	2018	2019	Bron
Nr	Indicator	Omschrijving					
29	Hernieuwbare elektriciteit	Het % elektriciteit opgewekt uit wind, waterkracht, zon of biomassa t.o.v. totale verbruik	Waalre	3,8	7,2		Rijkswaterstaat Klimaatmonitor 2018
			Landelijk	16,8	nbn		
30	WOZ-waarde woningen (€ x 1.000)	De gemiddelde WOZ-waarde	Waalre	305	316	335	CBS WOZ 2019
			Landelijk	216	230	248	
31	Nieuwbouw woningen	Het aantal nieuwbouw woningen per 1.000 woningen	Waalre	3,3	4,6		BAG/ABF 2018
			Landelijk	8,2	8,6		
32	Demografische druk	De som van het aantal personen van 0-20 en van 65 jaar en ouder i.r.t. aantal personen van 20 – 65 jaar (%)	Waalre	88,2	88,4	88,1	CBS – Bevolkingsstatistiek 2019
			Landelijk	69,0	69,6	69,8	
33	Woonlasten (€) 1-persoons huishouden	Gemiddeld totaalbedrag woonlasten voor 1-persoons huishouden	Waalre	653	679	697	COELO 2019
			Landelijk	644	649	669	
34	Woonlasten (€) meer-persoons huishouden	Gemiddeld totaalbedrag woonlasten voor meer-persoons huishouden	Waalre	726	757	781	COELO 2019
			Landelijk	723	721	739	
35	Melding kindermishandeling	Het percentage kinderen tot 18 jaar dat bij de Bureaus Advies- en Meldpunt Kindermishandeling (AMK) is gemeld	Waalre				Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel 2015
			Landelijk				

Deel 2 Paragrafen

Paragraaf A lokale heffingen

Waar gaat de paragraaf over

In deze paragraaf wordt het belastingbeleid van de belangrijkste gemeentelijke belastingen beschreven. De gemeente is autonoom in het bepalen van de hoogte en de besteding van de opbrengst van de gemeentelijke belastingen. In de Gemeentewet en in enkele bijzondere wetten is geregeld welke heffingen de gemeente aan haar inwoners en bedrijven mag opleggen. De gemeenteraad bepaalt welke van de toegestane heffingen we als gemeente ook daadwerkelijk heffen. Alle gemeenten heffen de onroerende zaakbelastingen (OZB). Bij de verdeling van het Gemeentefonds wordt er namelijk van uitgegaan dat een deel van de gemeentelijke uitgaven wordt bekostigd uit de OZB.

Belastingbeleid gemeente Waalre

De gemeente Waalre heeft gekozen voor een duidelijk, plaatselijk belastingpakket dat in hoofdzaak bestaat uit de algemene bijdragebelasting OZB en de retributieve belastingen afvalstoffenheffing en rioolheffing. Dit pakket bevordert een evenwichtige belastingdruk in de gemeente en beperkt de uitvoeringslasten. Door het voeren van een stringent begrotingsbeleid proberen wij de verhoging van de OZB zoveel mogelijk te beperken. De gemeente Waalre kent een aantal in de Gemeentewet toegestane belastingen en heffingen. Deze belastingen zijn gelegitimeerd in belastingverordeningen, die door de raad zijn vastgesteld. Een onderscheid kan worden gemaakt tussen belastingen en retributies.

Belastingen

Belastingen zijn heffingen waarvan het gebruik van de opbrengst vrij is, de zogenaamde algemene bijdragebelastingen. De gemeente hoeft geen direct aanwijsbare tegenprestatie te leveren. Tot deze groep behoren de onroerende zaakbelastingen, de precariobelasting en de toeristenbelasting. De gemeenteraad is vrij om de hoogte van de tarieven te bepalen. Het Rijk heeft de OZB voor gebruikers van woningen afgeschaft.

Retributies

Retributies zijn heffingen waarbij een bepaalde vergoeding wordt betaald voor specifieke door de gemeente verleende diensten. Tot de retributies behoren de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de leges, het marktgeld en grafrechten. Bij retributies mag de opbrengst niet boven de uitgaven van een dienst uitkomen.

WOZ, Onroerende zaakbelastingen (Ozb), heffingen en leges

Waardebepaling 2019 Wet waardering onroerende zaken (WOZ)

Jaarlijks worden WOZ-beschikkingen met een nieuwe waarde naar de inwoners gezonden. De waardebepaling voor het belastingjaar 2019 vindt plaats op basis van de waarde-peildatum 1 januari 2018. De Wet WOZ schrijft namelijk voor dat gemeenten een waarde vaststellen zoals die gold op 1 januari van één jaar eerder. De gemeente heeft zodoende de tijd om marktcijfers (verkopen, huurprijzen enzovoorts) die in de loop van het jaar gerealiseerd worden te analyseren en een reële schatting te doen van marktsituatie op de waarde-peildatum. De Wet WOZ wordt voor de inwoner steeds belangrijker. De door de gemeente vastgestelde WOZ-waarde wordt voor steeds meer belastingen gebruikt (bijvoorbeeld waterschapslasten en erfbelasting).

Inwoners en bedrijven kunnen tegen de WOZ-waarde bezwaar maken en/of beroep instellen bij de rechter.

Onroerende zaakbelastingen (Ozb)

Onder de naam 'onroerende zaakbelastingen' worden directe belastingen geheven over binnen de gemeente gelegen onroerende zaken:

- een gebruikersbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar een onroerende zaak, zijnde een niet-woning, gebruikt krachtens eigendom, bezit, beperkt recht of persoonlijk recht.
- een eigenarenbelasting van degene die bij het begin van het kalenderjaar van een onroerende zaak het genot heeft krachtens eigendom, bezit of beperkt recht.

De tarieven zijn vastgesteld conform de begroting 2019 en zijn met 2,1% gestegen. De heffingsmaatstaf voor de OZB is jaarlijkse nieuwe vastgestelde WOZ-waarde. De woningsamenstelling in Waalre is gemiddeld anders dan de rest van Nederland waardoor deze in 2019 bovengemiddeld uitkomt op € 329.000. Dit betekent dat een gemiddeld huishouden voor de OZB meer betaald dan het landelijk gemiddelde.

Gerealiseerde opbrengst Ozb

Onroerende Zaakbelastingen	2018	2019
<u>Woningen</u>		
Eigendom	€ 2.762.000	€ 2.870.875
Gebruiker	€ 0	€ 0
<u>Niet woningen</u>		
Eigendom	€ 373.000	€ 385.677
Gebruiker	€ 246.000	€ 252.323
Totaal	€ 3.381.000	€ 3.508.865

Afvalstoffenheffing

Afvalstoffenheffing wordt geheven van degene die in de gemeente feitelijk gebruik maakt van een perceel, waarbij een verplichting tot het inzamelen van huishoudelijke afvalstoffen geldt, zoals is vermeld in de Wet milieubeheer. Wettelijk mag de afvalstoffenheffing niet meer dan kostendekkend zijn. Er gelden afzonderlijke tarieven voor eenpersoonshuishoudens en meerpersoonshuishoudens. De tarieven kunnen jaarlijks worden aangepast aan de kosten voor de afvalverwerking en andere uitgaven voor de afvalstoffentaak. In 2019 is het tarief verhoogd ten opzichte van 2018. Het tarief voor een 1 persoons huishouden is van € 117 naar € 126 gegaan en voor een meer persoons huishouden van € 195 naar € 210.

Gerealiseerde opbrengst

Afvalstoffenheffing	2018	2019
Totaal	€ 1.263.000	€ 1.382.164

Rioolheffing

De rioolheffing wordt geheven van de eigenaar van een object die op 1 januari is aangesloten op de riolering. De rioolheffing is gebaseerd op het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP). De gemeente mag geen winst op de rioolheffing maken. In 2019 is het tarief gelijk gebleven aan 2018 (€ 198), conform het vastgesteld GRP.

Gerealiseerde opbrengst

Rioolheffing	2018	2019
Totaal	€ 1.542.000	€ 1.576.000

Leges

Onder de naam leges wordt een aantal verschillende rechten geheven voor door de gemeente, of uit naam van de gemeente verstrekte diensten. Dit kan bijvoorbeeld het verstrekken van een document zijn zoals een rijbewijs, paspoort of trouwboekje of het verstrekken van een vergunning. Waalre streeft zoveel mogelijk naar kostendekkende tarieven voor administratieve diensten. De diensten en bijbehorende tarieven zijn opgenomen in de door de raad vast te stellen legesverordening. Komend jaar wordt gewerkt aan het uitwerken van de kostentoerekening aan de leges.

Gemeentelijke belastingdruk per huishouden

In de volgende tabel staat een overzicht van de totale gemiddelde belastingdruk van de drie belangrijkste gemeentelijke belastingen en heffingen per één- en meerpersoonshuishouden. Voor de ozb gaan we in deze cijfers uit van een woning met een gemiddelde WOZ waarde in Waalre in 2019 van € 329.000.

Totale gemiddelde belastingdruk	2017	2018	2019
éénpersoonshuishouden	€ 654	€ 679	€ 693
meerpersoonshuishouden	€ 727	€ 757	€ 777
Stijging in % t.o.v. voorgaande jaar	2,20%	4,00%	2,30%

Toelichting belastingdruk

Elke gemeente kan in het kader van de gemeentelijke autonomie uitgaven doen voor een hoger voorzieningenniveau en dat kost belastinggeld. De belastingdruk hoeft daarom niet per gemeente gelijk te zijn. Voor de financiële draagkracht voor huishoudens is de gemeentelijke belastingdruk wel belangrijk. Het Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden (COELO) verzamelt jaarlijks de gegevens voor de belastingdruk van decentrale overheden. Onder belastingdruk verstaan we de jaarlijkse woonlasten per huishouden. Onder de woonlasten wordt gerekend het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een bepaalde gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Gemiddelde woonlasten 2019 bij vergelijking in de regio

Op de website www.coelo.nl zijn de tarieven van de aan Waalre grenzende gemeenten terug te vinden. Deze site bevat een kaart waarop met de muis kan worden geklikt om de tarieven van elke gemeente in beeld te krijgen. De gemeente Waalre heeft in 2019 van de toen 388 geregistreerde gemeenten en deelgemeenten de 232e plaats voor wat betreft de lastendruk. Uit de tabel op de volgende pagina blijkt, dat de woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in de gemeente Waalre iets boven het landelijk gemiddeld niveau liggen. Regionaal gezien staat Waalre op de 9^e plaats.

Rangnr Regio	plaats	huishouden 1 persoon	huishouden >1 persoon	Rangnr NL 2017	Rangnr NL 2018	Rangnr NL 2019
1	Veldhoven	526	588	13	8	9
2	Geldrop- Mierlo	575	653	33	30	42
3	Eindhoven	606	677	23	34	63
4	Best	679	679	80	68	67
5	Bladel	483	682	342	148	72
6	Eersel	578	713	325	150	108
7	Bergeijk	603	725	341	156	123
8	Cranendonck	708	770	275	229	216
9	Waalre	697	781	157	223	232
10	Valkenswaard	734	784	262	267	238
11	Nuenen ca	704	912	391	368	344
12	Heeze Leende	783	921	389	351	346
Gemiddeld Nederland			740			

Kwijtscheldingbeleid

In de gemeente Waalre kan op verzoek van de minder draagkrachtige belastingplichtige, kwijtschelding van betaling worden verleend voor de onroerende zaakbelastingen, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Waalre past hiervoor de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 toe. In 1997 is in afwijking van de Uitvoeringsregeling door de Waalrese Raad besloten, in plaats van 90%, 100 % van de genormeerde bijstandsuitkering aan te merken als kosten van bestaan op basis waarvan de draagkracht van belastingplichtige wordt vastgesteld. Hierdoor komt men eerder in aanmerking voor kwijtschelding.

Toeristenbelasting

In december 2017 heeft de raad besloten om per 1 januari 2018 een toeristenbelasting in te voeren. Er wordt een tarief van € 3,50 per persoon per nacht in rekening gebracht bij degene die binnen onze gemeente verblijven in o.a. hotels, pensions en vakantieverblijven en niet als ingezetenen zijn ingeschreven.

Gerealiseerde opbrengst

Toeristenbelasting	2018	2019
Totaal	€ 151.000	€ 183.500

Paragraaf B. Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Waar gaat de paragraaf over

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op het weerstandsvermogen en de mate waarin de gemeente Waalre risico's onder controle heeft. De paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing is één van de paragrafen die het Besluit Begroting en Verantwoording voorschrijft om op te nemen in de begroting en verantwoording. Deze paragraaf bestaat uit twee onderdelen:

- Risicomanagement en Weerstandsvermogen; en
- Financiële kengetallen (in relatie tot de BBV).

Waalre is financieel gezond en het is belangrijk dat dit zo blijft. Alleen dan kan Waalre haar taken uitvoeren. Daarom wordt in Waalre gedurende het jaar effort gestoken om alle bekende risico's inzichtelijk te maken en in te schatten. Het belang van risicomanagement wordt dan ook onderkent.

Risicomanagement en Weerstandsvermogen

Deze paragraaf gaat in op ontwikkelingen binnen en buiten de organisatie die van invloed kunnen zijn op de financiële huishouding, maar nog niet financieel zijn vertaald. Hiervoor is inzicht nodig in de financiële omvang van de aanwezige risico's, de mogelijkheden om deze financieel af te dekken (beschikbare weerstandscapaciteit) en de relatie daartussen: het weerstandsvermogen (uitgedrukt in een ratio). Ons weerstandsvermogen is het vermogen waarover we beschikken om niet-structurele financiële risico's op te vangen, zonder dat de uitvoering van de gemeentelijke taken en/of beleid in gevaar komt.

Om de ratio te duiden maken we¹ gebruik van onderstaande waarderingstabel van het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement (NAR) en de Universiteit van Twente:

Waardering	Ratio	Betekenis
A	> 2	Uitstekend
B	1,4 - 2	Ruim voldoende
C	1 - 1,4	Voldoende
D	0,8 - 1	Matig
E	0,6 - 0,8	Onvoldoende
F	< 0,6	Ruim onvoldoende

Allereerst wordt de conclusie over het weerstandsvermogen van de gemeente Waalre weergegeven. Vervolgens wordt toegelicht hoe deze tot stand is gekomen door in te gaan op het benodigd weerstandsvermogen, de inventarisatie en de beoordeling van de risico's en de beschikbare weerstandscapaciteit.

Conclusie

De ratio voor het weerstandsvermogen (beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit) is voor Waalre over 2019 ($\text{€ } 10.846.182 / \text{€ } 3.100.600 = 3,5$). Dit betekent dat ons weerstandsvermogen volgens de waarderingstabel op dit moment uitstekend is te noemen. Met ons weerstandsvermogen kunnen we (met een zekerheid van 90%) alle

¹ Voor de objectivering van de hoogte van het benodigde weerstandscapaciteit bestaan geen wettelijke normen.

geïncventariseerde risico's opvangen. Stille reserves (ad. € 4.952.000) en fictieve belastingcapaciteit (ad. € 1.500.000) lijken in Waalre niet direct invorderbaar. Indien deze buiten beschouwing worden gelaten is de ratio van het weerstandsvermogen nog steeds 1,4 en dus ruim voldoende te noemen.

De ratio van 2019 lijkt wat verslechterd. De ratio van de jaarrekening 2017 was 5,9 en de ratio van de rekening 2018 was 6,5 en de ratio voor de rekening 2019 is 3,5. De ratio voor 2019 wordt echter sterk beïnvloed doordat we in 2019 een andere methode hebben genomen voor bepaling van het benodigd weerstandsvermogen voor de grondexploitaties (zgn. IFLO-methode, zie uitleg paragraaf G). Hierdoor is het benodigd weerstandsvermogen in 2019 hoger, terwijl het beschikbare weerstandsvermogen licht is gedaald. Hierdoor daalt de ratio. De ratio voor 2019 geeft echter aan dat de gemeente financieel gezond is.

Met uw raad zijn geen afspraken gemaakt over de hoogte van de ratio voor het weerstandsvermogen. In plaats daarvan is met de vaststelling van de nota reserves en voorzieningen een absolute omvang van de ondergrens voor de Algemene bufferreserve vastgesteld ad. € 2.500.000 als laatste "achtervang". Waalre voldoet met een Algemene reserve (buffer) ad. € 4.394.182 ruimschoots aan deze ondergrens.

Benodigde weerstandscapaciteit

De benodigde weerstandscapaciteit wordt berekend door de optelling van de verwachte financiële omvang van risico's die nog niet op een andere wijze zijn afgedekt. Bijvoorbeeld door het afsluiten van een verzekering of het opnemen van een voorziening in de begroting. Bij de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit gaan we ervan uit dat niet alle risico's, maar hooguit 90% van alle risico's, zich tegelijk in één jaar zullen voordoen. Oftewel, 90% van de totale financiële omvang van alle geïdentificeerde risico's (die niet zijn afgedekt) in dat jaar, dient afgedekt te kunnen worden met onze weerstandscapaciteit.

Inventarisatie en beoordeling van de risico's

Voor het inzicht in de benodigde weerstandscapaciteit zijn de risico's van de gemeente Waalre geïncventariseerd, de financiële omvang van deze risico's bepaald, evenals de mate waarin deze risico's al zijn afgedekt door voorzieningen, afgesloten verzekeringen of dekking vanuit de begroting.

Voor de berekening van de financiële omvang van de risico's hebben wij de kans dat een bepaalde gebeurtenis zich zal voordoen, vermenigvuldigd met de maximale financiële impact (die niet is afgedekt) wanneer de gebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet.

Tenslotte heb wij de risico's beoordeeld door ze, conform onderstaande figuur, een kleur gegeven op basis van de kans dat een gebeurtenis zich voordoet en de hoogte van het financiële gevolg van het optreden van de gebeurtenis. Deze methodiek maakt het mogelijk de risico's onderling te rangschikken naar grootte van het risico.

Gevolg (x 1.000)	Kans	Zeer klein 10%	Klein 25%	Gemiddeld 50%	Groot 75%	Zeer groot 90%
≥ €1.000						
€500 - €1.000						
€250 < €500						
€100 < €250						
€50 < €100						
< €50						

Hieronder treft u de uitgebreide risico-inventarisatie en -beoordeling aan.

Thema	Onderwerp	Toelichting risico	Kans	Impact	Risico bedrag	Risico	Beheersmaatregel
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	<i>Appartementen- complex</i>	Ontwikkelaar kleinschalig appartementencomplex heeft Waalre aansprakelijk gesteld voor substantieel bedrag (vertragings)schade a.g.v. onjuist doorlopen procedure.	25%	€ 2.100.000	€ 525.000		Eind 2016 heeft de rechtbank bepaald dat ontwikkelaar recht heeft op vergoeding van het renteverlies a.g.v. vertraging en gemaakte juridische kosten. Nagenoeg alle andere geclaimde schadegronden zijn afgewezen. Deze schade valt onder het maximaal verzekerd bedrag en heeft dan ook geen financiële consequenties voor de gemeente. Wel is de ontwikkelaar tegen deze uitspraak in beroep gegaan. Het risico blijft dus bestaan.
7 Volksgezondheid en milieu	<i>Zwerfvuil/ illegale stort</i>	Waalre kan geconfronteerd worden met illegale stort van (chemisch) afval. De laatste jaren is er een sterke stijging in Brabant van dumping van drugsafval. Bij bodemvervuiling kunnen kosten hoog oplopen en veroorzaker is zelden te achterhalen.	75%	€ 100.000	€ 75.000		Het risico is afhankelijk van de gebeurtenis en niet vooraf in te schatten. Er is wel een provinciale regeling betreffende dumping van drugsafval waarbij een gedeelte van de kosten voor het opruimen gedekt zijn.
7 Volksgezondheid en milieu	<i>Bodemsanering</i>	Risico's m.b.t. bodemverontreiniging.	10%	€ 500.000	€ 50.000		Als grondeigenaar kan Waalre aansprakelijk gesteld worden voor (nieuwe) bodemverontreinigingen. Inschatting lastig, want afhankelijk van eigendomssituatie en mate van bodemverontreiniging.
7 Volksgezondheid en milieu	<i>Vuilverwerking Attero</i>	I.v.m. het lager aangeboden aantal tonnages restafval dan afgesproken, wordt door vuilverwerkingsbedrijf Attero een schadebedrag geclaimd.	25%	€ 190.000	€ 47.500		Inmiddels is er een uitspraak van de rechter waarin de vordering is afgewezen. Attero heeft in april 2016 een vordering tot vernietiging van dit vonnis ingediend. Deze vordering is afgewezen maar Attero heeft een nieuwe vordering (voor latere jaren) ingediend. Dit is nu onder de rechter Het risico blijft daarom staan.
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	<i>Bouwgrond- exploitatie</i>	Terugverdienen geïnvesteerde boekwaarde per 31-12-2019 is onzeker. Vanaf 2019 wordt de IFLO-methode gebruikt voor het bepalen van het benodigd weerstandsvermogen. Deze methode betekent dat 10% van de boekwaarde + 10% van de nog te maken kosten aangehouden worden als weerstandsvermogen	nvt	€ 1.387.929	€ 1.387.929		Risico's betreffende grotere projecten en bouwgrondexploitatie in het algemeen worden planmatig geactualiseerd en beheerst. Als buffer is een deel van de algemene reserve beschikbaar. Zie verder paragraaf G.
2 Verkeer, vervoer en waterstaat	<i>Bijdrage realisatie N69</i>	Extra onderhoudskosten N69 na overdracht van provincie naar gemeente Waalre. Gaat drie jaar na ingebruikname spelen (+/- 2018).	75%	€ 165.000	€ 123.750		Structurele ophoging van onderhoudsbudget wegen is noodzakelijk. Grootte van onderhoudsbudget is afhankelijk van de bijdrage provincie bij overdracht.

Thema	Onderwerp	Toelichting risico	Kans	Impact	Risico bedrag	Risico	Beheersmaatregel
5 Sport, cultuur en recreatie	<i>Sportparken</i>	Door wetswijziging is het recht op aftrek BTW op sport en onderhoud van binnen- en buitensportaccommodaties vervallen per 1-1-2019. Het hierdoor ontstane nadeel wordt (mogelijk) niet volledig gecompenseerd via de Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK subsidie)	20%	€ 80.000	€ 16.000		De subsidie aanvraag wordt jaarlijks tijdig ingediend. Het is jaarlijks onbekend welk bedrag aan subsidie ontvangen zal worden.
6 Sociaal domein	<i>Jeugdzorg / Wmo</i>	Jeugdzorg en de Wet maatschappelijke ondersteuning zijn open einde regelingen. Door korting (vanuit het Rijk) op de budgetten loopt Waalre een risico.	50%	€ 1.100.000	€ 550.000		Kwartaalwijze monitoring van kosten en verwachtingen d.m.v. monitor Sociaal Domein.
6 Sociaal domein	<i>Plus Team</i>	Het PlusTeam is een Gemeenschappelijke regeling met Geldrop-Mierlo en heeft geen weerstandsvermogen.	25%	€ 71.324	€ 17.831		Risico van Waalre is opgenomen o.b.v. jaarrekening 2019 PlusTeam. In deze jaarrekening is een risicoparaagraaf opgenomen waarin vermeld is hoe men risico's beheerst.
6 Wmo/ Volksgezondheid	<i>GGD</i>	Waalre neemt deel aan de Gemeenschappelijke regeling GGD Brabant-Zuidoost.	25%	€ 200.000	€ 50.000		Risico GGD is opgenomen o.b.v. lage reservepositie GGD per 31-12-2019. € 100.000 tekort bij zowel AZ als PG. Samen € 200.000. Daarnaast geeft GGD aan dat er een hoger benodigd weerstandsvermogen nodig zou zijn. Echter, met de 4 GR-en is afgesproken dat op basis van de omzet een AR van € 1.200.000 voor zowel AZ als PG voldoende zou moeten zijn.
8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	<i>Gewaarborgde geldleningen</i>	De gemeente staat garant voor geldleningen van woningcorporaties, zorgcentra en enkele plaatselijke verenigingen.	1%	€ 25.000.000	€ 250.000		Er wordt terughoudend omgegaan met garanties.
0 Bestuur en ondersteuning	<i>Schadeclaims</i>	Verwachte jaarlijkse schadeclaims die niet specifiek zijn gekoppeld aan dossiers. De gemeente kan schadeclaims ontvangen als gevolg van activiteiten die zij verricht, welke niet (volledig) onder de verzekering voor aansprakelijkheidsstelling vallen.	25%	€ 10.000	€ 2.500		Het aantal claims richting Waalre is beperkt. Genoemd bedrag is maximum bedrag voor lopende schadeclaims.
0 Bestuur en ondersteuning	<i>Informatie veiligheid</i>	De primaire en ondersteunende processen van de gemeente Waalre zijn in hoge mate afhankelijk van een adequate informatievoorziening en betrouwbare informatiesystemen. Mede door de toenemende digitalisering is het zorgvuldig omgaan met de informatie en gegevens van burgers en organisaties voor gemeenten van groot belang. Burgers en bedrijven moeten er op kunnen vertrouwen dat hun gegevens in goede handen zijn bij de gemeente Waalre. Kwetsbaarheid van o.a. informatiesystemen en daarmee ook de bescherming van persoonsgegevens vormen een risico (zie punt 18 privacy).	5%	€ 250.000	€ 12.500		Informatiebeveiligingsbeleid is aangepast op de nieuwe Baseline informatiebeveiliging overheid. Een plan is opgesteld om maatregelen te treffen die zorgen dat de risico's worden verkleind.
0 Bestuur en ondersteuning	<i>Privacy</i>	Onder de Avg kunnen bestuurlijke boetes worden opgelegd voor de verplichtingen voor maximaal 10 miljoen euro. Bijvoorbeeld bij het niet melden van datalekken en het niet hebben van een register voor verwerkingen. Voor de overtreding van grondslagen en beginselen van de Avg kan de AP een boete opleggen van maximaal 20 miljoen euro. Bijvoorbeeld bij gegevens verwerken zonder wettelijke grondslag of andere grondslag en gegevens verwerken zonder doelbinding.	1%	€ 20.000.000	€ 200.000		Het hebben van protocollen en procedures voor de uitvoering van de verplichtingen in het kader van de Avg. Het geven van adviezen over privacyvraagstukken. Blijven inzetten op bewustwording en controle van processen.
7 Volksgezondheid en milieu	<i>BTW betalen over bijdragen van het Afvalfonds</i>	Het ministerie van Financiën heeft aan VNG laten weten dat bijdragen die gemeenten ontvangen van de Stichting Afvalfonds Verpakkingen voor het gescheiden inzamelen en verwerken van verpakkingsafval belast zijn met BTW. De gemeenten verrichten een prestatie voor een derde (Afvalfonds) waarvoor zij een vergoeding ontvangt. Op dit moment is VNG namens haar leden nog in overleg met het ministerie over deze regeling, waarbij o.a. inzet van de onderhandeling is dat de regeling pas per 2020 in zal gaan. Aangezien ten tijde van het opstellen van deze jaarrekening nog onduidelijkheid bestaat over de gevolgen voor boekjaar 2019, is dit risico meegenomen in de benodigde weerstandscapaciteit.	75%	€ 34.650	€ 25.988		VNG is namens haar leden in onderhandeling met het ministerie. Gemeente Waalre heeft hierop geen directe invloed. We wachten dus af wat het gevolg gaat zijn van deze onderhandelingen. Vooruitlopend hierop dekken we het risico grotendeels af door weerstandsvermogen aan te houden.

Thema	Onderwerp	Toelichting risico	Kans	Impact	Risico bedrag	Risico	Beheersmaatregel
	Stikstof	Op regionaal niveau heeft een adviesbureau zich verdiept in welke projecten problemen kunnen ondervinden door de problemen met stikstof. Projecten in de nabijheid van natuurgebieden lopen daarbij een groter risico. Het risico wordt op dit moment nog in beeld gebracht, maar de eerste resultaten lijken voor Waalre best wel consequenties te hebben. Op dit moment is dit risico nog niet te kwantificeren.	75%	n nb	n nb		Op dit moment is een adviesbureau bezig met het in kaart brengen van projecten waarbij stikstof een risico kan veroorzaken. We wachten af wat de uitkomsten zijn van dit onderzoek. Zodra daarover meer bekend is, dekken we het risico grotendeels af door weerstandsv Vermogen aan te houden.
	PFAS	De regering heeft enkele maanden terug de norm voor PFAS verhoogd, waardoor het aantal projecten wat stil ligt omdat de grond niet vervoerd mag worden, is gedaald. Het risico wordt op dit moment nog in beeld gebracht, waardoor het nog lastig te kwantificeren is.	25%	n nb	n nb		Risico nog kwantificeren of anders verwijderen uit de tabel.
					€ 3.333.998	Subtotaal	
					€ 3.000.600	Subtotaal 90%	
	<i>Risico's onvoorzien</i>	Stelpost voor gebeurtenissen met een niet gekwantificeerd/benoemd negatief gevolg.			€ 100.000		N.v.t.
					€ 3.100.600	90% totaal = benodigde weerstandscapaciteit	

Beschikbare weerstandscapaciteit

De beschikbare weerstandscapaciteit omvat de middelen en mogelijkheden van de gemeente om financiële tegenvallers als gevolg van risico's op te vangen, waarvoor geen andere dekking aanwezig is en zonder bestaande beleid aan te hoeven passen. We berekenen de beschikbare weerstandscapaciteit als de som van alle elementen uit de gemeentelijke financiën die we daadwerkelijk kunnen inzetten om niet-begrote kosten te dekken. Onderstaande tabel geeft inzicht in Waalres beschikbare weerstandscapaciteit.

Berekening weerstandscapaciteit						
	2017		2018		2019	
	<u>Incidenteel</u>	<u>Structureel</u>	<u>Incidenteel</u>	<u>Structureel</u>	<u>Incidenteel</u>	<u>Structureel</u>
a. exploitatie						
-Ruimte OZB belasting (fictief)		€ 1.500.000		€ 1.500.000		€ 1.500.000
-post onvoorzien (regulier)						
	€ -	€ 1.500.000	€ -	€ 1.500.000	€ -	€ 1.500.000
b. vermogen						
- algemene buffer reserve	€ 4.160.000		€ 3.417.144		€ 2.760.836	
- algemene reserve grondexploitatie	€ 416.085		€ 886.085		€ 166.336	
- algemene reserve sociaal domein	€ 750.000		€ 625.827		€ 540.819	
- algemene reserve vrij besteedbaar	€ 1.636.316		€ 1.030.360		€ 926.191	
- stille reserves	€ 4.952.367		€ 4.779.861		€ 4.952.000	
	€ 11.914.768	€ -	€ 10.739.277	€ -	€ 9.346.182	€ -
Totale weerstandscapaciteit	€ 11.914.768	€ 1.500.000	€ 10.739.277	€ 1.500.000	€ 9.346.182	€ 1.500.000
Incidenteel en structureel samen		€ 13.414.768		€ 12.239.277		€ 10.846.182

Zoals reeds vermeld onder de conclusie, komt het weerstandsv Vermogen van de gemeente Waalre in 2019 uit op:

$$\frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{benodigde weerstandscapaciteit}} = \frac{€ 10.846.182}{€ 3.100.600} = 3,5$$

Financiële kengetallen (horizontale verantwoording)

De financiële kengetallen geven inzicht in de financiële positie en de baten en lasten van de gemeente Waalre. Deze kengetallen moeten in samenhang en in onderlinge verhouding beoordeeld worden.

Door de kengetallen is het makkelijker om Waalre te vergelijken met andere gemeenten. Het biedt ook de mogelijkheid om normen te stellen, net als bij de beoordeling van het weerstandsvermogen gebeurt. Het oordeel baseren we op de huidige geadviseerde normen van de VNG conform de volgende tabel. Vooralsnog hebben de kengetallen voornamelijk een signaleringswaarde.

Kengetal	Voldoende	Matig	Onvoldoende
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90 %	90 – 130 %	> 130 %
2 De solvabiliteitsratio	> 50 %	20 – 50 %	< 20 %
3 Kengetal grondexploitatie	< 20 %	20 – 35 %	> 35 %
4 Structurele exploitatieruimte	> 0,6 %	0 < 0,6 %	< 0 %
5 Belastingcapaciteit	< 95 %	95 – 105 %	> 105 %

Totaaloverzicht van de 6 kengetallen voor de gemeente Waalre

In onderstaande tabel worden de kengetallen voor Waalre gepresenteerd, het oordeel op basis van bovenstaande tabel en het landelijk gemiddelde. De berekening en duiding van individuele kengetallen worden onderaan de paragraaf toegelicht.

Kengetal	Rekening 2016	Rekening 2017	Rekening 2018	Begroting 2019	Rekening 2019	Oordeel
1a Netto schuldquote	-16,3%	24,0%	20,7%	40,0%	22,2%	Voldoende
1b Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-17,8%	22,7%	19,7%	39,1%	19,7%	Voldoende
2 De solvabiliteitsratio	47,2%	28,5%	27,2%	24,0%	24,0%	Matig
3 Kengetal grondexploitatie	10,5%	14,4%	7,9%	12,4%	7,8%	Voldoende
4 Structurele exploitatieruimte	0,51%	0,36%	3,47%	0,00%	2,14%	Voldoende
5 Belastingcapaciteit	98,3%	100,6%	105,0%	108,2%	105,4%	Onvoldoende

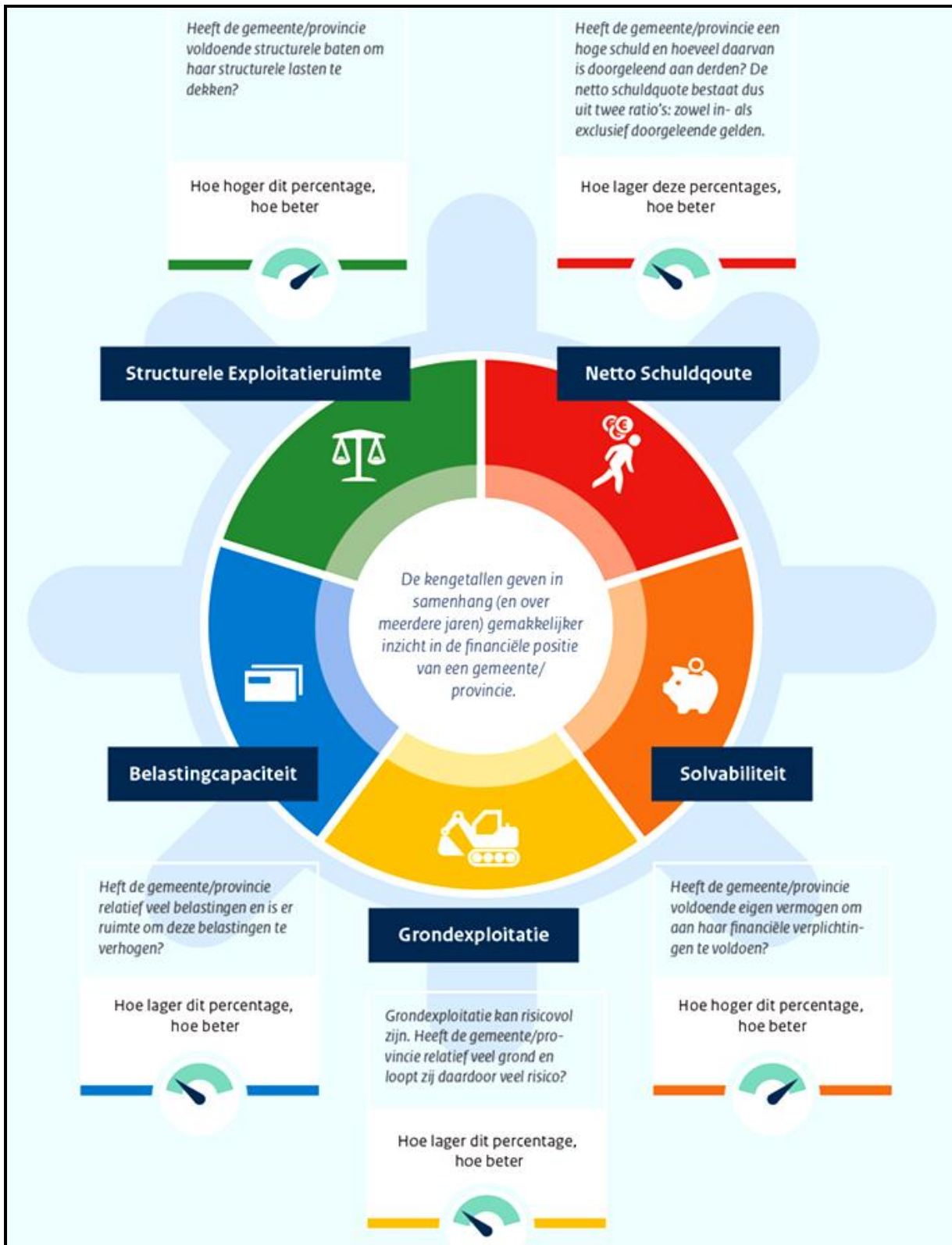
Conclusie op basis van de kengetallen

Waalre laat een redelijke financiële basis zien. Vier van de zes kengetallen laten een voldoende oordeel zien en twee een oordeel matig tot net onvoldoende.

De kengetallen netto schuldquote en solvabiliteitsratio gaan de komende jaren licht dalen door investeringen vanuit het eigen vermogen en de verwachting dat vreemd vermogen aangetrokken moet worden.

Pas als een indicator flink onvoldoende scoort of meerdere jaren op rij verslechtert, kan dit aanleiding zijn om bij te sturen. Hierbij dienen de kengetallen altijd in samenhang te worden beschouwd. Het oordeel van alle kengetallen is licht verslechterd ten opzichte van het oordeel

in de jaarrekening 2018. Dit betekent dat we de komende jaren voorzichtig moeten zijn met het aangaan van nieuwe verplichtingen en er weinig ruimte is voor nieuw beleid.

Bron: Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Toelichting op de kengetallen

1a en 1b. Netto schuldquote (ook gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen)

De netto-schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) gecorrigeerd met de leningen die de gemeente heeft uitstaan (deze middelen vloeien immers op termijn terug) met de totale baten van de rekening. Hiermee geeft deze indicator inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' door rente en aflossing. Hoe hoger de schuld, hoe hoger de netto schuldquote. Op deze indicator scoort de gemeente Waalre ruim '**voldoende**' in verband met een schuldquote van 22% (20% wanneer gecorrigeerd voor verstrekte leningen). Ten opzichte van de rekening 2018 is de positie licht verslechterd. De verwachting is dat deze ratio de komende jaren zal verslechteren door het aangaan van leningen. De ratio is en blijft de komende jaren ruim voldoende.

2. De solvabiliteitsratio:

De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen) en geeft daarmee inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar financiële verplichtingen te voldoen. Waalre scoort met 24 % een '**matig**'. Dit laat zien dat Waalre een kwetsbare vermogenspositie heeft. Deze ratio is licht verslechterd ten opzichte van de rekening 2018 door gedane investeringen. Zichtbaar is dat Waalre de laatste jaren heeft ingeteerd op haar reserves, door investeringen te financieren met eigen vermogen. Waalre nadert hierdoor een onvoldoende solvabiliteit. De verwachting is dat over een aantal jaar (2024) door de winst uit de grondexploitatie Waalre Noord de reserves weer wat aangevuld kunnen worden. De gecalculeerde winsten uit grondexploitaties zijn nog niet meegenomen in bovenvermelde kengetallen. De ratio zal echter ook sterk afhankelijk zijn van de beheersbaarheid van uitgaven de komende jaren.

3. Kengetal grondexploitatie

Het kengetal grondexploitatie geeft aan hoe de waarde van de bouwgronden zich verhoudt tot de geraamde (gemeentelijke) baten. De paragraaf grondbeleid en het Meerjaren Perspectief Grondexploitaties (MPG) bieden hierin meer inzicht.

Hoe hoger het kengetal, hoe hoger het risico voor de exploitatie indien het terugverdienen onverhoopt niet geheel lukt. Twee maal per jaar wordt beoordeeld in hoeverre de boekwaarde van de bouwgronden kan worden terugverdiend. De accountant toetst dit jaarlijks. Met een percentage van 7,8% heeft de grondexploitatie een laag aandeel in de financiële exploitatie van de gemeente Waalre en scoort Waalre '**voldoende**'. Daarmee is het risico beperkt. De positie is licht verslechterd t.o.v. de stand jaarstukken 2018.

4. Structurele exploitatieruimte

Het financiële kengetal "structurele exploitatieruimte" geeft aan hoe groot de structurele vrije ruimte binnen de vastgestelde begroting is. Daarnaast geeft dit kengetal ook aan of de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen dan wel of er nog ruimte is voor nieuw beleid. Een percentage van 0% betekent dat de structurele baten exact toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De Waalrese exploitatieruimte scoort met 2,14% een '**voldoende**' op deze indicator. In 2019 is een deel van de kosten gedekt uit reserves.

5. Belastingcapaciteit: Woonlasten meerpersoonshuishouden

Het kengetal belastingcapaciteit geeft weer hoe de belastingdruk zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde van alle gemeenten. De ruimte die een gemeente heeft om

belastingen te verhogen wordt vaak gerelateerd aan de totale woonlasten voor de inwoner. Een belastingcapaciteit van 100% betekent dat de woonlasten op het landelijk gemiddelde liggen. Onder de woonlasten worden verstaan de absolute bedragen voor onroerendezaakbelasting (OZB) en de riool- en afvalstoffenheffing voor een woning met gemiddelde WOZ-waarde in die gemeente. De Waalrese woonlasten bevinden zich met 105% boven het landelijk gemiddelde en scoren daarmee een '**onvoldoende**'. T.o.v. de jaarstukken 2018 is de positie nagenoeg gelijk gebleven.

Deze waarde wordt voor een groot deel bepaald door de hoge gemiddelde WOZ waarde van de woningen in Waalre. Doordat de gemiddelde WOZ waarde in Waalre ruim 30% boven het landelijk gemiddelde ligt zijn de absolute OZB bedragen in Waalre hoger. Dit is o.a. de reden dat Waalre op dit kengetal matig scoort i.p.v. voldoende.

Paragraaf C Onderhoud Kapitaalgoederen

Onderhoud kapitaalgoederen gaat over het beheer en onderhoud van wegen, openbaar groen, riolering en gebouwen. Deze paragraaf geeft via een dwarsdoorsnede van de begroting inzicht in de mate van onderhoud en bijbehorende financiële lasten.

Wegen

Om goed, planmatig, onderhoud te kunnen uitvoeren moet met enige regelmaat de kwaliteit van de verharding worden geïnspecteerd. Dan wordt er ook inzicht verkregen in de budgetten die voor het onderhoud noodzakelijk zijn. De rapportage van zowel de inspectie als de berekening van de benodigde budgetten gebeurt normaliter in een wegenbeheersplan. De rapportage van zowel de inspectie als de berekening van de benodigde budgetten staat vermeld in het wegenbeheersplan (2019-2028). Hieruit blijkt dat in een tijdsbestek van 4 jaar de hoeveelheid verhard oppervlak is toegenomen van 958.000 m² naar 1.099.000 m² (455.000 m² asfaltverharding en 644.000 m² elementenverharding). De totale kwaliteit van de verhardingen in de gemeente Waalre kan worden gedefinieerd als redelijk. Het percentage goed scorende wegen (A,A+) ligt op het gewenste niveau van 80-90% van het totaal. Het percentage matig (B) en laag scorende wegen (C) is laag met respectievelijk 7% en 1%. Het percentage wegen van te lage (D) kwaliteit is hoger dan wenselijk met 5%. Gemiddeld sluit de kwaliteit net aan op de basis kwaliteitsnorm B. De totale kwaliteit van het wegennet in de afgelopen periode is gedaald.

In 2019 zijn de onderhoudswerkzaamheden aan wegen, trottoirs en fietspaden uitgevoerd conform de begroting 2019 voor het totaalbudget van: € 479.000,-

Het uitvoeringsplan Openbare Ruimte (Groen, Wegen, Riolering) 2018 – 2024. biedt het kader voor integraal beheer en samenwerking en leidt tot samenhangende planvorming, logische en efficiënte uitvoering en een financieel beheersbaar geheel. Sleutelwoorden hierbij zijn *'integraal'*, *'duurzaam'* en *'samen'*. In het Uitvoeringsplan wordt onderscheid gemaakt tussen maatregelen die *'meeliften'* met vervanging van het riool (en dus voor een groot gedeelte ook bekostigd worden vanuit de rioleringsgelden) en maatregelen waarbij enkel sprake is van vervanging van Groen in combinatie met groot onderhoud wegen.

Voor de rehabilitatie van verhardingen is in het voorjaar 2019 een bedrag van € 1.500.000 gereserveerd voor 2020, 2021,2022 en 2023. Dit wordt gedekt uit bestaande middelen in de begroting. Een eerste project wat mede is gefinancierd middels voornoemde reserve is herinrichting van de wijk gelegen tussen Molenstraat/Dreefstraat.

Riolering

Een goed rioolstelsel is nodig voor de bescherming van volksgezondheid, het milieu en het tegengaan van wateroverlast. Het rioolstelsel zorgt ervoor dat het afvalwater en het overtollige hemelwater uit de woonomgeving worden verwijderd en dat niet te vaak en niet te lang wateroverlast voorkomt. De aanleg en het in stand houden van het rioolstelsel is een gemeentelijke taak, die voortkomt uit de Wet Milieubeheer (Wm). In deze wet is vastgelegd dat de invulling van de zorgplicht inzichtelijke gemaakt moet worden. Riolering maakt deel uit

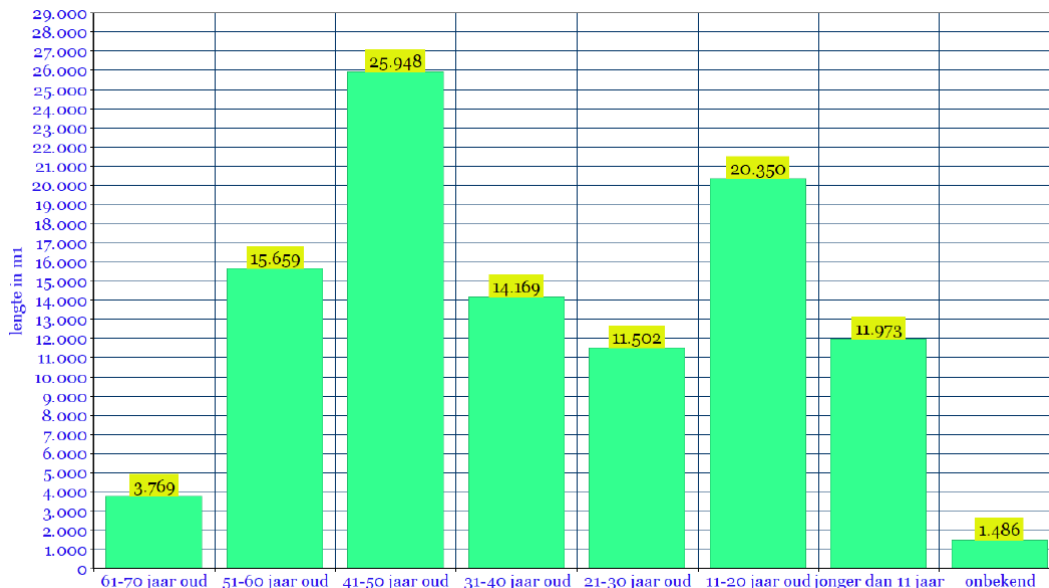
van de openbare ruimte met alle dynamiek die daarin aanwezig is. Behalve een wettelijk verplicht plan, is een GRP hét middel om de gemeentelijke watertaken doelmatig vast te leggen. Met het inwerking treden van de Wet Gemeentelijke Watertaken heeft de gemeente een verbrede zorgplicht ten aanzien van water. Hieronder wordt verstaan: stedelijk afvalwater, afvloeiend hemelwater en grondwater. Deze zorgplichten zijn verwoordt in het GRP (2018-2022) . Doordat de zorgplichten verbreed zijn, wordt over een verbreed gemeentelijk rioleringsplan gesproken (VGRP) .

Riolering maakt deel uit van de openbare ruimte met alle dynamiek die daarin aanwezig is. Maar riolering maakt ook deel uit van het watersysteem, dat zich uitstrekt tot buiten de gemeentegrenzen. Het functioneren van de riolering beïnvloedt de kwaliteit van het watersysteem. De wijze waarop de rioleringszorg wordt uitgevoerd is mede van invloed op het beheer van de openbare ruimte. Door die verschillende relaties is er ook een groot aantal partijen dat mede richting geeft aan het functioneren van de riolering in de gemeente. De Wet milieubeheer schrijft voor dat het plan wordt opgesteld rekening houdend en in samenspraak met andere betrokkenen.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen 'riolering ' is het volgende kaderstellend:

- Europese Kader Richtlijn Water (KRW)
- Wet Milieubeheer
- Waterwet
- Nationaal Bestuursakkoord Water

De vaste rioleringsgegevens van de gemeente worden in een geautomatiseerd beheersysteem verwerkt. Ook de resultaten van de inspecties zijn in dit beheersysteem opgenomen. De totale lengte van de riolering in de gemeente Waalre bedraagt ca. 105 kilometer waarvan 78 kilometer een gemengd stelsel is. De leeftijdsopbouw van het rioolstelsel is als volgt:

Voor informatie over de inkomsten door de rioolheffing en de uitgaven aan het riool, zie paragraaf A Lokale heffingen.

Water

Het onderdeel water bestaat uit de drie onderdelen: sloten, bruggen en wadi's:

Sloten

In totale lengte aan sloten (of waterlossingen) bedraagt ruim 21.900 meter die door de gemeente worden onderhouden. Dit onderhoud bestaat uit één keer per jaar maaien. Vanwege de efficiency is dit onderhoud in hetzelfde bestek ondergebracht als het maaien van de bermen. In deze sloten liggen zo'n 258 duikers ten behoeve van de waterafvoer. Deze zijn het afgelopen jaar gecontroleerd en vrijgemaakt van maaisel. De kosten voor het onderhoud worden betaald uit de rioolheffing. Verder zijn er sloten (ca. 5.000 meter) die in onderhoud zijn bij het Waterschap De Dommel. Dit zijn met name de grotere sloten of sloten waar een riooloverstort op uit komt.

Bruggen

De gemeente Waalre heeft het beheer en onderhoud van 19 vaste bruggen. Deze variëren van kleine voetgangersbruggetjes zoals op de hoek van de Eindhovenseweg/ Voorbeeklaan tot de verkeersbrug in de Onze Lieve Vrouwedijk. In 2018 is een start gemaakt met het herberekenen van de constructie van de bruggen. Deze globale berekeningen is in 2019 verfijnd. In 2019 is een start gemaakt voor een plan van aanpak met daarin opgenomen maatregelen om ervoor te zorgen dat alle bruggen voldoen aan de gestelde veiligheidseisen. Het plan van aanpak bestaat uit 3 fasen, te weten: 1. Inzicht compleet krijgen, 2. Objecten op orde brengen, 3. Objecten planmatig op orde houden.

Wadi's

Het onderscheid tussen sloten en wadi's is, dat de sloten het water afvoeren naar een ander oppervlaktewater, en dat wadi's bedoeld zijn voor het ter plekke infiltreren van hemelwater. Het aantal wadi's is de laatste jaren sterk gestegen, in 2018 was dit ruim 6.900 m². Afhankelijk van de ligging wordt een wadi 1 tot 6 keer per jaar gemaaid. De kosten voor het onderhoud wordt betaald uit de rioolheffing.

Openbaar Groen

Openbaar groen is, zeker de laatste jaren, aan verandering onderhevig en de ontwikkelingen gaan snel onder invloed van de betrokkenheid van inwoners bij de woonomgeving, kwaliteit van de leefomgeving, het duurzaamheidsaspect en ontwikkelingen binnen de groene sector. Om hier goed op te kunnen anticiperen is het noodzakelijk om met beleid richting te geven aan de veranderingen. Reden te over om het huidige Groenbeleidsplan te actualiseren. Om hier goed op te kunnen anticiperen is, na een intensief participatie traject, begin 2019 de groenvisie en de groenstructuur door de gemeenteraad vastgesteld. De visithema's zijn in 2019 uitgewerkt naar groen- en boombeleid. Het beleid- en beheerplan Groen en Bomen is in januari 2020 door de gemeenteraad vastgesteld. Naast de uitwerking van de Groenvisie is de Groene Kaart (kapbeleid) geactualiseerd.

Groenvisie

Met de Groenvisie zet de gemeente Waalre een stip op de horizon voor het openbaar groen. De visie is het startpunt om samen met onze inwoners en organisaties te werken aan een weelderige groene ruimte als excellente woonomgeving. Hierbij is het belangrijk dat iedereen

kan genieten en gebruik maken van het groen. Niet alleen nu maar ook in de toekomst. Daarom zijn onderwerpen als klimaatadaptatie, biodiversiteit en ruimte voor groen van groot belang. De groenvisie geeft de gemeentelijke ambities weer op deze thema's en dient als kapstok waaraan al het gemeentelijk beleid ten aanzien van groen wordt opgehangen.

Groenstructuur

De groenstructuur geeft aan welk groen wij als gemeente belangrijk vinden, waar zich dat bevindt en wat de ruimtelijke relaties zijn. In de groenstructuur van de gemeente Waalre is opgebouwd uit de dorpsgroenstructuur en de wijkgroenstructuur. De groenstructuur komt voort uit de thema's in de Groenvisie.

Groene kaart

Het kapbeleid is in 2009 onder de naam "Groene Kaart" vastgesteld. De werking van het beleid is in 2013 geëvalueerd en conform beleid heeft een actualisatie van de "Groene kaart" plaatsgevonden. Deze geactualiseerde lijst is in 2014 door het college vastgesteld. In 2019 heeft conform beleid een herbeoordeling van alle beschermde bomen op de Groene Kaart plaatsgevonden.

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen 'groen' zijn de volgende wet en regelgeving van toepassing:

- Groenbeleidsplan "Groen heeft de Toekomst"
- Bomenbeleidsplan gemeente Waalre
- Wet Natuurbescherming

Groenbeleidsplan "Groen heeft de Toekomst"

In het groenbeleidsplan is de visie gegeven op het groen binnen de gemeente Waalre. Het belangrijkste doel is het behouden van de kwaliteit van de groenstructuur door de huidige waardevolle structuren vast te leggen. Deze structuren zijn een leidraad bij toekomstige ontwikkelingen in de openbare ruimte en de realisatie van de gewenste groenstructuur.

Bomenbeleidsplan gemeente Waalre

De belangrijkste boomstructuren zijn in dit plan vastgelegd. Het behoud van de karakteristieke boomstructuur en een kwalitatief bomenbestand is de belangrijkste doelstelling van het plan.

Wet Natuurbescherming

De nieuwe Wet natuurbescherming vervangt vanaf 1 januari 2017 drie wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet.

Doel van de Wet natuurbescherming is drieledig: 1. bescherming van de biodiversiteit in Nederland, 2. decentralisatie van verantwoordelijkheden en 3. vereenvoudiging van regels.

Enkele cijfers onderhoud groenvoorzieningen en laan- en straatbomen:

Oppervlakte plantsoenen	38	hectare
Laan- en straatbomen	13.600	stuks
Wegbermen	23	hectare
Begrazingsprojecten	12	hectare
Bloemrijk (nat)grasland en ecologische terreinen	10	hectare
Sloten, watergangen en retentievoorzieningen	2	hectare

Plantsoenmeubilair	165	stuks
Bloembakken	100	stuks
Wisselperken	3	are

Het beschikbaar budget in 2019 voor het jaarlijks onderhoud van de plantsoenen en laanbomen:

- Uitbesteding onderhoud plantsoenen en gazons € 560.000
- Onderhoud laanbomen, meubilair etc. € 110.000
- Maaien bermen, reconstructies € 85.000

Openbare Verlichting

De Openbare Verlichting (OVL) bestaat uit ca. 4.500 lichtmasten. Om ervoor te zorgen dat de verlichting goed blijft functioneren, moet er regelmatig onderhoud worden uitgevoerd en materialen worden vervangen. Jaarlijks wordt het budget in eerste instantie gebruikt voor het verhelpen van storingen, schades en vandalisme. In tweede instantie voor gepland onderhoud zoals preventieve lampvervanging en schilderwerk. Als laatste wordt het budget gebruikt voor het vervangen van materiaal dat het einde van haar levensduur heeft bereikt. Voor lichtmasten is dat standaard na 40 jaar en voor armaturen is dat 20 jaar.

Het wijkgericht vervangen van oude armaturen door energiezuinige (LED) lampen, zal ook de komende jaren worden voortgezet, gecombineerd met het vervangen van de oudste lichtmasten bijvoorbeeld langs ontsluitingswegen. Daarmee wordt een verdere besparing gerealiseerd op de energielasten en een verbetering tot stand gebracht van de sociale veiligheid en wordt het omvallen van verroeste masten voorkomen.

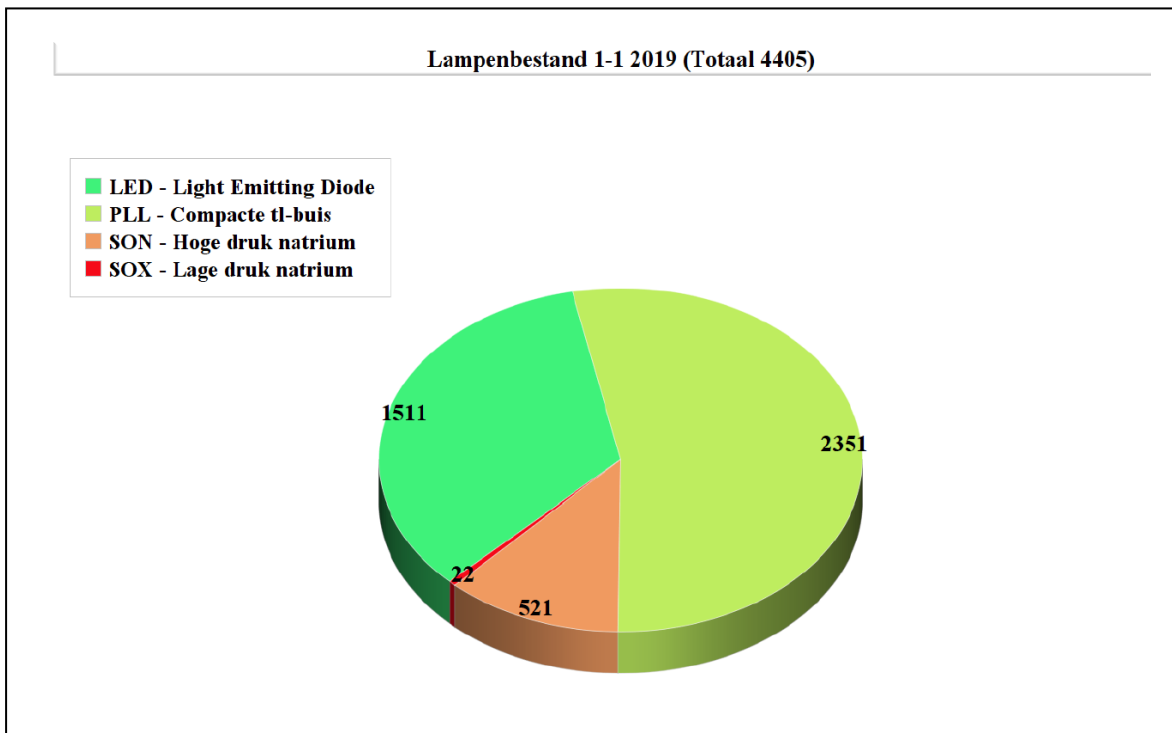
Het OVL bestand in Waalre bestaat uit masten, armaturen en lampen.

Masten

Van de 4.400 masten bestaat het overgrote deel uit stalen masten. Hiervan hebben circa 400 masten de technische levensduur van 40 jaar overschreden. De komende jaren worden deze masten vervangen.

Armaturen

Tegelijkertijd met het vervangen van lichtmasten wordt gekeken of het armatuur ook vervangen dient te worden. De meeste echt oude armaturen zijn de laatste jaren vervangen. Bij vervangingen wordt zo veel mogelijk led toegepast. Dit is duurzamer en hiermee wordt meteen bespaard op het energieverbruik.

Lampen

Voor het vervangen van lampen wordt de economische levensduur aangehouden volgens opgave van de fabrikant. Dit betekent in de praktijk dat lampen groepsgewijs worden vervangen voordat ze stuk zijn. Hiermee worden de continuïteit en kwaliteit gewaarborgd en worden veel meldingen voorkomen.

Beschikbare budget regulier onderhoud openbare verlichting: € 84.000

Beschikbare budget periodieke vervanging armaturen en lichtmasten: € 88.000

Gemeentelijke gebouwen

De gemeente Waalre heeft een aantal panden in eigendom. Om een goed beeld te krijgen en houden worden deze panden om de paar jaar geïnspecteerd om input te krijgen voor het (bouwkundig) meerjarenonderhoud. De hoeveelheid panden varieert door de verkoop en aankoop van panden.

Voor het huis van Waalre is een meerjarenonderhoudsprogramma opgesteld. De nieuwe cijfers worden gebruikt voor de begroting 2020 en verder.

Bij het Hazzo is een start gemaakt voor een plan van de revitalisatie van het pand.

Paragraaf D. Financiering

De paragraaf financiering gaat in op het beheer en beleid van financiële middelen (geleende en uitgezette gelden) en de aan deze posities verbonden kosten en risico's voor de gemeente Waalre (treasuryfunctie). De treasuryfunctie ondersteunt, door middel van beschikbaarheid van financiële middelen, de uitvoering van de thema's. Het regelt de financiering van beleid en het uitzetten van gelden die niet direct nodig zijn.

Landelijke wet- en regelgeving

Wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido)

Het Rijk heeft regels gesteld aan hoe gemeenten en provincies hun geld en kapitaal moeten beheren. Die regels staan in de Wet Fido. Het renterisico brengen we volgens de wet Fido in beeld met behulp van de kasgeldlimiet en de rente risiconorm.

Renterisico op kortlopende schuld: de kasgeldlimiet

De kredietlimiet voor de gemeente is bepaald op € 2,5 miljoen voor een periode van maximaal 1 jaar. In 2019 was er wederom geen renterisico aanwezig, want de kasgeldleningen hadden een negatieve rente. Net als in 2018. Het rentebeleid van de ECB zal niet wijzigen, wat betekent dat de rente negatief blijft.

In 2019 zijn er opeenvolgende kasgeldleningen afgesloten, en eind juni 2019 is de laatste kasgeldlening afgelost.

Bedragen (x € 1.000)	Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
Begrotingstotaal	36.018	36.018	36.018	36.018
Toegestane kasgeldlimiet	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
Kasgeldlimiet in bedrag	3.062	3.062	3.062	3.062
Gemiddelde schuld met een looptijd < 1 jaar	2.500	2.500	0	0
Voldoen aan limiet?	ja	ja	ja	ja

De kasgeldleningen zijn afgesloten i.v.m. tijdelijke geldtekorten. En eind juni is de laatste kasgeldlening afgelost.

Renterisico op vaste schuld: de renterisiconorm

De renterisiconorm geeft het renterisico op de langere termijn weer. Hieronder vallen alle leningen met een rente typische looptijd vanaf 1 jaar. Het doel is op deze wijze spreiding te krijgen in de rente typische looptijden in de leningenportefeuille, waardoor een verandering in de rente vertraagd doorwerkt op de rentelasten in de administratie. In een jaar mogen de herfinancieringen als gevolg van aflossingen en de renteherzieningsmomenten gezamenlijk niet meer dan 20% van het begrotingstotaal per 1 januari 2019 bedragen.

In de onderstaande tabel is de verwachte ontwikkeling van de renterisiconorm voor de komende jaren weergegeven:

Bedragen (x € 1.000)	2019
Begrotingstotaal	36.018
Wettelijk percentage	20%
Renterisiconorm (1 * 2)	7.204
Renteherzieningen	13
Aflossingen	223
Bedrag waarover renterisico gelopen wordt (4 + 5)	237
Ruimte onder renterisiconorm	6.967

In 2017 heeft gemeente Waalre twee langlopende leningen aangetrokken met een looptijd van 35 jaar voor een totaalbedrag van € 7.200.000. De bedragen aan langlopende leningen waar de gemeente Waalre de komende jaren een renterisico over loopt, blijven ruimschoots binnen de renterisiconorm.

De gemeente Waalre heeft in 2018 een lening van de provincie ontvangen van € 1,232 miljoen waarvan de rente- en aflossingskosten nu voor het eerst is verantwoord in 2019.

Wet Houdbare Overheidsfinanciën (Wet HOF)

Deze wet beoogt dat gemeenten meer op hun geldstromen en de hoogte van schulden letten. We spreken van houdbare gemeentefinanciën als een gemeente ook bij economisch slecht weer genoeg geld overhoudt om aan de schuldverplichtingen te blijven voldoen zonder dat de noodzakelijke publieke voorzieningen in de knel komen.

Nederland is lid van de EMU (Europese Monetaire Unie). De wet HOF biedt het kabinet de mogelijkheid decentrale overheden gezamenlijk te beboeten bij overschrijding van de zogenaamde "tekortnorm": het collectieve aandeel in het EMU saldo van de decentrale overheden. Het EMU-saldo van Nederland mag niet hoger zijn dan 3% van het Bruto Binnenlands Product.

Berekening EMU-saldo

In dit overzicht wordt het saldo van baten en lasten van gemeente Waalre omgezet naar het saldo van werkelijke uitgaven en inkomsten, zoals de overheid deze presenteert in het EMU-saldo. Het EMU-saldo is het saldo van de werkelijke inkomsten en uitgaven van de overheid in een bepaald jaar. Op basis van het BBV dient in de programmabegroting een berekening opgenomen te worden van het gemeentelijk aandeel in het EMU-saldo.

Omschrijving	2019
	x € 1000,- jaarrekening 2019
1. Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.792
2. Mutatie (im)materiële vaste activa	-1.561
3. Mutatie voorzieningen	1.105
4. Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	922
5. Boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	4
Berekend EMU-saldo	-52

Schatkistbankieren

Gemeenten en provincies waren in het verleden vrij om geld op een spaarrekening te zetten en financiële producten, zoals staatsobligaties te kopen. Geld dat bijvoorbeeld op een spaarbank staat, levert rente op. Sinds de invoering van het schatkistbankieren per 15 december 2013 moeten gemeenten, provincies en waterschappen hun overtollige middelen bij het ministerie van Financiën onderbrengen. Het drempelbedrag voor overtollige middelen op de BNG rekeningen is € 150.000. Het huidige rentepercentage dat hier tegenover staat is 0%, waardoor Waalre helaas dus geen rente ontvangt over haar huidige overtollige middelen. Zie ook de toelichting op de balans.

De gemeente Waalre heeft in het 1^e halfjaar van 2019 kasgeldleningen afgesloten. In verband met geldmiddelttekorten. De laatste opgenomen kasgeldleningen zijn eind juni 2019 afgelost. In juni had namelijk de gemeente de jaarlijkse uitkering ontvangen van het BTW compensatiefonds en een opbrengst van verkopen van onroerend goed.

Lokale regelgeving

Financiële verordening

Gemeenten zijn volgens de gemeentewet verplicht een financiële verordening op te stellen. De uitgangspunten voor het financiële beheer en de inrichting van de financiële organisatie zijn geregeld in de verordening ex artikel 212 Gemeentewet. In de verordening zijn onder andere de algemene doelstellingen voor de financiering en de richtlijnen en limieten van de financieringsfunctie en het risicobeheer opgenomen. Op 18 april 2017 is de financiële verordening gemeente Waalre vastgesteld en is nog steeds actueel.

Treasurystatuut

Het Treasurystatuut regelt de sturing, de beheersing, de verantwoording en het toezicht op de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

In het Treasurystatuut zijn de volgende onderdelen voor de gemeente Waalre geregeld:

- treasurybeleid;
- uitvoering treasury-activiteiten;
- planning- en control cyclus;
- interne en externe controle.

Het Treasurystatuut is op 18 oktober 2016 is door de Raad vastgesteld. Het Statuut is niet gewijzigd.

Uitgangspunten treasury-activiteiten

Voor de meerjarenramingen 2019-2021 hanteert de gemeente Waalre de volgende uitgangspunten voor treasury-activiteiten:

- Waalre is behoedzaam omgegaan met haar financiële middelen. In overeenstemming met de Wet Fido en het Treasurystatuut vindt het uitzetten van geldmiddelen en het aangaan en verstrekken van leningen en garanties alleen plaats voor de uitoefening van de publieke taak. De financiële risico's voor Waalre zijn daarbij minimaal.
- Op basis van de liquiditeitsbegroting wordt de financieringsbehoefte bepaald. De uitvoering van de financieringsbehoefte dient plaats te vinden binnen de geldende wet- en regelgeving.

Financieringsbehoefte

In Waalre was in 2017 sprake van een financieringstekort door de aankoop van een Brede school in Aalst en de bouw van een nieuw gemeentehuis. In 2017 zijn daarvoor twee langlopende geldleningen met een looptijd van 35 jaar aangetrokken. In 2018 is er een lening ontvangen van de provincie Brabant i.v.m. investeringen in zonnepanelen door Waalrese burgers. Zie onderstaande overzicht:

Leningnummer	Looptijd	Rentepercentage	Restantbedrag per 1-1-2019	Opgenomen/ontvangen bedrag in 2019	Rente 2019	Aflossing 2019	Restantbedrag per 31-12-2019
BNG 40.111.271	35 jaar	1,12% 10 jaar vast	€ 3.508.425	-€ 7.090	€ 7.090	€ 78.432	€ 3.422.903
BNG 40.111.272	35 jaar	1,87 % 35 jaar vast	€ 3.501.628	-€ 6.230	€ 6.230	€ 69.174	€ 3.426.224
provincie	15 jaar	1,13% 15 jaar vast	€ 1.232.746	€ 0	€ 0	€ 75.877	€ 1.156.869
Totaal			€ 8.242.799	-€ 13.320	€ 13.320	€ 223.483	€ 8.005.996

Paragraaf E Bedrijfsvoering

Waar gaat de paragraaf over

De bedrijfsvoering omvat zaken als personeel en organisatie, informatie(voorziening), financiën, communicatie, juridische zaken en dienstverlening. Waalre streeft een efficiënte, doelmatige en kwalitatief hoogwaardige bedrijfsvoering na. Dit is van groot belang bij het faciliteren van de organisatie en het kunnen uitoefenen van de controlerende taak van de raad. Dit lukt alleen met een betrouwbare en transparante informatievoorziening.

Volgens de vastgestelde verordeningen legt het college verantwoording af over de bedrijfsvoering aan de raad. Op basis van wettelijke voorschriften geeft de paragraaf Bedrijfsvoering inzicht in de stand van zaken en de beleidsvoornemens.

Organisatie (algemeen)

Wat willen we bereiken?:

We beogen een zelfstandige netwerkgemeente met een daadkrachtige ambtelijke organisatie te zijn die in contact staat met de samenleving en bijdraagt aan het versterken van de lokale democratie en dienstverlening aan de inwoners van Waalre. Onze interne organisatiestructuur is flexibel, kwalitatief en toekomstbestendig, zodat effectief en efficiënt ingespeeld kan worden op ontwikkelingen in de samenleving bijvoorbeeld op het gebied van ICT, communicatie en financiën. Hierbij wordt het concept 'Het Nieuwe Samenwerken' gehanteerd. Uitgangspunt is een duurzaam financieel gezonde organisatie. We hebben kwalitatief hoogwaardige en efficiënte werkprocessen die aansluiten bij de behoefte van de (interne en externe) klant. De gemeente Waalre werkt op steeds meer beleidsterreinen samen met andere gemeenten en partijen. Dat is goed voor de kwaliteit van de dienstverlening en voor de gemeentelijke financiën.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Alle bedrijfsonderdelen werken volgens het principe 'Het Nieuwe Samenwerken', waarbij onderlinge afstemming en verbondenheid centraal staat. Het nieuwe samenwerken betreft de gehele organisatie (dit is verder uitgewerkt onder de thema's personeel, ICT, communicatie, juridische kwaliteitszorg en financiën).
- De bedrijfsprocessen zijn zodanig ingericht dat deze het functioneren van de netwerkgemeente ondersteunen. Optimalisering en kwaliteitsverbetering is conform planning voortgezet.
- De werkplekken zijn zodanig ingericht dat ontmoeten gefaciliteerd wordt en plaats en tijd ongebonden werken mogelijk is.
- Er is een open en benaderbare cultuur en initiatieven en ontwikkelingen in de samenleving worden gefaciliteerd.
- Horizontaal toezicht tussen raad en college is versterkt en het verticale toezicht (door Rijk of provincie) staat meer op afstand.

Jaar 2019

- In 'Het Huis van Waalre', ons nieuwe multifunctioneel gemeentehuis, krijgt 'Het Nieuwe Samenwerken' zijn definitieve vorm. Het gebouw is ingericht op basis van de principes van 'Het Nieuwe Samenwerken' waarbij ontmoeten gefaciliteerd wordt en tijd en plaats ongebonden werken mogelijk is.
- Er wordt uitvoering gegeven aan het in 2018 opgestelde Organisatieplan en de daaraan gelieerde strategische personeels-, communicatie- en burgerparticipatieplannen.
- De gewenste cultuur (gericht op (intern en regionaal) samenwerken en faciliteren van burgerparticipatie) wordt in 2019 verder doorgezet door middel van gerichte opleidingen en ontwikkelingstrajecten.
- Het zaakgericht werken is verder doorontwikkeld. Het generiek zaakgericht werken is verder geoptimaliseerd. Meerdere processen waaronder het besluitvormingsproces en de omgevingsvergunning zijn met het zaakstelsel gedigitaliseerd.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Het 'Het Nieuwe Samenwerken' heeft in het Huis van Waalre zijn definitieve vorm gekregen.
- Het organisatieplan 'Koersdocument Werken vanuit de bedoeling' is vastgesteld en op een agile wijze wordt hier door het MT en een strategische werkgroep uitvoering gegeven.
- Vanaf 1 januari 2020 wordt in een nieuwe organisatiestructuur gewerkt.
- Zowel voor communicatie als burgerparticipatie wordt gewerkt op basis van strategische plannen. Het Strategisch Personeelsplan is opgesteld en zal in 2020 vastgesteld worden.
- De Wij Waalre Academy is succesvol van start gegaan en alle medewerkers hebben hieruit trainingen gevolgd.
- Het zaakstelsel is verder ontwikkeld. De processen bestuurlijke besluitvorming en vergunningverlening zijn in het zaakstelsel gedigitaliseerd.

Personeel

Wat willen we bereiken?:

Personeel dat in staat is om uitvoering te geven aan de taken en ontwikkeling die voortkomt uit "Samenwerken aan een sterker Waalre" waarbij de nadruk ligt op het 'Van Buiten naar Binnen werken'.

De gemeente Waalre wil een goed werkgever zijn die investeert op duurzame inzetbaarheid, vitaliteit en persoonlijke ontwikkeling. De organisatie heeft oog voor de wensen en behoeften van de medewerkers en biedt arbeidsvoorwaarden die passen bij de veranderende maatschappij en arbeidsmarkt.

Wat gaan we ervoor doen?:

Periode 2019-2022

We richten ons op de volgende speerpunten:

- **Leiderschapsontwikkeling:** we zorgen ervoor dat het MT in staat is om sturing te kunnen geven door een programma voor leiderschapsontwikkeling in aansluiting op "Samenwerken aan een sterker Waalre".
- **Goed werkgeverschap:** we positioneren de gemeente Waalre als aantrekkelijke werkgever binnen de regio, waar ruimte is voor ontwikkeling zodat medewerkers graag bij ons blijven werken of voor ons willen komen werken. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt, blijven we in staat om de juiste mensen aan ons te binden.
- **Performancemanagement:** met behulp van de gesprekscyclus zorgen we voor een open, resultaatgerichte werkcultuur waar medewerkers zich optimaal kunnen ontwikkelen en daarmee eenieder bijdraagt aan "Samenwerken aan een sterker Waalre".
- **Samenwerking:** we zoeken naar samenwerking om elkaar te versterken zowel intern, als met derden.

Jaar 2019

- Er is een strategisch organisatieplan en een strategisch personeelsbeleid opgesteld met bijbehorend uitvoeringsprogramma, inclusief leiderschapsontwikkeling en een cultuurtraject passend bij 'de Kracht van Waalre' (Van buiten naar binnen; burgerparticipatie).
- We hebben de vaste formatie en de flexibele schil op sterkte gebracht waarbij bewuste keuzes zijn gemaakt voor een stabiele organisatie. Totale personele lasten € 7.719.000. Daarnaast is er nog een flexibel in te zetten inhuurbudget van € 153.000, bedoeld voor onvoorzien en vervanging bij ziekte.
- "Samenwerken aan een Sterker Waalre" is vertaald in uitgewerkte kerncompetenties/kernwaarden waarbij duidelijk is welke vaardigheden en welk gedrag van alle medewerkers van de gemeente Waalre wordt verwacht.
- Arbo: er is uitvoering gegeven aan de acties die zijn voortgekomen uit de risico-inventarisatie en -evaluatie (RIE&E) die in 2018 gehouden is.
- De invoering van de nieuwe ambtenarenwet (WNRA: Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren) is gerealiseerd.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Het koersdocument Werken vanuit de bedoeling is vastgesteld. De ontwikkeling richting de gewenste leiderschaps- en personeelscultuur passend bij 'de Kracht van Waalre' wordt ondersteunt door het aanbieden van opleidingen, trainingen en workshops binnen de Wij Waalre Academy.
- Samenwerken aan een sterker Waalre is vertaald in de kernwaarden Waalre DOET het met betrokkenheid. DOET staat voor Daadkrachtig, Open, Eerlijk en Trots. De kernwaarden zijn als vast onderdeel opgenomen in de gesprekscyclus en worden periodiek getoetst.
- Het aantal vaste formatieplaatsen is uitgebreid en waar nodig is gebruikt gemaakt van de inzet van inhuur.
- De acties die zijn voortgekomen uit de risico-inventarisatie- en evaluatie zijn grotendeels uitgevoerd. De (herhalings) trainingen gericht op het omgaan met agressie en geweld worden in 2020 uitgevoerd.

- In verband met de invoering van de Wet Normalisering Rechtspositie Ambtenaren (WNRA) is aan alle medewerkers een arbeidsovereenkomst aangeboden. Verder zijn de lokale regelingen geactualiseerd, CAO proof gemaakt en vastgelegd in een personeelshandboek.

Financiën, Planning & Control

Wat willen we bereiken?:

Een financieel sluitende meerjarenbegroting is en blijft uitgangspunt. Informatieverstrekking aan college en raad is steeds adequaat. We blijven financieel gezond en schuiven geen tekorten naar de toekomst. We zijn en blijven in control en we verschaffen inzicht in verplichtingen en risico's.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Verbeteren van de Planning en Control cyclus.
- Risico's beperken door intensiveren van risicomangement en interne controle.
- Financiële verordening(en) herzien.
- Actief blijven sturen op een sluitende begroting.

Jaar 2019

- Er zijn duidelijke, eenvoudige, actuele en transparante afspraken over de P&C-cyclus gemaakt met de nieuwe Raad;
- Met de accountant is een "risicoscan" gedaan naar de huidige processen. Naar aanleiding hiervan is zover mogelijk nog in 2018 de Verbijzonderde Interne Controle uitgevoerd. Hierdoor is het zelfcontrolerend vermogen vergroot.
- Het zelfcontrolerend vermogen is vergroot door frequentere gesprekken tussen organisatie en de interne auditfunctionarissen over de belangrijkste risico's en beheersmaatregelen.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- In 2019 zijn afspraken gemaakt met het presidium en de auditcommissie om het aantal Turaps omlaag te brengen van 9 naar minimaal 6, met ingang van boekjaar 2020;
- In 2019 hebben elk kwartaal gesprekken plaatsgevonden met de medewerkers die interne controle uitvoeren over de voortgang, risico's en uitkomsten van de audits.
- In 2019 is gestart met het inwinnen van informatie over de rechtmatigheidsverantwoording die vanaf 2021 door het College moet worden afgegeven. In 2020 krijgt dit project een vervolg binnen de organisatie.

Communicatie

Wat willen we bereiken?:

Inwoners weten wat we als gemeente doen en ze waarderen wat we doen. Dat is het resultaat van een communicatieve organisatie en een communicatief bestuur, die luisteren naar en verbinding maken met hun omgeving. Samen zijn wij Waalre: Wij Waalre.

De uitrol van het strategisch communicatieplan heeft vorm gekregen. Communicatie is een primair proces van de (beleids)medewerkers/ projectleiders en bestuur en is veranderd van zenden/informereren naar betrokkenheid creëren.

De reputatie van Waalre is versterkt door profilering. Team communicatie transformeert van generalisten naar adviseurs met specifieke aandachtsgebieden en draagt bij aan het resultaat van de organisatie.

Wat gaan we ervoor doen?:

Periode 2019-2022

- Waalre staat bekend als een betrouwbare gemeente die daadwerkelijk open staat, de dialoog aangaat en van harte samenwerkt.
- Drie programmalijnen uit het Strategisch Communicatieplan zijn uitgevoerd:
- De reputatie en profilering van Waalre zijn versterkt
- Burgerparticipatie en interactie staan centraal. Er is invulling gegeven aan de faciliterende rol op het gebied van burgerparticipatie.
- De organisatie is communicatiever. Bestuur en organisatie hebben advies en coaching gekregen bij het oppakken van hun communicatierol.

Jaar 2019

- Waalre Academy is opgericht: trainingen, inspiratiesessies om de communicatiecompetenties van de organisatie te versterken.
- Het project 'Helder taalgebruik in brieven' is opgestart.
- Er is geëxperimenteerd met nieuwe vormen van burgerparticipatie.
- Er zijn diverse toolboxes en checklists beschikbaar voor burgerparticipatie
- De inzet van Social Media is geoptimaliseerd.
- Plan waarmee het verhaal van Waalre duidelijker gekoppeld wordt aan het merk Waalre.
- Issuemanagement is opgezet.
- Er zijn diverse activiteiten uitgevoerd die de reputatie van Waalre als woongemeente versterken.
- Voorbereidingsplannen voor het 100-jarig bestaan.
- Opvolging concept 'Wij Waalre'.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- We hebben de Waalre Academy in samenwerking met P&O opgericht. De trainingen en inspiratiesessies om de communicatiecompetenties van de organisatie te versterken zijn opgenomen in het programma.

- We hebben samen met P&O en het MT het koersdocument 'Werken vanuit de bedoeling' opgesteld en invulling gegeven aan de uitrol.
- Het project 'Duidelijke Taal' is gestart met een eerste inventarisatie en herschrijfronde van standaardbrieven. Er is een planning opgesteld voor het komende jaar.
- We hebben geëxperimenteerd met nieuwe vormen van burgerparticipatie. Een mooi voorbeeld daarvan is de Wij Waalre Jeugddag en de inspiratiebijeenkomst Burgerparticipatie. We hebben meer online middelen ingezet.
- Er is een checklist Burgerparticipatie gemaakt en uitgezet in de organisatie.
- We hebben op de website het 'loket' burgerinitiatief toegevoegd. Inwoners die een initiatief hebben vinden daar de kaders waaraan een burgerinitiatief moet voldoen en kunnen het daar indienen.
- We hebben de inzet van Social Media geoptimaliseerd met het gebruik van de monitoringstool Obi4Wan. Er is gewerkt aan een kwaliteitsslag van de berichtgeving.
- Dagelijkse issue-monitoring en advisering is onderdeel van het dagelijks werk van team communicatie. Er is nog geen gestructureerde aanpak voor issuemanagement. Dit vraagt om een integrale samenwerking met het management.

ICT en informatievoorziening

Wat willen we bereiken?:

ICT-beleid dat is geactualiseerd en mede zorgdraagt voor de realisatie van de ambities uit het uitvoeringsprogramma "Samen werken aan een sterker Waalre" en het landelijke uitvoeringsprogramma "Digitale agenda 2020". Het faciliteert het van buiten naar binnen werken en burgerparticipatie.

Een betrouwbare, flexibele en toekomstbestendige ICT-architectuur en infrastructuur.

Een professionele beheerorganisatie en optimalisering van sturingsprocessen voor betere regie op samenwerking met ICT-partners.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Het ICT-beleid is geactualiseerd.
- Implementeren van het verplichte landelijk uitvoeringsprogramma Digitale agenda 2020 bestaande uit 4 thema's:
  - Stuurinformatie
  - Collectieve infrastructuur en inkoop
  - Dienstverlening en bedrijfsvoering
  - Informatiebeveiliging en privacy (zie hier voor de aparte paragraaf)
  - Doorontwikkelen van het zaakgericht en digitaal werken.
- Implementeren van een betrouwbare ICT-infrastructuur.
- Realiseren van een toekomstbestendig applicatielandschap waarbij applicaties doelmatig en efficiënt ingezet kunnen worden.
- Inrichten van een professionele beheerorganisatie en beheerprocessen, gebruikmakend van beproefde raamwerken.

Jaar 2019

- Er is een geactualiseerd informatiebeleidsplan opgesteld, inclusief uitvoeringsplan.
- Het bestaande applicatie landschap is in beeld gebracht en de ICT-architectuur is beschreven.
- Er is gestart met de inventarisatie van de beheerorganisatie en de benodigde processen.
- In de Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT) is de registratie verbeterd.
- De werkprocessen BAG (Basisregistratie Adressen Gebouwen), VTH (Vergunningen Toezicht Handhaving) en WOZ (Wet Waardering Onroerende Zaken) zijn op elkaar afgestemd, zodat gebruik gemaakt kan worden van dezelfde basisgegevens.
- Het integraal objectgericht werken verder uitgewerkt.
- Er is een duidelijk beeld wat de gevolgen zijn van de invoering van de Omgevingswet op het gebied van applicaties en data.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Er is een geactualiseerd informatiebeleidsplan, inclusief uitvoeringsplan, opgesteld
- Het bestaande applicatie landschap is voor een deel in beeld gebracht
- Er is een inventarisatie gemaakt van de beheerorganisatie en de benodigde processen
- De werkprocessen BAG (Basisregistratie Adressen Gebouwen), VTH (Vergunningen Toezicht Handhaving) en WOZ (Wet Waardering Onroerende Zaken) zijn op elkaar afgestemd, zodat gebruik gemaakt kan worden van dezelfde basisgegevens.
- Er is een start gemaakt met de invoering van de benodigde applicaties voor het uitvoeren van de omgevingswet en er is een duidelijk beeld wat de gevolgen daarop zijn door de invoering van de omgevingswet.
- Een groot deel van het applicatielandschap is op een vernieuwd platform gezet. Dit ivm toekomstbestendigheid en een betere beheersbaarheid van de informatievoorziening.

Informatieveiligheid

Wat willen we bereiken?:

Een (informatie) veilige digitale en analoge dienstverlening staat centraal. Hiervoor voeren we een informatieveiligheidsbeleid dat voldoet aan het landelijke normenkader, de landelijke Baseline Informatieveiligheid voor Nederlandse Gemeenten (BIG). De organisatie is zich bewust van de risico's die het werken bij de gemeente Waalre met zich meebrengt en treft daarvoor de nodige maatregelen.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Er is een informatieveiligheidsbeleid opgesteld;
- De landelijke informatieveiligheidskaders worden gevolgd en waar nodig geïmplementeerd.

- Transparantie over informatieveiligheid wordt verstrekt door de ENSIA (Eenduidig Normatief Single Informatieaudit). Deze is verplicht en wordt komende jaren verder uitgebreid;
- De organisatie is zich bewust van veiligheidsrisico's en weet deze te beheersen. Dit door het nemen van maatregelen;
- Jaarlijks wordt het informatieveiligheidsplan opgesteld en wordt het plan geëvalueerd.

Jaar 2019

- Er is voldaan aan de ENSIA (Eenduidig Normatief Single Informatieaudit) 2018;
- Het Informatieveiligheidsplan 2019 is uitgevoerd, waaronder het uitzetten en uitvoeren van BIG-maatregelen (Baseline Informatiebeveiliging voor Gemeenten) en het uitvoeren van een bewustwordingscampagne;
- Het is voor de organisatie duidelijk wat ieders verantwoordelijkheden, rollen en taken in het kader van informatieveiligheid.
- De beheerders kunnen werken met het beheerssysteem.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Er is voldaan aan de ENSIA (Eenduidig Normatief Single Informatieaudit) 2018;
- Het Informatieveiligheidsplan 2019 is deels uitgevoerd. Er is een 0-meting gedaan in hoeverre wij voldoen aan de BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid) deze norm vervangt de gemeentelijke norm (de BIG). Er is gestart met een herijking van het wachtwoordenbeleid en er zijn een aantal bewustwordingsacties uitgevoerd.
- De organisatie is beter bekend met verantwoordelijkheden, rollen en taken in het kader van informatieveiligheid.
- De paar beheerders kunnen werken met het beheerssysteem.

Privacy

Wat willen we bereiken?:

Ons belangrijkste toetsingskader op het gebied van privacy is de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG). Transparantie voor burgers en medewerkers over welke gegevens we voor welke doeleinde verwerken staat hierin centraal en wij dienen daarbij de rechten van burgers en medewerkers te borgen. Hiervoor is nodig dat de organisatie bewust omgaat met de veelheid aan privacygevoelige informatie van burgers en medewerkers.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Er is een privacy beleidskader opgesteld.
- Er is een bewuste afweging gemaakt waar de gemeente Waalre voldoet aan de AVG-wetgeving en waar bewust wordt afgeweken.
- De PIA's (Privacy Impact Analyses) zijn door de organisatie uitgevoerd en de uitkomsten zijn verwerkt in concrete verbeterplannen die waar mogelijk zijn uitgevoerd.
- Eventuele datalekken worden opgelost.
- Door blijvende aandacht op het onderwerp privacy is het bewustwordingsniveau gestegen binnen de gehele organisatie.

Jaar 2019

- Het privacy plan 2019 is uitgevoerd (o.a. opzet van een verwerkersregister, procedure en registratie van verwerkersovereenkomsten).
- Door middel van campagnes is het bewustwordingsniveau verhoogd binnen de gehele organisatie.
- Voorkomende datalekken zijn opgelost.
- Er is gestart met het houden van PIA's (Privacy Impact Analyses).
- De rollen, taken en verantwoordelijkheden op het gebied van privacy zijn helder belegd binnen de organisatie.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Er is gewerkt aan de uitvoeringstaken in het privacyplan, o.a. opzet van een verwerkersregister, procedure en registratie van verwerkersovereenkomsten, beleggen en borging van taken, rechten van betrokkenen).
- Door middel van campagnes is het bewustwordingsniveau verhoogd binnen de gehele organisatie.
- Voorkomende datalekken zijn opgelost. Er zijn maatregelen ter preventie getroffen.
- Er is gestart met het houden van PIA's (Privacy Impact Analyses).
- De rollen, taken en verantwoordelijkheden op het gebied van privacy zijn helder belegd binnen de organisatie.

Juridische kwaliteitszorg

Wat willen we bereiken?:

Het behouden en, waar nodig verbeteren, van de juridische kwaliteit van voorstellen en besluiten.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Het verhogen van het bewustzijn inzake (juridische) risico's en juridische kennis.
- Organisatiebreed medewerkers faciliteren om de juridische kwaliteit te garanderen en waar nodig te verhogen.

Jaar 2019

- In 2019 is gestart met de herinrichting van de juridische kwaliteitszorg.
- De collegiale afstemming is bevorderd.
- Er is geïnvesteerd op verbreding van kennis in de organisatie, bijvoorbeeld door het organiseren van opleidingen en kennisbijeenkomsten.
- Advisering bij de start van strategische, gevoelige en gecompliceerde dossiers, projecten en trajecten is verankerd in de werkprocessen.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- In 2019 is gestart met de herinrichting van de juridische kwaliteitszorg, hiervoor is onder andere aangesloten bij de organisatiebrede doorontwikkeling van de

controلفuncties en zijn er een aantal processen opnieuw beoordeeld en beschreven en formats verstrekt.

- De collegiale afstemming is bevorderd, hiervoor hebben zowel intern als extern contacten plaatsgevonden.
- Er is geïnvesteerd op verbreding van kennis in de organisatie, er zijn daarvoor opleidingen en kennisbijeenkomsten georganiseerd en ook externe kennisbijeenkomsten en opleidingen zijn actief onder de aandacht gebracht en bezocht.
- Advisering bij de start van strategische, gevoelige en gecompliceerde dossiers, projecten en trajecten is verankerd in de werkprocessen, in een aantal processen is dat expliciet vastgelegd.

Overzicht procedures		2016	2017	2018	2019
Bezwaarschriften (aanvechten van een besluit van de gemeente)	Aantal totaal	22	36	37	62 *
	Aantal gegrond	1	2	1	4
	Aantal nog niet beslist eind december lopend jaar (opgenomen vanaf 2017)		12	8	9
Klachten (uiting van ontevredenheid over een bewezen dienst, persoon of product van de gemeente)	Aantal totaal	13	13	16	14
	Aantal klachten behandeld door Ombudsman (opgenomen vanaf 2018)			1	3
	Aantal nog niet beslist eind december lopend jaar (opgenomen vanaf 2017)		2	0	0

*de verhoging in bezwaarschriften is te verklaren door 21 bezwaarschriften gericht tegen één (verkeers)besluit.

Het aantal aansprakelijkstellingen is niet meer opgenomen, nu het proces is aangepast en aansprakelijkstellingen niet meer centraal worden afgehandeld, noch geregistreerd. Afhandeling vindt plaats bij de afdeling, waardoor ook directer werkwijzen aangepast kunnen worden als aansprakelijkstellingen daar aanleiding voor geven.

Dienstverlening

Publieke dienstverlening is de voorkant van de gemeentelijke organisatie. Het omvat het verstrekken van diverse producten en diensten aan inwoners, bedrijven en instellingen zoals reisdocumenten, subsidies, rijbewijzen en vergunningen. Aan de voorkant van de gemeentelijke organisatie kunnen inwoners ook terecht met een melding over de openbare ruimte

Wat willen we bereiken?:

- Het verhogen van de kwaliteit van de dienstverlening voor inwoners, bedrijven en instellingen als één van de belangrijkste speerpunten van de gemeente.
- We willen een moderne, persoonlijke en efficiënte dienstverlening voor onze inwoners bieden. We willen onze inwoners positief verrassen, denken vanuit het perspectief van de inwoner en daarbij sluiten we zoveel mogelijk aan bij de hostmanship-gedachte.
- Klantvragen worden snel, doelmatig, helder en kwalitatief goed afgehandeld, zoveel mogelijk in één keer aan de voorkant van de organisatie.
- Inwoners kunnen zelf bepalen via welk kanaal en wanneer ze dienstverlening afnemen van de gemeente. Dit kan via verschillende kanalen (schriftelijk, telefonisch, digitaal, persoonlijk), waarbij de aandacht over de verschillende kanalen gelijk verdeeld wordt. Waar de Waalenaar ook binnenkomt, hij/zij kan uitgaan van een gelijke dienstverleningskwaliteit.

- Meer vrijheid en speelruimte voor inwoners o.a. om te bouwen, ondernemen of te organiseren (deregulering). De organisatie stelt zich professioneel, open, stimulerend en faciliterend op en zoekt steeds de aansluiting bij de eigen kracht van inwoners en stelt grenzen wanneer dat echt nodig is. Het uitgangspunt is vertrouwen in onze inwoners met appèl op hun eigen verantwoordelijkheid.
- De dienstverlening is zodanig ingericht dat het voor de inwoner duidelijk is dat de gemeente één organisatie is, met één stem naar buiten treedt en de inwoner weet wat hij/zij kan verwachten en waar hij/zij het antwoord op zijn/haar vraag kan vinden.
- De privacy is zo goed mogelijk gegarandeerd; (zorg-gerelateerde) persoonsgegevens zijn veilig bij de gemeente.

Wat gaan we er voor doen?:

Periode 2019-2022

- Verder ontwikkelen van onze digitale en fysieke (website, social media, telefoon, post en balie) dienstverlening op basis van de vastgestelde dienstverleningsnota. Hierbij is een goede bestuurscultuur (interactief proces) bewerkstelligd met aandacht voor een inclusieve samenleving.
- Het begrip “van buiten naar binnen werken” is doorvertaald in de dienstverlening.
- Onze Dienstverlening is conform de dienstverleningsnota ingericht volgens de volgende uitgangspunten:
  - excellente dienstverlening
  - inwoners bepalen zelf via welk kanaal en wanneer ze onze dienstverlening afnemen;
  - de inwoner wordt in een passende omgeving ontvangen;
  - we gaan uit van vertrouwen en benaderen vraagstukken vanuit een positief uitgangspunt (deregulering);
  - onze communicatie is duidelijk, open en modern;
  - we treden als één organisatie naar buiten.
- Voor omvangrijke en/of complexe vraagstukken worden inwoners zoveel mogelijk gekoppeld aan een casemanager.
- Zoveel mogelijk taken worden aan de voorkant van de organisatie afgehandeld, waarbij de inwoner in één handeling bediend wordt.
- Inwoners kunnen de meest voorkomende producten en diensten digitaal aanvragen.
- De website optimaal inrichten op het gebied van interactieve communicatie en digitale dienstverlening. Onze site is voor alle doelgroepen toegankelijk en gebruiksvriendelijk ingericht en sluit bovendien aan bij de meest voorkomende vragen producten/diensten die inwoners hebben (toptaken). Dit betekent dat de belangrijkste informatie/producten waar inwoners behoefte aan hebben, op uitstekende wijze geraadpleegd en afgehandeld kunnen worden.

Jaar 2019

- Onze dienstverlening is verder doorontwikkeld en verbeterd, gericht op de uitgangspunten zoals vastgelegd in de dienstverleningsnota; een gastvrije organisatie;
- De organisatie staat als een gelijkwaardige partner naast haar inwoners. We staan hierbij meer dan ooit dicht bij onze inwoners;
- We ondernemen klantvriendelijk en hebben oog voor de menselijke bejegening van onze klanten. Pijlers hierbij zijn een positieve houding, vertrouwen, onderlinge interesses en belangstelling voor elkaar;

- We werken op afspraak. Dit biedt duidelijkheid voor onze klanten en betekent een efficiënte bedrijfsvoering. Tevens wordt het gevoel van de wachtende klant hiermee voorkomen.
- Door meten en evalueren worden de goede onderdelen zichtbaar en wordt duidelijk op welke onderdelen verbetering wenselijk is;
- De leesbaarheid van de gemeentelijke informatie en brieven wordt verbeterd en optimaal toegankelijk gemaakt.

Wat is gerealiseerd in 2019?:

- Onze dienstverlening is verder ontwikkeld. Voor wat betreft de digitale dienstverlening is gewerkt aan de doorontwikkeling van de website. Deze is gebruiksvriendelijker voor wat betreft de aanvraag van producten en diensten.
- We zijn gestart met een project voor het meten van de klanttevredenheid. Het doel van dit project is het (meer) sturen op de kwaliteit van onze dienstverlening. Daartoe is het nodig om meer inzicht te krijgen hoe de klanten onze dienstverlening überhaupt ervaren.
- Alle kanalen zijn gerealiseerd en geoptimaliseerd om de burger zelf te kunnen laten bepalen hoe de contact opnemen met de gemeente.
- De processen binnen Vergunningen, Toezicht en Handhaving (VTH) zijn dusdanig ingericht dat een inwoner bij een klantvraag of vergunningsaanvraag wordt gekoppeld aan een casemanager, zodat zij altijd een vast aanspreekpunt hebben. We hanteren zoveel mogelijk het ja-mits principe bij een vergunningaanvraag of vraagstuk. We denken mee in mogelijkheden en oplossingen.

Paragraaf F verbonden partijen

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente Waalre een bestuurlijk en/of een financieel belang heeft. Van een financieel belang is sprake indien Waalre risico loopt met aan deze partijen beschikbaar gestelde middelen of als Waalre aangesproken kan worden als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Van bestuurlijk belang is sprake als Waalre zeggenschap heeft, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur, hetzij uit hoofde van stemrecht.

Visie op verbonden partijen

In de toekomstvisie De Kracht van Waalre heeft het gemeentebestuur van Waalre uitgesproken zich via twee sporen verder te ontwikkelen: Via het spoor van burgerparticipatie en via het spoor van regionale samenwerking. Hierover is het volgende opgenomen: "Wij werken intensief en effectief samen in de regio op thema's die de lokale gemeenschap overschrijden. We zijn een betrokken en betrouwbare partner voor medeoverheden en andere regionale partners. Wij leveren overtuigende meerwaarde voor de regio door een kwalitatief hoogstaande woonomgeving te bieden die aantrekkelijk is voor hooggekwalificeerd (inter-)nationaal talent in onder meer de hightech sector, waardoor onze regio concurrerend blijft ten opzichte van andere regio's die dergelijk talent willen aantrekken".

De verbonden partijen van Waalre

Waalre heeft bestuurlijke en financiële belangen in verschillende verbonden partijen. Deze verbonden partijen voeren beleid uit voor de gemeente. De gemeente geeft als het ware de verbonden partijen opdracht. Waalre houdt beleidsmatige en financiële verantwoordelijkheid ten aanzien van deze partijen. Er zijn drie soorten verbonden partijen: gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen en overige verbonden partijen.

Allereerst wordt hierna kort toegelicht wat het onderscheid tussen deze drie soorten verbonden partijen is en welke verbonden partijen Waalre kent. Vervolgens wordt per verbonden partij toegelicht wat het doel is van de verbonden partij, hoe Waalre participeert en waar van toepassing wat de financiële situatie van de verbonden partij is en welke risico's Waalre eventueel loopt. Voor de financiële situatie van de verbonden partij wordt uitgegaan van de jaarrekening 2019. Onderaan deze paragraaf volgt tot slot een beknopt overzicht van de kosten in 2019 van de verbonden partijen.

Gemeenschappelijke regelingen

De gemeente heeft een overeenkomst met partijen op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen. De gemeente neemt deel in het algemeen bestuur en betaalt mee. Verbonden partijen beschikken over reserves om risico's op te kunnen vangen. Het risico van gemeenschappelijke regelingen bestaat uit het deel dat de gemeente verhoudingsgewijs inneemt in het eventuele liquidatiesaldo van een samenwerkingsverband. Door de afvaardiging in het Algemeen Bestuur van het samenwerkingsverband behoudt Waalre invloed en nemen financiële risico's af. De jaarverslagen van de verbonden partijen komen na beoordeling door het college in de raad.

Het is wenselijk binnen gemeenschappelijke regelingen zoveel mogelijk dezelfde kaders af te spreken ten aanzien van financiële onderwerpen, zodat colleges en gemeenteraden hier eenduidiger regie op kunnen voeren. De vier grote gemeenschappelijke regelingen (MRE,

ODZOB, GGD en VRBZO) hebben hier afspraken over gemaakt. Het betreft indexerings-uitgangspunten en bestuurlijke planning. Een verdere harmonisering wordt nagestreefd, zoals op het gebied van tussentijdse rapportages, nota reserves en voorzieningen en de nota risicomanagement. Dit is voor een groot deel ook al gerealiseerd.

Waalre is deelnemer in de volgende gemeenschappelijke regelingen:

- A. Metropoolregio Eindhoven (MRE) te Eindhoven
- B. Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB) te Eindhoven
- C. GGD Brabant-Zuidoost te Eindhoven
- D. Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost te Eindhoven
- E. Regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen te Veldhoven
- F. Regeling Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (ERGON) te Eindhoven
- G. PlusTeam te Geldrop

Deelnemingen

De gemeente heeft aandelen en stemt zelf in de aandeelhoudersvergadering.

Voor Waalre betreft dit:

- a. Bank Nederlandse Gemeenten te Den Haag

Samenwerkingsverbanden

De gemeente werkt samen in andere constructies dan een deelneming of een gemeenschappelijke regeling. Bijvoorbeeld als lid van een stichting, of op basis van een convenant. De gemeentelijke bijdrage is verschillend. De bijdrage varieert van de inzet van uren voor bestuursondersteuning tot kosten van een lidmaatschap of kosten voor afname van diensten.

Waalre neemt deel aan de volgende samenwerkingsverbanden:

- I. Samenwerkingsovereenkomst Werk en Inkomen Veldhoven
- II. Convenant Veldhoven
- III. Stichting regionale inkoop samenwerking Zuidoost Brabant (BIZOB) te Oirschot
- IV. Convenant Stedelijk Gebied te Eindhoven
- V. Inkoop samenwerking Jeugdhulp en WMO (geen vestigingsplaats)
- VI. Regionaal Informatie- en Expertise Centrum te Eindhoven
- VII. Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost te Helmond

Gemeenschappelijke regelingen

A. Metropoolregio Eindhoven (MRE)

De Metropoolregio Eindhoven is vanuit het SRE doorontwikkeld tot een bestuurlijk platform met een smalle servicegerichte organisatie. Een samenwerkingsverband dat regionale vraagstukken op het gebied van economie, infrastructuur en ruimte behartigt, alsmede het beheer van investeringsfondsen verzorgt. Er heeft in 2017 een evaluatie van de MRE plaatsgevonden, die geleid heeft tot de Update MRE. Vier samenwerkingsthema's zijn bepaald, namelijk Economie, Mobiliteit, Energietransitie en Transitie Landelijk Gebied. De definitieve aanpassing van de Gemeenschappelijke Regeling aan de nieuwe werkwijze zal plaatsvinden in 2021. Een Statuut Overlegorganen borgt dat tot die tijd rechtmatig gewerkt wordt. De financiële consequenties van de aangepaste agenda zijn doorgevoerd in de begroting 2020.

Bestuurlijke en financiële participatie

De formele besluitvorming in het kader van de Gemeenschappelijke Regeling ligt bij het Dagelijks Bestuur en het Algemeen Bestuur, waarin de gemeente Waalre door de burgemeester wordt vertegenwoordigd. Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van het inwonertal. Voor de bijdrage van Waalre in 2019 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

De financiële consequenties van de aangepaste agenda zijn inmiddels doorgevoerd in de begroting 2020. Door MRE is 2,8 FTE bezuinigd in formatie en de vrijgekomen financiële ruimte die hierdoor is ontstaan, wordt ingezet ter dekking van structurele tekorten op de werkvelden. Hierdoor wordt de inwonerbijdrage gestabiliseerd. MRE lost hiermee structurele tekorten op, waardoor de inwonerbijdrage voor de toekomst meer bestendig zal zijn en financieel risico wordt verlaagd. Echter, inmiddels is duidelijk geworden dat het samenwerkingsverband Stedelijk Gebied Eindhoven een aantal taken van de MRE overneemt en dit een ophoging van kosten vanaf 2020 met zich mee brengt.

Risico

De Metropoolregio Eindhoven kende als gevolg van de transformatie aanzienlijke frictiekosten. Deze zijn in 2018 volledig afgebouwd. In het najaar van 2019 is met het Werkprogramma 2020 een eerste begrotingswijziging voorgelegd aan het Algemeen Bestuur. Basis voor dit Werkprogramma 2020 was het nieuwe Samenwerkingsakkoord 2019-2022 en het Werkprogramma 2019, inclusief onderbouwing van de benodigde personele capaciteit van de organisatie. Vooruitlopend hierop is besloten de 2,8 fte vacatureruimte te bevriezen. De inwonersbijdrage voor 2020 is hierdoor gestabiliseerd. Tenslotte is de toekomst van het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven op dit moment nog steeds onderwerp van onderzoek en hoe en waar deze taken belegd zullen worden is voorsnog onzeker.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2019	31-12-2019
Eigen Vermogen	€ 4.280.060	€ 5.820.759
Vreemd Vermogen	€ 17.412.698	€ 18.049.951
Resultaat	€ 1.005.001	€ 1.039.335

B. Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)

De Omgevingsdienst is ingesteld om ten behoeve van de deelnemers taken uit te voeren op het gebied van het omgevingsrecht en daarmee als uitvoeringsdienst van het lokaal en provinciaal bestuur een bijdrage te leveren aan het realiseren en borgen van de door de verantwoordelijke overheden in de regio Zuidoost-Brabant aangegeven kwaliteit van de fysieke leefomgeving (zie artikel 2 lid 3 van de Gemeenschappelijke Regeling Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant 2015).

Bestuurlijke en financiële participatie

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door een lid van ons college (portefeuillehouder). Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van de verwachte opdrachtverlening en deels op basis van de omvang van de gemeente voor collectieve taken. Voor de bijdrage van Waalre in 2019 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Ten behoeve van de Begroting 2021 en Jaarrekening 2019 zijn de risico's opnieuw geïnventariseerd. Uit deze inventarisatie blijkt dat de verwachtingswaarde van de risico's € 1.408.000 bedraagt. Hiervan betreft € 136.000,- het risico op verlaging van baten als gevolg van mogelijke bezuinigingen bij deelnemers. Aangezien dit laatste risico meer in de invloedssfeer van de deelnemers dan van de ODZOB ligt is besloten dit risico niet af te dekken. Het restant bedrag van € 1.272.000,- wordt nagenoeg geheel afgedekt door de algemene reserve van de ODZOB, welke ultimo 2019 € 1.200.000,- bedraagt.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2019	31-12-2019
Eigen Vermogen	€ 1.514.541	€ 2.429.098
Vreemd Vermogen	€ 4.254.309	€ 3.436.867
Resultaat	€ 0	€ 914.557

C. Gemeenschappelijke Regeling GGD Brabant-Zuidoost

De GGD heeft tot doel een bijdrage te leveren aan de publieke gezondheidszorg (PG) en de ambulancezorg (AZ).

Bestuurlijke en financiële participatie

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in het Algemeen- en Dagelijks Bestuur door een lid van ons college (portefeuillehouder). Het Algemeen Bestuur stelt de hoofdlijnen van het GGD beleid vast alsmede de begroting en de jaarrekening. Het dagelijks bestuur ziet toe op de dagelijkse gang van zaken, bereidt samen met de directeur de AB-vergaderingen voor en draagt zorg voor het uitvoeren van de besluiten van het Algemeen Bestuur. Zowel het Dagelijks- als het Algemeen Bestuur vergadert ca. 6 keer per jaar. Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van de verwachte opdrachtverlening en op basis van de omvang van de gemeente voor collectieve taken. Voor de bijdrage van Waalre in 2019 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Het Algemeen Bestuur van de GGD heeft op 4 juli 2018 besloten om maatregelen te onderzoeken met als doel de GGD voor de toekomst financieel stabiel te maken. Inmiddels heeft dit geresulteerd in een aantal bestuursopdrachten waarmee de GGD aan de slag is gegaan. Eén van de bestuursopdrachten is het onderzoek om de jeugdgezondheidszorg integraal (van 0 tot 18 jaar) onder te brengen bij de GGD. Dit onderzoek is inmiddels afgerond en daaruit komt naar voren dat het integreren van de jeugdgezondheidszorg bij de GGD zowel inhoudelijk als financieel vele voordelen kan bieden. Daarnaast wordt begin 2020 aan alle gemeenten een eenmalige kapitaalinjectie gevraagd om de bedrijfsvoering van de GGD te optimaliseren, met als doel zowel inhoudelijk als financieel structureel voordeel te behalen. De

inwonerbijdrage zal dan vanaf 2021 structureel worden verlaagd. In de risicoparagraaf van deze begroting is € 50.000 opgenomen als risico.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2019	31-12-2019
Eigen Vermogen	€ 2.830.000	€ 2.864.000
Vreemd Vermogen	€ 12.663.000	€ 13.345.000
Resultaat	-€ 16.000	€ 212.500

D. Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)

Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO) is een organisatie waarin de brandweer, de geneeskundige hulpverleningsorganisatie in de regio (GHOR) en de regionale ambulancevoorziening (RAV) samenwerken om incidenten en rampen te voorkomen, te beperken en te bestrijden. VRBZO is een samenwerkingsverband tussen 21 gemeenten in de regio Zuidoost-Brabant.

Bestuurlijke en financiële participatie

Het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio bestaat uit de burgemeesters van de gemeenten binnen de Veiligheidsregio. De burgemeester vertegenwoordigt zijn gemeente in de veiligheidsregio en legt verantwoording af aan zijn eigen gemeenteraad. De bestuursorganen laten zich in hun taakuitoefening adviseren door de Adviescommissie Financiën & Bedrijfsvoering waarin vertegenwoordigers van het bestuur, gemeentesecretarissen (2) en controllers van gemeenten (2) zitting hebben. Deelnemende gemeenten betalen jaarlijks een bijdrage op basis van de verwachte opdrachtverlening en deels op basis van de omvang van de gemeente. Voor de bijdrage van Waalre in 2019 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

In 2017 zijn de loonkosten (als gevolg van cao-verhoging, pensioenpremie stijging en IKB) hoger dan primair begroot en ook hoger dan gecompenseerd via de gemeentelijke bijdragen. Deze ontwikkeling heeft zich voortgezet in 2018 en 2019. In 2017-2019 is het structurele tekort met incidentele middelen gedekt. Bij de oplevering van de Kadernota 2020 is bekend gemaakt dat de kosten voor de periode 2018 – 2020 naar verwachting €250.000 hoger uitvallen dan begroot. Vanaf 2020 ontvangt VRBZO een hogere gemeentelijke bijdrage om de structurele kosten op te kunnen vangen.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2019	31-12-2019
Eigen Vermogen	€ 7.390.581	€ 6.886.932
Vreemd Vermogen	€ 42.790.781	€ 39.485.492
Resultaat	€ 772.535	€ 646.870

E. Gemeenschappelijke regeling Regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen

Samen met negen andere gemeenten draagt Waalre in deze gemeenschappelijke regeling zorg voor de uitoefening van de taken en bevoegdheden die volgens artikel 17 van de Wet op het Primair onderwijs aan de gemeenteraden zijn opgedragen.

Bestuurlijke en participatie

De gemeente Waalre is vertegenwoordigd in het regionaal samenwerkingsverband openbaar basisonderwijs De Kempen door een lid van het college van burgemeester en wethouders (portefeuillehouder).

Risico

Verbonden partij in bestuurlijke zin. Er bestaat geen financiële verbondenheid. Waalre loopt geen financieel risico.

F. Gemeenschappelijke regeling Werkvoorzieningschap Regio Eindhoven (Ergon)

Doel van deze regeling is het uitvoeren van de Wet sociale werkvoorziening (Wsw) voor de deelnemende gemeenten (Eindhoven, Veldhoven, Valkenwaard, Heeze-Leende en Waalre). De deelnemende gemeenten dragen Ergon op de Wsw integraal voor hen uit te voeren aan de hand van een door Ergon opgesteld Strategisch Plan.

Bestuurlijke en financiële participatie

Waalre is vertegenwoordigd in het Algemeen Bestuur door twee leden van het college van burgemeester en wethouders (portefeuillehouder). De bijdrage van deelnemende gemeenten is voornamelijk gebaseerd op de omvang van de opdracht vanuit de gemeente. Voor de bijdrage van Waalre in 2019 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Wanneer Ergon verlies maakt, moeten deelnemende gemeenten dit opvangen. Afgelopen jaar hebben Ergon en het participatiebedrijf hard gewerkt aan de ontwikkeling naar toekomstbestendige organisatie. Tevens is er een financiële werkgroep opgestart om ervoor te zorgen dat Ergon een meerjarenstrategie gaat ontwikkelen die van substantiële betekenis is én betaalbaar voor de vijf deelnemende gemeenten. Het is een intensieve reis met Ergon, bestuur, beleidsteam en organisatie die verder doorloopt in 2020. Op dit moment is het nog onduidelijk hoe deze reis in de nabije toekomst zal uitpakken.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2019	31-12-2019
Eigen Vermogen	€ 10.247.000	€ 9.780.000
Vreemd Vermogen	€ 6.769.000	€ 8.219.000
Resultaat	€ 371.000	€ 0

G. PlusTeam

Op 1 januari 2015 is het PlusTeam van start gegaan. Een Gemeenschappelijke Regeling (bedrijfsvoeringsorganisatie) die samen met Geldrop-Mierlo is afgesloten om alle inwoners van Waalre en Geldrop-Mierlo op een adequate wijze te kunnen ondersteunen in het gehele brede maatschappelijke veld. Dit op basis van de visienota "Persoonlijk en Dichtbij" en het basismodel CMD/PT model. In het PlusTeam werken gespecialiseerde professionals, die ingezet worden als de hulpvraag dusdanig complex is dat deze het CMD ontstijgt.

Bestuurlijke en financiële participatie

Met de wijziging van de Gemeenschappelijke Regeling in 2016 is de bestuurlijke vertegenwoordiging gewijzigd. In het Algemeen Bestuur hebben drie collegeleden zitting waaronder de burgemeester, in het Dagelijks Bestuur twee collegeleden, waarvan één als (vice-)voorzitter. De afspraak over de financiële bijdrage voor het PlusTeam was dat Geldrop-Mierlo 70% van de loonsom draagt en Waalre 30%. Voor de bijdrage van Waalre in 2019 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf. Vanaf 2018 is op basis van de jaarrekening van het Plus Team een andere verdeelsleutel overeengekomen (75% voor Geldrop-Mierlo en 25% voor Waalre).

Risico

Omdat het PlusTeam geen weerstandscapaciteit heeft, worden risicobedragen behorend bij de risico-inventarisatie van het PlusTeam in de jaarrekening en begroting van de gemeenten opgenomen. Voor de gemeente Waalre is het risico PlusTeam ingeschat op € 17.831.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2019	31-12-2019
Eigen Vermogen	€ 0	€ 0
Vreemd Vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat	€ 135.760	€ 52.861
Aandeel Waalre	€ 33.939	€ 13.215

Deelnemingen

a. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)

Doel

De BNG is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. Met gespecialiseerde financiële dienstverlening draagt BNG bij aan zo laag mogelijke kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de inwoner.

Aandeel

Over 2019 realiseerde BNG Bank een nettowinst na belastingen van EUR 163 miljoen (2018: EUR 337 miljoen). Waalre heeft een financieel belang in de BNG middels 6.318 aandelen die zij bezit met een nominale waarde per aandeel van € 2,50. De positieve ontwikkeling van de leverage ratio is aanleiding voor BNG Bank om de pay-out te verhogen van 37,5% naar 50%. Na aftrek van de uitkering van dividend aan verschafters van hybride kapitaal is een bedrag

van EUR 71 miljoen (2018: EUR 318 miljoen) beschikbaar voor aandeelhouders. Het voorstel om 50% van dit bedrag uit te keren komt neer op een dividendbedrag van EUR 35 miljoen (2018: EUR 159 miljoen). Het restant wordt toegevoegd aan de reserves. Het dividend bedraagt dan EUR 1,27 per aandeel van nominaal EUR 2,50 (2018: EUR 2,85 dividend). Dat is voor Waalre in totaal € 8.024.

Bestuurlijke participatie

De burgemeester vertegenwoordigt de gemeente in de algemene aandeelhoudersvergaderingen. Verder heeft de gemeente zeggenschap in de BNG via het stemrecht op de aandelen (1 stem per aandeel).

Risico

Het risico is enerzijds de waardevermindering van deze aandelen. Anderzijds wordt de jaarlijkse dividenduitkering structureel als opbrengst geraamd. Deze raming baseert men op eerder ontvangen uitkeringen en aangekondigde beleidsontwikkelingen. Een lager dividend houdt dus een risico in. Het gaat voor Waalre echter om te lage bedragen om te spreken van een reëel financieel risico.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2019	31-12-2019
Eigen Vermogen	€ 4.991.000	€ 4.887.000
Vreemd Vermogen	€ 132.518.000	€ 144.802.000
Dividend Waalre	€ 18.006	€ 8.024

Samenwerkingsverbanden

I. Samenwerkingsovereenkomst Werk en Inkomen Veldhoven

Per 1 juni 2012 waren taken op het terrein van Werk en Inkomen ondergebracht bij de gemeente Eindhoven. Vanaf 1 januari 2018 zijn deze taken ondergebracht bij de gemeente Veldhoven. Samenwerking met Veldhoven sluit beter aan bij onze toekomstvisie en Veldhoven is een meer gelijkwaardige en natuurlijke partner voor Waalre. De visie van "Persoonlijk en Dichtbij" kan door de samenwerking met Veldhoven, lokaal binnen het CMD, beter worden ingericht. Verder past de schaal van Veldhoven beter bij die van Waalre. Hierdoor wordt er een meer betrokken samenwerking verwacht welke leidt tot een goede en op maat geleverde dienstverlening aan onze inwoners.

Financiële bijdrage

De gemeente Veldhoven wordt een bedrag per persoon betaald. Voor 2019 is dit een bijdrage van € 388.500.

In een Samenwerkingsovereenkomst is afgesproken dat de gemeente Veldhoven alle uitvoeringshandelingen en –besluiten krachtens de onderstaande regelingen uitvoert:

- Participatiewet
- Besluit Bijstandsverlening Zelfstandigen
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen

- Wet gemeentelijke schuldhulpverlening

Risico

Het risico is ongewijzigd ten opzichte van samenwerking Werk en inkomen met Eindhoven.

De uitvoering van bovenstaande regelingen betreft open einde regelingen. De hoogte van de uitkering vanuit het rijk voor de Participatiewet (zogenaamde BUIG-gelden) wordt gebaseerd op het aantal uitkeringen dat de gemeente twee jaar voor het begrotingsjaar moest uitkeren. Indien minder uitkeringen door de gemeente hoeven te worden uitgekeerd in het begrotingsjaar, betekent dit een voordeel voor de gemeente. Indien meer uitkeringen door de gemeente worden uitgekeerd, betekent dit een nadeel voor de gemeente. Waalre loopt hierdoor financieel risico. De vangnetuitkering biedt gemeenten financiële compensatie voor grote tekorten op het budget van de Participatiewet. Ze kunnen de compensatie aanvragen als het tekort groter is dan 5%. Daarbij geldt een getrapte opbouw: is het tekort tussen 5% en 10%, dan is de compensatie de helft. Boven de 10% wordt alles volledig gecompenseerd.

II. Convenant Veldhoven

De afgelopen periode is op diverse terreinen de samenwerking met de gemeente Veldhoven gezocht en gevonden. Het betreft onder andere toezicht en handhaving, rampenbestrijding en de website. Beide gemeenten zien hierin een kans om elkaar verder te versterken. Deze samenwerking is in november 2016 (in een heel lichte vorm) geformaliseerd middels een convenant.

Financiële bijdrage

De afspraak in het convenant is dat indien de samenwerking tot gevolg heeft dat er onderling of naar derden verplichtingen worden aangegaan, dat hierover nadere afspraken gemaakt worden waartoe in beide colleges wordt besloten. Afhankelijk van de mate van samenwerking en daarmee samenhangende kosten/risico's wordt hierbij een (juridische) vorm gekozen, bijvoorbeeld een samenwerkingsovereenkomst. Dit is nu dus gebeurd op het gebied van Werk en Inkomen. De kosten en risico's worden daarmee per samenwerkingsthema vastgesteld.

III. Stichting regionale inkoop samenwerking Zuidoost-Brabant (BIZOB)

Bizob is ons regionale inkoopbureau. Om de inrichting meer toekomstbestendig te maken zijn op 1 januari 2017 de Statuten gewijzigd. De doelstelling en de governance zijn gewijzigd. De doelstelling is: "Het behalen van voordelen voor de Aangeslotenen onder meer op financieel, kwalitatief, en procesmatig gebied, onder andere door het in stand houden van een inkoopbureau en voorts door het verrichten van al hetgeen met een en ander direct of indirect verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord"

De kaders voor het inkopen van goederen, diensten en werken zijn vastgelegd in ons inkoopbeleid.

Bestuurlijke en financiële participatie

Voorheen was de gemeente Waalre in het bestuur vertegenwoordigd door de gemeentesecretaris en door een lid van het college van burgemeester en wethouders (portefeuillehouder). Op basis van de gewijzigde Statuten vertegenwoordigt onze portefeuillehouder vanaf 1 januari 2017 niet alleen Waalre in het stichtingsbestuur, maar is hij gekozen om de gemeenten in het cluster Dommelvallei+ te vertegenwoordigen (Heeze-Leende, Cranendonck, Geldrop-Mierlo, Nuenen en Son en Breugel). Voor de bijdrage van Waalre in 2019 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Het financiële risico voor de deelnemende gemeenten aan de stichting bestaat hoofdzakelijk uit de personeelslasten van de concerninkopers. Het risico voor de stichting is eveneens beperkt, doordat de gemeenten minimaal vier jaar capaciteit inkopen, de personele capaciteit bij vermindering van het aantal uren ingeperkt kan worden en de vaste kosten relatief laag zijn. Resultaten komen ten goede aan de aangesloten gemeenten. De hoogte van het bedrag per gemeente wordt via de verdeelsleutel van afgenomen dagdelen bepaald.

Vermogenspositie / Resultaat (in EUR)	1-1-2019	31-12-2019
Eigen Vermogen	€ 786.116	€ 868.255
Vreemd Vermogen	€ 633.621	€ 956.731
Resultaat	€ 382.095	€ 401.499

IV. Convenant Stedelijk Gebied Eindhoven

Het recent vastgestelde convenant vormt de basis voor een intensieve samenwerking in het Stedelijk Gebied Eindhoven. Partners zijn: Eindhoven, Helmond, Geldrop-Mierlo, Nuenen, Best, Oirschot, Son en Breugel, Veldhoven en Waalre. Het Stedelijk Gebied heeft als belangrijkste opdracht om de ambities van Brainport 2020 en de doorontwikkeling daarvan te faciliteren, middels hoogwaardige werkgebieden, een gevarieerd, wervend woonmilieu en een aansprekend pakket aan voorzieningen op terreinen als kunst, cultuur, sport en recreatie.

Bestuurlijke en financiële participatie

Een evaluatie van het Stedelijk Gebied heeft in 2017 plaatsgevonden. Deze heeft de basis gevormd voor een nieuwe Samenwerkingsagenda en een nieuw convenant.

Het convenant omvat afspraken tussen gemeentebesturen over de afstemming en uitvoering van de uitoefening van ieders toekomstige publiekrechtelijke bevoegdheden. Het convenant heeft een looptijd van 2018 tot 2025. Er is een Bestuurlijk Platform bestaande uit één collegelid per deelnemende gemeente. Daarnaast zijn er portefeuillehouder-overleggen tussen portefeuillehouders uit de gemeenten voor de thema's Ruimte, Wonen, Werken en Voorzieningen& Evenementen.

Risico

Er werkt een secretariaat voor en in opdracht van het collectief van samenwerkende partners. De gemeenten zijn op basis van inwoneraantal gezamenlijk verantwoordelijk voor de financiering. Er wordt verantwoording afgelegd aan het Bestuurlijk Platform Stedelijk Gebied Eindhoven en er wordt geen afzonderlijke jaarrekening opgesteld. In de huidige structuur is geen sprake van langlopende verplichtingen, eigen of vreemd vermogen. Het financiële risico voor Waalre is daarmee zeer beperkt.

V. Inkoop samenwerking Jeugdhulp en WMO

De gemeenten Helmond, de Peelgemeenten en de Dommelvallei+ (Geldrop-Mierlo, Nuenen, Son en Breugel en Waalre) vormen met 10 gemeenten een inkoop samenwerking op het gebied van Jeugdhulp. Er wordt gewerkt aan een regionale inkoopstrategie en aan een governancestructuur.

Voor de WMO (begeleiding en dagbesteding) vindt de inkoop in Dommelvallei+-verband plaats.

Bestuurlijke en financiële participatie

De gemeente Waalre neemt in dit kader deel aan bestuurlijke overleggen, zowel in Dommelvallei+-verband als in het bredere verband van de bovengenoemde 10 gemeenten. Waalre levert ambtelijke capaciteit in beide samenwerkingsverbanden. Met de vaststelling van de governance voor de inkoopsamenwerking Jeugdhulp zal de bestuurlijke en financiële participatie definitief duidelijk worden. De governance voor de inkoopsamenwerking voor de Jeugdhulp zal naar verwachting een formeler karakter krijgen dan de huidige inkoopsamenwerking op het gebied van de WMO.

Risico

Door de samenwerking te zoeken worden de risico's die samenhangen met de inkoop van zorg op het gebied van Jeugdwet en WMO verkleind.

VI. Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)

Het RIEC beoogt een verdere ontwikkeling van de regionale samenwerking naar een structurele bestuurlijke en geïntegreerde aanpak van de georganiseerde misdaad in de regio.

Bestuurlijke en financiële participatie

Vanuit het Veiligheidsoverleg Oost-Brabant is een stuurgroep ingesteld voor de aansturing van het Veiligheidshuis. Hierin worden burgemeesters uit de regio afgevaardigd. Waalre heeft momenteel geen vertegenwoordiger in die stuurgroep. Waalre heeft het samenwerkingsconvenant ondertekend. Voor de bijdrage van Waalre in 2019 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Er is geen sprake van financieel risico.

VII. Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost

Het Zorg- en Veiligheidshuis Brabant Zuidoost (voorheen Veiligheidshuis) richt zich op ketensamenwerking binnen thema's relationeel geweld, jeugd, nazorg ex-gedetineerden en veelplegers. Het is er voor complexe probleemsituaties waar dwang, vaak gecombineerd met zorg, gewenst is. Indien nodig neemt het Zorg- en Veiligheidshuis tijdelijk de regie. Het Veiligheidshuis kan ook aansluiten bij een lokaal casuoverleg. Ze denken mee, coördineren en kunnen informatie opvragen die men lokaal niet heeft.

Bestuurlijke en financiële participatie

Vanuit het Veiligheidsoverleg Oost-Brabant is een stuurgroep ingesteld voor de aansturing van het Veiligheidshuis. Hierin worden burgemeesters uit de regio afgevaardigd. Waalre heeft momenteel geen vertegenwoordiger in die stuurgroep. Waalre heeft het samenwerkingsconvenant ondertekend. Voor de bijdrage van Waalre in 2019 wordt verwezen naar het overzicht onder aan deze paragraaf.

Risico

Er is geen sprake van financieel risico.

Tabel bijdragen Waalre aan verbonden partijen

Verbonden partijen gemeente Waalre:	2018	2019	2020
Metropool regio Eindhoven (MRE)	€ 226.508	€ 230.648	€ 241.031
Omgevingsdienst Zuidoost-Brabant (ODZOB)	€ 136.336	€ 76.746	€ 100.912
GGD Brabant-Zuidoost te Eindhoven	€ 269.738	€ 293.623	€ 304.538
Veiligheidsregio Brabant-Zuidoost (VRBZO)	€ 655.660	€ 686.912	€ 709.798
Regionaal samenwerkingsverband openbaar onderwijs de Kempen	N.v.t.	N.v.t.	N.v.t.
Gemeensch. Regeling Werkvoorzieningsschap Regio Eindhoven (GRWRE)	€ 1.115.692	€ 1.132.619	€ 1.077.042
Plus Team	€ 541.636	€ 481.283	€ 508.649
Samenwerkingsverband Werk & Inkomen Veldhoven	€ 409.444	€ 388.554	€ 380.000
Convenant Veldhoven	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk
Bureau Inkoop en Aanbestedingen Zuidoost Brabant (BIZOB)	€ 97.440	€ 101.640	Dienstaafhankelijk
Convenant Stedelijk Gebied Eindhoven	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk	Projectafhankelijk
Dommelvallei+	Dienstaafhankelijk	Dienstaafhankelijk	Dienstaafhankelijk
Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC)	€ 9.198	€ 9.571	€ 10.000
Veiligheidshuis	€ 4.011	€ 4.088	€ 4.168
Totaal	€ 3.465.663	€ 3.405.684	€ 3.336.138

Paragraaf G Grondbeleid

Waar gaat de paragraaf over

Grondbeleid is een instrument om ruimtelijke doelstellingen te bereiken. Die doelstellingen liggen op het terrein van de volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, economische ontwikkeling, openbare ruimte, infrastructuur, natuur en recreatie. De gemeente geeft in deze paragraaf een overzicht van de lopende en toekomstige projecten, de control en beheersing, alsmede de kaders van het grondbeleid.

Voor de jaarrekening 2019 maakt de paragraaf Grondbeleid gebruik van de cijfers die begin 2020 bekend waren. In verband met de pandemie van het Covid19-virus, oftewel de Coronacrisis, zijn er sinds half maart 2020 in Nederland maatregelen genomen die consequenties kunnen hebben op verkoopprijzen maar ook op andere vlakken. De teksten gaan uit van de situatie begin 2020, van voor de crisis. De impact van de crisis nu nog niet aan te geven.

Visie en beleid

Nota Grondbeleid

Op 16 april 2019 is de herziene Nota Grondbeleid door uw raad vastgesteld, met als uitgangspunt het concept 'sturend grondbeleid', waarbij de gemeente per project bekijkt welke grondpolitiek wordt toegepast. De gemeente heeft vooral een faciliterende rol, maar waar meer directe invloed van de gemeente nodig is, voert zij een actief grondbeleid. Bij elke gebiedsontwikkeling is sprake van onderhandeling en een overeenkomst tussen de gemeente en een of meerdere marktpartij(en). In de Nota Grondbeleid is uitgesproken dat de gemeentelijke voorkeur uitgaat naar het overeenkomen van een anterieure overeenkomst met de marktpartijen. Dit in tegenstelling tot het opstellen van een exploitatieplan. De gemeente hanteert met betrekking tot gronduitgifte marktconforme grondprijzen en bepaalt per plan de meest geschikte grondprijsmethode.

Nota Grondbeleid: Nota waarin het gemeentelijk grondbeleid is verwoord. Deze wordt eens per 4 jaar geactualiseerd en heeft o.a. betrekking op verwervingen, uitgifteprijsvorming, samenwerking, weerstandsvermogen en kostenverhaal.

Grondpolitiek: Synoniem voor grondbeleid. Beleid die de handelswijze van de gemeente beschrijft met betrekking tot het verwerven en verkopen van grondposities.

Passieve grondpolitiek: Een door gemeente te voeren grondbeleid dat zich beperkt tot het faciliteren, toetsen en verhalen van kosten van ruimtelijke ontwikkelingen van derden/private partijen.

Actieve grondpolitiek: Het actief verwerven van gronden (hier: door de gemeente), teneinde invulling te geven aan het ruimtelijk beleid. De gemeente is grondeigenaar en ondernemer; de gemeente draagt alle kosten en risico's, en incasseert de opbrengsten.

Anterieure overeenkomst: Overeenkomst met marktpartijen voorafgaand aan een gebiedsontwikkeling, waarin afspraken worden gemaakt over onder meer programma en kostenverhaal. Dit gebeurt privaatrechtelijk, via een overeenkomst.

Exploitatieplan: wettelijke mogelijkheid om kosten te verhalen op de particuliere initiatiefnemer. Dit is de publiekrechtelijke weg.

Nota Kostenverhaal

In november 2014 heeft uw raad de volgende beleidsnota's vastgesteld: Nota Kostenverhaal, beleidsnota Rood-met-groen en de beleidsnotitie Uitwerking Rood-met-groeninstrumentarium. Bij de vaststelling van de Nota Reserves en Voorzieningen in december 2015 zijn daarbij de volgende bestemmingsreserves ingericht:

- *Fonds Sociale Woningbouw*
- *Regio fonds (fonds Ruimtelijke Ontwikkelingen)*
- *Lokaal fonds (fonds Bovenwijkse Voorzieningen)*
- *Fonds Landschappelijke kwaliteit (ihkv kwaliteitstoelage natuur)*

De actuele stand van deze reserves kunt u raadplegen achteraan in dit boekwerk bij het overzicht van de reserves & voorzieningen.

In genoemde beleidsnota's zijn tarieven opgenomen die worden gevraagd bij zowel particuliere als gemeentelijke bouwplannen. Het kostenverhaal bij particuliere plannen vindt bij voorkeur plaats via privaatrechtelijke/anterieure overeenkomsten. Het exploitatieplan geldt als stok achter de deur. De beleidsnota Kostenverhaal moet binnenkort worden geactualiseerd. In de actuele nota zullen dan gewijzigde tarieven zijn bepaald, zullen de effecten van nieuwe regelgeving zijn verwerkt en wordt inzage gegeven in de ontwikkelingen van de wetgeving waarin de wijze van omgaan met kostenverhaal is vastgelegd. De actualisatie en wanneer deze ter vaststelling wordt aangeboden, afhankelijk van de uiteindelijke inhoud van de nieuwe Omgevingswet en de daarbij behorende Aanvullingswet Grondeigendom Omgevingswet. De inwerkingtreding van de Omgevingswet was gepland per 1 januari 2021, maar in april 2020 is deze uitgesteld. Een nieuwe datum van inwerkingtreding is nog niet bekend gemaakt.

Nota Kostenverhaal: Nota waarin het gemeentelijk beleid is verwoord met betrekking tot bovenwijkse investeringen, investeringen die voor meerdere ontwikkelingslocaties profijtelijk zijn. Hierin geeft de gemeente toepassing aan de wettelijke mogelijkheden voor kostenverhaal van bovenwijkse investeringen en wordt een actueel overzicht gegeven om welke investeringen het gaat en welke ontwikkelingslocaties een bijdrage in de kosten moeten leveren.

Fonds Sociale Woningbouw: Dit is een vereveningsfonds. In de gemeentelijke woonvisie is vastgelegd dat in iedere woningbouwontwikkeling tenminste 30% sociale huur- en koopwoningen te realiseren. Wanneer dat niet mogelijk is kan verevening plaatsvinden door een bijdrage of onttrekking te doen aan het fonds sociale woningbouw.

Regio fonds (fonds Ruimtelijke Ontwikkelingen): Dit is een bijdrage ruimtelijke ontwikkeling voor gemeente overstijgende voorzieningen, waarvoor vanuit de regio een bijdrage wordt gevraagd. Het betreft bijvoorbeeld sociaal culturele of recreatieve voorzieningen waarvan inwoners en ondernemers in de gehele regio profijt hebben.

Lokaal fonds (fonds Bovenwijkse Voorzieningen): Dit is een bijdrage ruimtelijke ontwikkeling voor investeringsprojecten op lokaal niveau, die bijdragen aan de kwaliteit van wonen, werken, leven en recreëren in Waalre en waarvan inwoners en ondernemers in de hele gemeente profijt hebben.

Fonds Landschappelijke kwaliteit: Dit is een bijdrage ruimtelijke ontwikkeling die voortkomt uit de landschapsinvesteringsregeling vanuit de provinciale regeling. Alle ontwikkelingen gelegen in het buitengebied moeten op een goede manier ruimtelijk worden ingepast. Wanneer dat niet fysiek door de initiatiefnemer kan op de ontwikkellocatie, is een bijdrage aan dit fonds aan de orde.

Pachtbeleid

De gemeente Waalre hanteert pachtbeleid dat in september 2017 door de raad is vastgesteld en vanaf 1-1-2018 geïmplementeerd. Dit beleid is actueel.

Woningbouwprogramma en woningmarkt

Het woningbouwprogramma is gebaseerd op het Afsprakenkader Wonen 2017, zoals overeengekomen met alle gemeenten in het Stedelijk Gebied Eindhoven. Het gewenste woningbouwprogramma is tevens gebaseerd op de prognose van bevolking en woningbehoefte, zoals die door de provincie Noord-Brabant periodiek wordt opgesteld. In 2019 is de 'Visie op goed Wonen' door de gemeenteraad vastgesteld. Begin maart 2020 heeft de gemeenteraad oordeelsvormend vergaderd over de 'Woonnotitie, Wonen in'. Deze staat geagendeerd voor vaststelling in mei 2020. In de woonnotitie is de ambitie opgenomen om in de periode 2020 -2030 te komen tot een toevoeging van 1000 woningen. In 2019 is door de gemeenten in SGE een 'Woondeal' afgesloten met de rijksoverheid om te komen tot een verhoging en versnelling van de woningbouw.

De provinciale prognose van de groei van de woningbehoefte geeft voor de komende 10 jaar nog een groei van de eigen behoefte. Doelstelling is om deze groei in principe te realiseren op de beschikbare inbreidingslocaties (o.a. 't Hazzo en omgeving, Brabantia-terrein, Willibrordushof, winkelcentrum De Voldijn, herontwikkeling Gestelsestraat, Frederik Hendrikstraat, verbouw Laar etc.). De woningbouwplannen op de uitbreidingslocaties Waalre-noord en Ekenrooi-zuid zullen in navolging van de regio-afspraken een meer exclusieve woonomgeving krijgen. De vraag is of Ekenrooi-zuid of fase 3 van Waalre-noord eerst in ontwikkeling wordt genomen.

Het woningbouwprogramma wordt voor een deel gerealiseerd op locaties, die de gemeente zelf in exploitatie heeft. Daarnaast wordt een groot deel ook gerealiseerd door particuliere ontwikkelingen. Het programma voor de periode 2019-2028 is opgenomen in de tabel.

Bouwprogramma 2019-2028											
jaar van oplevering	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	Totaal
Gemeente projecten	42	73	50	60	60	60	50	50	50	50	545
Particuliere projecten (groot)	93	150	165	54	0	0	0	0	0	0	462
Particuliere projecten (klein)	14	6	10	0	10	10	10	10	10	10	90
Projecten nog niet in ontwikkeling	0	0	0	20	10	10	10	10	10	10	80
TOTAAL	149	229	225	134	80	80	70	70	70	70	1177
Procentueel	13%	19%	19%	11%	7%	7%	6%	6%	6%	6%	100%

Voor de korte termijn (4 jaar) zijn concrete locaties in ontwikkeling, zowel op grond van de gemeente als particuliere ontwikkelingen. Voor de langere termijn zullen nog extra locaties in ontwikkeling moeten worden genomen. Hiervoor zijn meerdere mogelijkheden in beeld, zowel op inbreidings- als uitbreidingslocaties. Keuzes hierin worden pas later genomen om flexibel te zijn, zodat goed kan worden gereageerd op mogelijk nieuwe ontwikkelingen op de woningmarkt. Het is op dit moment goed merkbaar dat de woningmarkt weer is aangetrokken: de verkoopprijzen blijven stijgen.

Bouwgronden in exploitatie

Actieve en nieuwe grondexploitaties

In 2019 zijn geen nieuwe grondexploitaties geopend en vastgesteld door de raad. Inclusief de al lopende grondexploitaties waren er in het begrotingsjaar 2019 zes grondexploitaties actief.

Grondexploitatie: De productie en verkoop van bouwrijpe grond en het inrichten van het openbare gebied.

Bouwgrond in exploitatie (BIE): Officiële benaming in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), om gronden waarvoor een ontwikkelingsplan is opgesteld en een grondexploitatie is vastgesteld door de raad, te duiden. In financiële zin kunnen kosten en opbrengsten worden geboekt (geactiveerd). Voorheen werd de term 'In Exploitatie Genomen Gronden' gebruikt.

Rente- en inflatieparameters in grondexploitatie

Voor de berekening van grondexploitatie-resultaten wordt met de volgende parameters gerekend:

Parameters grondexploitaties	Jaarrekening 2019	Begroting 2020	Mutatie
Kosteninflatie	2,5%	2,5%	0,0%
Opbrengsteninflatie uitgifte	0,0%	0,0%	0,0%
Opbrengsteninflatie overig	0,0%	0,0%	0,0%
Rekenrente	0,0%	0,0%	0,0%

De gemeente moet op basis van nieuwe BBV-regelgeving de werkelijk betaalde rente voor grondexploitatieprojecten toerekenen. De benodigde investeringen die in de huidige grondexploitatie geraamd zijn, financiert de gemeente nog met eigen middelen. De te hanteren rekenrente is dan ook nog 0%. Indien voor grondexploitatie-investeringen toch externe financiering wordt aangetrokken zal de rentepercentage aangepast worden. Inflatieparameters zijn trendcijfers en zijn in 2019 nog ongewijzigd. Deze zijn behoudend, volgens het voorzichtigheidsprincipe, bepaald. De rekenparameters hebben betrekking op de resterende looptijd. Voor het merendeel van de lopende grondexploitaties zijn reeds uitgifteprijs met de kopende partij overeengekomen, tegen een marktconforme prijs op moment van verkoop. Rekening houden met een opbrengststijging is in die situatie niet opportuun. Daarnaast geldt dat met de jaarrekening de kosten en opbrengsten waar nog geen overeenkomsten voor zijn gesloten, worden geactualiseerd aan de hand van het nieuwe prijspeil (in overleg met vakdisciplines zoals civiel techniek) dat aansluit bij het lopende jaar.

BBV: Afkorting voor Besluit Begroting en Verantwoording. In dit besluit zijn eisen en regels opgenomen met betrekking tot de jaarverslaggeving van de gemeente. Ook de wijze waarop verslag gedaan moet worden over de gemeentelijke grondexploitaties zijn hierin opgenomen.

Tussentijdse winstneming grondexploitaties in 2019

Sinds jaren heeft de gemeente Waalre in haar financiële verordening opgenomen dat de gemeente alleen maar winst neemt als opbrengsten groter zijn dan de kosten op het moment dat een grondexploitatie wordt afgesloten. Tot voor kort was dit in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV), volgens het 'voorzichtigheidsprincipe'.

In maart 2018 heeft de BBV de berekeningsmethode voor de tussentijdse winst nader omschreven. Hiermee is niet langer ruimte voor verschil in interpretatie. Deze methode wordt opgelegd, mede om de resultaten van gemeenten onderling vergelijkbaar te maken. De methode staat bekend als de 'percentage of completion' (POC)-methode. De tussentijdse winst wordt berekend door: gerealiseerde kosten/totale kosten te vermenigvuldigen met gerealiseerde opbrengsten/totale opbrengsten en deze fractie (%) te vermenigvuldigen met de geprognoseerde eindwaarde (resultaat), voor zover sprake is van een winstgevend project. Volgens de BBV voldoet ook deze, voor Waalre nieuwe, methode aan het 'voorzichtigheidsprincipe'.

Tussentijdse winstneming: een (vereenvoudigd) getallenvoorbeeld

Stel het voorziene resultaat van de grondexploitatie (zijnde de som van alle opbrengsten minus de som van alle kosten gedurende de gehele looptijd) is €100.000.

én

na het jaar is 60% van de geraamde kosten gerealiseerd en is 10% van de opbrengsten gerealiseerd dan wordt de tussentijdse winst berekend volgens $60\% * 10\% * € 100.000 = € 6.000$

Door toepassing van bovengeschetste methode is ruim € 200.000 tussentijdse winst genomen in 2019 uit twee actieve grondexploitaties. Daarnaast is er in 2019 een correctie uitgevoerd op de winstneming van 2018. Dit nadeel bedraagt € 273.000. In de volgende paragrafen wordt inzichtelijk gemaakt hoe groot de winstneming per grondexploitatie is. Dit is iets meer dan in programmabegroting 2019 was geprognoseerd (€ 177.000). Een en ander is in onderstaande tabel weergegeven.

Actieve grondexploitatie in 2019	Verwachte winstprognose bij opening 2019	Tussentijdse winstneming in 2019	Correctie winstneming 2018	Mutatie actualiseren GreX	Verwachte winstprognose nieuw jaarrek. 2019
	A	B	C	D	E (= A - B - C + D)
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 1.302.808	€ 109.123	€ -102.563	€ 1.403.363	€ 2.699.611
Eikenlaan/Berkenlaan	€ 287.620	€ 106.667	€ -	€ 2.724	€ 183.677
Centrumplan Waalre--dorp	€ -705.661	€ -	€ -	€ -22.302	€ -727.963
Ekenrooisestraat	€ 81.474	€ -	€ -170.851	€ -80.895	€ 171.430
De Bleeck	€ 163.949	€ -	€ -	€ -58.279	€ 105.670
Trolliuslaan e.o.	€ -214.669	€ -	€ -	€ -89.482	€ -304.151
Totaal	€ 915.521	€ 215.790	€ -273.414	€ 1.155.129	€ 2.128.274

Mutaties actieve grondexploitaties in 2019

Bovenstaande tabel geeft eveneens de financiële effecten weer van de actualisatieslag van de actieve grondexploitaties in 2019. De nieuwe resultaten (eindwaarde, kolom E) zijn gecorrigeerd met tussentijdse winstnemingen (kolom B/C) en het actualiseren van de grondexploitatie (m.b.t. gehanteerde uitgangspunten en houdbaarheid ramingen, kolom D).

Eindwaarde: Het saldo (resultaat van opbrengsten minus kosten) van een grondexploitatie aan het eind van de geprognostiseerde looptijd, bij afsluiten.

De belangrijkste mutatie vindt plaats voor Waalre-Noord waar voor de gehele looptijd structurele personele versterking is toegevoegd, hetgeen tot uitdrukking komt in extra kosten. Ook heeft een nadere uitwerking van het woningbouwprogramma plaats-gevonden van Waalre Noord, voor de gronden ter plaatse van deelplan Heistraat Zuid Fase 2. Per saldo is de grondexploitatie voor Waalre-Noord verbeterd. Onderstaande tabel toont de begrootte (en verhoogde) nog te maken kosten en nog te realiseren (en verhoogde) opbrengsten in de resterende exploitatieperiode (de periode vanaf 1 januari 2020).

Actieve grondexploitatie in 2019	Nog te maken kosten na 1-1-2020	Nog te realis. opbrengsten na 1-1-2020
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 7.961.624	€ 13.580.030
Eikenlaan/Berkenlaan	€ 203.322	€ -
Centrumplan Waalre--dorp	€ 629.230	€ 665.740
Ekenrooisestraat	€ 162.559	€ -
De Bleeck	€ 199.387	€ 760.000
Trolliuslaan e.o.	€ 725.104	€ 848.328
Totaal	€ 9.881.226	€ 15.854.098

In de volgende alinea's worden per project de mutaties van het eindresultaat toegelicht.

Waalre Noord fase 1 & 2 (complex 54)

Na oplevering van het appartementengebouw De Meeris is in 2019 de vuilstort heringericht als park. Ook de invulling van het horecapunt is afgerond en het proces tot aanpassing van het bestemmingsplan is gestart. In februari 2020 is het bestemmingsplan voor de horeca door de gemeenteraad vastgesteld.

De woningbouw op locatie Heistraat-noord fase 2 is in 2019 afgerond, met uitzondering van het woontorentje met maximaal 5 appartementen.

Voor de gronden ten zuiden van de Heistraat is het bestemmingsplan vastgesteld en de verkoop is begin 2020 gestart. De eerste betalingen vanuit de anterieure overeenkomst zijn ontvangen.

Voor fase 2 van de Heistraat zuid is een stedenbouwkundig plan ontwikkeld op basis van het door de raad gekozen scenario ('Ovalen in heideparkbos'). Op basis van het stedenbouwkundig plan is voor deze gronden de grondexploitatie geactualiseerd.

Eikenlaan/Berkenlaan (complex 52)

In 2019 is gestart met de bouw van vijf grondgebonden woningen op het bouwperceel aan de Berkenlaan. De realisatie van de woningen zal in 2020 worden afgerond, waarna de inrichting van de openbare ruimte (verharding en inrichting Berkenlaan) door de gemeente zal worden gerealiseerd.

Centrumplan Waalre-dorp (complex 57)

De voormalige bibliotheek aan de Markt 21 heeft met grand-café Meester Keeman een nieuwe invulling gekregen in de vorm van horeca. Daarmee is opnieuw een stap gezet in het kader van de uitvoering van de Centrumvisie Waalre-dorp. Met betrekking tot de Driehoek is

besloten dat een eventuele invulling van deze locatie volgend zal zijn aan de uitkomsten van het project "Duurzaam door Waalre". De keuzes die hierin worden gemaakt ten aanzien van de herinrichting van de Traverse en het belangrijke kruispunt Willibrorduslaan-Bergstraat zijn leidend en zullen voor een (groot) deel bepalen welke mogelijkheden er zijn voor de inrichting van de Driehoek. In 2020 zal nadere besluitvorming hierover plaatsvinden.

Ekenrooisestraat (complex 33)

De 19 levensloopbestendige seniorenwoningen in het CPO-project zijn allen opgeleverd en bewoond. Van de vijf bouwkavels zijn er vier inmiddels opgeleverd en bewoond. Voor de laatste woning is de omgevingsvergunning inmiddels afgegeven. Oplevering van de deze woning is voorzien voor 2021. De oplevering van het openbaar gebied heeft reeds in 2019 plaatsgevonden.

De Bleeck (complex 70)

Op 23 januari 2018 heeft de gemeenteraad ingestemd met de uitgangspunten en grondexploitatie ten behoeve van de herontwikkeling van het perceel aan de Bleeck 1. In 2018 is de afgebrande woning op het perceel gesloopt. In 2019 is getracht om de locatie in twee bouwpercelen te verkopen. Dit is helaas niet gelukt. Er is een alternatief bouwplan ontwikkeld voor deze locatie bestaande uit een laagbouw-appartementen complex voor 7 woningen. De verkoopopbrengst is daarmee nog onzeker, maar het uitgangspunt is om in ieder geval een vergelijkbare opbrengst (vergelijkbaar met de twee vrije kavels) te realiseren.

Trolliuslaan (complex 71)

De plannen voor de herontwikkeling van het gebied rondom gemeenschapshuis en sporthal 't Hazzo zijn in 2019 verder uitgewerkt. Een deel van het zalencentrum, waaronder de theaterzaal, is gesloopt. De plannen voor de sociale woningbouw, de inrichting van het openbaar gebied en de ombouw van 't Hazzo zelf zijn, in overleg met omwonenden en gebruikers, verder uitgewerkt. De bestemmingsplanprocedure zal in 2020 worden doorlopen, waarna gestart kan worden met de realisatie.

Boekwaardeverloop

Onderstaande tabel presenteert de ontwikkeling van de boekwaarde van 31-12-2018 naar 31-12-2019 met de hoeveelheid geboekte kosten en hoeveelheid gerealiseerde opbrengsten in 2019 van de actief zijnde grondexploitaties. In 2019 is voor zo'n € 2,1 mln aan kosten gemaakt en zo'n € 1,2 mln aan grondopbrengsten en exploitatiebijdragen gerealiseerd. De gemeente heeft per 31-12-2019 dan nog een saldo van € 3,8 mln aan netto-investeringen terug te verdienen. Het project Eiken- en Berkenlaan en Ekenrooisestraat (Beekdael) hebben een boekwinst (negatieve boekwaarden). Gerealiseerde opbrengsten zijn voor die projecten hoger dan de gemaakte kosten per 31-12-2019.

Projectnaam	Boekwaarde opening 2019	Mutaties kosten '19	Mutaties opbrengsten '19	Boekwaarde jaarrek. 2019
	A	B	C	D (=A+B-C)
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 2.819.137	€ 1.118.378	€ 1.018.721	€ 2.918.795
Eikenlaan/Berkenlaan	€ -619.488	€ 226.673	€ -	€ -392.815
Centrumplan Waalre--dorp	€ 943.438	€ 21.035	€ 200.000	€ 764.473
Ekenrooisestraat	€ -274.528	€ -64.465	€ -	€ -338.993
De Bleeck	€ 35.848	€ 419.095	€ -	€ 454.943
Trolliuslaan e.o.	€ 7.465	€ 419.910	€ -	€ 427.375
Totaal	€ 2.911.872	€ 2.140.625	€ 1.218.721	€ 3.833.777

De investeringen in 2019 betreffen vooral het woonrijpmaken van Park de Meeris en Heistraat Noord Fase 2, beide deel uitmakend van Waalre-Noord. Daarnaast is een hoeveelheid plankosten (een verzamelterm die betrekking heeft op gemeentelijke apparaatskosten, waaronder die voor 'voorbereiding-, toezicht- en uitvoeringskosten') en onderzoekskosten geboekt.

Boekwaarde: Het saldo van geboekte (gerealiseerde) kosten en opbrengsten op een, in dit geval, grondcomplex.

Grondcomplex: Een boekhoudkundige eenheid van kosten en opbrengsten die verband houdt met werken en werkzaamheden binnen een ruimtelijk en/of functioneel samenhangend gebied.

Plankosten: Verzamelterm voor werkzaamheden die betrekking hebben op gemeentelijke apparaatskosten, ontwikkelingskosten, waaronder onderzoeken en VTA (Vorbereiding, Toezicht en Administratie).

Winstprognose

Van de per 1-1-2019 actief zijnde grondexploitaties zijn de volgende eindresultaten berekend:

Projectnaam	Resultaat	Tussentijdse	Tussentijdse	NCW					
		winstneming	winstneming		1-1-2020	2020	2021	2022	2023
		€/m 2018	in 2019						
	A (=B+C+D)	B	C	D					
Waalre Noord Fase 1 & 2	€ 3.144.131	€ 692.450	€ 6.560	€ 2.445.121					€ 2.699.611
Eikenlaan/Berkenlaan	€ 427.452	€ 140.710	€ 106.667	€ 180.075	€ 183.677				
Centrumplan Waalre-dorp	€ -685.976	€ -	€ -	€ -685.976			€ -727.963		
Ekenrooisestraat	€ 1.336.951	€ 1.339.733	€ -170.851	€ 168.069	€ 171.430				
De Bleeck	€ 99.575	€ -	€ -	€ 99.575			€ 105.670		
Trolliuslaan e.o.	€ -286.608	€ -	€ -	€ -286.608			€ -304.151		
Totaal	€ 4.035.525	€ 2.172.893	€ -57.624	€ 1.920.256	€ 355.107	€ -	€ -926.444	€ -	€ 2.699.611

Als alle nog lopende grondexploitatie-projecten gerealiseerd zijn, dan heeft de gemeente € 4,0 mln winst gerealiseerd, waarvan tot en met 2019 reeds € 2,1 mln winst genomen is conform regelgeving. De nog te realiseren winst na 1-1-2019 bedraagt € 1,9 mln.

Op de negatieve cijfers in de kolom 'NCW' en de kolom '2022' bij 'Centrumplan Waalre-dorp' en 'Trolliuslaan e.o.' wordt nader ingegaan verderop in deze paragraaf bij het onderdeel verliesvoorziening.

NB: Om geprognostiseerde eindwaarden van de diverse grondexploitaties, met verschillende looptijden, te kunnen vergelijken worden deze teruggerekend naar het huidige prijspeil 1-1-2020. Dit wordt de netto contante waarde genoemd. Het BBV schrijft voor om het meerjarige streefpercentage voor de inflatie in de eurozone hiervoor toe te passen: 2% (disconteringsvoet).

Verschil tussen boekwaarde, netto contante waarde en eindwaarde

Als voorbeeld rekenen we met grondexploitatie de Bleeck:

Boekwaarde

De boekwaarde is het saldo van alle gerealiseerde uitgaven en ontvangsten op een bepaald moment. Per 1-1-2019 is de boekwaarde van project de Bleeck € 35.848.

In 2019 zijn in totaal voor de Bleeck € 419.095 aan uitgaven gerealiseerd en voor € 0 ontvangsten. Daarmee wordt de boekwaarde per 31-12-2019 € 35.848 + € 419.095 (uitgaven 2019) = € 454.943 -/- € 0 (ontvangsten 2019) = € 454.943

Een positieve boekwaarde betekent dat er meer uitgaven dan ontvangsten zijn gerealiseerd!

Eindwaarde

Voor project de Bleeck verwachten we nog € 199.387 aan uitgaven te gaan realiseren na 31-12-2019. Daarnaast verwachten we ook nog voor € 760.000 aan inkomsten te gaan realiseren. De eindwaarde van project de Bleeck kunnen we hiermee berekenen:

€ 760.000 (inkomsten na 2019) -/- € 454.943 (boekwaarde) -/- € 199.387 (uitgaven na 2019)
= € 105.670

Netto contante waarde (NCW)

De NCW is de eindwaarde van een project welke is teruggerekend naar het huidige prijspeil 1-1-2020. Voor de Bleeck is de eindwaarde van het project berekend op € 105.670 per 31-12-2022. Om de eindwaarde terug te kunnen rekenen naar het huidige prijspeil per 1-1-2020 heeft de commissie BBV voorgeschreven dat daarvoor met een disconteringsvoet van 2% moet worden gerekend:

NCW = Eindwaarde / (1 + percentage disconteringsvoet)^t (aantal jaren wat terug gerekend moet worden naar prijspeil)

€ 105.670 / (1+0.02)³ = € 99.575

Effecten Vennootschapsbelasting (vpb)

De gemeente is per 1 januari 2016 voor de ondernemingsactiviteiten vpb-plichtig. Een van die activiteiten is "het voeren van grondexploitaties". In 2019 is aangifte vennootschapsbelasting gedaan voor het boekjaar 2017 (te betalen € 0) en een voorlopige aangifte is ingediend voor boekjaar 2018 (te betalen € 73.370). Daarnaast is door de Belastingdienst een voorlopige aanslag voor 2019 opgelegd van € 70.014 te betalen op basis van de aangifte 2018. Voor de boekjaren 2018 en 2019 zijn de definitieve bedragen nog niet bekend. In de paragraaf Weerstandsvermogen van deze jaarrekening is een bedrag van € 12.500 opgenomen als risicobedrag.

Overige grondstoffen

De gemeente heeft een aantal percelen in bezit die in aanmerking komen voor woningbouwontwikkeling. Dit zijn echter eigendommen die pas op de (middel)lange termijn zullen worden opgepakt en waarvoor nog geen grondexploitatie is opengesteld. Dit betreft de locaties Waalre Noord fase 3, percelen in Ekenrooi Zuid en Boerenbondterrein. Momenteel worden deze eigendommen tijdelijk beheerd zoals in de vorm van verpacht landbouwgrond, paardenweide of tijdelijk evenemententerrein.

Waalre Noord fase 3

De gemeente heeft in het verleden enkele grondposities in dit toekomstig ontwikkelgebied strategisch aangekocht voor de realisatie van een woonwijk Waalre Noord fase 3 (conform Gebiedsvisie Waalre Noord). De gemeente wil echter eerst Waalre Noord fase 1 en 2 realiseren. De komende jaren wordt voor deze fase 3 nog geen planontwikkeling opgestart. Een aantal percelen zijn voor de komende tijd verpacht.

Ekenrooi Zuid

In de structuurvisie is dit gebied aangewezen als mogelijke ontwikkelingslocatie voor woningbouw. Met ontwikkelingsmaatschappij Ruimte voor Ruimte is in het verleden voor dit

potentiele ontwikkelgebied een verkenning verricht. Dit gebied komt mogelijk in aanmerking voor 'Ruimte voor Ruimte' woningen. In het Afsprakenkader is ook aangegeven dat dit gebied versneld kan worden ontwikkeld voor een zeer exclusief woonmilieu. De komende jaren wordt hiervoor nog geen planontwikkeling opgestart.

Boerenbondterrein

De herontwikkeling van deze locatie laat nog op zich wachten. Het terrein wordt incidenteel gebruikt voor evenementen. Voorlopig zal geen verkenning tot herontwikkeling worden gestart. Op dit moment is op het perceel een maatschappelijke functie bestemd.

Kavel langs de Heistraat in Waalre-Noord

Dit perceel, met een oppervlakte van 21.600 m², is in 2015 aangekocht via een veiling voor een totaalbedrag ad € 231.250. De gemeente heeft toen dit agrarische perceel voor circa € 10 per m² gekocht. Uit strategische overwegingen en als kans om dit perceel eventueel te gebruiken voor uitbreiding van Waalre Noord (conform gebiedsvisie) of voor grondruil. Nadat het perceel is aangekocht, is het perceel tijdelijk in beheer genomen en verpacht. Dit perceel wordt onderdeel van het Stedenbouwkundig plan voor Heistraat zuid, fase 2. Na vaststelling van het Stedenbouwkundig plan wordt deze kavel opgenomen in een nieuw complex voor de grondexploitatie.

Waardering grondposities

De gemeente moet elk jaar bijhouden of de grondposities in deze strategische grondvoorraad een lagere boekwaarde hebben dan de marktwaarde van de grondpositie bij de huidige bestemming. Op dit moment heeft de gemeente voor € 1,4 mln aan grondposities geïnvesteerd die voor gebiedsontwikkelingen in aanmerking komen. Uit de strategische grondvoorraad zijn geen directe financiële effecten voor de jaarrekening 2019.

Grondvoorraad	Type kavel	Kern	Sectionr	Oppervlakte (m ²)	Boekwaarde per 31-dec-18	Boekwaarde per m ²	Verwachte marktwaarde per 1-1-2019	Marktwaarde per m ²	Afwaardering	Onderbouwing
Waalre Noord fase 3	huiskavel	Waalre	A1754	4.090	€ 504.158	€ 123			€ -	
	veldkavel	Waalre	A1755	2.330	€ 103.982	€ 45	€ 646.000	€ 80	€ -	WOZ-taxatie
	veldkavel	Waalre	A4894	1.630	€ 35.860	€ 22			€ -	
	veldkavel	Waalre	A4018	4.220	€ 28.585	€ 6,77	€ 31.443	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Waalre	A4308	3.520	€ 23.843	€ 6,77	€ 26.227	€ 7,45	€ -	referentie transacties
Heistraat	veldkavel	Waalre	A2883	21.600	€ 231.250	€ 10,71	€ 231.250	€ 10,71	€ -	recente transactie
Ekenrooi Zuid	veldkavel	Aalst	A3364	4.227	€ 28.632	€ 6,77	€ 31.495	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A2905	19.585	€ 132.662	€ 6,77	€ 145.925	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A3611	1.942	€ 13.154	€ 6,77	€ 14.470	€ 7,45	€ -	referentie transacties
	veldkavel	Aalst	A3704	18.380	€ 124.500	€ 6,77	€ 136.947	€ 7,45	€ -	referentie transacties
Boerenbondterrein	veldkavel	Waalre	A4705	9.825	€ 218.068	€ 22	€ 982.500	€ 100	€ -	taxatiewaarde
Totaal				91.349	€ 1.444.694	€ 15,8	€ 2.015.006		€ -	

Daarnaast heeft de gemeente het voornemen om een huis met adres Dijkstraat 2, gelegen binnen de contouren van Waalre Noord fase 3, te verkopen in 2020. Deze woning wordt met een hoeveelheid erf verkocht. Op dit moment is nog geen duidelijke verkoopwaarde te verwerken in verband met de ongesplitste WOZ-taxatie van de drie percelen en onduidelijkheid wat precies aan kaveloppervlak in de verkoop wordt gezet. Een eerste grove toets aan de strikte eisen van de BBV maakt dat een afwaardering mogelijk noodzakelijk is. Aangezien nog niet geheel duidelijk is hoeveel grond verkocht zal worden en voor welke prijs is dit een risicopost voor de 'bestemmingsreserve grondexploitaties'. Deze wordt verderop behandeld in deze paragraaf.

Pacht- en restgronden

Pachtgronden

De gemeente heeft diverse landbouwgronden in bezit. Dit is het gevolg van strategische grondaankopen uit het verleden, met als doel deze in te kunnen zetten bij grondruil, woningbouwontwikkelingen en natuurcompensatie. Totdat deze gronden kunnen worden omgezet, wordt een deel daarvan verpacht. In 2019 is ca. 16 hectare verpacht. De opbrengsten uit de pachtcontracten waren ca. € 9.000. Dat is een groot verschil met 2018. Het verschil wordt veroorzaakt door enerzijds de kavelruil in het kader van de gebiedsontwikkeling Dommeldal de Hogt die begin 2019 heeft plaatsgevonden. Het gevolg daarvan is, dat er van de eerder verpachte ca. 40 ha. nog slechts ca. 16 hectare agrarische grond in eigendom van de gemeente is. Anderzijds waren de pachtnormen over 2019 aanzienlijk lager dan over 2018, namelijk € 550 in plaats van € 838 per ha. De nieuwe pachtnorm sinds 1 juli 2019, die aldus per 1 januari 2020 geldt, is gestegen naar € 580 per ha. Per saldo wordt verwacht dat de pachtopbrengsten over 2020 ca. € 9.500 is.

Verhuur gronden

Binnen deze post pacht valt ook de verhuur van gronden, waaronder paardenweiden. Deze bedroeg in 2019 ca. € 10.500.

Restgronden

Voor restgronden wordt een passief grondbeleid gevoerd. Er is geen specifieke actieve verkoopstrategie. De gemeente verkoopt reststroken op basis van particuliere verzoeken, indien voldaan wordt aan beleidsregels. Dit levert dan ook incidenteel grondopbrengsten op. In de afgelopen jaren was, op grond van ervaringen uit het verleden, een opbrengst van € 8.000 begroot. Hoewel in de afgelopen jaren de jaarlijkse inkomsten uit de verkoop van restgronden groter is geworden, is het bedrag van € 8.000 uit voorzichtigheidsoverwegingen aangehouden. Op basis van de recentere verkopen van de afgelopen jaren, is de opbrengst voor 2020 begroot op € 20.000. In 2019 is voor ca. € 26.600 aan restgronden verkocht.

Particuliere initiatieven

De gemeente faciliteert een toekomstig woningbouwprogramma (vanuit volkshuisvestelijk en economisch beleidsdoelstellingen) niet alleen via haar eigen bouwprojecten, maar ook via particuliere initiatieven. Hieronder volgt een korte toelichting over de grotere particuliere projecten, die de gemeente op dit moment faciliteert.

Zelfrealisatie: Grondexploitatie die door private partijen zelf wordt uitgevoerd. De rol van de gemeente is beperkt tot het faciliteren (planologisch besluit), toetsen en het (verplicht) kostenverhaal.

Brabantiaarterrein

De corporatie Wooninc en BAN bouw zijn verenigd in de herontwikkeling van het voormalige Brabantiaarterrein. Het terrein is volop in ontwikkeling en er worden diverse typen woningen gerealiseerd. In 2019 zijn in planfase 2 nog 18 appartementen gerealiseerd. De plannen op het plandeel langs de Tongelreep zijn meermaals gewijzigd en er vindt wederom een nieuwe planontwikkeling plaats. Mogelijk zal een nieuw bestemmingsplan in 2020 in procedure worden gebracht.

Eindhoveneweg 24

Op de braakliggende locatie Eindhoveneweg 24 worden door een particulier 11 huurappartementen gebouwd. De bouw is in 2019 gestart en oplevering zal naar verwachting in 2020 plaatsvinden.

Leesakker

In 2018 is vergunning verleend voor verbouw van de begane grond van De Leesakker naar 10 huurappartementen, de oplevering heeft in 2019 plaatsgevonden.

Michiel de Ruyterstraat

Op verzoek van Woonstichting 'thuis zijn plannen in de procedure gebracht voor de sloop van 16 woningen en herbouw van in totaal 25 sociale huurwoningen. In 2019 is het bestemmingsplan vastgesteld en zijn de vergunning verleend. Begin 2020 wordt gestart met de werkzaamheden, oplevering wordt in 2021 verwacht. Na de woningbouw zal ook de openbare ruimte opnieuw worden ingericht.

Molenstraat/Dreefstraat

Het gebied is volledig bouwrijp en de eerste woningen zijn opgeleverd en bewoond. Ook in 2020 zullen de nodige woningen worden opgeleverd en zal, gezien het aantal woningen dat dan reeds gereed is, worden gestart met het woonrijp maken van het gebied.

Gestelsestraat 16

Op het terrein Gestelsestraat 16 in Aalst staat een bedrijfsverzamelgebouw (voormalige jongensschool). In 2017 heeft een initiatiefnemer verzocht het gebouw en het achterliggende terrein te mogen transformeren tot 33 woningen, waarvan 11 sociale huurappartementen en 22 appartementen in de vrije huursector. Uw Raad heeft besloten medewerking te verlenen aan het bouwplan middels een omgevingsvergunning/ uitgebreide afwijkingsprocedure. Eind 2018 is gestart met de bouw en oplevering vindt plaats in het tweede kwartaal van 2020.

Wonen Hartje Waalre

Het project "Wonen Hartje Waalre", de herontwikkeling van het voormalige Kendix-terrein in Waalre-dorp in de vorm van grondgebonden woningen en appartementen, is gereed. Het gebied is inmiddels volledig woonrijp opgeleverd en de openbare ruimte zal begin 2020 aan de gemeente in eigendom worden overgedragen. Daarmee is het project volledig afgerond.

Winkelcentrum De Voldijn

De eigenaar van het winkelcentrum Voldijn wil circa 40 appartementen boven het winkelcentrum realiseren. De eigenaar zal ook de nodige herinrichtingsmaatregelen rondom het winkelpand verzorgen. De uitgangspunten waarbinnen de ontwikkeling plaats kan vinden worden in 2020 aan de raad aangeboden waarna het bestemmingsplan kan worden herzien. . Voordat een ontwerp-bestemmingsplan ter inzage wordt gelegd dient de gemeente een anterieure overeenkomst te sluiten met de ontwikkelaar met het oog op kostenverhaal.

Willibrordushof

De realisatie van dit project, de herontwikkeling van een voormalige bedrijfslocatie op de hoek van de Willibrorduslaan en Bergstraat in Waalre-dorp in de vorm van woningbouw, is gestart. De sloopwerkzaamheden zullen begin 2020 worden uitgevoerd, daarna kan gestart worden met de bouw van de nieuwe grondgebonden woningen en appartementen. Oplevering is voorzien medio 2021.

Markt 14

De herontwikkeling van het kantoorpand aan de Markt 14, waarbij een appartementengebouw zou worden gerealiseerd met 6 appartementen en een bijbehorende ondergrondse parkeervoorziening, is niet doorgegaan omdat de gemeenteraad de benodigde verklaring van geen bedenkingen niet wilde verstrekken. Het is op dit moment onduidelijk of, en in welke vorm, een herontwikkeling van deze locatie in de toekomst alsnog gaat plaatsvinden.

Risico's van grondeigendom

De risicobuffer voor actieve grondexploitaties

Bij de actualisatie van de grondexploitaties wordt rekening gehouden met de voorzienbare risico's en deze worden verwerkt in de grondexploitatie. Naast de voorzienbare risico's kan er ook sprake zijn van niet-voorzienbare (onbenoemde en onbekende) risico's. Bij het bepalen van een saldo van een grondexploitatie is hiermee nog geen rekening gehouden. Om de onvoorziene risico's af te dekken maakt de gemeente gebruik van haar algemene reserves (zie ook paragraaf B Weerstandsvermogen).

Weerstandsvermogen: Het vermogen om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat dit effect heeft op (andere delen van) de bedrijfsvoering. Bij het bepalen van het beschikbare weerstandsvermogen wordt gekeken naar de aanwezigheid van vrij besteedbare middelen.

Recent is de hoogte van het benodigde weerstandsvermogen voor het afdekken van de onvoorziene risico's die gemeoid zijn met de grondportefeuille via de IFLO-methode geactualiseerd en vastgesteld op € 1.387.929. Dit bedrag is dan ook opgenomen in het benodigd weerstandsvermogen.

IFLO-methode: de IFLO-norm is een snelle en eenvoudige manier om het minimaal noodzakelijke weerstandsvermogen te bepalen. Bij deze methode wordt 10% van de boekwaarde, met 10% van de nog te realiseren kosten samengenomen om het benodigde weerstandsvermogen te bepalen.

De risicobuffer voor strategische grondvoorraad

De locatie Dijkstraat 2 in Waalre Noord fase 3 bestaat uit drie percelen. Een bebouwd huisperceel (bestemming wonen) en twee onbebouwde percelen (bestemming agrarisch). De gemeente wil graag het huisperceel verkopen. De verwachting is dat voor de agrarische percelen, conform de striktere BBV-regelgeving, een afwaardering van circa € 110.000 moet worden gedaan. Aangezien nog niet geheel duidelijk is hoeveel grond verkocht zal worden en voor welke prijs is dit een risicopost voor de Algemene Reserve Grondexploitaties.

Dit betekent dat de risicobuffer voor strategische grondvoorraad die aangehouden moet worden in de Algemene Reserve Grondexploitaties € 110.000 bedraagt.

De stand van de algemene reserve Grondexploitatie was per 1 januari 2019 € 886.085.

In 2019 zijn al door uw raad enkele mutaties in de reserve goedgekeurd (8^e Turap 2019):
€ 200.000 dekking storting grex Waalre Dorp voor bijdrage herinrichting markt
€ 123.994 dekking aanslagen vennootschapsbelasting 2018 + 2019

Daarnaast worden de bedragen voor de grexen centrumplan Waalre dorp (€ 34.054) en Trolliuslaan (€ 88.287) die in de voorziening grondexploitatie per 31-12-2019 moeten worden bijgestort en de correctie op de winstneming van 2018 (€ 273.414), gedekt door de algemene reserve grondexploitaties, samen een bedrag van € 395.755.

De stand van de algemene reserve grondexploitatie is door deze mutaties per 31-12-2019 gedaald naar € 166.326.

De reserve heeft dan ook voldoende middelen voor het opvangen van eventuele te incasseren risico's.

Verliesvoorziening

Verliesvoorziening: Hiermee wordt een financiële voorziening bedoeld. Dit is een gelabelde som geld met een specifieke bestemming. Deze is daarmee niet vrij besteedbaar. De voorziening wordt als 'vreemd vermogen' beschouwd. Deze dient ter dekking van een voorzienbaar tekort op de grondexploitatie als deze wordt afgesloten. Hiermee wordt voorkomen dat dit verlies ten koste gaat van overige ambities en (lopende) verplichtingen van de gemeente (voorzichtigheidsbeginsel).

De stand van de voorziening verliezen bouwgrondexploitatie was per 1 januari 2019 € 850.243. De verliesvoorziening wordt eenmaal per jaar gemuteerd bij de jaarrekening op basis van de geactualiseerde grondexploitaties per 31 december van dat betreffende jaar. Dit betekent dat de geraamde verliezen voor Trolliuslaan en Centrumplan Waalre dorp per 31 december 2019 worden gemuteerd in de voorziening.

De grondexploitatie centrumplan Waalre dorp is geactualiseerd naar een geraamd negatief berekend resultaat van € 685.976 (NCW 31-12-2019). De verliesvoorziening voor dit project bedraagt per 1-1-2019 € 651.922 en wordt bij de jaarrekening 2019 verhoogd naar het werkelijke geactualiseerde verlies per 31-12-2019.

De grondexploitatie Trolliuslaan is geactualiseerd naar een geraamd negatief berekend resultaat van € 286.608 (NCW 31-12-2019). De verliesvoorziening voor dit project bedraagt begin 2019 € 198.321 en wordt bij de jaarrekening 2019 verhoogd naar het werkelijke geactualiseerde verlies per 31-12-2019.

De stand van de voorziening verliezen bouwgrondexploitatie bedraagt per 31-12-2019 € 972.584.

Paragraaf H Horizontale verantwoording

Waar gaat de paragraaf over

De gemeente Waalre voert veel wettelijke taken uit namens Rijk en provincie, ook wel medebewindstaken genoemd. Door de Wet revitalisering generiek toezicht (WRGT) in 2012 is het interbestuurlijk toezicht (IBT) – het toezicht van Rijk en provincie op de uitvoering van de medebewindstaken - veranderd. Uitgangspunt van de wet is dat de horizontale verantwoording tussen college en gemeenteraad verstevigd wordt. De raad is het eerste controlerende orgaan waaraan het college jaarlijks verantwoording aflegt. Het interbestuurlijk toezicht door provincie en Rijk is daarop afgestemd.

Doel van het toezicht is dat het bijdraagt aan het goed functioneren van de gemeente zodat inwoners op de gemeente kunnen vertrouwen.

In deze paragraaf staat hoe het interbestuurlijk toezicht (IBT) vanuit de provincie Noord-Brabant geregeld is. En welke ontwikkelingen er zijn op het gebied van interbestuurlijk toezicht en horizontale verantwoording. In deze paragraaf wordt niet ingegaan op het toezicht vanuit het Rijk.

Interbestuurlijk toezicht (IBT) door provincie Noord-Brabant

De provincie voerde in 2019 toezicht uit op zes gebieden: archief- en informatiebeheer, financieel toezicht, huisvesting vergunninghouders, monumentenzorg, omgevingsrecht en ruimtelijke ordening. De provincie geeft ieder jaar aan hoe goed de gemeente de taken op die zes gebieden uitvoert. De gemeente krijgt per gebied een score: voldoet niet, voldoet gedeeltelijk of voldoet.

Beoordeling gemeente Waalre

In 2019 voldeed Waalre op vijf van de zes toezichtgebieden aan de gestelde eisen, en kreeg hiervoor de score 'voldoet'. Op het onderdeel omgevingsrecht scoorde Waalre 'voldoet gedeeltelijk'. De oorzaak hiervan was dat de raad niet alle stukken op tijd kon vaststellen en niet alle informatie met de raad gedeeld werd. Intussen zijn verbetermaatregelen getroffen zodat in 2020 de stukken op tijd vastgesteld en gedeeld kunnen worden. Voor het uitvoeringsprogramma Vergunningen, Toezicht en Handhaving 2020 is dat al gebeurd.

Toezichtgebied	Doel	Hoe	Realisatie 2018	Realisatie 2019
Financieel toezicht	Bewaken van een gezonde financiële positie	Toetsen van begroting en jaarrekening	Voldoet	Voldoet
Omgevingsrecht	Bewaken dat gemeenten een veilige en gezonde leefomgeving realiseren en deze op een duurzame en doelmatige wijze behouden en ontwikkelen	Toetsen van beleidsplan Handhaving, het jaarlijks uitvoeringsprogramma Handhaving en het jaarlijks evaluatieverslag. Daarnaast voert de provincie themaonderzoeken en steekproeven uit.	Voldoet	Voldoet gedeeltelijk. Dit had o.a. te maken met het niet tijdig vaststellen van enkele VTH-documenten (VTH-beleidscyclus) en het bekendmaken daarvan aan de gemeenteraad
Archief- en informatiebeheer	Bewaken van toegankelijke en betrouwbare overheidsarchieven	Toetsen van jaarlijks verslag B&W (voor het eerst bij jaarrekening 2015)	Voldoet	Voldoet
Monumentenzorg	Bewaken dat cultureel erfgoed behouden blijft	Toetsen van jaarlijkse informatieverstrekking aan provincie, o.a. aanwezigheid van actieve commissie die adviseert over omgevingsvergunningen.	Geen beoordeling	Voldoet
Ruimtelijke Ontwikkeling	Bewaken dat de ruimte optimaal en planmatig wordt benut	Tweejaarlijkse monitor waarin getoetst wordt op de aanwezigheid van structuurvisies voor het hele gemeentelijke grondgebied en actuele (< 10 jaar oud) bestemmingsplannen	Voldoet	Voldoet
Huisvesting vergunninghouders	Bewaken dat gemeenten voldoende houders van een verblijfsvergunning asiel huisvesten	Realisatiecijfers van het Centraal Orgaan Opvang Asielzoekers (COA)	Waalre heeft op peildatum 31 december 2018 de taakstelling niet gehaald, maar om verschoonbare redenen. Begin 2018 was aan de taakstelling voldaan, maar in 2018 is toch weer een achterstand ontstaan. De opgave van te huisvesten statushouders in 2018 was 30 (6 achterstand 2017 en 24 taakstelling 2018). Hiervan zijn 17 statushouders gehuisvest. De achterstand van 13 statushouders betrof 2 grotere gezinnen. Eén gezin heeft in een andere gemeente huisvesting gevonden en het andere gezin krijgt op korte termijn een woning toegewezen. Voor het restant taakstelling én nieuwe taakstelling 2019 zijn nog geen statushouders aan Waalre gekoppeld en daarom kan geen aanbod plaatsvinden. Dit is ook de reden dat de achterstand 'verschoonbaar' is.	Waalre heeft op peildatum 31 december 2019 de taakstelling niet gehaald maar dit is de gemeente niet aan te rekenen (verschoonbaar).

Horizontale verantwoording

De gemeenteraad heeft een belangrijke rol bij de horizontale verantwoording binnen de gemeente. Daarom vraagt de provincie regelmatig om de brieven met daarin het resultaat van haar toezicht met de raad te delen.

Daarnaast leggen we jaarlijks zelf verantwoording af over de uitvoering van de medebewindstaken. Voor deze verantwoording maken we al enkele jaren gebruik van de prestatie-indicatoren van KING/VNG. Per wet worden circa tien belangrijke prestatie-indicatoren gepresenteerd. Op basis van deze indicatoren kan de raad zich een goed beeld vormen van de uitvoering van de gemeente op de medebewindstaken. U vindt deze indicatoren met toelichting als bijlage bij de jaarrekening.

Ontwikkelingen

Het interbestuurlijk toezicht en de horizontale verantwoording zijn in ontwikkeling. Het interbestuurlijk toezicht vanuit de provincie verandert vanaf 2020. Het toezicht wordt moderner en in lijn gebracht met de landelijke ontwikkelingen, de Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) toezicht. Daarin ligt de nadruk op dialoog en lerend toezicht. In de praktijk

betekent dit onder andere dat vaker voortgangsgesprekken plaatsvinden. Hierdoor wil de provincie met het toezicht meer impact hebben op de uitvoering door de gemeente.

We volgen de landelijke ontwikkelingen van de 'Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) toezicht' op de voet. De komende jaren zullen de toezichthouders vaker en vooraf met de gemeente in gesprek gaan over de belangrijkste risico's en de maatregelen die getroffen worden. Dit draagt bij aan het van elkaar leren en aan kwaliteitsverbetering. De gemeente blijft zelf verantwoordelijk voor het signaleren, analyseren en beheersen van de risico's en legt hierover verantwoording af aan de raad. De toezichthouders zien daarop toe. Wat dit betekent voor de manier waarop de horizontale verantwoording plaatsvindt, is nog niet bekend. De wetswijziging waarbij het college vanaf boekjaar 2021 verantwoording aflegt over de rechtmatigheid, zal hierop ook van invloed zijn.

Vanwege de positieve resultaten in voorgaande jaren houdt de provincie in 2020 geen systematisch toezicht op Monumentenzorg en Ruimtelijke ordening. Het toezichtgebied 'Water' wordt toegevoegd. De themaonderzoeken op 'Toezicht constructieve veiligheid van gebouwen', 'Volledigheid gearchiveerde digitale dossiers' en 'Archivering digitale agenda's en audio- en videotulen', worden in 2020 afgerond.

BBV-indicatoren

Gemeenten zijn sinds 2016 verplicht om een set indicatoren in de programmabegroting en jaarrekening op te nemen om de beoogde of gerealiseerde maatschappelijke effecten toe te lichten. Deze beleidsindicatoren (Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)) zijn bedoeld om het horizontaal toezicht door de raad te versterken door de raad in staat te stellen om op maatschappelijke effecten te kunnen sturen.

In de bijlagen van dit jaarverslag zijn 35 beleidsindicatoren opgenomen. Ieder jaar leveren landelijke bronhouders van deze indicatoren de meest recente informatie aan via Waarstaatjegemeente.nl zodat gemeenten deze kunnen verwerken in de programmabegroting en jaarrekening. In deze jaarrekening zijn de cijfers gebruikt die in maart 2020 bekend waren. We merken op dat niet alle indicatoren jaarlijks door de bronhouder worden geactualiseerd. Indicatoren zijn vaak pas interessant wanneer de ontwikkeling meerjarig wordt gevolgd.

Bijlagen bij het jaarverslag

Bijlage 1. Horizontale verantwoording

Bijlage 2. Horizontale verantwoording – uitvoering archiefwet

Bijlage 1. Horizontale verantwoording

Indicator Waarstaatjegemeente.nl	Toelichting	2017			2018			2019		
		Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten
Woon- en leefklimaat										
1. Omgevingsrecht (Wabo)										
1 In welke mate voldoet de gemeente aan de kwaliteitscriteria 2.1?		76-100%			76-100%			76-100%		
2 Wat is de omvang van het aantal omgevingsvergunningen activiteit milieu?		21			21			21		
3 Hoeveel vergunningen uit dit bestand zijn actueel?	Goede uitvoering van VTH taken en kwaliteit ruimtelijk beleid	21			21			21		
4 Bij hoeveel omgevingsvergunningen activiteit milieu betrof het een zogenaamde Lex Silencio Positivo (LSP)?	Kwaliteit van het proces	0			0			0		
5 Hoeveel omgevingsvergunningen activiteit milieu met een uitgebreide voorbereidingsprocedure zijn er verstrekt in de gemeente?		0			0			0		
6 In hoeveel van deze gevallen heeft dit geleid tot een beroepsprocedure?	Kwaliteit van het proces	0			0			0		
7 Is het handhavingsbeleid binnen de gemeente gebaseerd op een probleem- of risicoanalyse?	Voorwaarde voor goede beleidscyclus	Ja			ja			Ja		
8 Heeft regionale afstemming bij het handhavingsbeleid plaatsgevonden?	Afstemming wettelijk verplicht	Ja			ja			Ja		
9 Zijn er binnen het handhavingsbeleid beleidsdoelen vastgesteld?	Geven richting aan beleid	Ja			ja			Ja		
10 Heeft de gemeente een toezicht- en sanctiestrategie voor het handhavingsbeleid vastgesteld?	Geeft richting aan uitvoering toezicht en handhaving	Ja			ja			Ja		
11 Welke risicogebieden heeft de gemeente voor het handhavingsbeleid benoemd? -asbestregelgeving - brandveiligheid bij de opslag van gevaarlijke stoffen - constructieve veiligheid en brandveiligheid - verontreinigde grond - risicovolle inrichtingen	In hoeverre en op welke gebieden zijn risicogebieden benoemd binnen handhavingsbeleid	Ja		Op alle genoemde risicogebieden	ja		Op alle genoemde risicogebieden	Ja		Op alle genoemde risicogebieden
12 Evalueert de gemeente jaarlijks of de activiteiten in het uitvoeringsprogramma zijn uitgevoerd?	Inzicht of wettelijke taak wordt uitgevoerd	Ja			ja			Ja		
13 Is het jaarlijkse uitvoeringsprogramma VTH-taken voor 1 januari aan de gemeenteraad aangeboden en beschikbaar voor de Gedeputeerde Staten?	Inzicht of VTH taken goed zijn geborgd in een uitvoeringsprogramma dat tijdig aan raad en Gedeputeerde Staten is aangeboden	nee		In Brabant dient het jaarlijks uitvoeringsprogramma voor 1 februari te worden vastgesteld. Hier voldoen wij aan	nee		In Brabant dient het jaarlijks uitvoeringsprogramma voor 1 februari te worden vastgesteld. Hier voldoen wij aan	Nee		In Brabant dient het jaarlijks uitvoeringsprogramma voor 1 februari te worden vastgesteld. Hier voldoen wij aan.

Indicator Waarstaatjegemeente.nl	Toelichting	2017			2018			2019		
		Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten
2. Wet Ruimtelijke Ordening										
1 Hoeveel procent van het gemeentelijke grondgebied wordt gedekt door bestemmingsplannen/beheersverordeningen?	Mate van dekking. Idealerweise voor hele grondgebied beschikbaar	76-100%			76-100%			76-100%		
2 Hoeveel bestemmingsplannen/beheersverordeningen heeft de gemeente?		20			22			25		
3 Hoeveel bestemmingsplannen/beheersverordeningen zijn ouder dan 10 jaar?	Inzicht in voortgang actualiseren bestemmingsplannen/beheersverordeningen	1		Bestemmingsplan vastgesteld. Er loopt nog een hoger beroepsprocedure, maar deze heeft geen betrekking op de stukjes buitengebied die eerder buiten de begrenzing vielen Geactualiseerd Betreft deel Brabantiaterein. Plan bevindt zich nu in fase definitieve uitwerking. Hiervoor is het oude bestemmingsplan nog van kracht	1		Betreft deel Brabantiaterein. Plan heeft nog geen definitieve uitwerking. Hiervoor is het oude bestemmingsplan nog van kracht	1		Betreft deel Brabantiaterein. Plan heeft nog geen definitieve uitwerking. Hiervoor is het oude bestemmingsplan nog van kracht
4 Hoeveel bestemmingsplannen/beheersverordeningen zijn digitaal ontsloten?	Inzicht in voortgang digitalisering	20			22			24		
5 B&W heeft de wettelijke bevoegdheid om bestemmingsplannen te wijzigen, ervan af te wijken, verder uit te werken of hieromtrent nadere eisen te stellen. Hoe vaak is de besluitvorming ten aanzien van deze bevoegdheid volgens de wettelijke procedures verlopen?	Geeft inzicht in hoeverre bevoegdheid juist wordt doorlopen	Andere vraagstelling, zie onderstaand			Andere vraagstelling, zie onderstaand			Andere vraagstelling, zie onderstaand		
6 Hoe vaak heeft het college van B&W gebruik gemaakt van de wettelijke bevoegdheid om bestemmingsplannen te wijzigen, ervan af te wijken, verder uit te werken of hieromtrent nadere eisen te stellen?		0		Artikel 3.6. Wro omvat vier verschillende procedures/instrumenten. Er is alleen van binnenplanse afwijking gebruik gemaakt (gemantateerd via Vergunningen)	0		Artikel 3.6. Wro omvat vier verschillende procedures/instrumenten. Er is alleen van binnenplanse afwijking gebruik gemaakt (gemantateerd via Vergunningen)	1		Artikel 3.6. Wro omvat vier verschillende procedures/instrumenten. In 2019 is 1 wijzigingsplan vastgesteld (Kantoorpan Michiel de Ruyterstraat Waalre). Verder is alleen van binnenplanse afwijking gebruik gemaakt (gemantateerd via Vergunningen)
7 Hoe vaak is de besluitvorming ten aanzien van deze bevoegdheid juist doorlopen? (binnen de termijn en volgens de procedure)	Inzicht in kwaliteit ruimtelijk proces voornamelijk m.b.t. communicatie (bekendmaking)	Andere vraagstelling zie onderstaand			Andere vraagstelling zie onderstaand			Andere vraagstelling zie onderstaand		
8 Hoe vaak is de besluitvorming ten aanzien van deze bevoegdheid verlopen volgens de wettelijke procedures?		0			0			1		
9 Hoeveel vaststellingsbesluiten heeft de gemeente genomen?		4			3			5		
10 Hoeveel vaststellingsbesluiten zijn binnen de wettelijke termijn afgehandeld?	Kwaliteit van het proces	4			3			5		
11 Hoeveel vaststellingsbesluiten zijn volgens de wettelijke procedure afgehandeld?	Kwaliteit van het proces	4			3			5		
12 Hoeveel aanvragen voor tegemoetkoming in planschade zijn er in de gemeente ingediend?	Mate waarin tegemoetkoming zich voordoet	0		Er loopt nog een dossier uit 2017 door ivm bezwarenprocedure	0			0		

Indicator Waarsataatjegemeente.nl	Toelichting	2017			2018			2019		
		Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten
2. Wet Ruimtelijke Ordening (vervolg)										
13 Hoeveel aanvragen voor tegemoetkoming in planschade zijn er gehonoreerd?	Mate waarin tegemoetkoming zich voordoet	2			1			0		
14 Hoe hoog was het totaal aangevraagde bedrag voor de tegemoetkoming in planschade?	Van belang voor mogelijke financiële consequenties	Onbekend		Verzoekers hoeven geen bedrag 'aan te vragen'	€ 0,00		Verzoekers hoeven geen bedrag 'aan te vragen'	0		
15 Hoe hoog was het totaal gehonoreerde bedrag voor de tegemoetkoming in planschade?	Van belang voor mogelijke financiële consequenties	€ 27.269,25		In een zaak loopt nog bezwaarprocedure. Uit te keren bedrag(en) volledig gedekt via anterieure overeenkomsten	€ 17.554,21		Uitgekeerde bedrag volledig gedekt via anterieure overeenkomst	0		
16 Hoeveel grondexploitatieovereenkomsten zijn er binnen de gemeente gesloten?	Inzicht in hoeveel overeenkomsten zijn gesloten	3			7			2		
17 Hoeveel hiervan voldoen aan de wettelijke procedurele verplichtingen?		3			7			2		
18 Hoe hoog is in de gemeente het totaalbedrag uit grondexploitatieovereenkomsten die voldoen aan de wettelijke procedurele verplichtingen?				De gemeenteraad wordt jaarlijks via de begroting en jaarrekening geïnformeerd. De grondexploitaties zijn opgenomen in paragraaf G. Grondbeleid			De gemeenteraad wordt jaarlijks via de begroting en jaarrekening geïnformeerd. De grondexploitaties zijn opgenomen in paragraaf G. Grondbeleid			De gemeenteraad wordt jaarlijks via de begroting en jaarrekening geïnformeerd. De grondexploitaties zijn opgenomen in paragraaf G. Grondbeleid
19 Heeft de gemeente een Wro handhavingbeleidsplan vastgesteld?		Ja		betreft meerjaren beleidsplan	ja		betreft meerjaren beleidsplan	ja		betreft meerjaren beleidsplan
20 Hoeveel omgevingsvergunningen waames kan worden afgeweken van het bestemmingsplan zijn er het afgelopen jaar ingediend?	Hoe beter de inhoud van een bestemmingsplan hoe minder reden om af te wijken	41		Betreft alle planologische afwijkingen, binnenplans, buitenplans én uitgebreide procedure	68		Betreft alle planologische afwijkingen, binnenplans én uitgebreide procedure	39		Betreft alle planologische afwijkingen, binnenplans, buitenplans én uitgebreide procedure
21 Hoeveel omgevingsvergunningen waames kan worden afgeweken van het bestemmingsplan zijn er het afgelopen jaar verleend ?	Hoe beter de inhoud van een bestemmingsplan hoe minder reden om af te wijken	53		Zie hierboven, aantal verleend is hoger dan aantal ontvangen vanwege doorlopende aanvragen/ procedures uit 2016	77			48		Zie hierboven, aantal verleend is hoger dan aantal ontvangen vanwege doorlopende aanvragen/ procedures uit 2018
3. Waterwet (Gemeente uit ook eens per 3 jaar uitgebreide monitor van Stichting Rioned)										
1 Heeft de gemeente afspraken gemaakt met het waterschap over 1) beleid 2) planvorming 3) investeringsprogrammering 4) operationele zaken?	Inzicht in mate van bestuurlijke samenwerking	Ja			Ja			Ja		
2 Hoeveel aanvragen voor watervergunningen zijn er in de gemeente ingediend?		0			0			0		
3 Hoeveel aanvragen voor watervergunningen zijn correct afgehandeld?	Inzicht in kwaliteit vergunningverlening	nvt			nvt			nvt		
4 Hoeveel illegale lozingen in het openbaar vuilwaterriool zijn er bij gemeentelijk toezicht geconstateerd?	Risico voor volksgezondheid als toezicht tekort schiet	0			0			0		
5 Heeft de gemeente haar zorgplichten geformuleerd in een door de raad vastgesteld rioleringsplan ten aanzien van: 1) de inzameling en het transport van afvalwater 2) het grondwater 3) het hemelwater?	Gemeente heeft zorgplicht en moet Europese regels naleven (Nerpe)	Ja (vGRP 2018-2022)			Ja (vGRP 2018-2022)			Ja (vGRP 2018-2022)		
6 Houdt het gemeentelijke milieubeleidsplan rekening met de zorgplicht voor: 1) de inzameling en het transport van afvalwater 2) het grondwater 3) het hemelwater - zoals verankerd in het rioleringsplan?	Gemeente heeft zorgplicht en moet Europese regels naleven (Nerpe)	nvt			nvt			nvt		
7 Is er een financiële meerjarenraming voor de rioolheffing in het rioleringsplan opgenomen?		Ja			Ja			Ja		
8 Hoeveel KRW gebieden heeft de gemeente in beheer?		0			0			0		
9 Hoeveel KRW registers worden voor de KRW gebieden bijgehouden door de gemeente?	Per KRW gebied moet een register worden bijgehouden	0			0			0		

Indicator Waarstaatjegemeente.nl	Toelichting	2017			2018			2019		
		Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten	Gegevens gemeente Waalre	Sta- tus	Verbeterpunten
4. Huisvestingswet										
1 Huisvestingswet	Realiseren van taakstelling			COA levert gegevens over de huisvesting aan. Wordt niet apart door de gemeente via Waarstaatjegemeente.nl aangeleverd. Stand van zaken opgenomen in paragraaf H			COA levert gegevens over de huisvesting aan. Wordt niet apart door de gemeente via Waarstaatjegemeente.nl aangeleverd. Stand van zaken opgenomen in paragraaf H			COA levert gegevens over de huisvesting aan. Wordt niet apart door de gemeente via Waarstaatjegemeente.nl aangeleverd. Stand van zaken opgenomen in paragraaf H
5. Woningwet										
1 Heeft het college van B&W het verslag van de woningwet voorgelegd aan de gemeenteraad?	Optimaal informeren van de raad (wettelijke plicht) in ieder geval over omgang met adviezen Welstandscommissie	Ja			Ja			Ja		
2 Hoeveel vergunningsaanvragen voor omgevingsvergunningen categorie bouwen zijn er ingediend?		152			123			120		
3 Hoeveel omgevingsvergunningen categorie bouwen zijn er verleend?	Hoeveelheid geweigerd om reden welstand	117			137			122		
4 Hoe vaak is gebruik gemaakt van de bevoegdheid van het welstandsvrij verklaren van specifieke gebieden?	Mate van welstandsvrij verklaren kan van invloed zijn op kwaliteit bebouwde omgeving	0			0			0		
5 Hoe vaak is bestuursdwang toegepast om bouwwerken aan de regels te laten voldoen	Veel bestuursdwang toegepast om bouwwerken aan de regels te laten voldoen	0			1			0		
6. Monumentenwet										
1 Hoeveel rijksmonumenten heeft de gemeente?		28			28			28		
2 Hoeveel vergunningsaanvragen voor wijziging aan/van rijksmonumenten zijn er ingediend?		0			1			1		
3 Hoeveel omgevingsvergunningen voor wijziging aan/van rijksmonumenten heeft de gemeente verleend?	Beeld van de zorg waarmee gemeente monumentenzorg heeft opgepakt	0			1			1		
4 Hoeveel adviezen zijn er door de monumentencommissie afgegeven met betrekking tot rijksmonumenten?	Geeft aan in hoeverre het onderwerp speelt in de gemeente. Zegt niets over opvolging ervan	0			1			2		
5 Hoeveel bestuursrechtelijke handhavingzaken zijn er afgelopen jaar opgestart naar aanleiding van een overtreding van de Monumentenwet op het gebied van rijksmonumenten?	Zegt iets over nalevingsgraad. Hoe meer handhavingzaken, hoe meer overtredingen zichtbaar zijn geconstateerd	0			1			1		
Veiligheid en leefbaarheid										
1. Wet Veiligheidsregio's										
1 Heeft het college van B&W de noodzakelijke gegevens aangeleverd voor de risicokaart?	Actueel beeld van aanwezige risico's (wettelijke plicht)	Ja			Ja			Ja		
2 Heeft het bestuur van de veiligheidsregio het risicoprofiel in overleg met de gemeenteraden van de deelnemende gemeenten vastgesteld?	Biedt mogelijkheid om risicogestuurd te kunnen handelen bij ramp of crisis	Ja			Ja			Ja		
3 Heeft de burgemeester vóór de vaststelling van het (regionaal) beleidsplan het ontwerpbeleidsplan besproken met de gemeenteraad?	Belang om vroegtijdig mee te kunnen praten over beleidsplan Veiligheidsregio	Ja			Ja			Ja		
4 Heeft de gemeente een brandveiligheidsverordening vastgesteld?	College belast met brandweezorg. Verordening basis van deze taak	Ja			Ja			Ja		
5 Heeft de gemeente doelen vastgesteld met betrekking tot de brandveiligheid en brandweezorg (werkwijze en kwaliteit)?	Indicatie of doelen zijn vastgesteld	Ja			Ja			Ja		

2. Drink- en horecawet								
Omvang en toezicht								
1 Hoeveel vergunde alcohol verkooppunten en instellingen heeft de gemeente?	Inzicht in de omvang	40			42			42
2 Hoeveel commerciële horecabedrijven heeft de gemeente?	Inzicht in de omvang	27			30			30
3 Hoeveel paracommerciële horecabedrijven heeft de gemeente?	Inzicht in de omvang	13			12			12
4 Hoeveel capaciteit in fte was er het afgelopen jaar beschikbaar voor het uitvoeren van de gemeentelijke toezichttaken in het kader van de wet op vergunde horeca activiteiten?		2			2			2
Controles								
1 Hoeveel controles in het kader van de wet vonden er het afgelopen jaar in totaal plaats?	Inzicht in mate van controle	25			14			21
2 Hoeveel controles in het kader van de wet vonden er het afgelopen jaar plaats op vergunde horeca activiteiten?	Inzicht in mate van controle	25			20			21
3 Hoeveel controles in het kader van de wet vonden er het afgelopen jaar plaats op vergunde alcohol verkooppunten?	Inzicht in mate van controle	5			12			11
4 Hoeveel controles in het kader van de wet vonden er het afgelopen jaar plaats op vergunde commerciële horecabedrijven?	Inzicht in mate van controle	5			6			2
5 Hoeveel controles in het kader van de wet vonden er het afgelopen jaar plaats op vergunde paracommerciële bedrijven?	Inzicht in mate van controle	0			5			7
6 Hoeveel ontheffingen heeft de gemeente afgelopen jaar verleend voor evenementen?	Inzicht in mate van controle	21			25			24
7 Hoeveel controles in het kader van de wet hebben er afgelopen jaar plaatsgevonden op plaatsgevonden op evenementen waarvoor een ontheffing is verleend?	Mate van controle om overlast te voorkomen	18			19			19
8 Hoeveel controles heeft de gemeente afgelopen jaar uitgevoerd op de naleving van de leeftijdsgrens van 18 jaar bij vergunde horeca activiteiten?	Mate van oppakken controle leeftijdsgrens	25			14			14
Overtredingen en boetes								
1 Hoeveel overtredingen zijn er naar aanleiding van de controles op vergunde horeca activiteiten geconstateerd?	Verhouding tussen aantal controles en overtredingen. Zegt iets over nalevingsgraad	0			4			4
2 Hoe vaak heeft de gemeente het afgelopen jaar bestuursrechtelijke handhavingsacties ingezet op basis van de bepalingen in de wet?	Inzicht in omvang bestuursrechtelijke handhavingsacties	0			0			0
3 Hoe vaak heeft de gemeente het afgelopen jaar in het kader van de wet de bestuurlijke boete ingezet als handhavingsmiddel?	Inzicht in omvang bestuursrechtelijke handhavingsacties	0			0			0
4 Hoe vaak heeft de gemeente het afgelopen jaar in het kader van de wet de handhavingsactie van bestuursdwang ingezet?	Inzicht in omvang bestuursrechtelijke handhavingsacties	0			0			0
5 Hoe vaak heeft de gemeente het afgelopen jaar in het kader van de wet de handhavingsactie van het schorsen van een vergunning ingezet?	Inzicht in omvang bestuursrechtelijke handhavingsacties	0			0			0

Bijlage 2. Horizontale verantwoording – uitvoering archiefwet

Jaarverslag 2019 Informatie- en Archiefbeheer

Evenals voorgaande jaren brengen we, als onderdeel van de jaarstukken 2019, verslag uit over het informatie- en archiefbeheer bij de gemeente Waalre.

Oordeel Provincie over de verslaglegging over 2018

Op basis van de criteria uit het beleidskader Interbestuurlijk Toezicht 2016-2019 beoordeelt de Provincie onze gemeente voor wat betreft het systematisch toezicht op het archief- en informatiebeheer als: **voldoet**

Bij het beoordelen van het verslag zijn wel een aantal zaken benoemd waarover men nader geïnformeerd wenst te worden:

1. in hoeverre zijn door gemeente Waalre bij gemeenschappelijke regelingen of uitbesteding van taken voorzieningen getroffen voor de zorg en beheer van archieven
2. Beschikt gemeente Waalre over een actueel, compleet en logisch samenhangend overzicht van alle archiefbestanden in de organisatie.
3. Op welke wijze wordt het beheer, duurzame toegankelijkheid, vernietiging of overbrenging van digitale archiefbescheiden in het zaaksysteem, de netwerkschijven en andere applicaties geborgd.

Ad 1

Bij het aangaan van nieuwe of wijziging van bestaande gemeenschappelijke regelingen dienen de deelnemende partijen er gezamenlijk op toe te zien dat in de betreffende regeling de taken m.b.t. het archiefbeheer voldoende wordt gewaarborgd. In dit verband kan gemeld worden dat er in 2019 een nieuwe dienstverleningsovereenkomst is gesloten met Omgevingsdienst Zuid Oost Brabant. Hierin zijn afspraken gemaakt over het archiefbeheer. Zodra aan de orde, zullen ook met andere partijen en gemeenschappelijke regelingen afspraken gemaakt worden hieromtrent.

Ad 2

Na de brand in 2012 zijn alle archieven, opgemaakt tot 2014, inclusief alle bouwvergunningen, gedigitaliseerd en toegankelijk gemaakt via het Zaaksysteem waarmee gemeente Waalre sinds 2017 werkt. Op de vernietigbare archieven is substitutie toegepast hetgeen betekent dat na digitalisering de fysieke documenten zijn vernietigd. De voor bewaring in aanmerking komende archieven inclusief voornoemd bouwvergunningbestand zijn vroegtijdig overgedragen aan het Regionaal Historisch Centrum te Eindhoven volgens de daaraan door hen gestelde eisen. Waalre loopt voor wat betreft de verplichte overdracht naar het RHCE dan ook ver vooruit op andere gemeenten in onze regio. Toegankelijkheid is hierbij uiteraard gewaarborgd.

Vanaf het moment dat werd gestart met zaakgericht werken zijn medewerkers zelf verantwoordelijk voor de (digitale) dossieropbouw. Van medewerkers wordt verwacht dat ze alle archiefwaardige documenten opslaan in het Zaaksysteem in plaats van op de netwerkschijf. Via instructie, controle en voorlichting worden de medewerkers hiervan bewust gemaakt.

Omdat (nog) geen substitutie is toegepast op archieven welke voor bewaring in aanmerking komen, worden de dossiers welke zijn ontstaan na 2014 én die bewaard dienen te worden, in een 10-jarenblok opgeslagen in de archiefruimte van het gemeentehuis. Deze ruimte voldoet

aan de daaraan te stellen eisen. Voor de toegankelijkheid wordt de systematiek van de Basis Archief Code toegepast.

Overige archiefbestanden bestaan uit financiële en boekhoudkundige gegevens. Deze worden bewaard en toegankelijk gemaakt via betreffende Centric-applicatie.

Al met al hebben we dus een redelijk goed actueel, compleet en logisch samenhangend beeld van de archiefbestanden in onze organisatie.

Ad 3

Door de projectgroep Zaakgericht werken is de nota "toekomstbestendige opslag en beheer van digitale informatie" vastgesteld. Deze nota bevat beleid t.a.v. opslagformaten, conversie en migratie zodat beheer en duurzame toegankelijkheid beter gewaarborgd blijven. Het "Handboek Beheer Zaaksysteem Waalre" bevat procedures omtrent vernietiging van digitale archiefbescheiden. Door toepassing van het nog vast te stellen regionale metadata schema worden ook de randvoorwaarden gesteld voor toekomstige digitale overdracht van archiefbescheiden welke voor blijvende bewaring in aanmerking komen. Overigens is digitale overdracht in Waalre vooralsnog niet aan de orde.

Verdere acties en ontwikkelingen

Naar aanleiding van de archiefaudit in 2017 heeft op 23 oktober 2019 een Strategisch Informatie Overleg plaatsgevonden met de Streekarchivaris. Het verslag van dit overleg is bijgevoegd. Een aantal aanbevelingen n.a.v. dit overleg zijn inmiddels opgepakt. Behalve de onder punt 3 genoemde nota "Toekomstbestendige opslag en beheer van digitale informatie", heeft het Managementteam op 25 november 2019 het "Calamiteitenplan analoge archieven gemeente Waalre" vastgesteld. Daarnaast heeft het College op 10 december 2019 het Beleidskader Informatieveiligheid en Privacy gemeente Waalre 2019-2022 vastgesteld. Verder is, ter vervanging van het informatiebeleidsplan 2015-2020, in 2020 gestart met een nieuw informatiebeleidsplan 2021-2025. Een tweetal andere mijlpalen die in 2019 zijn bereikt zijn de digitalisering in het Zaaksysteem van het bestuurlijk besluitvormingsproces en het proces rondom de omgevingsvergunning. Voor 2020 staan het inkoop- en aanbestedingsproces en de werkprocessen binnen het sociaal domein op rol.

Aanwezig: dhr. F. Compagne (gemeentesecretaris), dhr. E. Waale (gemeente Waalre), mevr. N. Lehmann (streekarchivaris RHCE) en dhr. G. Hulsege (archieffinspecteur RHCE)

Besproken aanbevelingen:

Zes door de gemeente gekozen aanbevelingen	Wie? (vul hier de functionaris(sen) in die ermee aan de slag gaan)	Wanneer?	Hoe? + Wat nodig?	Resultaat	Reactie
<p>Aanbeveling 1:</p> <p>Met deelnemende gemeenten onderzoeken wanneer een wijziging in de gemeenschappelijke regeling gaat plaatsvinden en deze gelegenheid gebruiken om met de deelnemers de omissie(s) ten aanzien van de regels en bepalingen uit de Archiefwet 1995, die van toepassing zijn, te herstellen;</p>	<p>DIV-medewerker in samenwerking met juridische zaken</p>	<p>2020 en verder</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Aanpak actualisatie ism met de overige aangesloten gemeenten bij de betreffende GR; • Nodig: overeenstemming tussen de deelnemende gemeenten over de door te voeren wijzigingen en aanvullingen; 	<p>Er is een nieuwe DVO met de ODZOB sinds 2018.</p> <p>De overige GR'en moeten nog worden geactualiseerd.</p>	<p>Belang kwaliteit van het archiefbeheer bij GR of andere samenwerking goed geborgd wordt bevestigd. Hierbij regionaal samenwerken. Mevrouw Lehmann geeft aan dat de gemeentesecretaris van de Asten dit in het secretarissenoverleg aan de orde gaat stellen om dit</p>

1

					gezaamenlijk op te pakken.
<p>Aanbeveling 2:</p> <p>Onderzoeken of er bij uitbesteding van de archiefbeheertaken afspraken zijn gemaakt om de goede, geordende en toegankelijke staat duurzaam te borgen. Vervolgens eventuele omissies hieromtrent herstellen;</p>	<p>DIV-medewerker ism juridische zaken</p> <p>Idem als aanbeveling 1</p>	<p>2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Oppakken onderzoek en eventuele wijzigingen en aanvullingen doorvoeren, of dienstverlenings overeenkomst alsnog afsluiten; • Nodig: overeenstemming met opdracht-nemende partijen; • Bekendheid in de organisatie. 	<p>Dienstverlenings-overeenkomsten waarin het archiefbeheer volgens wet- en regelgeving is geborgd.</p>	<p>Belang dat kwaliteit van het archiefbeheer bij externe partijen goed geborgd wordt bevestigd.</p>
<p>Aanbeveling 3:</p> <p>Vastleggen van een metagegevensschema dat voldoet aan de regelgeving;</p>	<p>DIV-medewerker ism de interne organisatie en medewerkers gemeenten samenwerkend voor een regionaal model metagegevens</p>	<p>2020</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Overleg met de deelnemende gemeenten; • Vaststellen model; • Implementeren; • <u>Nodig:</u> 	<p>Vastgesteld metagegevensschema.</p>	<p>Regionaal meeliften met het ontwikkeld model door de gemeenten in de regio ZO Brabant.</p> <p>Uitgangspunt landelijk model en best practise</p>

2

			<p>overeenstemming in de organisatie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • <u>Nodig:</u> middelen om het schema te implementeren; • <u>Nodig:</u> Zorgdragen voor acceptatie in de organisatie 		Nog geen planning gemaakt.
<p>Aanbeveling 4:</p> <p>Vaststellen van beleid ten aanzien van opslagformaten, compressie, encryptie, conversie en migratie en de verklaringen hiervan opslaan</p>	DIV-medewerker	2020	<ul style="list-style-type: none"> • Opvragen voorbeelddocument bij de gemeente Helmond; • Op basis van het voorbeelddocument zelf een eigen beleidsdocument ontwikkelen 	<ul style="list-style-type: none"> • Vastgesteld beleidsdocument; • Uitzetten in de organisatie; • Erop toezien dat het beleid als zodanig wordt uitgevoerd. 	<p>Geen beleid. Volgen de landelijke standaarden. De leverancier bepaalt wat kan.</p> <p>Moeten kunnen verantwoorden. Leg het vast in beleid en wat er in de praktijk gebeurt.</p> <p>Gemeente Helmond heeft e.e.a. reeds in een beleidsdocument</p>

					<p>gegoten. Mag worden gebruikt. Voorgesteld dit als voorbeeld te gebruiken.</p> <p>In de praktijk wordt alles reeds in PDF/I A opgeslagen.</p>
<p>Aanbeveling 5:</p> <p>Periodiek monitoren van het informatiebeleid</p>	DIV-medewerker ism overige collega's betrokken bij de gemeentelijke informatievoorziening	2020	<ul style="list-style-type: none"> • Inventarisatie wat heb je nodig voor de komende jaren om de informatievoorziening voldoende op peil te houden; • Acceptatie organisatiebreed van het beleidsplan; • Periodieke monitoring van dat beleidsplan. 	<ul style="list-style-type: none"> • Meerjarenbeleidsplan dat voldoet aan de actuele eisen met betrekking tot een volwaardige informatievoorziening, dat voldoet aan de wet- en regelgeving. 	<p>Er is een info beleidsplan 2015-2020. Plan vanaf 2021-2025 is op dit moment in ontwikkeling.</p>

<p>Aanbeveling 6:</p> <p>De procedure voor digitale vernietiging vastleggen en periodiek monitoren</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DIV-medewerker stelt lijst op; • Streekarchivaris keurt • DIV-medewerker vernietigt na goedkeuring 	<p>Zodra de bewaartermijn is vervallen</p>	<p>Vanaf nov. 2017 alles in het zaaksysteem. gemeentebrede appl. Alles moet hierin tenzij. De vernietiging vindt plaats zodra de goedkeuring is gegeven.</p>	<p>Vastgelegd in het handboek zaakgericht werken.</p>	<p>Handboek toegezonden aan het RHCE.</p>
<p>Aanbeveling 7:</p> <p>Aanpassen van het informatiebeveiligingsbeleid zowel wat betreft de analoge als de digitale archiefbescheiden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DIV-medewerker • CISO 	<p>2019-2020</p>	<p>Niet duidelijk in hoeverre bij het informatiebeveiligingsbeleid rekening is gehouden met de informatieveiligheid van archiefbescheiden.</p>	<p>Informatieveiligheidsbeleid waarbij tevens rekening is gehouden met de informatieveiligheid waar het gaat om archiefbescheiden.</p>	<p>Het gaat hoofdzakelijk om bewustwording hoe informatieveiligheid kan worden gegarandeerd, ook als het gaat om archiefbescheiden.</p> <p>Gemeente pakt dit</p>

<p>Aanbeveling 8:</p> <p>Opnemen van te nemen maatregelen ten aanzien van de archiefbescheiden in het geval van een calamiteit</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DIV-medewerker • Medewerker calamiteiten 	<p>2020</p>	<p>Opvragen model van de gemeente Helmond en aan de hand hiervan eigen beleid ontwikkelen en vaststellen.</p>	<p>Maatregelen ten aanzien van de archiefbescheiden in het geval van een calamiteit.</p>	<p>Niets geregeld.</p> <p>Digitaal in de cloud. Men gaat er vanuit dat alles goed is geregeld.</p> <p>Men maakt een risicoafweging, omdat er al weinig analoog archief is binnen de organisatie. Streekarchivaris geeft aan dat ondanks de uitzonderlijk situatie bij de gemeente Waalre men toch maatregelen moet vastleggen. Men kan het voorbeeld van de gemeente Helmond als voorbeeld nemen.</p> <p>Gemeente pakt dit</p>
--	---	-------------	--	--	--

De aanbevelingen zijn gedaan door het RHCe. De te nemen maatregelen op basis van deze aanbevelingen zijn gedaan door Dhr. E. Waale van de gemeente Waalre.

Datum: 23 oktober 2019   Plaats: Waalre   "

Handtekening portefeuillehouder en gemeentesecretaris

A handwritten signature in blue ink, consisting of several overlapping loops and a long horizontal stroke extending to the right.

1. Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

Omschrijving	jaarrekening 2018	originele begroting 2019	wijzigingen 2019	gewijzigde begroting 2019	jaarrekening 2019
Lasten bestuur en ondersteuning (excl mutaties reserves)	8.345	7.546	146	7.692	8.093
Lasten veiligheid	819	968	-	968	941
Lasten verkeer, vervoer en waterstaat	1.340	1.407	125	1.532	1.433
Lasten economie	129	163	-6	157	145
Lasten onderwijs	1.038	1.059	61	1.120	1.148
Lasten sport, cultuur en educatie	2.311	2.312	416	2.728	2.760
Lasten sociaal domein	13.050	11.320	1.778	13.098	14.092
Lasten volksgezondheid en milieu	4.016	3.933	35	3.968	4.084
Lasten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	6.172	2.139	1.437	3.576	5.778
totaal Lasten	37.220	30.847	3.992	34.839	38.474
Baten bestuur en ondersteuning (excl mutaties reserves)	22.030	21.931	991	22.922	23.245
Baten veiligheid	59	69	-8	61	88
Baten verkeer, vervoer en waterstaat	85	32	-	32	55
Baten economie	204	183	55	238	235
Baten onderwijs	245	234	54	288	321
Baten sport, cultuur en educatie	136	267	-21	246	270
Baten sociaal domein	3.391	2.877	472	3.349	4.053
Baten volksgezondheid en milieu	3.396	3.395	-38	3.357	3.441
Baten ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	7.356	1.379	1.953	3.332	4.977
afrondingsverschillen	-4	-	6	6	-3
totaal Baten	36.898	30.367	3.464	33.831	36.682
totaal Saldo	322	480	528	1.008	1.792
totaal toevoegingen aan reserves	1.187	202	976	1.178	940
totaal onttrekkingen aan reserves	1.593	682	1.504	2.186	2.674
totaal resultaat	-84	-	-	-	58
	overschot				tekort

Overzicht van de aanwending van het bedrag voor onvoorzien

Begrotingswijziging	Omschrijving	Bedrag onvoorzien
0	Primitieve begroting 2019	€ 200.571
1	Septemercirculaire 2018	€ -12.909
2	9e Turap 2018	€ -35.000
3	1e Turap 2019	€ 239.156
4	2e Turap 2019	€ -12.000
6	3e Turap 2019	€ -70.000
7	4e turap 2019	€ -148.297
8	5e Turap 2019	€ -153.500
9	6e Turap 2019	€ -
10	7e turap 2019	€ -
11	8e turap 2019	€ -8.021
12	9e Turap 2019	€ -
	Eindsaldo post onvoorzien	€ -

Analyse van de afwijkingen tussen begroting na wijziging en jaarstukken

Voor een analyse van de afwijkingen tussen de begroting na wijziging en de jaarstukken wordt verwezen naar de toelichtingen bij de desbetreffende programma's/thema's.

Overzicht renteschema

Renteschema			
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		117.425
b.	b. De externe rentebaten (idem)	-/-	<u>11.694</u>
	Saldo rentelasten en rentebaten		105.731
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-/-	-
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-/-	103.495
c3.	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	+/+	<u>-</u>
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-103.495
d1.	Rente over eigen vermogen	+/+	-
d2.	Rente over voorzieningen	+/+	<u>45.415</u>
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		47.651
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)	-/-	<u>-</u>
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury		47.651

Overzicht incidentele baten en lasten per programma

thema functie	omschrijving	lasten	waarvan tlv reserves	baten	waarvan tgv reserves
Bestuur en ondersteuning					
	burgerpeilingen	1.750			
	storting in voorziening pensioenen voorm. wethouder	112.471			
	burgerparticipatie bijdrage	80.000	80.000		
	storting pensioenvoorziening wethouders	783.000	783.000		
veiligheid					
verkeer, vervoer en waterstaat					
	krediet bereikbaarheidsagenda ZOB 2017-2030	47.729	47.729		
	krediet voorbereiding uitvoering wegenbeheersplan	88.704	75.000		
	onderzoek onderhoud bruggen	6.000			
	verschuivingen formatie wegenbeheersplan	15.000	15.000		
economie					
	economisch beleid winkelcentrum den Hof	23.000			
	krediet centrumontwikkeling Aalst	10.000	10.000		
onderwijs					
	kosten leerlingenvervoer	57.000			
sport, cultuur en recreatie					
	plantsoenen stormschade en plaagdieren	245.000			
	vergoedingen voor detacheringen			17.000	
sociaal domein					
	krediet prev. zorg sociaal domein	85.008	85.008		
	kosten schulddienstverlening 2018	11.000			
	correctie BBZ voorgaande jaren	138.000			
	bijdrage reserve Klooster	70.000	70.000		
volksgezondheid en milieu					
	krediet onderzoek varianten afval	15.390	15.390		
	krediet huidige en toekomstige energievraag	19.280	19.280		
	krediet warmteplan	41.234	41.234		
	krediet innovatieve aanpak energie	48.435	48.435		
ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing					
	krediet voorbereiding HOED	28.450	28.450		
	Krediet impl. nieuwe omgevingswet	15.617	15.617		
	Krediet startnotitie visie op wonen	5.200	5.200		
	krediet woonnotitie	10.307	10.307		
	krediet DDH opbrengst kavelruil			314.386	314.386
	anterieure overeenkomsten inkomsten			64.463	64.463
	winstnemingen 2019			215.000	
	winstnemingen 2018 correctie	273.414	273.414		
	bijstorten verliesvoorziening grex	122.341	122.341		
	Vennootschapsbelasting 2018 + 2019	123.994	123.994		
	correctie onttrekking lokaal fonds	200.000	200.000		
	onttrekking reserve bouwfonds	74.000	74.000		
	onttrekking reserve wettelijke bepalingen rente BGE	97.000	97.000		
	Totaal alle programma's	2.848.324	2.240.399	610.849	378.849

Op basis van bovenstaande tabel kan een structureel rekeningsaldo worden bepaald.

jaarrekeningsaldo	-57.881
eenmalige lasten	2.848.324
eenmalige storting reserves	378.849
eenmalige baten	-610.849
eenmalige onttrekking reserves	<u>-2.240.399</u>
structureel rekeningsaldo (voordelig)	<u>318.044</u>

Overzicht van de structurele toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves

In 2019 zijn er structurele onttrekkingen gedaan ter dekking van de afschrijving op activa aan de volgende reserves:

- huisvesting gemeentewerf	€ 12.640
- renovatie sporthallen	€ 68.837
- renovatie brandweerkazerne	€ 24.234
- buitensportacc. sportpark Waalre	€ 50.220

In 2019 zijn er structurele stortingen gedaan ter dekking van de afschrijving van toekomstige investeringen aan de volgende reserves:

- openbare ruimte	€ 150.000 (oplopend naar € 230.000)
- buitenonderhoud scholen	€ 54.141

Overzicht begrotingssaldo 2019 voor en na verrekening incidentele baten en lasten

	Bedragen x € 1.000			
	2019	2020	2021	2022
Begrotingssaldo	0	20	0	78
Eenmalige lasten t.l.v. reserves	2031	472	72	0
Eenmalige baten (onttrekking reserves)	2031	472	72	0
Eenmalige lasten t.l.v. exploitatie	437	251	245	147
Eenmalige baten t.g.v. exploitatie	417	80	82	83
Saldo zonder incidentele baten en lasten	20	191	163	142

Wet Normering Topinkomens

Per 1 januari 2013 is de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende de Gemeente Waalre van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum.

Het bezoldigingsmaximum in 2019 voor de gemeente Waalre is € 194.000. Dit geldt naar rato van de duur en/of omvang van het dienstverband.

Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen, gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking³ en leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking vanaf de 13^e maand van de functievervulling.

Gegevens 2019			
Bedragen x € 1			
Functiegegevens	F. Compagne (Gemeentesecretaris)	W. Ernes (griffie)	J.A. Stokmans - v. Schaik (Plv. griffie)
Aanvang en einde functievervulling in 2019	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,89	0,9
Dienstbetrekking	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 98.205	€ 64.318	€ 43.715
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 16.212	€ 10.142	€ 6.408
<i>Bezoldiging</i>	€ 114.417	€ 74.460	€ 50.123
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 194.000	€ 172.660	€ 174.600
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2018			
Bedragen x € 1			
Functiegegevens	F. Compagne (Gemeentesecretaris)	W. Ernes (griffie)	J.A. Stokmans - v. Schaik (Plv. griffie)
Aanvang en einde functievervulling in 2018	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12	01/01 - 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,0	0,89	0,9
Dienstbetrekking	ja	ja	ja
Bezoldiging			
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	€ 92.690	€ 61.144	€ 42.632
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 15.336	€ 9.465	€ 6.037
<i>Bezoldiging</i>	€ 108.026	€ 70.609	€ 48.669
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	€ 189.000	€ 168.210	€ 170.100

In 2019 zijn er geen uitkeringen verstrekt aan topfunctionarissen wegens beëindiging van het dienstverband.

1b. Leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking¹ in de periode kalendermaand 1 t/m 12

Er zijn geen leidinggevende topfunctionarissen zonder dienstbetrekking geweest.

2. De balans en de toelichting

ACTIVA	Ultimo 2019	Ultimo 2018
Vaste activa:		
1. Immateriële vaste activa		
a. kosten sluiten van geldleningen en saldo aqio/disagio	-	-
b. kosten onderzoek en ontwikkeling van een bepaald actief	-	-
c. bijdrage aan activa in eigendom van derden	-	-
subtotaal	-	-
2. Materiële vaste activa		
a. Investerings met economisch nut	20.831.406	23.260.541
b. invest. ec. nut waarvoor heffing kan worden geheven	10.025.684	9.526.471
c. Investerings i/d openb.ruimte met maatschappelijk nut	909.384	540.060
subtotaal	31.766.475	33.327.072
3. Financiële vaste activa		
a kapitaalverstrekkingen aan:		
- deelnemingen	15.795	15.795
- gemeenschappelijke regelingen	-	-
- overige verbonden partijen	-	-
b. leningen aan:		
- openbare lichamen	-	-
- woningbouwcorporaties	-	-
- deelnemingen	117.521	235.041
- overige verbonden partijen	-	-
c. overige langlopende leningen	809.577	116.064
d. uitz. Rijk's schatkist met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
e. uitz. Ned. schuld papier met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
f. overige uitzettingen met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
subtotaal	942.893	366.900
Totaal vaste activa	32.709.367	33.693.972
Vlottende activa:		
4. Voorraden:		
a. grond- en hulpstoffen:		
b. onderhanden werk, w.o. bouwgronden in exploitatie	2.861.196	2.061.633
c. gereed product en handelsgoederen	-	-
d. vooruitbetalingen	-	-
subtotaal	2.861.196	2.061.633
5. Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar		
a. vorderingen op openbare lichamen	2.258.508	2.345.870
b. verstrekte kasgeldleningen aan openb. Lichamen	-	-
c. overige verstrekte kasgeldleningen	-	-
d. uitz. Rijk's schatkist met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
e. rek.-courant verhoudingen met het Rijk	667.522	592.122
f. rek.-courant verhoudingen met niet-financiële instellingen	-	-
g. uitz. Ned. schuld papier met rentetypische looptijd >1 jaar	-	-
h. overige vorderingen	1.798.667	2.146.812
i. overige uitzettingen	-	-
subtotaal	4.724.697	5.084.804
6. Liquide middelen:		
Kassaldi	787	2.123
Banksaldi	178.758	222.122
subtotaal	179.545	224.245
7. Overlopende activa:		
a. nog te ontvangen door voorfinanciering uitkeringen	-	-
b. overige nog te ontvangen	133.137	513.796
	133.137	513.796
Totaal vlottende activa	7.898.574	7.884.479
TOTAAL GENERAAL ACTIVA	40.607.939	41.578.453

PASSIVA		Ultimo 2019	Ultimo 2018
Vaste passiva:			
8. Eigen vermogen:			
<i>Reserves:</i>			
a. algemene reserves		4.394.581	5.959.416
b. bestemmingsreserves		5.427.308	5.512.598
<i>het gerealiseerde resultaat volgend uit het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening</i>		-57.881	84.943
subtotaal		9.764.008	11.556.957
9. Voorzieningen			
1a. voorzieningen verplichtingen, verliezen en risico's		3.573.477	3.132.576
1b. voorzieningen gelijkmatige verdeling van kosten		892.353	910.823
1c. voorzieningen vervangingsinvesteringen		-	-
2. voorz middelen derden met specifieke besteding		13.199.430	12.516.662
subtotaal		17.665.260	16.560.061
10. Vaste schulden > 1 jaar			
a. obligatieleningen		-	-
b. onderhandse leningen:			
1. binnenlandse pensioenfondsen/vers.instell.		-	-
2. binnenlandse banken en ov.financiële instell.		8.005.996	8.242.799
3. binnenlandse bedrijven		-	-
4. openbare lichamen		-	-
5. overige binnenlandse sectoren		-	-
6. buitenlandse instellingen, fondsen e.a.		-	-
c. door derden belegde gelden		-	-
d. waarborgsommen		11.372	8.822
		8.017.368	8.251.621
Totaal vaste passiva		35.446.636	36.368.639
Vlottende passiva:			
11. Netto vlottende schulden < 1 jaar:			
a. kasgeldleningen openbare lichamen		-	-
b. overige kasgeldleningen		-	-
c. banksaldi		-	-
d. overige schulden		2.556.418	3.048.191
subtotaal		2.556.418	3.048.191
12. Overlopende passiva			
a. verplichtingen		1.586.731	1.235.495
b. voorschotbedragen EU, Rijk en provincies		917.518	926.127
d. overig vooruitontvangen		100.636	-
subtotaal		2.604.886	2.161.622
Totaal vlottende passiva		5.161.303	5.209.814
TOTAAL GENERAAL PASSIVA		40.607.939	41.578.453
Gewaarborgde leningen (incl. achterborq)		15.558.948	15.696.601

GRONDSLAGEN VOOR DE BALANSWAARDERING.

De balans is volledig afgestemd op het BBV (Besluit begroting en verantwoording) en de wijzigingen van de Commissie BBV die de afgelopen jaren hebben plaatsgevonden. Voor zover hierna niet anders vermeld zijn de activa en passiva gewaardeerd tegen nominale waarde.

ACTIVA

Het afschrijvingsbeleid is bepaald in de "Financiële verordening gemeente Waalre" (verordening ex art. 212 gemeentewet), vastgesteld door de gemeenteraad op 7 maart 2017.

Investeringen economisch nut:

In het algemeen geldt, dat voor de bepaling van de afschrijving uitgegaan wordt van de verwachte levensduur. Er wordt afgeschreven over de netto investering (reserves worden niet in mindering gebracht) en wel op lineaire basis. De investeringen in het kader van het Gemeentelijk rioleringsplan worden afgeschreven op 50-jarige annuïteitbasis. De eerste afschrijving wordt toegepast in het jaar dat de investering op 1 juli van het jaar financieel is afgerond of in gebruik is genomen.

Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

Met ingang van 2017 is het BBV gewijzigd. Onderdeel van deze wijziging is dat investeringen in de openbare ruimte verplicht geactiveerd moeten worden, waar voorheen de keuze bestond om de investering uit de exploitatie te dekken.

Algemeen:

Indien bij de diverse activa is opgenomen dat deze gewaardeerd zijn tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs, moet hieronder verstaan worden: inkoopprijs inclusief bijkomende kosten. Rente over kapitaalinvesteringen: In het jaar van raming van de kapitaaluitgaven wordt in de betreffende begroting voor een heel jaar rente berekend over de investering.

Immateriële vaste activa.

De immateriële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen (lineair). De afschrijvingstermijn bedraagt 5 jaar.

Materiële vaste activa.

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, verminderd met eventueel van derden ontvangen bijdragen alsmede met de afschrijvingen en eventuele bijzondere waardeverminderingen. Voor investeringen t/m 2003 zijn mogelijk ook nog reserves in mindering gebracht. Dit is vanaf 2004 niet meer toegestaan. Er is 1 perceel van de materiële vaste activa in erfpacht uitgegeven (Wolders ven).

Indien een vast actief buiten gebruik is gesteld, heeft op het moment van buitengebruikstelling een afwaardering van de boekwaarde plaatsgevonden naar de lagere restwaarde.

Financiële vaste activa.

Deelnemingen:

De deelnemingen in andere rechtspersonen zijn opgenomen tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen verminderd met de niet volgestorte bedragen.

Leningen u/g:

De verstrekte geldlening aan het Waalres Museum is gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de lening, verminderd met de ter zake ontvangen aflossingen.

PASSIVA

Rentetoerekening aan/over reserves en voorzieningen.

Op grond van de Nota Reserves & Voorzieningen zou over de reserves 3% rente berekend moeten worden. Met ingang van de BBV voorschriften 2016 is dit niet meer toegestaan. (m.u.v. bepaalde specifieke reserves). In de nota is tevens bepaald dat de rente m.b.t. de algemene reserve voortaan eveneens aan de reserve zal worden toegevoegd m.u.v. de algemene bufferreserve.

Rentetoevoegingen aan voorzieningen zijn niet toegestaan behalve als deze voorziening tegen contante waarde is gewaardeerd.

Alleen de pensioenvoorziening wethouders is tegen contante waarde gewaardeerd zodat hier rente mag worden toegerekend. Bij alle andere voorzieningen wordt geen rente toegerekend.

TOELICHTING OP DE BALANS PER 31 DECEMBER 2019.

Vaste Activa:

1. Immateriële vaste activa

N.v.t.

2. Materiële vaste activa

	Boekwaarde 31-12-2018	Mutatie i.v.m. gewijzigde regelgeving	Boekwaarde 1-1-2019	Investe- ringen	Des - investe- ringen	Afschrijvingen	Afwaarde- ring duurzame waarde- vermindering	Bijdrage derden	Boekwaarde 31-12-2019
a. Investerings met economische nut									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	222.943	-	222.943	-	-	14.422	-	-	208.521
Gronden en terreinen	2.099.693	-	2.099.693	-	-	581.101	-	-	1.518.592
Bedrijfsgebouwen	19.119.256	-	19.119.256	199.757	70.263	880.509	-	996.715	17.371.527
Vervoermiddelen	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Machines	63.408	-	63.408	-	-	10.890	-	-	52.518
Overige (economisch nut)	1.755.241	-	1.755.241	162.830	-61.583	299.406	-	-	1.680.248
Totaal a	23.260.541	-	23.260.541	362.587	8.680	1.786.327	-	996.715	20.831.406
b. Investerings met economisch nut waarvoor heffing kan worden geheven									
Gronden en terreinen (heffing mogelijk)	131.000	-	131.000	-	-	-	-	-	131.000
Bedrijfsgebouwen (heffing mogelijk)	6.918	-	6.918	-	-	2.306	-	-	4.612
Grond-, weg- en waterb. werken (heffing mogelijk)	9.266.595	-	9.266.595	887.519	28.386	314.160	-	-	9.811.568
Vervoermiddelen (heffing mogelijk)	36.670	-	36.670	-	-	36.670	-	-	-
Overige (economisch nut) (heffing mogelijk)	85.288	-	85.288	-	-	6.784	-	-	78.504
Totaal b	9.526.471	-	9.526.471	887.519	28.386	359.920	-	-	10.025.684
c. Investerings in de openbare ruimte met maatschappelijk nut									
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken (maatschappelijk nut)	448.893	-	448.893	304.804	57.036	6.699	-	-	689.962
Overige (maatschappelijk nut)	91.167	-	91.167	1.370.654	1.238.531	3.868	-	-	219.423
Overige (maatschappelijk nut) heffing mogelijk	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal c	540.060	-	540.060	1.675.458	1.295.567	10.567	-	-	909.384
TOTAAL	33.327.072	-	33.327.072	2.925.564	1.332.633	2.156.814	-	996.715	31.766.475

3. Financiële vaste activa

	Balans 31-12-2018	Resultaatbe- bestemm. e.a. mutat. per 1/1	Balans 1-1-2019	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Aflossingen	Bijdrage derden	Balans 31-12-2019
a. Kapitaalverstrekkingen	15.795	-	15.795	-	-	-	-	15.795
b. Leningen aan deelnemingen	235.042	-	235.042	-	-	117.521	-	117.521
c. Overige langlopende leningen	116.064	-	116.064	775.477	-	81.964	-	809.577
f. Overige uitzettingen > 1 jaar	-	-	-	-	-	-	-	-
TOTAAL	366.901	-	366.901	775.477	-	199.485	-	942.893

Kapitaalverstrekking

Aandelen NV Bank Nederlandse Gemeenten: 6.318 * € 2,50 € 15.795

Leningen aan deelnemingen

Lening BNG i.v.m. aandelen bouwfonds € 117.521

Een aflossing van lening aan de deelneming van 117.521.

Overige langlopende leningen

Geldlening Waalres Museum t/m 2039 tegen 3,5% rente p.j. € 45.378

Geldlening i.h.k.v. het zonnepanelenproject € 764.199

VLOTTENDE ACTIVA:

4. Voorraden

	Balans 31-12-2018	mutatie i.v.m. gewijzigde regelgeving	Balans 1-1-2019	Vermeer- deringen	Verminde- ringen	Afschrijvingen	Bijdrage derden	Balans 31-12-2019
Overige gronden*	-		-			-	-	-
Onderhanden werk	2.911.478	-	2.911.478	2.141.023	1.218.721	-	-	3.833.780
Totaal	2.911.478	-	2.911.478	2.141.023	1.218.721	-	-	3.833.780

Af: verliesvoorziening bouwgrondexploitatie: 972.584

Boekwaarde per 31-12-2019: 2.861.196

5. Uitzettingen met een rente typische looptijd < 1 jaar

a. Vorderingen openbare lichamen	2019	2018
Vorderingen op openbare lichamen	2.258.508	2.345.870
Vorderingen BTW compensatiefonds over 2016	-	-
Vorderingen BTW compensatiefonds over 2017	-	-
Totaal a	2.258.508	2.345.870

c. Overige verstrekte kasgeldleningen		
Deposito's		
Totaal c	-	-

e. rek.-courant verhouding met het Rijk	667.522	592.122

h. Overige vorderingen		
Debiteuren algemeen	896.285	971.324
Bij: negatieve debiteuren algemeen	-	989
Bij: negatieve crediteuren algemeen: van cred.algemeen	762	68
	897.047	972.382
debiteuren gemeente WWB	1.048.192	1.308.131
Af: voorzieningen dubieuze debiteuren	-44.772	-24.438
Af: voorzieningen dubieuze debiteuren W&I	-101.800	-109.263
	1.798.667	2.146.812
Totaal Uitzettingen met een rentetypische looptijd < 1 jaar	4.724.697	5.084.804

6. Liquide middelen

	2019	2018
Contanten	787	2.123
Saldo giro en bankinstellingen	178.758	222.122
Totaal	179.545	224.245

7. Overlopende activa

	2019	2018
<i>Overlopende posten team Werk en Inkomen</i>	303	70.446
<i>Nog te ontvangen bedragen (balansposten)</i>	132.834	333.531
<i>Nog te ontvangen BTW van 2018</i>	-	104.027
<i>Bij: negatieve crediteuren nog te ontvangen</i>	-	-
<i>Vooruitbetaalde bedragen</i>	-	5.793
<i>Overige overlopende activa</i>	-	-
Totaal	133.137	513.797

PASSIVA

Vaste passiva:

8. Eigen vermogen

Algemene reserves:

a. Algemene reserves	Balans 31-12-2018	Resultaatbe- stemm. E.a. mutat. Per 1-1	Balans 1-1-2019	Rente	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen afschrijvingen	Verminde- ringen regulier	Balans 31-12-2019
Res. Vrij besteedbaar	1.030.360	84.943	1.115.303	-	-	-	188.713	926.590
Algemene reserve	3.417.144	-	3.417.144	-	490.487	-	1.146.795	2.760.836
Alg. reserve grondexploitatie	886.085	-	886.085	-	-	-	719.749	166.336
Alg. reserve sociaal domein	625.827	-	625.827	-	-	-	85.008	540.819
Totaal a	5.959.416	84.943	6.044.359	-	490.487	-	2.140.265	4.394.581

Voor een specificatie van de mutaties wordt verwezen naar de bijlagen.

Bestemmingsreserves:

b. Bestemmingsreserves	Balans 31-12-2018	Resultaatbe- stemm. E.a. mutat. Per 1-1	Balans 1-1-2019	Rente	Vermeerde- ringen	Verminde- ringen afschrijvingen	Verminde- ringen regulier	Balans 31-12-2019
Best. Res. Voor egalist. Tarieven	-	-	-	-	-	-	-	-
Overige bestem. Reserves	5.512.598	-	5.512.598	-	449.370	155.931	378.729	5.583.239
Totaal b	5.512.598	-	5.512.598	-	449.370	155.931	378.729	5.583.239

Voor een specificatie van de mutaties wordt verwezen naar de bijlagen.

9. Voorzieningen

	Balans 31-12-2018	Vermeerde- ringen	Aanwending	vrijval	Balans 31-12-2019
1a. Voorzieningen t.b.t. verplichtingen, verliezen en risico's					
- personele verplichtingen	3.132.576	880.775	439.874	-	3.573.477
Totaal 1a.	3.132.576	880.775	439.874	-	3.573.477
1b. Voorzieningen t.b.v. gelijkmatige verdeling van kosten					
- Onderhoud gem. gebouwen (cw)	854.553	163.548	125.748	-	892.353
- ration. Wegbeheer (cw)	56.270	117.534	173.804	-	-
Totaal 1b.	910.823	281.082	299.552	-	892.353
1c. Voorzieningen verv. Inv. Waarvoor heffing k.w. geheven					
- n.v.t.	-	-	-	-	-
Totaal 1c.	-	-	-	-	-
2. Voorzieningen m.b.t. door derden verkregen middelen met gesp. Bestd.					
- Egalisatie afvalstoffenheffing (cw)	20.423	-	20.423	-	-
- vervanging riolering (cw)	12.496.239	703.191	-	-	13.199.430
Totaal 2.	12.516.662	703.191	20.423	-	13.199.430
Totaal voorzieningen	16.560.061	1.865.048	759.849	-	17.665.260

10. Vaste schulden met een rente typische looptijd van 1 jaar of langer

	2019	2018
b2. Binnenlandse banken en overige financiële instellingen		
- Lening O/G nummer 40.111271	3.422.903	3.508.425
- Lening O/G nummer 40.111272	3.426.224	3.501.628
- Lening O/G provincie tbv zonnepanelen	1.156.869	1.232.746
d. Waarborgsommen	11.372	8.822
Totaal	8.017.368	8.251.622

In 2018 is er een geldlening ontvangen van de Provincie Brabant in verband met de investeringen in zonnepanelen. In 2019 heeft de eerste rente en aflossing plaatsgevonden.

Vlottende Passiva:

11. Kortlopende schulden met een rente typische looptijd van korter dan 1 jaar

	2019	2018
d. Overige schulden		
- crediteuren	1.838.111	2.551.766
- Nog te ontvangen facturen 2018	-	495.368
- Nog te ontvangen facturen 2019	717.545	-
- bank rekening courant	-	-
- Bij: negatieve debiteuren	762	989
- Bij: negatieve crediteuren	-	68
Totaal	2.556.418	3.048.191

12. Overlopende passiva

	2019	2018
a. Verplichtingen		
- doorbetalingen vorderingen Rijk WWB	-	-
- Te betalen BTW	-	-
- Netto uitkeringen Werk & Inkomen	1.041.165,45	803.630
- WWB Werkdeelparticipatiebudget		-
- Nog te betalen bedragen (balanspost)	382.408,62	430.964
- Bij: overige nog te betalen (kruisposten etc.)	163.157	901
Totaal a.	1.586.731	1.235.495

b. Voorschotbedragen van EU, Rijk en Provincies		
- vooruitontvangen bedrag krediet energietransitie	-	-
- ontvangen bijdragen voor het krediet Brainport Avenue	917.518	926.127
Totaal b.	917.518	926.127

d. Overige vooruitontvangen		
- Wet inburgering	-	-
- Krediet duurzaamheidsagenda	-	-
- Overige nog te betalen bedragen	100.636	-
- Overige overlopende passiva (rente kasgeldleningen)	-	-
Totaal d.	100.636	-
Totaal overlopende passiva	2.604.886	2.161.622

In onderstaand overzicht wordt het verloop weergegeven van de van EU, Rijk en provincies ontvangen voorschotbedragen voor specifieke uitkeringen over het jaar 2019:					
	Saldo 1-1-2019	Ontvangen bedragen	Vrijgevallen bedragen	Terug- betalingen	Saldo 31-12-2019
Provincie					
ontvangen bijdragen voor het krediet Brainport Avenue	926.127	-	207.261	-	718.866
ontvangen bijdragen GOB	-	181.824	-	-	181.824
ontvangen bijdragen sluijverkeer Waalre-dorp	-	16.828	-	-	16.828
Totaal	926.127	198.652	207.261	-	917.518

Niet uit de balans blijkende verplichtingen

Gewaarborgde geldleningen (buiten de balans)

De gemeente heeft zich garant gesteld voor de betaling van rente en aflossing inzake door andere rechtspersonen aangegane geldleningovereenkomsten. Het totaal van de gegarandeerde schuldrestanten van deze geldleningen bedraagt per ultimo 2019 € 16.750. Er is nog 1 lening overgebleven, waar de gemeente nog garant voor staat. Voorts treedt de gemeente op als tertiair borg voor leningen van binnen de gemeente werkzame woningcorporaties, tezamen met het rijk (ieder 50%). De risico's zijn uiterst gering. Het gewaarborgd bedrag hiervoor bedraagt € 15,55 mln.

Overige niet uit de balans blijkende verplichtingen

Onder 'Niet uit de balans blijkende verplichtingen' wordt inzicht gegeven in een aantal belangrijke contracten of verplichtingen, waarbij voornamelijk een grensbedrag van € 250.000 en hoger is aangehouden. Dit grensbedrag is niet wettelijk voorgeschreven.

Voor het waarborgen van een goede 'going concern' vormt contractbeheer een belangrijke basis. Waalre heeft momenteel ongeveer 250 contracten. Dit betreffen diverse overeenkomsten met bedrijven, overheden, abonnementen, software etc. met

variërende looptijden en financiële consequenties. In tegenstelling tot voorafgaande jaren zijn er nu grensbedragen bepaald. In dit stuk is een overzicht opgenomen van de belangrijkste contracten boven de € 250.000 exclusief publieke sector:

Naam	Bedrag
SVB Servicecentrum PGB	€ 252.826,51
Bank Nederlandse Gemeenten N.V. (bng)	€ 272.626,90
Attero Zuid B.V.	€ 272.899,90
Stichting Zuidzorg	€ 275.743,53
J van Uijthoven & Zn B.V.	€ 290.903,09
Heijmans Techniek en Mobiliteit B.V.	€ 307.549,58
Stichting Het Huis van Waalre	€ 319.159,28
KWS Infra B.V.	€ 387.661,88
Terrastab Nederland B.V.	€ 421.140,16
Baetsen containers B.V.	€ 454.567,44
De Ictivity Groep B.V.	€ 545.983,10
Den Ouden Aannemingsbedrijf B.V.	€ 607.282,85
Solar Centrum Noord B.V.	€ 663.358,35
Yacht B.V.	€ 924.732,46
Gebr. Brouwers B.V. groenverzorging	€ 1.002.306,41

Eigen bijdrage op grond van de WMO

Een aanvrager van een voorziening, hulp in de huishouding, zorg in natura of een financiële tegemoetkoming (persoonsgebonden budget) is op grond van de WMO een bijdrage verschuldigd. De wetgever heeft bepaald dat de berekening, oplegging en incasso van deze eigen bijdrage wordt uitgevoerd door het CAK. De informatie van het CAK (om privacy redenen beperkt) is ontoereikend om als gemeente de juistheid op persoonsniveau en volledigheid van de eigen bijdragen als geheel te kunnen vaststellen. Door de systematiek te kiezen van het vaststellen van de eigen bijdragen door het CAK, heeft de wetgever in feite bepaald, dat de verantwoordelijkheid voor de juistheid en volledigheid van de eigen bijdragen op grond van de WMO geen gemeentelijke verantwoordelijkheid is. Dit betekent dat door de gemeenten geen zekerheden omtrent omvang en hoogte van de eigen bijdragen kunnen worden verkregen.

In paragraaf B: Weerstandsvermogen en risicomanagement treft u een overzicht aan van alle door ons onderkende risico's. Tot slot merken wij op dat Waalre geen gebruik maakt van financiële derivaten.

Gebeurtenissen na balansdatum

Het coronavirus heeft geen financiële gevolgen voor de jaarrekening 2019, maar wel voor naar verwachting veel beleidsterreinen van onze begroting 2020 en mogelijk voor de jaren daarna. De risico's die we lopen betreffen o.a. de dekking uitvoeringskosten regeling TOZO (Tijdelijke inkomensondersteuning zelfstandige ondernemers), minder inkomsten toeristenbelasting, meer inkoop zorg, toename aantal bijstandsuitkeringen, minder omzet Ergon, betalingsregelingen OZB en andere lokale belastingen, lagere uitkering uit het gemeentefonds en kwijtschelding huren en OZB voor buurthuizen, verenigingen, sportclubs en culturele organisaties.

Hoe groot de financiële impact zal zijn is nu onmogelijk te bepalen. We hebben een breed samengestelde werkgroep opgericht om de kosten zo goed mogelijk in beeld te krijgen en deze regelmatig te actualiseren. We monitoren onze risico's voortdurend. Onze organisatie loopt geen risico voor de continuïteit. We bewaken onze liquiditeitspositie goed en nemen zo nodig maatregelen om onze taken gedurende deze crisis zo goed mogelijk te blijven uitvoeren.

Schatkistbankieren

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1000)					
		Verslagjaar			
(1)	Drempelbedrag	268,8525			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	167	168	181	210
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	101	101	88	58
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar			
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	35.847			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	35.847			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000	Drempelbedrag	268,8525			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	15.071	15.295	16.623	19.362
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	167	168	181	210

3. Overzicht reserves en voorzieningen

Doel van de reserves:

1	Algemene bufferreserve	Dit betreft het vrij besteedbare eigen vermogen van de gemeente en heeft als belangrijkste functie het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers.
2	Algemene reserve vrij besteedbaar	Dient als weerstandsvermogen voor het opvangen van risico's waarvoor geen bestemmingsreserve of voorziening is gevormd.
3	Algemene reserve grondexploitatie	Dient buffer voor financiële tegenvallers in relatie tot de grondexploitatiegebieden.
4	Algemene reserve Sociaal Domein	Heeft als functie de kosten te dekken voortvloeiende uit redelijkerwijs niet in te schatten risico's op het brede terrein van het sociaal domein (jeugd, Wmo, participatie, etc.)
10	Reserve openbare ruimte en bruggen	Heeft als functie de kosten te dekken voortvloeiende uit de renovatie/groot onderhoud van openbare ruimtes en bruggen.
11	Reserve wettelijke bepalingen	Dient om kosten als gevolg van rijksbeleid te financieren: vervallen rentetoerekening aan grondexploitatiegebieden en de verplichting om vakantiegeld te reserveren bij het opstellen van de jaarstukken. Over beide maatregelen moet de wetgever beslissen.
12	Reserve regionaal fonds	Bedoeld voor investeringen die bijdragen aan de algemene verbetering van de woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente door regionale projecten waarvoor binnen de regio om een bijdrage wordt verzocht.
13	Reserve lokaal fonds	Bedoeld voor investeringen die bijdragen aan de algemene verbetering van woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente in het kader van bovenwijkse voorzieningen of projecten binnen de gemeente.
14	Reserve sociale woningbouw	Een fonds om verevening te kunnen toepassen om financiële overschotten van winstgevend locaties in te kunnen zetten om de tekorten op andere locaties af te dekken, in relatie tot de verplichting om 30 % van een woningbouwproject in de sociale sector te realiseren.
15	Reserve landschappelijke kwaliteiten	Bedoeld om de financiële bijdrage te kunnen regelen voor de verbetering van landschappelijke kwaliteit, wanneer dit nodig, maar niet mogelijk is binnen projecten die bijdragen aan de algemene verbetering van de woon-, leef- en werkkwaliteiten van de gemeente, de feitelijke kwaliteitsverbetering.
16	Reserve huisvesting gemeentewerf	Dekking afschrijvingslasten van de investering gemeentewerf 1999.
17	Reserve renovatie sporthallen	Dekking afschrijvingslasten van de investering renovatie sporthallen De Pracht en Hoeveland in 2007.
18	Reserve renovatie brandweerkazerne	Dekking afschrijvingslasten van de investering brandweerkazerne in 2008.
19	Reserve buitensport acc.sportpark Waalre	Dekking afschrijvingslasten van de investering herinrichting buitensportaccommodaties in 2008.
20	Reserve buitenonderhoud schoolgeb.	Dekking uitgaven groot (buiten)onderhoud schoolgebouwen.
21	Reserve aandelen bouwfonds	Vrijval ten gunste van de exploitatie. Ter vervanging van de wegvallende winstuitkering van de HNG.
23	Reserve klooster	Deze reserve is ter dekking van de extra kosten (huurderving, exploitatie 2018 en 2019) i.v.m. de overdracht van het Klooster
24	Reserve bereikbaarheidsagenda	Voor de cofinanciering van de samenwerkingsovereenkomst bereikbaarheidsagenda Zuidoost Brabant 2017-2030

Doel van de voorzieningen

30	Voorziening personele verplichtingen	Dekken van de jaarlijkse uitkeringen aan het voormalig personeel i.v.m. wachtgeld en uitkeringen/pensioenen aan gewezen wethouders.
31	Verliesvoorziening bouwgrondexploitatie	Voor het opvangen van verliezen op bouwgrondexploitaties.
32	Voorziening onderhoud gemeentegebouwen	Het dekken van de uitgaven voor groot planmatig onderhoud aan gemeentegebouwen, niet zijnde het gemeentehuis. Het beheersplan voor onderhoud omvat zowel het buiten- als het binnenonderhoud.
33	Voorziening rationeel wegbeheer	Het dekken van de uitgaven voor groot planmatig onderhoud aan wegen.
34	Voorziening vervanging riolering	Om jaarlijkse fluctuaties op het tarief van de rioolrechten tegen te gaan. Deze voorziening bestaat uit middelen derden en eigen middelen voor het op peil houden van de voorziening voor het doen van toekomstige investeringen.
35	Egalisatievoorziening afvalstoffenheffing	Ter egalisatie van financiële ontwikkelingen m.b.t. de afvalstoffentaak.

Omschrijving reserves	Stand per 1-1-2019	Rente	Toevoegingen 2019		Onttrekkingen 2019		Stand per 31-12-2019
			2.0 rente	T.l.v. exploitatie	T.g.v. exploitatie	T.g.v. expl. Afschrijving	
Algemene reserves							
Bufferreserve	3.417.144	0%	0	490.487	1.146.795	0	2.760.836
Vrij besteedbaar	1.114.904	0%	0	0	188.713	0	926.191
Grondexploitatie	886.085	0%	0	0	719.749	0	166.336
Sociaal domein	625.827	0%	0	0	85.008	0	540.819
Algemene reserves	6.043.960		0	490.487	2.140.265	0	4.394.182
Bestemmingsreserves							
Openbare ruimte en bruggen	75.000	0%	0	228.766	90.000	0	213.766
Wettelijke bepalingen	382.817	0%	0	0	97.000	0	285.817
Regionaal fonds	275.494	0%	0	28.337	0	0	303.831
Lokaal fonds	303.834	0%	0	31.386	0	0	335.220
Sociale woningbouw	56.000	0%	0	0	0	0	56.000
Landschappelijke kwaliteiten	261.513	0%	0	106.740	0	0	368.253
Huisvesting gemeentewerf	252.800	0%	0	0	0	12.640	240.160
Renovatie sporthallen	894.881	0%	0	0	0	68.837	826.044
Renovatie brandweerkazerne	702.786	0%	0	0	0	24.234	678.552
Buitensportaccommodatie Waalre	1.185.880	0%	0	0	0	50.220	1.135.660
Buitenonderhoud schoolgebouwen	255.790	0%	0	54.141	0	0	309.931
Aandelen bouwfonds	305.604	0%	0	0	74.000	0	231.604
Klooster	70.000	0%	0	0	70.000	0	0
Reserve bereikbaarheidsagenda	490.198	0%	0	0	47.729	0	442.469
Overige bestemmingsreserves	5.512.597		0	449.370	378.729	155.931	5.427.307
Totaal reserves	11.556.557		0	939.857	2.518.994	155.931	9.821.489

Omschrijving voorzieningen	Stand per 1-1-2019	voorzienin g obv CW	Toevoegingen 2019		Aanwending 2019		Stand per 31-12-2019
			rente	T.l.v. exploitatie	uitgaven	n.v.t.	
Voorzieningen verplichtingen en verliezen							
Voorziening personele verplichtingen (cw)	3.132.576	1,577%	45.415	835.360	439.874	0	3.573.477
Verliesvoorziening bouwgrondexploitatie	850.243	0%	0	122.341	0	0	972.584
subtotaal	3.982.819		45.415	957.701	439.874	0	4.546.061
Voorzieningen gelijkmatige verdeling kosten							
Voorziening onderhoud gem. gebouwen (cw)	854.553	0%	0	163.548	125.748	0	892.353
Voorziening rationeel wegbeheer (cw)	56.270	0%	0	117.534	173.804	0	0
subtotaal	910.823			281.082	299.552	0	892.353
Voorzieningen middelen derden							
Voorziening vervanging riolering (cw)	12.496.239	0%	0	703.191	0	0	13.199.430
Voorziening afvalstoffenheffing (cw)	20.423	0%	0	0	20.423	0	0
subtotaal	12.516.662		0	703.191	20.423	0	13.199.430
Totaal voorzieningen	17.410.304		45.415	1.941.974	759.849	0	18.637.844
Totaal reserves en voorzieningen	28.966.861		45.415	2.881.831	3.005.429	155.931	28.732.747

Toelichting mutaties reserves

Omschrijving reserves	Toevoegingen 2019 T.l.v. exploitatie	Toelichting	Onttrekkingen 2019		Toelichting
			T.g.v. exploitatie	T.g.v. expl. Afschrijving	
Algemene reserves					
Bufferreserve	490.487	Kavelruilopbrengst DDH	1.146.795	0	Bijstorten pensioenvoorziening wethouders € 783.494 Onttrekking door correctie kavelruilopbrengst DDH € 176.101 Krediet visie op wonen € 5.200 Onttrekking voor bijdrage burgerparticipatie € 80.000 Onttrekking bestemmingsplan buitengebied agv kavelruil DDH € 102.000
Vrij besteedbaar	0	-	188.713	0	Krediet omgevingswet € 15.617 Voorbereidingskrediet HOED € 28.450 Krediet huidige en toekomstige energievraag € 19.280 Krediet warmteplan € 41.234 Krediet woonnotitie € 10.307 Krediet centrumontwikkeling Aalst € 10.000 Krediet onderzoek varianten afvalinzameling € 15.390 Krediet innovatieve aanpak energie € 48.435
Grondexploitatie	0	-	719.749	0	Bijstorten verliesvoorziening grex Trolliuslaan € 88.287 Bijstorten verliesvoorziening grex CP Waalre € 34.054 Onttrekking tbv aanslag vennootschapsbelasting 2018 + 2019 € 123.994 Onttrekking tbv correctie lokaal fonds 2018 € 200.000 Onttrekking correctie winstnemingen 2018 € 273.414
Sociaal domein	0	-	85.008	0	Onttrekking voor uitgaven preventieve zorg 2019
Algemene reserves	490.487		2.140.265	0	
Bestemmingsreserves					
Openbare ruimte en bruggen	228.766	Storting in reserve Openbare ruimte en bruggen € 150.000 Voorziening rat. Wegbeheer overbrengen naar reserve € 78.766	90.000	0	Krediet voorbereiding wegenbeheersplan € 75.000 Verschuivingen formatie uit wegenbeheersplan € 15.000
Wettelijke bepalingen	0		97.000	0	Onttrekking voor vervallen rentetoe rekening Grexen
Regionaal fonds	28.337	Bijdrage ontwikkelaars aan reserve regionaal fonds	0	0	
Lokaal fonds	31.386	Bijdrage ontwikkelaars aan reserve lokaal fonds	0	0	
Sociale woningbouw	0		0	0	
Landschappelijke kwaliteiten	106.740	Bijdrage ontwikkelaars aan reserve landsch. Kwaliteiten € 4.740 Storting bestemmingsplan buitengebied a.g.v. kavelruil DDH € 102.000	0	0	
Huisvesting gemeentewerf	0		0	12.640	Bijdrage reserve gemeentewerf
Renovatie sporthallen	0		0	68.837	Bijdrage reserve renovatie sporthallen
Renovatie brandweerkazerne	0		0	24.234	Bijdrage reserve brandweerkazerne
Buitensportaccommodatie Waalre	0		0	50.220	Bijdrage reserve buitensport Waalre
Buitenonderhoud schoolgebouwen	54.141	Storting in reserve onderhoud schoolgebouwen	0	0	
Aandelen bouwfonds	0		74.000	0	Onttrekking reserve bouwfonds
Klooster	0		70.000	0	Onttrekking reserve Klooster ivm verkoop gebouw
Reserve bereikbaarheidsagenda	0		47.729	0	Onttrekking tbv bereikbaarheidsagenda ZOB
Overige bestemmingsreserves	449.370		378.729	155.931	
Totaal reserves	939.857		2.518.994	155.931	

4. Overzicht overbrengen van kredieten van 2019 naar 2020

Omschrijving	Overgebracht (restant) krediet naar 2019	Nieuw krediet 2019	Uitgegeven/ontvangen in 2019	Overboeken naar 2020
Investerings I&F staat				
Uitgaven				
Krediet vervanging telefooncentrale	23.095	-	-	23.095
krediet vervanging diverse applicaties 2019	-	115.000	-	115.000
krediet voorbereiding bouw gemeentehuis	111.940	-	34.612	77.328
Krediet planontwikkeling N69	111.882	118.000	191.700	38.182
krediet maatregelen sluipverkeer Waalre-dorp	-	258.000	57.036	200.964
krediet centrumontwikkeling Aalst	-	200.000	56.068	143.932
Krediet kantine/ontmoetingscentrum Hazzo	1.865.941	-	156.645	1.709.296
Krediet speelruimtebeleid	60.069	66.000	22.303	103.766
Krediet reintegratie statushouders	61.962	4.740	5.119	61.583
Aanleg drainage Aremborgstraat	-123.794	243.000	104.785	14.421
vGRP 2016 kaderrichtlijn water	-33.265	135.000	42.650	59.085
vGRP 2017 krediet inmeten Nassastraat e.o.	11.149	-	1.823	9.326
vGRP 2017 krediet blauwe ader Molenstraat	-57.268	3.100.000	415.034	2.627.698
vGRP 2018 wortelfrezen en deelreparaties	261.811	-	209.401	52.410
vGRP 2018 voorbereiding renovatie BBB Voorbeeklaan	15.800	100.000	17.719	98.081
vGRP 2019 voorb. Renovatie drukriolering	-	20.000	4.950	15.050
vGRP 2019 voorb riolering M. de Ruyterstraat	-	100.000	46.734	53.266
vGRP 2019 inrichten grondwatermeetnet	-	50.000	5.575	44.425
Maatregelen BSL (realisering fietspad)	57.325	-	18.281	39.044
Krediet zonnepark voormalig honkbalveld Waalre	-2.504	-	3.125	-5.629
Krediet zonnepanelenproject	1.155.934	-	628.625	527.309
DDH natuurcompensatie	220.870	-	28.001	192.869
DDH rood met groen middelen	49.734	-	6.564	43.170
DDH fietspaden	207.344	255.000	396.673	65.671
DDH proceskosten kavelruil fase 1	37.883	-	41.093	-3.210
DDH inrichting natuurnetwerk Brabant fase 1	87.970	-67.369	14.818	5.783
DDH natuur en landschap beleefbaar maken langs A2	114.543	-	93.668	20.875
DDH krediet DDH herinvestering na kavelruil	-	490.000	49.578	440.422
Inkomsten				
krediet maatregelen sluipverkeer Waalre-dorp	-	74.000	57.036	16.964
Krediet kantine/ontmoetingscentrum Hazzo	-	-	70.263	-70.263
vGRP 2017 krediet blauwe ader Molenstraat	-	750.000	28.386	721.614
Krediet zonnepark voormalig honkbalveld Waalre	70.000	-	-	70.000
Krediet zonnepanelenproject	1.175.865	-	640.890	534.975
DDH natuurcompensatie	220.870	-	28.001	192.869
DDH rood met groen middelen	49.734	-	6.564	43.170
DDH fietspaden	207.344	255.000	396.673	65.671
DDH proceskosten kavelruil fase 1	37.883	-	41.093	-3.210
DDH inrichting natuurnetwerk Brabant fase 1	87.970	-19.000	14.818	54.152
DDH natuur en landschap beleefbaar maken langs A2	114.543	-	93.668	20.875
DDH krediet	-	490.000	49.578	440.422
Subtotaal investeringen I&F	2.274.212	3.637.371	1.225.610	4.685.973
Investerings bouwgrondexploitatie (BGE)				
Uitgaven				
Krediet basisschoollocatie Eekenrooisestraat	103.576	-	95.766	7.810
Bouwrijpmaken Berkenlaan	20.883	250.402	108.109	163.176
Krediet Waalre-N dp 1a: herinrichting park de Meeris	69.157	-	131.730	-62.573
Krediet Waalre-N dp 1b particulier-planontw.	141.132	-	12.032	129.100
Krediet Waalre-N dp 1b: bouwrijpmaken	129.285	-	4.035	125.250
Centrumplan Waalre-dorp	14.770	-	-2.135	16.905
58 WN Heistraat-Noord voorbereidingskrediet	1.066.880	-	649.552	417.328
59 WM Heistraat Zuid Voorbereidingskrediet	434.623	-	52.761	381.862
70 uitvoeringskrediet de Bleeck 1	117.845	-	20.942	96.903
71 Trolliuslaan eo uitvoeringskrediet	456.044	-	4.705	451.339
Subtotaal investeringen (BGE)	2.554.195	250.402	1.077.497	1.727.100
Investerings exploitatie t.l.v. reserves				
Uitgaven				
krediet onderzoek oost-west verbinding	-	15.000	-	15.000
Krediet preventieve zorg sociaal domein	223.831	-	85.008	138.823
krediet onderzoek varianten afval	-	25.000	15.390	9.610
krediet draagvlakpeiling info bijeenkomst	-	10.000	-	10.000
krediet warmteplan	-	50.000	41.234	8.766
krediet voorbereiding HOED	-	110.000	28.450	81.550
implementatie nieuwe omgevingswet	222.567	35.000	15.617	241.950
Dommeldal de Hogt	29.823	-	-	29.823
Regionaal Ontwikkelfonds Werklocaties	80.611	-	-	80.611
krediet woonnotitie	-	20.000	5.200	-
krediet kavelruil landschappelijke afspraken	-	20.000	-	20.000
Inkomsten				
krediet inrichting natuurcompensatie NNB fase 1	-	48.369	-	48.369
Subtotaal investeringen exploitatie t.l.v. reserves	556.832	236.631	190.899	587.764
Totaal	5.385.239	4.124.404	2.494.006	7.000.837

5. Overzicht gewaarborgde leningen

nr.	oorspronkelijk bedrag geldlening	naam van de geldnemer	doel van de geldlening	besluit borgstelling		rente perc.	Restantbedrag gewaarborgde geldleningen 1-1-2019	Aflossingen in 2019	restantbedrag gewaarborgde geldleningen per 31-12-2019	
				raads- c.q. b&w-besluit	uitvoerings- besluit b&w				Totaal	Door gemeente gewaarborgd
a. Specifieke garantieverleningen:										
1	891.076	Reg.Stg.Zorgcentra De Kempen	Invest.in aanleunwon.+ verz.teh.	02-07-1996		6,600	0	0	0	0
2	113.445	Waalrese Lawn Tennis Vereniging	Bouw paviljoen	21-01-1997		7,000	0	0	0	0
3	90.756	R.K.V.V. Waalre	Renovatie clubhuis		26-03-2002	7,000	0	0	0	0
4	45.000	LTV Eeckenrode	Vervangen clubaccommodatie	29-6-2010		4,150	19.750	3.000	16.750	16.750
5	250.000	Stichting Tennispark Waalre	Aanleg 4 smashcourtbanen+verf.	30-10-2007	21-12-2007	4,900	0	0	0	0
							19.750	3.000	16.750	16.750
b. Garantieverleningen door het WSW, waarbij de gemeente optreedt als achterborg:										
6	1.006.831	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		8,520	769.074	44.254	724.820	362.410
7	1.713.451	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		8,480	1.300.346	76.208	1.224.138	612.069
8	695.011	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		4,700	462.690	21.931	440.759	220.379
9	228.775	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		6,760	76.981	14.086	62.896	31.448
10	295.939	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		7,100	184.818	29.240	155.578	77.789
11	355.179	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		7,390	222.266	35.067	187.198	93.599
12	664.792	Woningstichting Aert Swaens	Herfinanc. lening v/m won.bedr.	27-06-1995		6,930	463.995	19.885	444.111	222.055
13	707.897	Woningstichting Aert Swaens	Nieuwb.14 app. Centr.plan Aalst	16-04-1996	03-02-1998	5,780	373.531	28.633	344.898	172.449
14	10.000.000	Woonstichting Thuis			20-03-2014	2,175	10.000.000	0	10.000.000	5.000.000
15	10.000.000	Woonstichting Thuis			15-04-2014	2,440	10.000.000	0	10.000.000	5.000.000
16	7.500.000	Woonstichting Thuis			09-12-2014	1,925	7.500.000	0	7.500.000	3.750.000
	33.167.877						31.353.700	269.303	31.084.397	15.542.198
							31.373.450	272.303	31.101.147	15.558.948

Er zijn geen garantieverplichtingen uitgevoerd.

6. De bijlage met de verantwoordingsinformatie over specifieke uitkeringen

De tabel SiSa bijlage verantwoordingsinformatie op grond van artikel 3 van de regeling informatieverstrekking onderdeel I&M is in de jaarrekening vervallen. Er zijn in 2019 2 nieuwe regelingen bijgekomen, Onderwijsachterstandenbeleid en de Specifieke Uitkering Sport.

Het onderdeel SWZ (W&I) is op de volgende pagina opgenomen.

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2019 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking ssa - d.d. 16 januari 2020								
OCW	D6	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB) Gemeenten	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO)	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO)	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO)			
			Aard controle R Indicatornummer: D8 / 01	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 02	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 03			
			€ 163.703	€ 15.661	€ 4.515			
		Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbeleid Bedrag			
			Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 04	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 05	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: D8 / 06	Aard controle R Indicatornummer: D8 / 07		
1		060866 Gemeente Waalre	€ 0		060866 Gemeente Waalre	€ 0		
2								
SZW	G2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet gemeente deel 2019 Alle gemeenten verantwoord hier het gemeentedeel (over jaar T), ongeacht de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW)	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
			Aard controle R Indicatornummer: G2 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 06
		€ 2.451.019	€ 25.072	€ 170.912	€ 0	€ 19.311	€ 0	
		Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) (Bbz 2004)	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee Gemeente I.7 Participatiewet (PW)	
		Aard controle R Indicatornummer: G2 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 08	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 09	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 10	Aard controle R Indicatornummer: G2 / 11	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G2 / 12	
		€ 64.313	€ 51.796	€ 0	€ 150.082	€ 0	Ja	
SZW	G3	Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen) gemeente deel 2019 Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob)	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob)	Besteding (jaar T) Bob
			Aard controle R Indicatornummer: G3 / 01	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 02	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 03	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 04	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 05	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 06
		€ 32.695	€ 0	€ 119.487	€ 10.655	€ 0	€ 0	
		Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk)	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee				
		Aard controle R Indicatornummer: G3 / 07	Aard controle R Indicatornummer: G3 / 08	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: G3 / 09				
		€ 0	€ 0	Ja				
VWS	H4	Specifieke uitkering Sport Gemeenten	Ontvangen Rijksbijdrage (jaar T)	Projectnaam / nummer	Totale aanvraag per project (jaar T) ten laste van Rijksmiddelen (automatisch berekend)	Verrekening (jaar T) Onroerende zaken (sportaccommodaties) per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) Roerende zaken sportbeoefening en sportstimulering per project ten laste van Rijksmiddelen	Verrekening (jaar T) overige kosten per project ten laste van Rijksmiddelen
			Aard controle R Indicatornummer: H4 / 01	Aard controle n.v.t. Indicatornummer: H4 / 02	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 03	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 04	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 05	Aard controle R Indicatornummer: H4 / 06
1		€ 64.407	Waalre	€ 44.611	€ 40.693	€ 0	€ 3.918	
2			n.v.t.		€ 0	€ 0	€ 0	

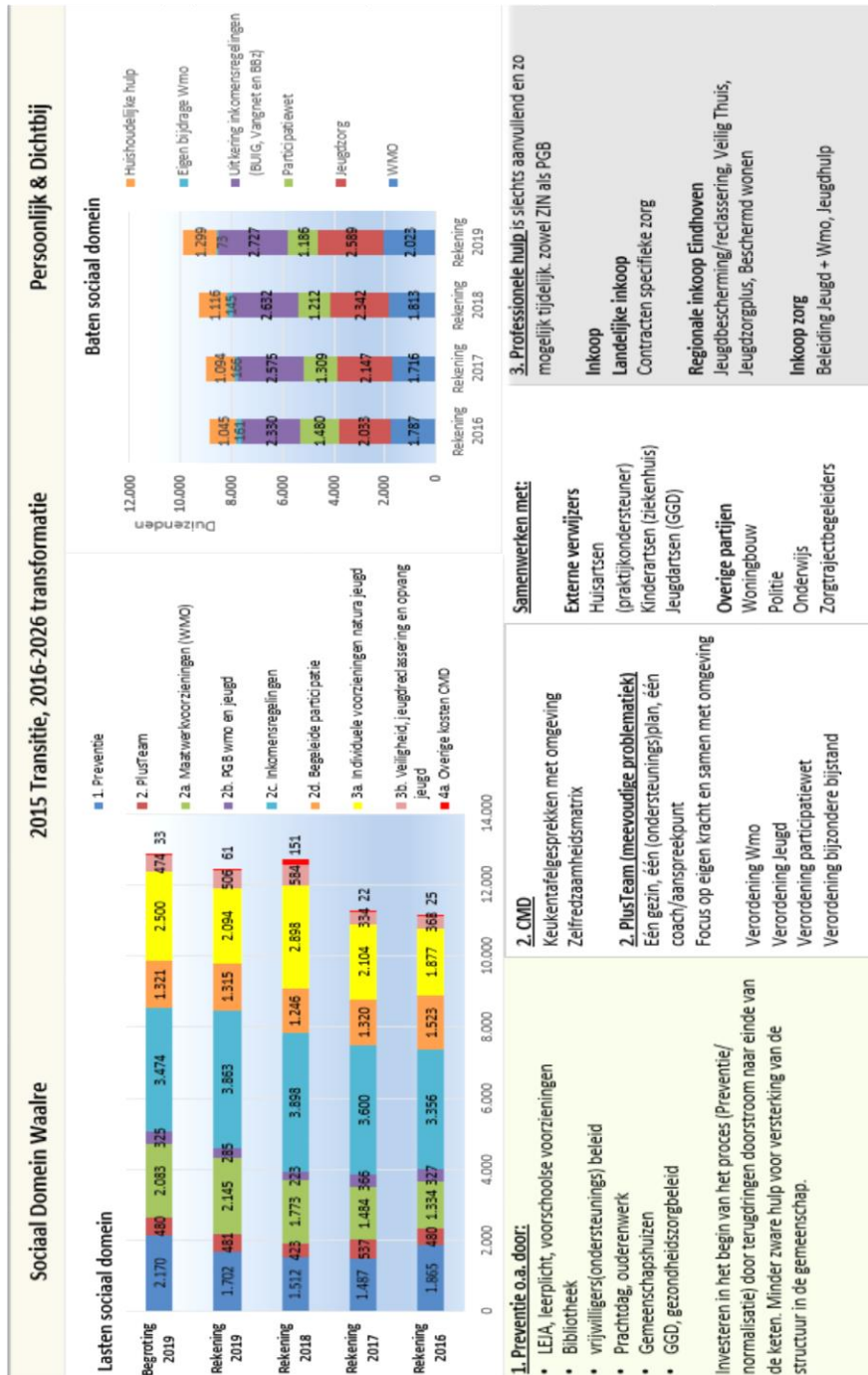
7. Kerngegevens

Cijfers per 31 december van genoemd jaar.

	Realisatie eind 2017	Realisatie eind 2018	Realisatie eind 2019
A. Sociale structuur			
Aantal inwoners:	17.032	17.247	17.442
van 0-19 jaar	3.921	3.936	3.976
van 20-64 jaar	9.034	9.167	9.288
van 65 jaar en ouder	4.077	4.144	4.178
Aantal bijstandsgerechtigden Participatiewet	186	215	220
Aantal eenpersoonshuishoudens	2.125	2.138	2.209
Aantal meerpersoonshuishoudens	5.255	5.258	5.319
B. Fysieke structuur			
Aantal woonfuncties	7.564	7.606	7.764
Oppervlakte gemeente in ha	2.240	2.241	2.241
Oppervlakte binnenwater in ha	26	25	25
Oppervlakte bossen en natuurterreinen in ha	360	385	385
Oppervlakte openbaar plantsoen in ha	40	41	45
Oppervlakte bermen in ha	38	32	38
Lengte van verharde wegen in km	135	136	135
Lengte van fiets-, ruiter-, en wandelpaden in km	100	122	130
C. Financiële structuur			
(bedragen x € 1 mln)			
Niveau reserves en voorzieningen	27,0	28,9	28,7
Opbrengst onroerende zaakbelastingen	3,20	3,38	3,51
Opbrengst rioolheffing	1,49	1,54	1,58
Opbrengst afvalstoffenheffing	1,19	1,26	1,38
Algemene uitkering gemeentefonds			
Reguliere uitkering	10,8	12,7	17,6
Sociaal domein (3 D's)	5,2	5,4	1,6

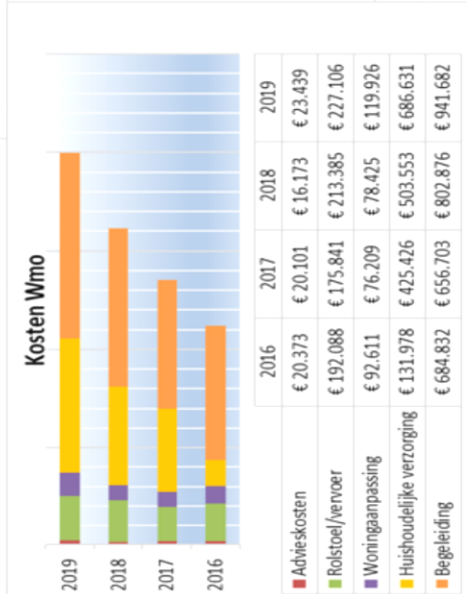
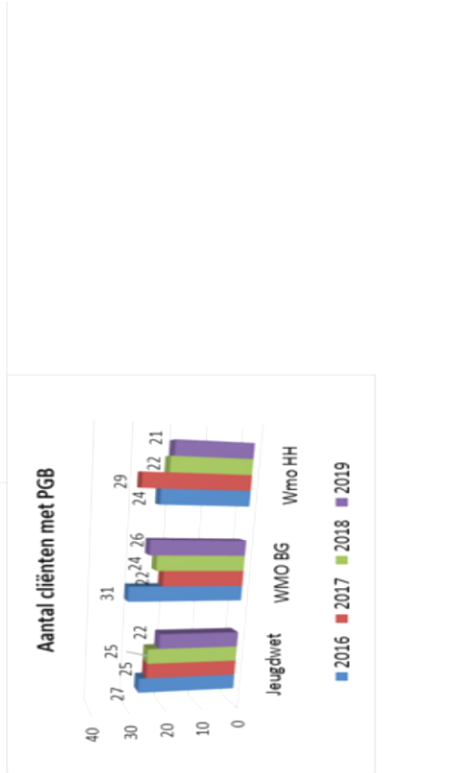
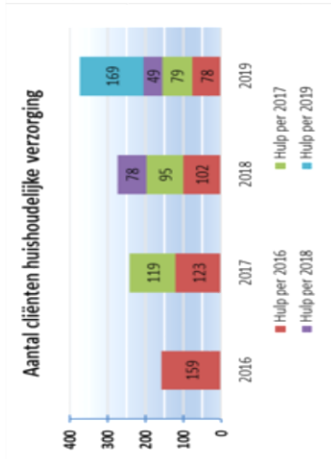
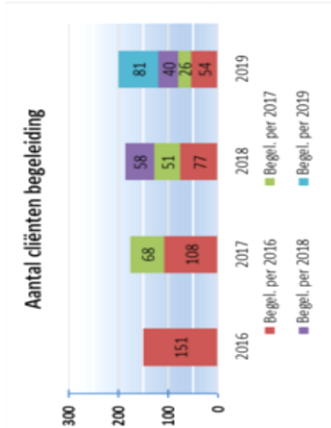
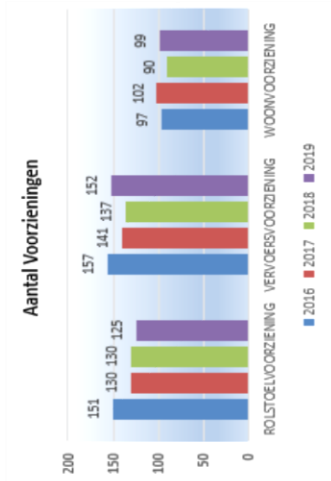
Bron: CBS, BZK en eigen administratie

8. Monitor sociaal domein

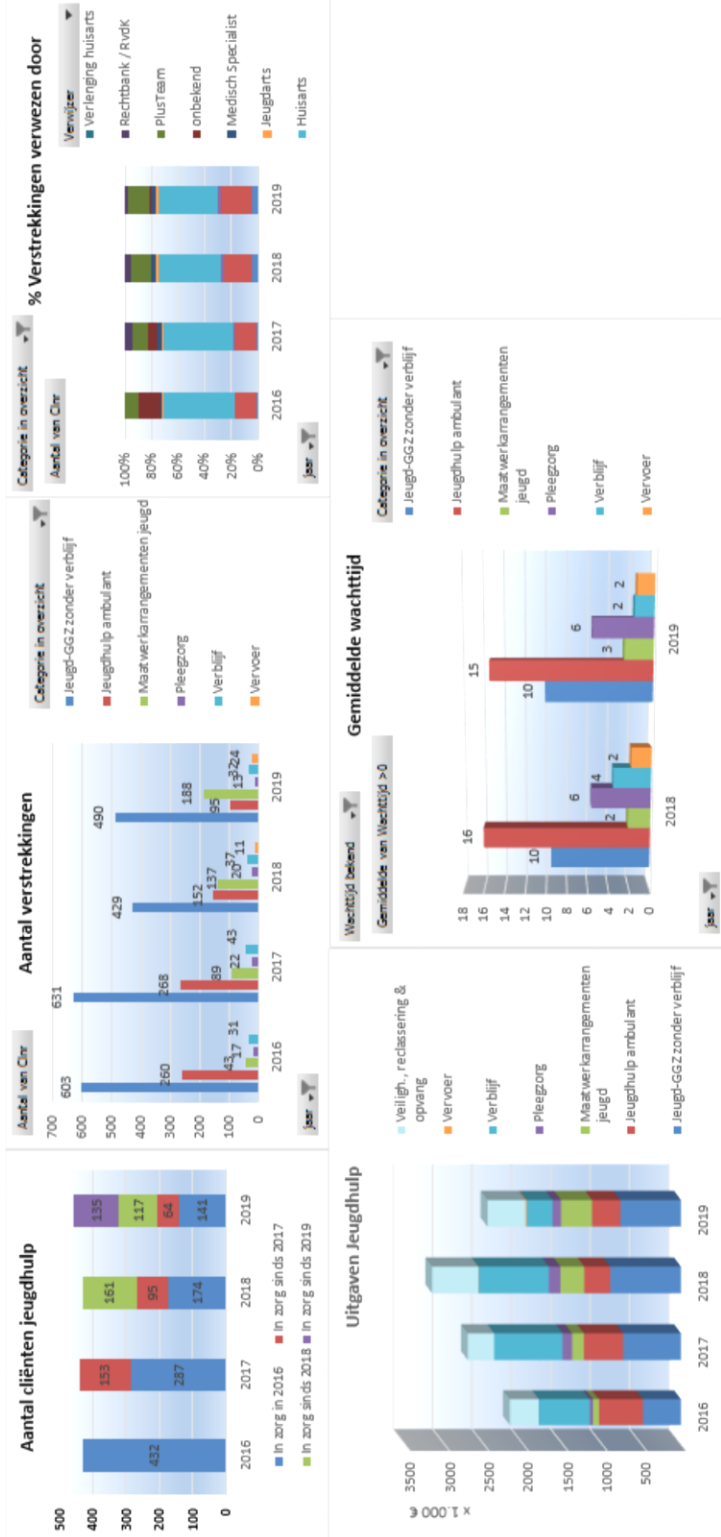

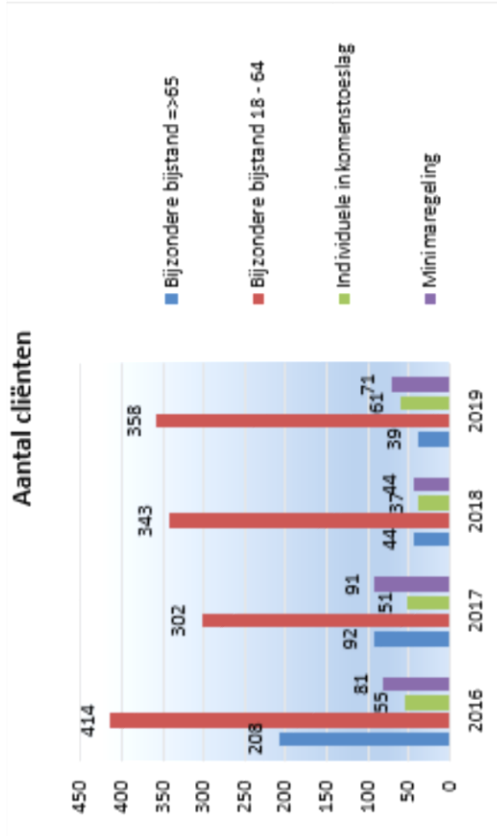
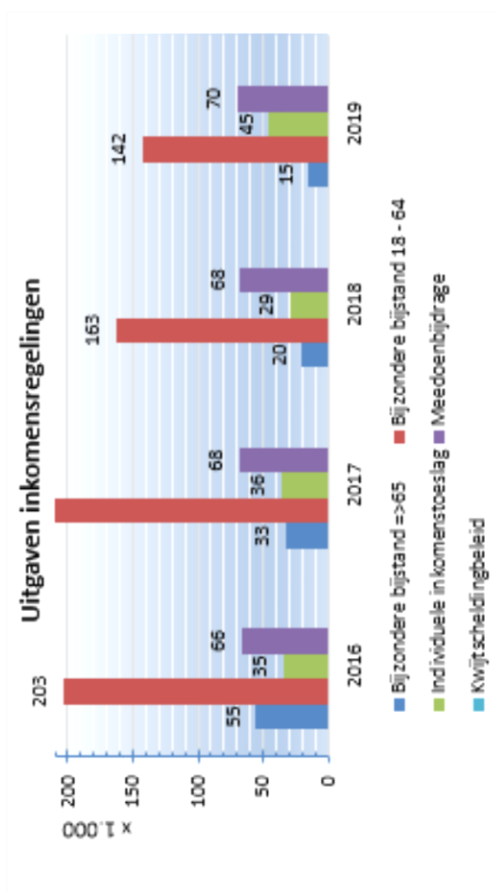
WMO

Jeugd

Minima

Werk & Inkomen

